

YILDIZLAR KORSANI Jack London

ÖNSÖZ

PROF. DR. GARDNER MURPHY

JACK LONDON bu romanda çok değişik bir konuyu derinlemesine işlemiştir. Zaman zaman kapıldığı «kızıl öfke» sebebiyle hapisaneye düşen, sonunda da ölüme mahkûm edilen aydın bir kişinin yürekler acısı serüvenidir bu. Dehşet verici ve tüyler ürpertici işkenceler yapılmaktadır Darrell Standing'e... Bunlara dayanabilmek için adam tek çıkar yolu ruhunu ve bedenini birbirinden ayırmakta bulmuştur. Bu, bir çeşit direnme ve işkenceye karşı koyma türüdür. Ünlü yazar, «Yıldızlar Korsanı»nda kısaca açıklayacağım üç ana fikire dayanmıştır.

Öncelikle Darrell Standing'in yaşantısında ruhun bir başka bedene geçmesi kavramı verilmiştir. Standing bir defa değil, çeşitli kişiliklerle, çeşitli zamanlarda defalarca yaşamıştır. Ruh biliminde beden geçici olarak taşıdığı ruhun geçmişten başka bir beden içinde yaşadığı anıları tekrar yakalama çabası içindedir. İkinci olarak dikkat edilmesi gereken nokta, Darrell Standing'in bir tek kişiliği sürdürmesi değil de insanoğlunu sembolize eden tüm özelliklerin birleşimi olarak çeşitli kişiliklere büründürülmesidir. Üçüncü nokta ise kişinin anatomik ve fizyolojik yapısıyla atalarının tüm özelliklerini üzerinde toplayan bir varlık olduğudur.

Jack London'un bu üç esas üzerine dayandırdığı hikâyesi, bu üç noktanın bilimsel olarak desteklendiği ya da desteklenmediği sorusunu uyandırmaktadır.

Birinci noktaya geri dönerek inceleyecek olursak bunun daha çok dini bir inanç olarak geliştiğini ve bugün sistemli bir biçimde bilimsel bir açıdan ele alınarak modern psikolojiye meydan okuyan bir sorun olduğunu görürüz. Fiziksel araştırmalar, bedensel faaliyetler dışında beynin ayrı bir organ olarak çalıştığı gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Modern çağımıza her ne kadar aykırı düşse de insanların inançlarıyla ilgili bir sorundur bu. Ancak kısıtlı bir araştırma sahası içinde konuya eğilinmiş ve çoğu yetkili kişiler inançlarının dışında bulduklarından konuyu ciddiyetle ele almamışlardır.

Ama Virginia Üniversitesi profesörlerinden Dr. Ian Stevenson, Hindistan ve dolaylarında yüksek düzeydeki geniş araştırmalarını sürdürmektedir ve bilimin bu delillerle ortaya çıkarılan gerçeklere karşı çıkması için hiç bir neden yoktur. Öte yandan ilk bakışta kabul edilmez görünen olayları açıklamak ve kanıtlamak bilimin görevidir. Bütün sorun olayın kanıtlanmasındadır. Eğer Dr. Stevenson'un araştırmalarındaki örneklerde olduğu gibi bir insan gerçek yaşantısında bilmediği, tanımadığı bir yer hakkında ayrıntılı bilgi verecek durumda ise bu konuda delillerin toplanabileceği bir noktaya gelmiş oluyoruz. İkinci nokta, insan ruhunda ortak bir ana özelliğin bulunduğu Hint inançlarına dayanmaktadır. Bir tek ruh, tüm insanların bileşimi olarak nitelendirilebilir diyelim, ama böyle bir inancı kanıtlamak oldukça güç. Belki Jack London'un bu konudaki ifadeleri tüm insanlarla paylaştığı gerçeğin derin bir duygusallığıydı.

Üçüncü noktaya gelince, Jack London'un burada zihninin adamakıllı karıştığı söylenebilir. Şöyle ki, fiziksel özellikler ve aynı zamanda ruhun sürekliliği arasında bir bağlantı kurması gerekmektedir. Evet, fiziksel özellikler kuşaktan kuşağa kalıtımla geçmektedir. Ancak bu özellikler kişilerin ölümleriyle ve şovların tükenmesiyle son bulmaktadır.

Bu durumda London'un düşüncesinde ve anlatmak istediği hikâyesinde olduğu gibi fiziksel sürekliliğin ruhsal süreklilik gibi kanıtlanması olanaksızdır. Yine de yazar, çağımız psikolojik anlayışıyla sağ lam bağlantılar kurarak olağanüstü bir kurgu-bilim yapıtı çıkartmıştır ortaya.

Örneğin Darrell Standing'in çevresindeki her şeyden sıyrılıp, duyarlılığını yok ederek yarı ölü haline gelebilmesi bugün hipnotizma ile anestezi yöntemine benzetilebilir. Hatta pek çok kişi hipnotize edilerek bulunduğu yerin dışında olup bitenleri görebilmekte ve başkalarının düşüncelerini okuyabilmektedir. Bu özelliğin telepati ya da düşüncelere nüfuz edebilme yeteneği olarak bugünkü psikolojide yeri vardır. Ancak bazı bilim adamları bunu kabul etmekte isteksiz görünmektedir.

Darrell Standing'in kişiliği içindeki mücadelesi, fiziksel işkencelere iradesiyle karşı koyabilmesi, sarsılmaz inançları hiç kuşkusuz London'un bu yapıtını ilgi çekici bir psikolojik yapıt haline getirmektedir. Ama bu yapıtı yirminci yüzyılın ikinci yarısına uygun bir bilim dalı haline getirmek isteyecek olursak tüme varım metodundan giderek çok sayıda kanıtlayıcı örneklerle ortaya koymamız gerekir ki, bu durumda London'un yapıtının yirminci yüzyıl insanına yeni bir şey getireceği söylenemez.

Amerikan düşünürlerinden Ralph Barton Perry'-nin öne sürdüğü gibi 'inanç' ve 'teori' arasında bir uzlaşma sağlanamaz. Çünkü kişi bir şeye inanmış-sa, esasını araştırmak, bu inanca sadakatsizlik gibi gelir ona. Jack London bizlere «inanç» bir insanın hikâyesini anlatıyor. Burada ölümünü bekleyen ve akıl almaz işkencelere çarptırılan bir insanın bir bakıma kahramanlığı, öte yandan vermek istediği savaşa karşılık uğradığı haksızlıklardan çaresiz kaçıışı olarak nitelendirilebilecek bir hikâye bu. Ruhunu bedeninden ayırarak gücü bu çaresizlikte buluyor Darrell Standing.

Bugünün insanına bu teoriyi kabul ettirmek için kanıtlamak gerekir. Okuyucu için bu yapıt ancak bir fantazi olarak yorumlanabilir ve 'olabilir' ya da 'olmayabilir' tartışmasına götürür ki, bilimsel araştırmalar da zaten bu tartışmalar yoluyla yapılır.

London öylesine gerçek olaylarla örmüş ki bu hikâyesini, okuyucu inanıp inanmamakta tereddüt ettiği teoriyi bu hikâyenin bir parçası olarak kabul ediyor. Belki de inanıyor, ne dersiniz? Kişiler öylesine gerçek ki, okuyucu hikayeyi gerçekçi bir açıdan ele alacaktır. Acaba Jack London bunu düşündü ve kasten mi yaptı? Eğer böyleyse muhakkak ki yanılmıştır ama çağımızın okuyucusunu modern ruh bilim araştırmalarına merakla eğilecek kadar etkileyebilir bu yolla. Ne var ki, yaşadığımız yüzyılın sonuna gelmeden bizlere, 'Tabii ya, işin gerçek yanı budur' dedirtecek bir bilimsel açıklama bulunacağı muhakkaktır. Ancak, bu açıklamaya varabilmek için gösterilecek çaba, sadece anlatılan hikâyelerle değil, bunları okuyan kişileri etkileyecek yeterli delillerle desteklenecektir.

BÖLÜM : 1

BÜTÜN yaşantım boyunca başka zamanların ve başka yerlerin varlığını hissetmişimdir. Ve içimde başka kişilerin var olduğunu. İnanın bana sizler de aynı şeyleri hissetmişsinizdir. Çocukluğunuza bir an için geri dönün, bu sözünü ettiğim duyguyu bir çocukluk deneyi olarak hatırlayacaksınız. O zamanlar henüz tam anlamıyla şekillenmemişsiniz. Değişim içinde bir ruh, yoğruldukça biçimlendirilecek bir avuç kil, oluşum halinde akıl sahibi bir varlık; yalnız oluşma ve aynı zamanda unutmaya halinde.

Evet, unuttuklarınız çoktur çok olmasına ama, çocukluğunuza geri döndüğünüzde çocuk gözlerinizin bir zamanlar izlediği görüntüler dizisi belli belirsiz de olsa canlanır. Bugün birer düş gibi gelir bunların hepsi sizlere. Hadi düş olduklarını kabul edelim: nereden, hangi kaynaktan, hangi özden gelmektedir peki bu düşler? Düşlerimiz algıladığımız şeylerin acıip biçimlerde bileşimidir. Bütün düşlerimiz, denediğimiz olayların kaynağından gelmektedir. Çocukken, küçücük, minicik bir çocukken, korkuyla boşlukta yuvarlandığınızı görmüşsünüzdür düşlerinizde; ya da örümcek ağları içine düşüp yüzlerce ayaklı sürünge arasında kısırladığınızı. Garip sesler duyarak, korkunç suratlı yaratıklar arasında kâbuslar görmüşsünüzdür. Güneşin doğuşunu ve batışını şimdi gördüğünüzden çok farklı bir biçimde yerleştirmişsinizdir kafanıza bilinçsizce. Evet bu başka dünyaların, başka yaşamların, çocuk gözlemleri, içinde bulunduğunuz şu dünyanızda asla görmedikleriniz, farketmedikleriniz-dir. O halde nerede görmüştünüz? Başka bir yaşam, başka bir dünya mı vardı? Belki yazacaklarımın tamamını okuyunca bu şaşkıncı sorularımın cevaplarını bulmuş olacaksınız. Ancak, bu şaşkıncı sorular benim yazdıklarımı okumadan önce de kendi kendinize sorduğunuz şeylerdi gerçekte. Wordsworth biliyordu. Ne ermişti, ne de peygamber. Sadece sizler ve herkes gibi sıradan bir kişiydi. Bildiği şeyi siz de, herkes de bilir. Ama o, şu sözleriyle açık ve yerinde bir dille ortaya koymuştur bildiğini: «Ne tam çıplaklık, ne tam unutkanlık.»

Gerçekten de bir tutsak evinin dört duvarı sarar çevremizi küçücük, yeni doğmuş bir bebekken, ve çarçabuk unutturur herşeyi. Ama ilk doğduğumuzda başka zamanları ve başka yaşantıları hatırlıyorduk. Dört ayak üzerinde emekleyen ya da kucakta taşınan savunmasız, zavallı birer bebekken düşler görürdük. Karanlık, korkulu kâbusların işkencesini çektik o zamanlar. Hiçbir tecrübemiz yokken, yeni doğmuş birer bebek olarak korkuyla gözümüzü açtık bu dünyaya. Korkunun anısıyla .hatırlanışıyla doğduk; ve anılar birer tecrübedir. Örnek olarak beni alırsak, henüz konuşmağa başlamazdan önce uykumun geldiğini ya da acıktığımı garip sesler çıkartarak anlatmağa çalıştığım sıralarda bir zamanlar yıldızları fethettiğimi biliyordum. Evet, henüz «kral» sözcüğünü söyleyemeyen ben, bir zamanlar bir kralın oğlu olduğumu pekâlâ biliyordum. Dahası var; bir zamanlar bir köle olduğumu, daha doğrusu bir kölenin oğlu olduğumu ve boynumda demir bir tasmayla yaşadığım günleri de hatırlıyordum.

Üç, dört, hattâ beş yaşımdayken henüz ben kendim değildim. Sadece oluşum halindeydim. Kendi zamanımda, kendi dünyamda, kendi fiziksel özelliklerimle henüz biçimlenmemiş, yoğrulmamış, türlü değişimlerden geçecek bir varlıktım. Olmam gereken kalıbım biçimlenmemişti o zamanlar. İçimde çekişen binlerce yaşam benimle uzlaşıp, ben olmak için çaba sarfediyordu.

Budalaca geliyor size, değil mi? Ama zamanı benimle çok uzaklara kadar katedecek okurlarım, bu konular üzerinde uzun uzun düşünmüş bir kişi olduğumu unutmayın. Yıllar süren korkunç geceler ve ter dökerek geçirdiğim karanlık kâbuslar arasında içimde oluşan sayısız benliklerle hep tek başımaydım. Çok düşündüm bu sayısız benliklerimle. Rahatça zaman ayırdığınız bir gününüzde benimle paylaşmanız için, şu sayfalarımda sizlere haberler getirmeğe çalıştım bu varlıklardan.

Evet, üç ve dört, hattâ beş yaşımdayken henüz kendim değildim diyordum. Vücudum biçimlenirken benliğim henüz oluşuyordu. Ve yok edii-mesi imkânsız geçmiş, benliğimin oluşumunda büyük bir etkendi. Geceleri korkuyla bağırarak benim sesim değildi. Bu bağırışlarımın nedenini bilmeme imkân yoktu o zamanlar ve bilmiyordum da. Çocukluğumda duyduğum öfkeler, attığım kahkahalar için de aynı şeyler söz konusu. Benim sesimle bağırarak çok eskiden yaşamış insanlar, dedelerim, atalarım. Öfkeyle haykırışım, şu gördüğümüz dağlar yaşındaki vahşi hayvanların sesleriyle keskin, çocukça çılgın kahkahalarım ise öfkenin kızılıyla tarih öncesi hayvanların duygusuz, anlamsız çığlıklarıyla bu-dalacaydı.

İşte herşeyin sırrı burada ortaya çıkıyor. Kızıl öfke! Beni, bugünkü hayatımı mahveden işte bu oldu. Bu öfke yüzünden, kısacık birkaç hafta sonra bulunduğum şu hücreden yüksek bir yere çıkarılacağım. Gevşek bağlanmış iplerle hafifçe yukarı kaldırılmış, hiç de sağlam olmayan bir yükseğe. Ve orada beni boynumdan asacaklar, ölene kadar sıkacaklar boğazımı. Bu kızgın öfke bütün yaşantılarım ve benliklerim-deyken felâketim olmuştur. İlk çağlardan bu yana, bu öfke bütün felâketlerime sebep olan bir kalıttı bende. Artık kendimi sizlere tanıtanın zamanı geldi. Ne budalanın tekiyim ne deli. Anlatacağım şeylere inanmanız için önce bunu bilmenizi isterim. Adım Darrell Standing. İçinizden birkaç kişi bunu okur okumaz beni tanıyacaktır. Ama çoğunlukta kalan yabancılara kendimi biraz anlatayım. Sekiz yıl önce California Ziraat üniversitesinde profesördüm. Ve sekiz yıl önce sessiz sedasız Berkeley kasabası, madencilik binasındaki laboratuarlardan birinde profesör Haskell'in öldürülmesi olayıyla büyük bir sarsıntı geçirdi ve halkı üzüntüye boğuldu. Kaatil Darrell Standing idi.

Ben Darrell Standing'im. Cinayeti işlerken ellerim kan içinde yakalandım. Şimdi profesör Haskell ile aramızda geçen olaylarda kimin haklı, kimin haksız olduğu konusuna girmeyeceğim. Özel bir meseleydi bu. Önemli olan bir kızgınlık anında yıllaryılı yakamı bırakmayan kızıl öfkenin pençesine düşerek meslekdaşımı öldürmemdi. Mahkeme kayıtları ve delillerle suçlu olduğum kesinlikle kanıtlandı; ve ilk defa mahkeme kayıtlarının doğruluğunu kabullendim.

Hayır, bu cinayet için idam hükmü verilmez. Ceza olarak müebbet hapis verildi. Otuz altı yaşındaydım o zaman. Şimdi kırk dört yaşındayım. Bu sekiz yılı Califdrnia eyaletinin San Quentin tutukevinde geçirdim. Beş yılını da karanlıkta, tek başıma bir hücrede. Yaşayan bir ölüden farksız geçen beş yıl. Bunu çeken bilir. Fakat yalnız geçen beş yılımı aynı cezaya çarptırılan hiç bir tutuklunun sahip olamayacağı bir özgürlük kavramı içinde geçirdim. Bu süre içinde yalnız dünyayı değil, zamanı da aştım. Bana bu cezayı verirken ne büyük bir başışta bulduklarının farkında değillerdi tabii. Ed Morrell'e gerçekten içtenlikle teşekkür ederim. Fakat Ed Morrell başka bir öykümdür, ondan sizlere daha sonra bahsedeceğim. O kadar çok anlatacak şeyim var ki, nasıl başlayacağımı bilemiyorum.

Şöyle bir başlangıç yapayım en iyisi. Minnesota'da doğdum. Annem İsveç'li bir göçmen kızıydı. Adı Hilda Tonnesson'du. Babamın adı da Chauncey Standing. Köklü bir Amerikan ailesinden geliyordu. Babası Alfred Standing İngiltere'den, Virginia çiftliklerinde çalıştırılmak üzere mukaveleli işçi -ya da dilerseniz köle- olarak gelmişti. Genç Washington'un, Pennsylvania vahşi ormanlarını keşfe çıktığı zamanlara rastlar bu olay. Alfred Standing'in bir oğlu iç savaşta, bir torunu da 1812 savaşında doğmuştu. O zamandan bu yana Standing'lerin katılmadığı bir savaş daha olmamıştır. Bu ailenin son erkeği olarak ben de son Filipin savaşlarında sıradan bir asker olarak doğuştum. Savaşa katılmak için de mesleğimin tam doruğunda, Nebraska üniversitesi profesörlüğünden istifa ettim. Tam o sıralarda da aynı üniversitenin ziraat bölümü dekanlığına atanmak üzereydim. Evet, yıldızlar korsanı, gözü kara maceraperest, yüzyılların serserisi, uzak zamanların savaşçı rahibi, unutulmuş eski dönemlerin romantik ozanı olarak insanlık tarihine adım bile geçmemişti. Ve şimdi Folsom Eyalet hapisanesinde, caniler sırasında ellerim kızıla boyanmış idam edileceğim günü bekliyorum. Evet, hakkımda verilen yargı üzerine eyalet kölelerinin masumca inandıkları ve korktukları karanlığa götürüleceğim günü bekliyorum. Onlara batıl inançlarıyla korkulu hayaller ve kuruntular veren karanlığa. Kendi korkularının yarattığı ve insan biçiminde tanımadıkları tanrıların kutsal tapınaklarına onları çaresizce sürükleyen karanlığa.

Hayır, bir ziraat fakültesi dekanı olamayacağım asla. Ama ziraatçiliği iyi bilen bir kişiydim. Bu konu üzerinde çalışmak için yaratılmıştım. Çok çalıştım, iyi bir öğrenim yaptım ve mesleğimin ustası oldum. Benim alanımdı, üstün yeteneklerim vardı bu konuda. Sütteki tereyağ miktarını bir bakışta kestirebilirim. Babcock deneyi ancak bu keskin görüşümü kanıtlamaya yarar. Bir toprağa bakıp verimliliği konusunda yeterli bilgi verebilirim. Asit ve alkali deneyi için turnusol kâğıdına gerek duymam. Tekrar ediyorum ziraatçılık benim dahiliğimdi ve hâlâ da öyledir. Fakat eyalet halkı boynuma bir ip dolayarak bu dehamın yok edileceğine inanıyor. Oysa bu deha Truva'nın çayırlarında göçebe çobanların sürülerini otlatmağa başlamasından çok önce, binlerce yılda gelişmiştir.

Mısır! Evet, başka kim bilir mısırı? Wistar'-da görüldüğü gibi lovva'nın her köşesinde yıllık mısır üretiminde yarım milyon dolar kadar bir artış sağladım. Bu tarihtir. Makinalı araçlarına binen bir çok çiftçi bugün o motorlu araçları kimin kendilerine sağladığını biliyorlarsa lise ders kitapları üzerine eğilmiş tatlı genç kızların ve pırl pırl zeki delikanlıların çoğu da Wistar'da mısır üretiminin artışı gösteren belgelerle yüksek öğrenimi biraz olsun benim sağladığımı düşünüyorlardır.

Bir de çiftlik yönetimi! Bir çiftlikte fazlalıkların ne gibi bir işlemde geçeceğini çok iyi bilirim. İster çiftliğin, ister çiftlik işçisinin, ister çiftlik binalarının yönetimi konusunda hiç bir sıkıntıya düşmem. Bir el kitabım ve ziraatçılık konusuyla ilgili cetvellerim var. Şu anda yüzbinler-ce çiftçi kuşkuyla kaşları çatılmış, yatmadan önce problemlerini halletmek üzere bu kitapların üzerine eğilmiş bir şeyler öğrenmeğe çalışmaktadır.

Burada, hikâyemin ilk bölümüne son vermem gerekiyor. Saat dokuz. Caniler hücrelerinde bütün ışıkların kapandığı saattir. Şu anda gardiyanın lastik ayakkabılarının sesini duyuyorum Gaz lâmbamı henüz

söndürmediğim için bana bağırmağa geliyor. Sanki yaşayanlar, ölüme mahkum kişileri azarlayabilirmiş, kınayabilirmiş gibi.

BÖLÜM : 2

ADIM DARRELL Standing. Kısa bir süre sonra beni hücremden çıkarıp idama götürecekler. Bu arada söyleyeceklerimi söyleyip, şu sayfalara başka zamanların ve yerlerin anılarını yazma çabasındayım. İdam kararından sonra 'doğal yaşantımın' geri kalan kısmını geçirmek üzere San Quentin tutukevine getirildim ve burada uslanmaz bir tutuklu olduğum kanıtlandı. Uslanmaz bir kişi korkunçtur. En azından tutukevlerinde böyle tanımlanan kişiler problem kişilerdir. İşe yaramaz halim beni âsi kıldı. Tutukevi, bütün diğer tutukevleri gibi tahripçiliği kınayan bir yerdi. Beni tek hücreye kapattılar. Bu suç beni rahatsız ediyordu. Neden etmesindi? İşe yaramaz bir kişi olmağa kendimi bildim bileli karşı çıkmışımdır.

Bundan üçbin yıl önce, otomatik dokuma tezgâhları keşfedilmeden önce eski Babil zindanlarında yıllar yılı çürüdüm. İnanın bana, o zamanların tutukluları el tezgâhlarında San Quentin tutukevindeki otomatik dokuma tezgâhlarında çalışanlardan daha işe yarar şeyler yapardık.

İşe yaramazlık suçu aşağılayıcı geliyordu bana. İsyân ettim. Gardiyanlara, yararlı olabileceğim kırk türlü iş göstermeğe çalıştım. Hakkımda raporlar verildi, kınandım. Zindana atıldım, karanlıkta günlerce aç bıraktılar beni. Dokuma tezgâhlarının hiç bir iş çıkartmayan keşmekeşinde çalışmak için çaba sarfettim. İsyân ettim. Zindana atılmaktan başka, işkence gömleği giydirdiler bana. Parmakla gösterilen bir kimse olup çıktım. Aptal gardiyanlar tarafından gizlice dayak yedim. Oysa öylesine aptal insanlardı ki bu gardiyanlar, ancak kendilerinden farklı olduğumu düşünebilecek kadar kafaları çalışıyordu. Bir de onlar kadar aptal olmadığımı görecektim. İki yıl şu budalaca işkenceye katlandım. Bir insanın zincire vurulup fareler tarafından kemirilmesi ne korkunçtur. İşte budala gardiyanlar fare gibi kemiriyorlardı beni. Zekâmı, bilincimi ve sinirlerimi berbat ettiler. Bir zamanların cesur savaşıykken şimdi bütün savaş gücümü yitirmiş bir kişiyim artık. Bir çiftçi, bir ziraatçı ve kürsüsüne bağlanmış bir profesördüm. Sadece toprakla ilgilenen, toprağın verimliliğini arttırmaktan başka bir şey düşünmeyen laboratuvarın esiriydim.

Filipinler'de savaştım, çünkü Standing soyunun bir geleneğiydi. İyi bir savaşı değildim. Siyah tenli yerlilerin vücutlarını keskin, yabancı bir aletle yarıp deşmek yalnızca gülünçtü benim için. Bilimin bütün gücüyle insanoğluna kazandırdıklarının kötü amaçlar için kullanılmasını izlemek, bilim adamlarının siyah tenli halkın vücutlarını keskin aletlerle yarıp deşerek şiddet

olayları yaratmasını izlemek yalnızca gülünecek bir olaydı benim için.

Az önce belirttiğim gibi Standing ailesinin geleneklerine boyun eğmem gerektiğinden savaşa katıldım ve savaşı yeteneklerim olmadığını farkettim. Üstlerim de beni yeteneksiz bulmuş olmalı ki, karargâh kumandanı kâtibi olarak masa başına oturtular. İspanya-Amerika savaşına bu görevimle, masa başından katıldım.

Ve böylece bir savaşı değil de bir düşünür olduğum için dokuma tezgâhlarındaki keşmekeş ve işe yaramazlık karşısında giderek artan bir öfkeye kapıldım ve gardiyanlar tarafından, türlü işkencelere uğradım. Beynim çalışıyor diye cezalara çarptırıldım. Uslanmaz bir tutuklu olarak öylesine ün salmışım ki, hapisane müdürü At-her-ton beni halı döşeli odasına öğüt vermek için çağırıldığında ona şunları söyledim:

— «Doğrusu, fare kılıklı gardiyanlarınızın beynime yer etmiş kesin ve doğru şeyleri sarsabileceklerini düşünmeniz çok garip sayın müdür. Bu tutukevi baştan aşağı budalaca bir kuruluş. Siz bir politikacısınız. San Francisco salon-larındaki insanların politik düşüncelerinizle beyinlerini örebilir ve size şu sahip olduğunuz koltuğu kazandıran bir sınıf insanların oylarını alabilirsiniz. Ama hint kenevirini, insanların beynini ördüğünüz gibi öremiyorsunuz. Dokuma tezgâhlarınız içinde bulunduğumuz zamanın elli yıl gerisinde...»

Bu uzun konuşmaya devam etmek niye?

Uzun bir konuşmaydı gerçekten. Ona ne denli bir budala olduğunu gösterdim ve benim düzelmesi imkânsız bir «vak'a» olduğuma karar verdi.

Kişinin adı çıkacağına canı çıksın derler, bilirsiniz bu deyişi. Atherton adımın kötüye çıkmasını son olarak onayladı. Adilce bir cezaya çarptırıldım. Yalnızlığa ve bunun dışında sadece ekmek ve suyla zindana terkedildim. Her bir anı, yaşadığım ömürlerin süresinden uzun geçen saatlerce ayaklarım bağlı bir hücreye kapatıldım. Akıllı kimseler haindir. Budalalar ise çok daha hain olurlar. Gardiyanlar ve hapisane müdüründen tutun başımdaki bütün adamlar işte bu korkunç budalalardandı. Dinleyin bakın bana neler yaptıklarını öğrenin. Hapisanede bir şair vardı. İnce çeneli, geniş alınlı, düşkün bir şair. Sahtekârın tekiydi. Korkaktı. Fitneci-ydi. Bir ziraat profesörünün yazı dilinde kullanması garip karşılanacak sözcükler bunlar. Ne var ki, bir ziraat profesörünün yaşantısının hapiste geçmesi olağan sayılırsa, bu sözcükleri öğrenip kullanması da o kadar olağandır.

Şairin adı Cecil Winwood'du. Daha önce birkaç mahkûmiyeti olmuştu. Soysuz bir köpek kadar alçak olduğundan son defa yedi yıl cezaya çarptırılmıştı. Tutuklu kaldığı sürece aldığı her iyi puan cezasının süresini düşürmeğe yararlı olacaktı. Benim sürem yaşantımdı. Bu mutsuz ve aşağılık şair kendi özgürlüğü için birkaç kısa yıl kazanabilmek amacı ile benim yaşantımı sonsuza ulaştıracak büyük bir rol oynadı.

Olanları başka bir açıdan alarak anlatacağım çünkü yorucu bir devreden sonra öğrendim her-şeyi. Bu Cecil Winwood denen adam hapisane

müdüründen başlayarak yöneticilere, katolik kilisesinde günah bağışlayan din adamlarına ve California belediye reisine kadar yaltaklanıp kendini sevdirmek için bir oyuna girdi. Burada üç noktaya dikkatinizi çekerim: a) Cecil Winwood'dan hücre arkadaşları öylesine nefret ederlerdi ki, hiç bir şekilde onunla tahtakurusu bahsine bile girmeğe yanaşmazlardı. Tahtakurusu yarışları mahkûmların büyük eğlencelerindendi. b) Ben, adı kötüye çıkmış bir tutukluydum, c) Ve Cecil Winwood girdiği bu oyunda adı kötüye çıkmış, umutsuz durumda uslanmaz tutuklulara ihtiyaç duyuyordu.

Ölüme mahkûm olmayan tutuklular, Cecil'-den nefret ediyorlardı. Tasarısını onlara açtığı zaman gülüp geçiyorlar, alay ederek başlarından savuyorlardı. Ama sonunda Cecil kandırdı onları. İçlerinden kırk kişiyi ağına düşürdü. Yılmadan tekrar tekrar yanaştı onlara. Hapisane müdürünün güvenilir bir tutuklu olarak kendisine özel izinler verdiğini ve dispanserde görevli olduğunu öne sürerek gücünü kanıtladı.

Dağlı Uzun Bill Hodge, «Göster kendini bakalım» dedi. Banka soyguncusuydu. Yıllardır aleyhine tanıklık eden çete arkadaşını bulup öldürmek için hapisaneden kaçacağı günün hayaliyle avunuyordu.

Cecil Winwood bu sınavı kabul etti. Olay gecesi gardiyanları ilâçla uyutacağını iddia ediyordu.

— «Lâfla peynir gemisi yürümez» ' dedi Uzun Bill. Gözümüzle görmediğimiz şeye inanmayız biz. Bu gece gardiyanlardan birini uyut da görelim. Şu Barnum işe yaramaz herifin teki. Dün Bughouse geçitinde bizim deli Chink'i pataklamış... İştten sonra. Bu gece nöbeti var. Onu uyut da işinden olsun. Marifetini bir görelim hele, sonra bu işi ciddi bir biçimde konuşuruz.» Bütün bunları bana sonradan zindanda Uzun Bill anlattı. Cecil bu kadar önceden bir gösteri yapmağa karşı çıkmıştı. Dispanserden ilâç yürütebilmek için zaman istemişti. Uzun Bili ona bir süre tanımış, bir hafta sonra Cecil hazır olduğunu bildirmişti. Akıllı geçinen kırk tutuklu o gece Barnum'un nöbeti sırasında sızıp kalmasını umutla beklemişlerdi. Ve Barnum gerçekten sızıp kaldı o gece. Görevi sırasında uyur bulunmuş ve işinden atılmıştı.

Tabii bu olay kurtulma umudundakileri inandırmıştı. Fakat henüz hücrenin kaptanı vardı kandırılacak. Cecil günü gününe gelişmeleri ona rapor ediyordu. Bütün bu anlattıkları gerçekte kendi hayal gücüyle yarattıklarıydı. Hücre kaptanı da gelişmeleri izleyip görmek istedi. Winwood, ona istediklerini gösterdi, ancak bu ayrıntıları aradan bir yıl geçtikten sonra öğrenebildim. Hapi-sane sırları bu denli güç sızır dışarı. Winwood kırk adamına satılmış gardiyanlar aracılığıyla gizli gizli içeri otomatik silâhlar sokarak güçlendiklerini söylemişti.

Hücrenin kaptanı, «Görelim bakalım» demiş olmalı Cecil'e. Sahtekâr şair de göstermiş olmalı. Fırında gece çalışılırdı. Tutuklulardan bir fırıncı ilk gece vardiyasında görevliydi. Fırıncı hücre kaptanının adamıydı. Cecil de bunu biliyordu.

— «Bu gece Summerface bir düzine 44'lük otomatik tabanca getirecek» diye Cecil kaptana teminat verdi.

«Bir daha sefere de cephaneye getirecek. Ama evvelâ bu gece fırında 44'lükleri

bana teslim edecek. Merak etme dişli bir adamımız var orada. Yarın sabah sana raporunu verir.»

Summerface, Humbolt köyünden iri yarı, sağlıklı bir gardiyandı. Sessiz, kendi halinde, zekâsı kıt bir zavallıydı. Tutuklulara gizlice içeri soktuğu tütünleri satarak kendi ölçül erince namuslu bir kaç dolar kazanmaktan öte beklediği bir şey yoktu. O gece San Francisco'ya yaptığı kısa bir yolculuktan henüz dönmüş, yedi kilo kadar iyi cins sigara tütünü almıştı. Daha önceleri yaptığı gibi getirdiği tütünleri, o gece dönen dolaplardan habersiz, fırında Cecil'e teslim etmişti. Büyükçe bir paketti görünüşte, kâğıda sarılı tütün vardı içinde sadece. Fırıncı, gizlice Cecil'in pakedi aldığını gördü ve ertesi sabah hücre kaptanına durumu bildirdi.

Fakat bu arada sahtekâr şairin hayal gücü tükenmişti. Şimdi bu satırları yazdığım hücrede geçen beş yılın için vicdanı sızıyor olmalı. Bütün bu süre içinde olanlardan benim hiç haberim yoktu. Hapisten kurtulma umuduyla kırk kişilik bir gurubu kandırarak baştan çıkarttığını bile bilmiyordum. Hiç, ama hiç bir şeyden haberim yoktu. Geri kalan tutuklular da pek az şey biliyorlardı. Kırk kişilik gurup ise kandırıldıklarından habersizdiler. Hele hücre kaptanı kendisine oyun yapıldığının hiç fırkında değildi. Summerface de içlerinde en masum olanıydı. İşin acı tarafı, yaptığı tütün ticaretinden bile vicdan azabı çekebilecek kadar zavallıydı.

Ve arkasından Cecil'in budalaca melodramı izledi. Ertesi sabah hücre kaptanı ile karşılaştığında kazandığı zaferin gururuyla ağzını tutamadı. Kaptan, «Malzeme bana anlattığın şekilde gelmiş, haberini aldım» deyince Cecil:

— «Hapisanenin yarısını havaya uçuracak kadar hem de...» diye gerinmişti.

— «Ne dedin?»

— «Dinamit..» diye Cecil budalaca mırıl-danmıştı. «On beş kilo.. Fırıncı, Summerface paketi bana verirken gördü.»

Hücre kaptanı neredeyse telâşından ölecekti. Doğrusu adamcağıza hak vermek gerekir. Hapisanenin içinde on beş kiloluk dinamit her an patlayabilirdi.

Kaptan Jamie'nin başını elleri arasına alıp olduğu yere çömeldiğini anlatırlar.

— «Nerede şimdi mallar?» diye Cecil'in üzerine yürümüşü. «Çabuk beni paketi koyduğun yere götür.»

Ve o anda Cecil düştüğü yanlışlığı farketmiş ama artık olan olmuştu.

— «Gömdüm» diye bir palavra attı. Buna zorunluymuş çünkü küçük paketler halinde tütünler tutuklulara çoktan dağıtılmıştı.

— «Pekâlâ» diyerek kaptan onun koluna yapıştı. «Beni oraya götür.»

Cecil, kaptanı nereye götürecekti bu durumda? Ne dinamitler gelmiş, ne de Cecil bunları gömmüştü. Sadece hayalinde yarattığı bir hikâyeydi bu.

San Quentin gibi büyük bir alanı kaplayan bir hapisanede türlü malzemeyi saklayacak yerler keşfetmek mümkündü. Cecil, kaptana yol gösterirken hemen kafasında bir şeyler tasarlamış olmalıydı. Cecil, kaptan Jamie'yi olmayan dinamitleri gizlediği yere götürürken kutuları benimle birlikte gömdüğünü söylemişti.

Ben de o sırada seksen saat işkence göm-

leğiyle kapatıldığı zindandan henüz çıkarılmıştım. Kafası çalışmayan gardiyanlar bile dokuma tezgâhlarında bile çalışmayacak halde olduğumu görebiliyorlardı. Ve o gün çarptırıldığı korkunç cezanın ardından kendimi toparlamam için key-fimce bir gün geçirmeme izin verilmişti. İşte bu durumumda aslında var olmayan onbeş kiloluk dinamitin saklanması yardım etmekle suçla* niyordum.

Cecil dinamitleri sakladığımızı öne sürdüğü yere kaptanı götürdüğünde hiç bir şey bulamamışlardı tabii.

— «Aman tanrım Standina beni kandırdı» diye Cecil bir yalan da kıvırmıştı. «Dinamitleri buradan alıp başka bir yere gömdü demek!»

Kaptan soğukkanlılıkla fakat sert bir şekilde Cecil'i özel odasına götürüp korkunç bir dayak atmıştı. Cecil dayak yerken bile söylediklerinin doğru olduğunda üsteliyor, yemin ediyordu.

Bu durumda kaptan Jamie ne yapmalıydı? Onbeş kiloluk dinamit hapisanenin bir köşesine bırakılmış, kırk kadar tutuklu da ayaklanmaya hazır bekliyordu. Summerface'i sorguya çektiğinde zavallı gardiyanın pakette sadece tütün olduğunu söylemesine rağmen Cecil'in ısrarla rına inanmak zorunda kaldı.

Olaylar bu noktadayken ben de hikâyenin içine karıştım. Daha doğrusu tekrar gün ışığından yoksun bırakılarak tek kişilik karanlık zindana atıldım, beş yıl orada çürümeğe terkedil-dim.

Şaşkına dönmüştüm. Henüz zindandan çıkarılmış, herkes gibi hücreme getirtilmiştim. Kendime gelmeme fırsat kalmadan tekrar zindana atıldım.

Cecil, kaptana: «Şimdi dinamiklerin nerede olduğunu bulmamıza artık imkân yok ama emniyetli bir yerde olduğu kesin. Dinamitlerin yerini bilen tek kişi Standing. Zindandan bize hiç bir şekilde mesaj iletemeyecektir. Tutuklular ise ayaklanmaya hazır. Elleri kana bulanmış bir halde yakalarız onları. Saati ben saptayacağım. Bu gece ikide hareketi başlatacağım. Gardiyanları uyutup hücrelerinin kapılarını açacağımı ve otomatik silâhlarını ellerine vereceğimi söyleyeceğim. Eğer bu gece saat ikide sana kırk tutukluyu yakalatmazsam bundan sonrası için beni tek hücreye kapatabilirsin kaptan. Standing ve kırk adamımla dinamitlerin yerini öğrenmek için bol bol zamanımız olacak.»

- «Bütün hapisane binasını yerle bir etmek pahasına» diye kaptan cesaretle ekledi.

Bütün bunlar altı yıl önceydi. Bu süre içinde hapisaneyi altını üstüne getirdiler, fakat bir türlü var olmayan dinamitleri bulamadılar. Ha-pisane müdürü Atherton son ana kadar dinamitlerin varlığına inanmıştı. Hâlâ hücre kaptanı olarak hapisanede kalan Jamie ise dinamitlerin bugüne dek bir köşede gizli olduğunu zannediyor. Daha dün San Quentin'den, Folsom'a dinamitlerin yerini açıklamam için son bir gayret göstererek geldi. Benim ipe asıldığımı görene kadar rahat bir soluk alamıyacak, biliyorum.

BÖLÜM : 3

OGÜN uzun uzun bu yeni cezamanın nedenleri üzerinde kafa yordum. Vardığım sonuç, gardiyanların gözüne girmek için bir yaltakçının hapisane kurallarına karşı bir davranışım hakkında yalan söylediği oldu.

Bu arada Kaptan Jamie de o geceki olay üzerine kafa patlatıyor olmalıydı. Cecil ise kırk tutuklu adamına ayaklanmaya hazır olmaları için uyarılarda bulunuyordu. Geceyarısı saat ikide bütün gardiyanlar verilen buyrukları yerine getirmek üzere hazır ve tetikte bekliyordu. Gündüz nöbet tutan gardiyanlar da o saatte uykuda olmaları gerektiği halde görevlendirilmişlerdi. Saat tam ikide Cecil'in kırk adamının olduğu hücreyi bastılar. Ve sahtekâr şairin bütün yalanlarını doğrulayacak biçimde tutukluları giyinmiş, kapı köşelerinde siper almış vaziyette buldular. Ya bu insanlar Winwood tarafından örgütlenen bu ayaklanma için harekete geçselerdi? Hapisane yönetim kurulu bir tek kişinin sözüne kanarak kırk kişinin de kendilerini kurtarmak için yalan söylediğine inandılar. Katolik kilisesi din adamları da aynı inanç içinde dünyanın en aşağılık adamı sahtekâr şair Winwood'u başışladılar.

Argo dilinde «dam» yani hapisane felsefe eğitimi ve hayat dersi veren bir okuldur. Hiç bir mahkûm yıllar yılı kendince en güzel hayallere kapılmadan katlanamaz bu yaşantıya. Gerçekler yaşar, böyle öğretildi bizlere; ve haksızlıklar meydana çıkar. Ne var ki, bu örnek bize her zaman haksızlıkların ortaya çıkmadığını gösteriyor. Hücre kaptanı, hapisane müdürü Ve yöneticileri hepsi bir tek kişiye inandılar. Hiç bir zaman hapisane parmaklıklarından içeri girmeyen, sadece korkunç bir hayal gücüne sahip sahtekâr şair Cecil Winwood'a. Ve

Cecil Winwood hâlâ mutlu yaşantısını sürdürdürsün, en mükemmel, en üstün, en suçsuz bir diğeri birkaç haftaya kadar darağacına asılsın.

Şimdi sizlere kararttık zindanına bir umut uğruna aldatılan kırk tutuklunun nasıl girdiğini anlatayım. Zindanların sıralandığı koridorun demir kapısı gürültüyle kapandığında uykumdan sıçradım. «Bir zavallı daha» diye düşündüm ilk anda. Sonra ayak seslerine kulak kabarttım. Çıplak vücutlarına inen kamçı sesleri ve acı haykırışlarla savrulan küfürleri duydum.

Zindanların kapıları ardarda açılıp kapanıyor, tutuklular teker teker içeri tıklıyordu. Ana kapıdan ardı arası kesilmeden döve söve özgürlükleri için savaşmaktan suçlu tutuklular getirirliyordu.

Evet, düşünüyorum da yıllar yılı bu yaşantıya katlanabilmek için kişinin kendisini felsefeye vermesi gerektiğine inanıyorum. Ben de böyle bir filozofum işte. Tam sekiz yıl bu işkenceye katlandım, ve şimdi, sonunda denedikleri bütün yollara rağmen benden kurtulamıyacaklarma inanarak boynuma bir ip geçirip kendi vücudumun ağırlığıyla soluğumu kesmeğe karar verdiler.

Bu konuda yetki sahibi kişilerin, boyunlarına dolanan iple kurban kafalarının nasıl koptuğuna hükmettiklerini bilirim. Ve bu kurbanlardan hiçbiri Shakespeare'in gezgincisi gibi tersini kanıtlamak için dünyaya geri dönemezler. Ama hapisa-nelerde uzun yıllar geçiren bizler, bu taş yapıların köşe bucaklarında kafaları kopmayan kurbanların öykülerini kulaktan kulağa duyar dinleriz.

Gülünç bir şey şu adam asmak. Hiç görmedim birisinin asılısını, ama görenlerden öyle ayrıntılı bir şekilde duydum, dinledim ki başıma gelecekleri gayet iyi biliyorum. Sehpanın üzerinde ellerim ve ayaklarım bağlı, boynumda ip, üzerimde siyah bir cüppe ile bir süre bekleyeceğim. Sonra gittikçe ağırlaşan vücudumun hızı, ipin gerilemesiyle bir anda duracak. Ve hemen birkaç doktor çevremi sararak saat rakkası gibi sallanmamam için vücudumu tutup giderek ağırlaşan kalp atışlarımı dinlemek için kulaklarını göğsüme yaslayacaklar. Bazan idam sehpasının ayaklarınız altından çekilmesiyle kalp atışlarınızın tamamen durması arasındaki süre yirmi dakikayı bulabiliyor. İnanın bana boynunuza ipin geçmesiyle bilimsel bir şekilde öldüğünüzü kanıtlayabilirler onlara kalsa.

Toplumla ilgili bir iki soru sormak için hikâyeme biraz ara vereceğim. Sanırım bu bir iki soruyu sormağa hakkım vardır, çünkü kısa bir süre sonra beni asmağa götürcekler. Madem bir adamın aşılmasındaki hüner ipin ilmeğinde, o halde ne diye ellerini ve ayaklarını bağlıyorlar? Kimse bu sorunun cevabını veremez ama ben bunun nedenini biliyorum. Benim gibi bir linç olayına seyirci kalıp da kurbanın nasıl boynundaki halatı elleriyle gevşetmeye çalıştığını gören herhangi biri de bunu bilebilir.

Yine bütün topluma yönelik bir sorum daha var. Neden darağacına götürmeden kurbanın başından siyah bir örtü geçirip yüzünü örterler? Lütfen bir süre sonra bu siyah örtüyü benim de başıma geçireceklerini hatırlayın. Ve bu soruyu sormağa hakkım olduğunu düşünün. Yoksa sevgili vatandaşlarım, kendi onayınızla asılmağa lâıyk görülen bir kurbanın da vahşet karşısında yüzünün korkunç ifadesini görme cesaretinden mi mahrumsunuz?

Bu soruyu İsa'dan ne önce, ne de İsa'nın zamanında soruyorum, hatırlatırım. İsa'dan sonra 1913 yılında asılacak bir kişi olarak İsa'nın izinden yürüdüğü farzedilen şu topluma, canlı canlı darağacına astığınız halde yüzümdeki dehşet verici ifadeyi görmeğe korkan sizlere soruyorum.

Şimdi tekrar zindanların karanlığına dönelim. Son gardiyan da yaka paça getirdiği zavallıyı hücreye tikip ana kapıyı gürültüyle kapayarak gittikten sonra hayal kırıklığına uğramış kırk umutsuz insan bir anda sorgu sual yağmuruna başladılar. Fakat yılların denizcisi iri yarı Yelken Jack azgın bir boğa gibi atılarak koskoca güruhu önce bir sayım yapabilmek için sessizliğe davet etti. Zindanların hepsi dolmuştu. Sırayla zindanlarından adlarını seslendiler. Sonunda her hücrede güvenilir kişiler olduğu kanısına varmışlardı. Bu defa beni soruladılar. Aynı gün zindandan çıkarılıp işkence gömleğimi üzerimden attığımı ve birkaç saat içinde nedenini anlayamadan tekrar zindana tıklıldığımı anlattım onlara. Uslanmaz bir mahkûm oluşum lehime sayılmıştı. Ve gönül rahatlığıyla konuşmalarına devam ettiler.

Bu konuşmaları duyunca ilk defa bir ayaklanma tasarısını öğrenmiş oldum. Bir tek soru kurcalıyordu kafalarını: 'Ele veren kimdi?' Bütün gece sürdü bu. Cecil Winwood üzerine yönelen soru hepsini kuşkulandıyordu.

— «Yapılacak bir tek şey var» diye Yelken Jack konuşmayı bağladı. «Az sonra gün ağaracak ve teker teker hepimizi sorguya çekip anamızı ağlatacaklar. Hepimiz suçüstü yakalandık, bu arada sadece, Cecil Winwood bir yolunu bulup sıyrıldı. Kırk kişiyiz, Tanrı yardımcımız olsun, hepimiz doğruyu söyleyeceğimize and içelim.» Ve dudaklarını zindan parmaklıklarına yaslayarak, insanoğlunun zalimliğine karşı özgürlük için savaşan kırk toplum dışı zavallı tanrı önünde yemin etti.

Doğruyu söylemenin pek de yararı olmadı çaresizlere. Sabah saat dokuzda toplumun beslediği, aşağılık, üniformalı gardiyanlar karınlan tok, uykularını almış olarak görevlerini yerine getirmek üzere zindanların kapılarını açtılar. Kahvaltı etmediğimiz gibi susuzduk da. Dayak yemiş olanlar daha da ateşli ve heyecanlıydı. Acaba okurlarım dövülmüş bir insanı az da olsa gözlerinin önünde canlandırabiliyorlar mıdır? Hayır, ben hiç

bir şey söylemeyeceğim. Sadece âlâ birer sopa çekilmiş bu insanların yedi saat susuz bırakıldıklarını söylemekle yetineceğim.

Tam dokuzda gardiyanlar geldi. Kalabalık değillerdi, gerek de yoktu çünkü zindanları teker teker açıyorlardı. Ellerinde bu biçareleri 'disipline' sokmak için copları vardı. Teker teker alıp götürdükleri tutukluları pestil edip geri getiriyorlardı. Aralarında hiç bir ayırım gözetilmiyordu. Ben de onlar gibi sıradan geçtim. Bu, sadece esas sorgu sırasında başımıza gelecekleri önceden kestirebilmemiz için bir gösteriydi.

Hapisanenin acısını çok çektim, fakat bütün başıma gelenlerden beter günler geçirdim o sıralar.

Önce içimizde en dayanıklı sayılan Uzun Bili sorguya götürüldü. İki saat sonra geri geldi, daha doğrusu getirildi. Sonra San Francisco'lu bir sokak serserisi olan Luigi Pollazzo'yu aldılar. İtalyan asıllı Luigi alaylı konuşmaları ve sert çıkışlarıyla besbelli çığırından çıkartmıştı onları. Bu arada Uzun Bili kendine gelip konuşacak kadar düzeldiğine göre aradan epey zaman geçmişti.

— «Şu dinamit olayı nedir Tanrıaşkına?» diye sordu. «Kimsenin bir bildiği var mı bu konuda?» Sorgulamanın amacı bu olmasına rağmen tabii kimse hiç bir şey bilmiyordu.

Luigi Pollazzo iki saatten daha az bir süre içinde geri getirildi. Henüz sorguya çekilmek üzere sıra bekleyenlerin karanlık zindan duvarlarında yankılar yapan meraklı sorularına cevap verecek halde değildi. Perişan bir durumda sayıklıyordu sadece.

Kırksekiz saat içinde Luigi iki defa daha sorguya çekildi. Sonunda Bughouse Cezaevine götürüldü. Güçlü kuvvetli, iri yapılı bir adamdı. Omuzları geniş, burun delikleri kocaman kocamandı.

Ben darağacına asılıp California Tutukevi'nin işkencelerinden kurtulduktan sonra daha uzun yıllar onu konuşturmağa çalışacaklardır.

Teker teker götürülen tutukluları sürükleyerek geri getirip karanlıkta acıyla, çılgınca, avaz avaz bağırmağa, inlemeğe terk ediyorlardı. Orada uzanmış bu feryatları dinlerken belli belirsiz anılarım arasında yüksek bir yerde oturmuş, gururla ve duyguları körelmiş bir insanın azametiy-le kendimi aynı sesleri dinlerken görür gibi oldum. Sonra sizlerin de öğreneceği gibi bu anıların Roma'da zincire vurulmuş kürek mahkûmlarının sesleri olduğunu farkettim. Kudüs'e doğru yol alan geminin kaptanıydım o zamanlar... ama sizlere daha sonra anlatacağım başka bir hikâyeye bu. O sırada zindanda...

BÖLÜM : 4

O SIRADA zindanda ayaklanma olayının ortaya çıkmasıyla bir dehşet havası esiyordu. Dayanılmaz bir bekleyiş içinde geçen bu uzun saatler suresince diğerleri gibi sorguya çekilip sürüklenerek geri getirileceğim ve rutubetli taşlar üzerine fırlatılıp demir kapının üzerime kapatılacağı düşüncesi bir an olsun aklımdan çıkmıyordu.

Ve sıra bana geldi, ite kaka hücremden çıkartılıp Hücre Kaptanı Jamie ile hapisane müdürü Atherton'un karşısına getirtildim. Yarım düzine kadar satılmış gardiyanın her türlü buyruklarına hazır beklediği bir güvenlilik ve tantana içinde karşıladılar beni. Ama gardiyanlara pek gerek kalmadı.

— «Otur,» dedi hapisane müdürü .Ve bana rahat görünüşlü, büyükçe bir sandalye gösterdi.

Beş gün zindana kapatılıp ardından temiz bir sopa çekilerek aç, susuz bırakılmış bitkin bir halde karşılarına çıkmıştım. Bir zamanların sessiz bir kasabadaki ziraat profesörü, kimsesiz ve perişan bir durumdaydı, insanların felâketler getiren yüzlerinden rahatsız, başıma geleceklerden endişeliydim. Gösterilen yere oturmadan durula-dım.

Hapisane müdürü Atherton iri yarı, güçlü kuvvetli bir adamdı. Koca elleriyle omuzlarıma abandığını hissettim. Onun yanında bir bostan korkuluğu kadar güçsüzdüm. Beni tuttuğu gibi havaya kaldırdı ve sandalyeye fırlattı.

— «Şimdi söyle bakalım, Standing» dedi. «Doğruyu söylemen kendi iyiliğin için, biliyorsun bunu.»

— «Olanlardan hiç haberim yok...» diye başlayacak oldum.

Başka bir şey söylememe fırsat kalmadan hapisane müdürü kükreyerek üstüme yürüdü.

— «Saçmalamayı bırak, açık konuş» diye beni uyardı. «Dinamitler nerede?»

— «Dinamitlerden filân haberim yok benim» diye isyan ettim.

Bir kere daha omuzlarımdan tuttuğu gibi havaya fırlatıp sandalyeye oturttu beni.

Çeşitli işkencelerle karşılaştım ama geri dönüp düşündüğümde hiç birinin bu sandalyede çektiklerimle kıyaslanamayacağı kanısına varı,-yorum. Her oturup kalkışında sandalyenin bir tarafı kırılıyor, parçalanıyordu. Az sonra oturulmaz hale geldi, başka bir sandalye getirdiler. Ve

derken bir sandalye daha ,bir sandalye daha. Dinamitler hakkında sorgulama sürüp gidiyordu.

Hapisane müdürü yorulmuştu. Bir süre sonra Jamie onun yerini aldı, sonra da gardiyan Mo-nohan, Jamie'nin yerini. Sordukları tek şey, dinamitlerin nerede olduğuydu. Sonunda bu dinamitler için ölümsüz ruhumun büyük bir kısmını feda etmeğe razıydım ama itiraf edecek hiç bir şeyim yoktu ne yazık.

Kaç tane sandalye kırıldığını hatırlamıyorum. Birkaç defa bayıldım, sonunda dayanılmaz bir kâbusa dönüştü herşey. Sürükleyerek karanlık zindanına getirdiler beni. Kendime geldiğimde başıma bir nöbetçi dikmiş olduklarını farket-tim. Solgun suratlı iblisin tekiydi. Esrarkeş olduğu her halinden belli oluyordu. Bir tabaka

esrar için yapmayacağı şey yoktu. Onu farkederek etmez demir parmaklıklara doğru sürüne sürüne yaklaştım ve: «Arkadaşlar hücrede bir nöbetçi var, konuşmalarınıza dikkat edin!» diye bağırdım. «Ignatius Irvine!» Karanlık koridordan yükselen sesler Ignatius Irvine'den çok daha yürekli bir insanı ürkütecek kadar korkunçtu. Çaresizlik içinde çırpan kırk tutuklunun kinle, nefretle yağdırdıkları lanetler tüyler ürperticiydi. Kafese kapatılmış vahşi hayvanlar gibi ondan nasıl öç alacaklarını haykı-rıyorlardı. Gerçekten gizlenecek bir şeyleri olsaydı sesleri solukları çıkmazdı muhakkak ki. Doğruyu söylemeğe Tanrı önünde yemin etmiş kırk tutuklu Ignatius'un önünde hiç sakınmadan, açıkça konuşmağa devam ettiler. Dinamit konusundan benim kadar habersiz oldukları açıktı. Bana yalva-rarak eğer bildiğim bir şey varsa söylememi ve onları bu ıztıraptan kurtarmamı istediler. Bense sadece doğruyu söyleyebildim: dinamitlerle ilgili hiç bir şey bilmiyordum.

Ignatius'un hücreden götürülmeden önce söylediği bir sözle, olayın ne denli ciddi olduğunu anladım. Hemen duyduğum şeyi diğerlerine ilettim. Hapisanede her şey durmuştu. Gizlenen dinamitin yeri keşfedilene kadar bir tek makina-nın çarkı dönmeyecek, binlerce çalışan tutuklu hücrelerinde kilitli kalacaklardı. Ve sorgu durmaksızın sürüp gitti. Tutuklular teker teker götürülüyor, bir süre sonra perişan bir halde geri getiriliyorlardı. Hapisane müdürüyle Jamie yorgunluktan iki saatte bir nöbet değiştiriyorlardı. Biri uyurken diğeri sorguya devam ediyor, üzerlerinde giysileriyle aynı odanın içinde yatıp kalkıyorlardı. Güçlü kuvvetli, sağlıklı insanlar giderek kuvvetten düşüyor ve bu anlamsız sorgu sürüp gidiyordu. Dakikalar, saatler geçtikçe karanlık zindanda üzerimizde denenilen işkenceler hepimizi çılgına çevirmişti, inanın bana darağacına asılmak bu tür işkenceye kıyasla çok daha kolay bir iş. Aç, susuz, ben de onlarla aynı acıları çekiyordum. Fakat kendi çektiklerimin dışında onların ız-tıraplarını da farkedecek kadar bilincim yerindeydi. İki yıldır uslanmaz bir tutuklu olarak artık beynim ve sinirlerim, bedenimin acısını hissetmeyecek kadar nasırlaşmıştı. Gözlerimin önünde sapasağlam insanların yıkılışı çok daha korkunçtu. Bir anda kırk kişi birden gözlerimin önünde mahvolmuştu. Birinin su diye bağı-rışı, karanlık koridorları, dayanılmaz inilti ve haykırışlara boğuyordu.

İşte gördüğünüz gibi söyledığımız gerçektir ve gerçeği söylemek cehennemi bir mahkûmiyete sürükledi bizleri. Kırk kişi birden aynı ağızdan konuşunca hapisane müdürüyle Jamie bu gerçeğin, tutukluların papağan gibi ezberledikleri bir yalan olduğuna inandılar. Hapisane yetkililerinin durumu da bizim kadar umutsuzdu. Sonradan öğrendiğime göre hapisane müdürler başkanı telgrafla çağırılmış ve iki bölük asker getirilmişti.

Mevsim kıştı. California'nın kışı bile zaman zaman çok şiddetli geçebiliyordu. Zindanda battaniyelerimiz yoktu. Yara bere içinde bir insanın rutubetli taşlar üzerinde ne denli üşüdüğünü bilemezsiniz. Sonunda bize suyumuzu verdiler. Gardiyanlar için büyük bir eğlence olmuştu bu oyun. Ellerinde yangın hortumlarıyla alay ve küfrederek hücrelerin parmaklıklarından içeri soğuk musluk sularını başımızdan aşağı sıktılar. Ve günlerdir susuzluktan kıvranırken bu defa diz-boyu hücrelerimize dolan soğuk sulardan kurtulmak için dua eder olduk. Zindanda sürüp giden bu tür olayları artık atlıyorum. Sadece şunu söylemek isterim ki, kırk tutuklunun hiç biri eski hallerine dönmedi. Luigi Pollazzo hafızasını kaybetmişti. Uzun Bill giderek aklını kaçırdı ve bir yıl sonra onu da Bughou-se'a götürdüler. Bill Hodge ile Pollazzo'yu neler neler izledi. İçlerinden dayanıklı ve güçlü sayılabilecek birkaçı da vereme yakalandı. Tam dörtte biri de altı yıl içinde öldü.

Tek başıma bir hücrede beş yılımı doldurduktan sonra duruşma için San Quentin'den beni çıkarttıkları yıl Yelken Jack ile karşılaştım. Onu tam anlamıyla göremiyordum çünkü beş yıl karanlıkta kaldıktan sonra gün ışığı gözlerimi kamaştırıyordu. Ama Yelken Jack'i yine de içimi parçalayacak kadarıyla görebildim. Hapisanenin bahçesinde karşılaştık onunla. Saçları bembeyaz olmuş, o yaşta adamakıllı çökmüştü. Göğsü içine göçmüş, yanakları sarkmıştı. Elleri felçli gibi titriyor, yürürken düşüverecekmiş gibi sendeliyordu. O da beni tanıdı ve gözleri doldu. Ben de insan görünümünden çıkmış, bir harabeye dönmüştüm. İyice sıskalaşmıştım. Beş yıldır makas yüzü görmeyen saçlarım, sakalım ve bıyığım yer yer kırçılmıştı. Ben de yürürken sendeliyordum. Güneşli bahçeden geçerken gardiyanlar kolumdan tutup yardım etmek zorunda kalıyorlardı. Yelken Jack ile birbirimize bakarken aynı şeyleri düşünüyorduk.

Onun gibiler hapisanede bile ayrıcalık taşıyan kişilerdir. Kurallara kulak asmaksızın titrek sesiyle benimle konuşma cesaretini gösterdi.

— «Sen ne mükemmel bir insansın Standing, dedi «Yıllar yılı sır vermedin.»

— «Ama gerçekten bildiğim bir şey yoktu Jack.» diye fısıldadım. Fısıldamak zorundaydım, çünkü beş yıldır kul'anmaya kullanmaya sesimi de kaybetmiştim. «Hapisanede gizlenmiş dinamit filân olduğuna da inanmıyorum.»

— «Doğru doğru» diye başını sallayarak çocukça bir neşeye güldü. «Sen yine de devam et, kimse bilmesin bunu. Mükemmel bir insansın, Standing. Senin karşında şapkamı saygıyla çıkartırım, ağızdan tek söz alamadılar.»

Sonra gardiyanlar beni itekleyerek oradan uzaklaştırdılar. Yelken Jack'i son görüşüm olmuştu bu. Onun da dinamit efsanesine inananlar arasına girdiği apaçıktır.

iki defa yönetim kurulunun karşısına çıkarıldım. Kâh tatlı dille, kâh zorbalıkla beni konuşturmağa çalıştılar. İki şık tanıyorlardı. Eğer dinamitlerin yerini söylersem bir ay ağır hapisten sonra kütüphanede çalışmama izin vereceklerdi. Daha fazla inat ederek dinamitlerin yerini söylemezsem ömrümün sonuna kadar tek başıma bir hücreye kapatılacaktım. Zaten ölüme mahkûm bir tutukluydum. Tek başıma bir hücreye kapatılmak benim için farklı bir ceza sayılmazdı.

Yok hayır, California uygar bir yerdir. Hukuk kitaplarında geçmeyen korkunç bir cezaya çarptırmazlar insanı böyle uygar bir eyalette. Ancak, California tarihinde ömrümün sonuna kadar tek başına hücreye kapatılan üçüncü insanım ben. Biri Jake Oppenheimer, diğeri Ed Morrell idi. Onlardan sizlere bahsedeceğim çünkü sessiz zindan duvarları arasında yıllar yılı birlikte çürüdük onlarla.

Yalnız bir şey daha var: Kısa bir süre sonra beni hücremden çıkarıp darağacına götürecekler, biliyorsunuz. Yok hayır. Profesör Has-kell'i öldürme suçundan değil Bunun cezası müebbet hapisti. «Saldırma» suçundan dolayı asacaklar beni. Bu sadece hapisane yöntemine göre verilen bir ceza değildir, 'kanundur. Hukuk kitaplarında bu kanun vardır.

Tutuklu kaldığım süre içinde bir adamın burnunu kanattığımı kabul ediyorum. Hoş ben burnunun kanadığını hiç görmedim ama delil

buydu. Thurston adında biriydi. San Quentin tutukevinde gardiyandı. Kilolu, sağlam ve sıhhatli bir adamdı. Ben de elli kilodan az, gün ışığında yarasa gibi gözlerini kırıştıran çelimsiz bir adamdım. Gerçekte zindanın karanlığından açık-lığa, insan arasına çıkma korkusuna kapılmıştım. Bir hastalığın başlangıcı sayılabilirdi bu. İlk karşıma çıkan gardiyanın burnuna rastlayan bir yumruk savurmuşum.

Bana engel olmağa çalıştığı için vurmışum ona. Evet, burnu da kanadı. Ve bu yüzden beni asacaklar. Benim gibi ölüme mahkûm bir tutuklunun böyle büyük bir suç işleyerek Thurston gibi bir gardiyana yumruk attığı için ipe gideceği California Eyalet kanunlarında yazılıdır. Gardiyanın topu topu yarım saat acı çektiği muhakkak, ama ben yine de asılacağım.

Üstelik bakın ne anlatacağım! Bu kanun benim profesör Haskell'i öldürdüğüm zaman yoktu. Ben hüküm giydikten sonra uygulanmağa başladı. Şu noktaya değinmek istiyorum: benim cezam bu kanun henüz hukuk kitaplarına geçmeden verildi. Ve bir gardiyana saldırma suçundan asılmam, müebbet hapis cezasına çarptırılan bir mahkûm oluşumdan ileri geliyor. Oysa bu kanunun sonradan uygulanmağa geçtiği açıktır ve bu son olarak giydiğim hüküm anayasaya aykırıdır.

Ama anayasa avukatları kötü şöhret yapmış Profesör Darrell Standing'i ortadan 'kaldırmak istedikten sonra anayasanın ne etkisi olabilir artık? Benden önceki örnekleri de kabul etmiyorum. Bir yıl önce, gazete okuyan herkesin bildiği gibi Jake Oppenheimer, tıpkı benim gibi Folsom'-da, tamamen benzeri bir suçtan dolayı idam edildi. Sadece Oppenheimer saldırdığı diğeri bir tutuklunun burnunu kanatmamıştı, ekmek bıçağını elinden almak isteyen adama istemiyerek sap-lamıştı.

Yaşam, insanların yaşantıları, koydukları kanunlar ve düzenlerini sürdürdükleri karmakarışık yollar çok tuhaf. Bu satırları Jake Oppenheimer'i bir süre sonra bana yapacaklarını yapmadan önce kapattıkları Caniler Hücresinde yazıyorum.

Yazacak çok şeylerim olduğunu daha önce belirtmişim. Şimdi tekrar hikâyeme döneyim. Hapisane yönetim kurulu iki şıktan birini seçmemi söylüyordu: Var olmayan dinamitlerin yerini açıklarsam kütüphanede bir memur gibi çalışacaktım. Öte yandan var olmayan dinamitlerin yerini açıklamazsam tek başıma bir hücreye kapatılacaktım.

Bu iki şıktan birini seçmem için yirmi dört saat düşünme süresi tanıdılar bana. Bu sürenin sonunda tekrar hapisane yönetim kurulunun karşısına çıkarıldım. Fakat ne yapabiliyordum? Var olmayan dinamitlerin yerini söyleyemedim ya. ifademde böyle söylediğim için yalancılıkla suçladılar. Toplum ahlâkından yoksun, son yüzyılın en tehlikeli adamı olarak nitelendirdiler beni. Ve daha bir sürü sıfatlar taktıktan sonra dört duvar arasına attılar. Bir numaralı hücreye kapatılmıştım. Beş numarada Ed Morrell, oniki numarada Jake Oppenheimer vardı. Ed Morrell, bu hücreye geleli bir yıl olmuştu, Oppenheimer ise on yıldır oradaydı. Elli yıla mahkûm edilmişti. Daha doğrusu ölüme. Ben de onun gibiydim. Kısacası üçümüz de orada uzun süre kalıcıydık görünüşte. Oysa daha altı yıl geçti ve hiç birimiz bu hücrelerde değiliz. Jake Oppenheimer asıldı. Ed Morrell, San Quentin tutukevinde görevlendirildi ve geçenlerde affedildi. Ben de Folsom'da Yargıç Morgan'ın uygun gördüğü asılma tarihimi, son günümü bekliyorum.

Budalalar! Kelepçelerle, darağacından sallandıracakları bir iple ölümsüzlüğümü boğazlaya-bileceklerini sanıyorlar! Oysa şu yeryüzüne daha sayısız defalar ayak basacağım, doyusuya yaşayacağım. Belki bir prens, belki bir köylü, belki bir bilgin, belki de bir zavallı budala olarak kâh yüksek yerlerde kurularak, kâh bir tekerleğin altında inleyerek tekrar tekrar yaşayacağım.

BÖLÜM : 5

ÖNCELERİ hücremde çok yalnızlık çektim. Zaman geçmek bilmiyordu. Saati gardiyanların nöbet değiştirme zamanlarına ve günün doğup batışına göre saptıyordum. Gündüz sadece hafif bir aydınlık yayılıyordu ortalığa ama gecenin kör karanlığından iyiydi yine de. Tek kişilik hücremde gündüz, dış dünyadaki pırl pırl aydınlığın sadece bir sızıntı sıydı.

Hücredeki ışık hiç bir saatte okumağa yeterli değildi. Zaten okuyacak bir şey de yoktu, insan sadece uzanıp düşünebiliyordu. Ve ben bu hücrede ölüme terkedilmiştim. Bir mucize yaratıp var olmayan dinamitleri ortaya çıkaramadıkça bütün ömrüm bu sessiz karanlığın içinde geçecekti.

Yatağım, soğuk taşların üzerinde duran kılıfı yenmiş bir saman kümesiydi. Üzerime örtecek ince, pis bir battaniye vardı. Ne bir sandalye, ne de bir masa... Sadece eski bir saman yatak ve pis bir battaniye. Az uyuyan, zihni sürekli meşgul bir adamdım. Ama tek başına bir hücreye kapatılınca insan düşünmekten öylesine rahatsız oluyor ki, kaçış yolunu uykuda arıyor. Yıllarca günde sadece beş saat uyku uyuyabildim. Şimdi uyku saatlerimi düzene sokmuş durumdayım. (Bu konuyu bir bilim dalı haline getirdim, önceleri on saat kadar uyumayı başardım, derken oniki, ondört ve sonunda yirmidört saatin onbeş saatini uykuyla geçirir oldum. Fakat bu saatlerin dışında uzandığım yerde düşünmek zorunda kalıyordum, başka yapacak hiç bir şey yoktu. Bu durumda yorulmak bilmez bir beyne sahip bir kişi için çıldırmak çok olağandı.

Uyanık oduğum saatlerde çeşitli uğraşlar bulmağa çalışıyordum. Sayıların karelerini, küplerini hesaplayarak şaşırtıcı matematiksel ilerlemeler kaydetmeğe başlamıştım.

Satranç tahtasını gözümün önüne getirmeğe çalışarak saatler süren uzun maçlara girişiyordum. Fakat bu hayali oyunda da artık öylesine usta olmuştum ki, can sıkıcı geliyordu. Çünkü bir maçta her iki taraf için bir tek kişinin düşünebilmesine imkân yoktu. Kendi kişiliğimi iki ayrı hüviyete büründürerek birbirlerine karşı kıskırtmak için boşuna uğraştım durdum. Her türlü oyunda karşı taraf adına düşünmek zorunda kalan tek oyuncu oluyordum. Ve tabii her iki tarafın birbirinin ne düşündüğünden haberi oluyordu.

Ve zaman uzundu, üstelik çok ağır ilerliyordu. Hücrenin içine giren sineklerle oynuyordum.

Bu yaratıkların da bir oyun anlayışı olduğunu sezdim. Yer yatağımda uzanırken duvarda kendi kendime hayali bir çizgi çekerek sınır yaptım. Bu sınırın üzerine konan sinekleri rahat bırakıyordum. Sınırın altına konanları ise yakalamağa çalışıyordum. Tabii onları hiç incitmemeğe çalışıyordum. Kısa bir süre sonra neredeyse bu hayali sınır çizgisinin kesinlikle yerini saptamışlardı, içlerinden oyun oynamak isteyen biri zaman zaman bu hayali çizginin altına konup kaçıyor-veriyordu. Genellikle bir saat içinde ancak bir sinek bu oyuna yanaşıyordu. Yorulunca da çizginin üstüne konup kendin! emniyete alıyordu.

O sıralar hücrede benimle birlikte kalan bir düzine kadar sinekten bir tanesi bu oyuna hiç yanaşmıyordu. kesinlikle kaçınıyordu oyuna girmekten. Sınırı aşmanın cezasını bildiği için bu tehlikeli bölgeye girmemeğe özellikle dikkat ediyordu. Somurtkan bir sinekti. Mahkûmlar böyle-lerine «hayata küsmüş» derlerdi. Asık suratlı sinek diğerleriyle de hiç oynamazdı. Oysa güçlü kuvvetli, sağlıklıydı. Onu uzun uzun inceledim. Oyun oynamayı sevmeyişi, huysuzluğundandı, yoksa diğerlerinden eksik hiç bir yanı yoktu.

inanın bana sineklerimin hepsini kendi özellikleriyle tanıyordum. Bu yaratıkların aralarında sayısız farklılıklar bulunduğunu anlamak benim için de çok şaşırtıcı oldu. Her biri kendi başına bir karakterdi. Sadece vücut yapıları, fiziksel özellikleri, güçlülükleri ve uçuş tarzlarıyla değil, yaptıkları oyun ve hilelerle, gösterilerle sınır çizgisinin dışında birbirleriyle ilişkilerinde onları ayırdetmek o kadar kolaydı ki. Düşünce ve huy bakımından ufak tefek farklarla birbirlerinden çok ayrı özellikler taşıyorlardı.

İçlerinde sinirli, ya da kendine hakim olmasını bilen, ağırbaşlı sinekler vardı. Kendi arkadaşlarıyla olsun, benimle olsun oynarken büyük heyecanlara, şiddetli öfkelere kapılan ufak tefek bir sinek dikkatimi çekmişti. Hiç kırlarda aşırı heyecanlara kapılarak, ya da öfkeyle arka ayaklarını vurarak koşan bir buzağı ya da tay gördünüz mü? İşte sineklerimin içinde bir tane böyle aşırı heyecanları olan biri vardı. Oyuna da çok meraklıydı. Sınırdan içeri girip girip kaçarak elimden kurtulur, sonra var gücüyle zıplayıp te-pinerek bana karşı kazandığı zaferi çalgınca kutlardı.

Zamanla hangi sineğin benimle oyuna hazırlandığını hisseder olmuştum. Bu konuyla ilgili binlerce olay anlatabilirim sizlere. Kısaca bir tek şey söyleyeyim: bu ufak tefek olaylar tek başıma kapatıldığım hücremde beni öylesine oyalıyordu ki can sıkıntımı unuttuyordum. Şimdi son bir olayla bu konuyu kapatayım. Benim için unutulmaz bir olaydı. Somurtkan sinek bir an dalgınlığına mı geldi ne olduysa sınır çizgisini aşır topraklarıma girdi ve anında avucuma alıverdim onu. Biliyor musunuz ne yaptı? Tam bir saat surat astı bana.

Fakat dört duvar arasında saatler çok uzundu. Ne uyumakla geçiyordu, ne de sineklerle oyalanarak. Evet akıllı olmasına akıllı yaratıklardı ama ben ne de olsa bir insandım. Onlar ise birer sinek. Beyinleri de sinek beyni. Oysa benim beynim bilgi dolu, yetişkin ve her an yeni bir şeyler öğrenmeğe hevesli bir insan beyniydi. Ve yapacak hiç bir şeyim olmadığından sadece düşünerek boşuna zihin yoruyordum. En son yaz tatilimi Asti üzüm bağlarında üzüm

ve şaraplarla ilgili deneylerle geçirmiştım. Bütün deneylerimi de tamamlamış sayılırdım. Acaba benim yerime biri aynı konuyla uğraşıyor muydu? Uğraşıyorsa ne dereceye kadar başarılı olabiliyordu?

İşte gördüğünüz gibi benim için yaşam ölmüştü. Kapatıldığım dört duvardan içeri dünyadan bir tek haber sızılmıyordu. Bilim son yıllarda hızla ilerliyordu ve ben binlerce konuyla ilgilenmek istiyordum. Peynir özünün tripsinle hidroliz deneyi üzerinde Profesör Walters ile laboratuarda çalışıyorduk. Profesör Schleimer de öte yandan hayvan ve bitki yağlarında pitosterol araştırmalarım konusunda benimle çalışıyordu. Bu araştırmalar muhakkak ki sürüyordu ama sonuç ne olmuştu? Hücremin dört duvarı arasında bütün bu sorunları düşünmek ve değil bu konularla ilgili çalışmalar yapmak, haberini bile alamamak beni çıldırtıyordu. Bu arada yaptığım tek şey saman yer yatağına uzanıp sineklerle oynamaktı.

Hücremin tamamen sessiz olduğu da söylenemezdi. Günün bazı saatlerinde derinden gelen tıkırtılar duyardım. Bu tıkırtılar gardiyanların kükreyişleriyle zaman zaman kesilir, eğer sesler devam edecek olursa birkaç gardiyan daha çağrıldığını duyardım. Seslerden anladığım kadarıyla bazı tutuklulara işkence gömleği giydirerek zindana atıyorlardı.

San Quentin'deki bütün tutukluların bildiği gibi ben de tek kişilik hücrelere kapatılan iki kişinin Ed Morrell ile Jake Oppenheimer olduğunu biliyordum. Bu iki tutuklunun hücre duvarlarına vurarak aralarında konuştuklarını ve bu yüzden cezalandırıldıklarını da biliyordum.

Kullandıkları şifre kolaydı fakat yine de bunu çözmek için saatlerce boşuna uğraştım durdum. Bir türlü kilit noktasını bulamamıştım. Ve sonunda şifreyi öğrendiğimde gerçekten çok kolay olduğunu anladım. Ancak beni şaşırtan, kendi aralarında yaptıkları ufak değişikliklerdi. Alfabenin baş harfini sık sık, hattâ konuşma içinde bile değiştiriyorlardı.

Bir gün şifreyi çözen başlangıç harfini bularak konuşmayı çözdüm.

— «Ed—şu—anda—bir—paket—Bull—Durham—için—ne—verirdin?»

— «Tam—yirmi—dört—saat—işkence—gömleği—giymeye—razı—olurdum—hem— de — beş sentlik—bir—paket—için—»

Neredeyse sevincimden çılgınlık atacaktım. Bir konuşma, bir dostluk, insanca bir takım konuşmalar kurulabilecekti aramızda!

Tam o sırada gardiyanın «Kes şu tıkırtıyı Morrell» diye bağırdığını duydum.

Dört duvar arasında ölüme terkedilmiş bir insana bundan daha kötüsü yapılamaz diye düşünerek, gardiyanın buyruğuna boyun eğmesini beklememesi gerektiğini zannedebilirsiniz. Ama açlık, susuzluk ve işkence bu dört duvar arasındaki insanları her an tehdit etmektedir. Gerçekten hücreye kapatılmış bir insanın durumu her bakımdan umutsuzdur.

Ve çaresiz, tıkırtılar durdu. Aynı gece tekrar konuşmaya başladıklarında hemen kulak kesildim. Yine şifrenin birinci harfini değiştirmişlerdi. Birkaç gün sonra benim anladığım şifreyle konuştuklarını duyar duymaz nezaket kurallarını bir kenara atarak «Merhaba» diye araya girdim.

— «Merhaba yabancı» diye Ed Morrell bana

cevap verdi. Oppenheimer de «Bizim kente hoş-geldin yabancı.» diye beni karşıladı.

Kim olduğumu, neden ve ne kadar hüküm yediğimi merak ediyorlardı. Bütün bu olaylara girmeden nasıl şifre değiştirdiklerini öğrenmek istediğimi söyledim. Bunu öğrendikten sonra konuşmağa başladık. Büyük bir gündü. Hoş onlar henüz beni deniyorlardı ama benim açımndan üç ölüm mahkûmunun bir araya geliyordu bu olay. Sonradan söylediklerine göre pek de yanılmamışım. Önce aralarına bir casus olarak gönderildiğimi sanmışlar. Oppenheimer bir defa bu oyuna düşmüş ve bunun bedelini çok pahalıya ödemişti.

Her iki arkadaşım da uslanmaz bir tutuklu olarak ünümü duymuşlardı. Buna şaşırdığım kadar da sevindim, işte gördüğünüz gibi ünüm, daha doğrusu kötüyeye çıkan adım Oppenheimer'in canlı canlı gömüldüğü mezara kadar duyulmuştu.

Haplanede başıma gelenlerden, dış dünyayla ilgili bilebildiğim en son o'aylara kadar onlara pek çok anlatacaklarım vardı. Kırk tutuklunun ayaklanma plânına karşı hazırlanan suikast, dinamitlerin hikâyesi, Cecil Winwood'un iki yüzülüğü onlar için yeni haberlerdi. Söylediklerine göre gardiyanların ağzından çoğu olaylardan haberdar olabiliyorlardı ama son birkaç aydır yeni olaylardan haberleri olmamıştı. Çünkü son birkaç aydır başlarındaki gardiyan çok kötü ve kinci bir adamdı.

O gün defalarca gardiyanlardan küfür yedik. Buna rağmen kendimize hakim olamıyorduk. Üçümüz bir olmuştuk ve birbirimize anlatacak o kadar çok şeyimiz vardı ki. Üstelik konuşma şeklimiz yorucu ve ağırdu. Bense onlar kadar tecrübeli değildim.

Morrell: «Akşama patates-surat nöbeti devralana kadar bekleyelim» dedi. «Bütün gece uyur, biz de rahat rahat konuşuruz.»

O gece uzun uzun konuştuk. Hiç birimizin gözünde uykudan iz yoktu. Patates surat, şişko oluşu bizim işimize geliyordu. Çünkü onu sık sık uykuya zorluyordu bu hali. Yine de bizim tıkırtılarımız onu kaçamak uykusundan uyandırıp rahatsız etti

ve defalarca bize ağır sözler sarf etti. Ertesi gece aynı tıkırtılar sürüp gitti. Sabah bütün gardiyanlar bizim gürültümüzden yakındılar, raporlar hazırladılar, ve kısa süren bu tatilin bedelini fazlasıyla ödedik. Saat dokuzda Jamie birkaç gardiyanla aşağı gelip bizi tam yirmi dört saat aç ve susuz bırakmak üzere bağladılar. Gardiyanlarımız hayvandan farksızdı. Onların bu tutumu karşısında dayanabilmek için kendimizi onların koşullarına göre yetiştirmemiz gerekiyordu. Artık bizi hiç bir güç konuşmaktan alıkoyamazdı. Arasırabu işkenceye katlanmayı göze alarak konuşmalarımızı sürdürüyorduk. En uygun zaman geceydi, özellikle yedek gardiyanlar nöbete kalınca ara vermeksizin konuşuyorduk.

Bizim gibi karanlıkta yaşayanlar için geceyle gündüz arasında pek fark yoktu. Ne zaman olsa uyurduk. Fırsat buldukça konuşmağa bakıyorduk bu nedenle. Birbirimize hayat hikâyelerimizi anlatıyorduk. Genellikle Ed Morrell ile ben susup Oppenheimer'ın derinden duyulan tak-tak seslerine kulak verirdik. San Fransisco'nun kenar mahallelerinden birinde başlayan küçük Ja-

ke'in hikâyesi ondört yaşında gangsterler arasında haber getirip götürmekle başlıyor, hırsızlıklar ve kanunlara aykırı türlü suçlardan sonra hapisane duvarları arasında kanlı bıçaklı olaylarla son buluyordu. Jake Oppenheimer'a «Kaplan» adını takmışlardı. Genç bir gazetecinin taktığı bu ad onu ölümsüz kılacak nitelikteydi. Oysa ben Oppenheimer'ın insanca duygular beslediğine inanmıştım. Sadık ve dürüsttü. Bir arkadaşı yerine suçu üzerine aldığı bile olmuştu. Cesurdu, sabırlıydı. Fedakârdı... Bununla ilgili bir hikâyesini sizlere anlatmayı isterdim ama şimdi değil. Adalet duygusu bir hırs halindeydi onda. Hapisa-nede işlediği cinayetler tamamen adaletsizliğe karşı yaptığı çıkışlardı. Ve mükemmel çalışan bir beyni vardı. On yılını yalnız geçiren bir müebbet hapis mahkûmu bir an olsun beynini zorlamaktan, çalıştırmaktan vazgeçmemişti.

Morrell da iyi bir dosttu, onun da beyni mükemmel çalışıyordu, ölüme mahkûm bir kişi olarak alçakgönüllülüğüme inanacağınıza güvenerek, San Quentin'de, üç kafası çalışan adamın zindanda çürüyen bizler olduğunu eklemek isterim sözlerime. Son günlerimde, yaşadığım sürece öğrendiklerimi şöyle bir tekrar ederken güçlü bir beyne sahip insanın asla yumuşak başlı olmayacağı sonucuna vardım. Budala, korkak, yetenezsiz, hırs ve heyecandan yoksun kişiler ise örnek birer mahkûm sayılırlar. Jake Oppenheimer, Ed Morrell ve ben bütün tanrılara şükür, örnek birer mahkûm değildik.

BÖLÜM : 6

BİR ÇOCUĞUN hafızasındaki yanlışlıklarda, gerçeğin dışında, unutilanlar önemlidir. Unutabilmek bir bakıma aklın eksikliğidir. Sürekli olarak hatırlama ise sabit fikir halinde görülen başka tür bir akıl hastalığıdır. Hücremde tek başıma sürekli olarak hatırladıklarım beni rahatsız ediyordu, ve hiç bir şeyi unutama-ma problemiyle karşı karşıya kalmıştım. Sineklerle oynarken, ya da hayalimde bir satranç maçı yaparken, hattâ duvara yumruklarımın vurarak iki hücre mahkûmu arkadaşımınla konuşurken biraz olsun unutabiliyordum bazı şeyleri. Ama istediğim, herşeyi tamamen unutmaktı.

Başka zamanların ve yerlerin çocukluk anıları vardı hafızamda. Wordsworth'un «parlak bir devrin peşinde sürüklediği bulutlar» dediği anı-

lar. Bir çocuğun böylesine anıları varsa, olgunluk çağında tekrar geri gelmeyecek biçimde unutulabilir mi bu anıların? Çocuk beyninin bir kısmı tamamen yok olabilir mi? Ya da başka zamanların ve yerlerin anıları beynimizin bir kıvrımı arasında, tıpkı benim San Quentin hapisanesinde dört duvar arasında kaldığım gibi, kısırlanmış duruyor mudur?

Hücre mahkûmlarının yeniden hayat bularak tekrar güneşi görebildikleri söylenir. O halde neden bir çocuğun başka zamanlardan ve yerlerden kalan anıları tekrar canlanmasın?

Ama nasıl? Benim düşünceme göre, içinde bulunduğumuz anı ve geçmiş zamanları tamamen unutarak. Evet ama yine «Nasıl» diye bir soruyla karşı karşıyayız. Hipnotizma ile mümkün olabilir. Eğer beyin hipnotizmayla uyutulup bilinç altı yüzeye çıkarılırsa, karanlık zindanın kapılarını ardına kadar açmak ve güneş ışığına kavuşmak mümkün olabilir.

Ve böylece inandım... Sonucu sizler de göreceksiniz. Ancak, sizlere önce küçücük bir çocukken başka dünyaların anılarına nasıl sahip olduğumu anlatmam gerekecek. Daha önceki yaşantılarımdan kalan izler ve daha önceki yaşantılarımdan getirdiklerimle doğdum. Herkes gibi, başka zamanlardaki kişiliklerim bilinçaltında yer etmişti. Bütün bunlar henüz oluşum halindeyken, yani belli bir süre Darrel Standing adıyla tanınacağım kişiliğim biçimlenmeden, olmuştu

izin verirseniz bir olay anlatayım. Minnesota'da eski çiftlikteydik. Altı yaşımı doldurmak üzereydim.

Amerika'ya dönen bir Çin elçisi, çiftçilerden faizle ödemek kaydıyla para almak üzere elçilik tarafından kasabaya gönderilmişti. Geceyi bizim evde geçirdi. Akşam yemeğinden sonra, annem beni yatırmak üzere üstümü değiştiriyordu. Elçi konuşmuştu da kutsal toprakların fotoğraflarını gösteriyordu.

Anlatacağım olayı babam bütün ahabalarına defalarca tekrarlamamış olsaydı çoktan unutmuştum bile.

Fotoğraflardan birini görür görmez önce büyük bir merakla atıldım. Sonra hayal kırıklığına uğradım. Bir an için babama ait çiftliğin fotoğrafı kadar tanıdık gelmişti bu resim bana. Sonra tamamen yabancılaştı. Fakat gözlerimi ayırmadan baktım, ve artık beni rahatsız etmeye başlayan buranın tanıdık bir yer olduğu duygusuna tekrar kapıldım.

— «Davud'un kulesi» diye elçi anneme fotoğrafı uzattı.

— «Hayır!» diye kendimden emin bir şekilde atıldım.

— «Yani Davud'un kulesi değil mi bu?» dedi elçi. Başımı salladım.

— «Peki buranın adı ne?»

— «Adı.....şey...» diye başlayacak oldum fakat gerisini getiremedim. «Unuttum.»

Bir süre sonra, «Çok değişmiş» diye ekledim. «Kuleyi bozmuşlar.» Elçi, anneme başka bir fotoğraf gösterdi.

— «Altı ay önce buradaydım Mrs. Standing» diye parmağıyla işaret etti.» Davud kulesinin girişindeki Jaffa kapısı. Bakın kule arka tarafta kalıyor. EI-Kul'ah diye bilinen.....»

Elçinin konuşmasını keserek, fotoğrafın sol köşesinde gözüme çarpan taş yığınlarını gösterdim.

— «İşte şurada bir yerde olacak az önce söylediğim yer. Yahudiler EI-Kul'ah derlerdi ama bizde başka bir adı vardır... şimdi unuttum.»

— «Şu velete bakın» diye babam güldü. «Sanki oralarda yaşamış gibi konuşuyor.»

Başımı salladım çünkü o anda gerçekten oralarda yaşadığımdan emindim. Yalnız benim zamanımda olduğundan çok farklıydı. Babam katıla katıla gülüyordu. Elçi ise kendisiyle alay ettiğimi sanmıştı. Başka bir fotoğraf verdi bana. Kıraç bir toprak, ve fazla derin olmayan bir uçurum görünüyordu, ilerde düz damlı, derme çatma kulübeler vardı.

— «Söyle bakalım küçük burası neresi?» diye elçi sordu. Ve bu defa hatırlayıverdim!

— «Sanmaria» dedim hemen.

Babam sevinçle ellerini çırpı, annem bu tuhaf davranışım karşısında şaşırılmıştı. Elçi ise tedirgindi.

— «Çocuk doğru söylüyor» dedi. «Sanma-ria'da bir köydür burası. Oradan geçtiğim için biliyorum. Zaten kartpostalı da bu yüzden aldım. Sizin küçük bu fotoğrafları daha önce görmüş olmalı.»

Annemle babam bunun mümkün olamayacağını söylediler.

— «Fakat fotoğrafta çok değişik» diye araya girdim. Aynı zamanda sürekli olarak fotoğraftaki köyü gözümün önüne getirmeğe çalışıyordum. Genel olarak toprağın eğimi, ilerdeki tepeler hatırladığım kadarıyla aynıydı. Gözüme

çarpan değişiklikleri parmağımınla işaret ederek gösterdim:

— «Evler şuraya kadardı, daha çok ağaç vardı. Evet ağaçlar, otlar, yeşillikler ve keçiler vardı. Şu anda eski haliyle görür gibiyim buraları, işte iki küçük erkek çocuk keçileri otlatmağa götürüyor. Şurada da bir adamın peşine takılmış bir kalabalık, ilerde bir sürü insan daha. Üstleri başları paramparça, hepsi hastalıklı. Elleri, yüzleri, bacakları yara içinde.»

— «Luka incilinde cüzzamlıların iyileştirilişi hakkındaki öyküyü kilisede dinlemiş olmalı» diye elçi rahatlamıştı.

— «Kaç cüzzamlı vardı yavrum o zamanlar burada?»

Beş yaşındayken yüze kadar saymasını öğrenmiştim. Cüzzamlıları dikkatle sayarak, «On tane» dedim. «El kol hareketleriyle diğer tarafta birikmiş kalabalığa işaretler yapıyorlar.»

— «Peki yanlarına gelmiyorlar mı?» Başımı «hayır» anlamında salladım. «Orada durmuş, el sallıyorlar... Sanki başları dertte....»

— «Devam et yavrum» diye elçi üsteledi. «Karşıdaki kalabalığın başındaki adam ne yapıyor?»

— «Şimdi onların hepsi durdu. Başlarındaki adam, hastalıklı adamlara bir şeyler söylüyor. Çocuklarla keçileri de durup onlara bakıyor şimdi. Herkes onlara bakıyor.»

— «Peki sonra?»

— «Bu kadar. Hasta adamlar evlerine dönüyorlar. Artık ne bağırıp çağırıyorlar, ne de el kol işaretleri yapıyorlar. Hasta gibi de görünmüyorlar artık. Ben de atımın üzerinde onları seyrediyorum.»

Annem, babam ve konuşumuz üçü birden gülmeğe başladılar.

— «Ben kocaman bir adamım!» diye kızgın, bağırdım onlara. «Kocaman da bir kılıcım var!»

— «İsa, Kudüs'e giderken Etiko kentinde on cüzzamlıyı iyileştirmişti» diye annemle babama elçi açıkladı. «Sizin küçük de bu olayla ilgili bir film görmüş olmalı.»

Fakat ne annem, ne de babam böyle bir film gördüğümü hatırlamıyorlardı.

— «Başka bir fotoğraf gösterelim bakalım» diye babam önerdi.

Elçinin gösterdiği fotoğrafı inceleyerek. «Çok farklı.» diye onlara açıkladım. «Şu tepeyle diğerlerinden başka hiç birşey eskisi gibi kalmamış ki. Bakın şurası köy yolu, ilerde ağaçlıklar, bahçeler ve şu kayaların ardında evler vardı. Şu taraftaki kayalıkların oyuklarına halk ölülerini gömerdi. Şurayı görüyor musunuz? işte bu meydanda halktan biri bir suç işleyecek olursa taşlarıydı. Ben hiç görmedim, anlatmışlardı.»

— «Peki ya şu tepenin adı ne?» diye elçi konuşumuzu sordu. Anlaşılan fotoğraf da tam ortadaki tepe için çekilmişti.

Başımı salladım.

— «Hiç bir zaman adı olmadı o tepenin, sadece orada insanları öldürürlerdi. Bir kaç defa görmüştüm.»
— «Bu defa tarihçilerle aynı fikri savunuyor» diye elçi konuğumuz büyük bir memnunlukla atıldı. «Tepenin adı Golgota'dır. Çoğu kez cefa yeri diye anılır çünkü.....Elçi duraladı ve bana dönerek, «Kimi çarmla germişlerdi burada küçük bilgin, söyle bakalım?» diye sordu. «Neler görüyorsun anlatsana.»

Gerçekten çok şey görüyordum. Babam, gözlerimin yuvalarından fırladığını söylüyordu. Fakat onlara gördüklerimi söylemedim, sadece başımı sallayarak, «Hiç bir şey anlatmayacağım çünkü bana gülüyorsunuz. Burada çok insanın öldürüldüğünü gördüm. Kollarından ve bacaklarından çivilerlerdi, çok uzun sürerdi. Ama anlatamayacağım. Anneme babama sorun; ben hiç yalan söyler miyim? Bir yalan söyleyecek olsam beni nasıl döverler biliyor musunuz?»

Konuğumuz o gece bana birçok fotoğraf gösterdi. Öylesine birbirini izleyen anılar gelip geçiyordu ki gözlerimin önünden, kendimi güç zap-tediyordum. Ama inatla suratımı asıp sustum.

Annemle babamı yanaklarından öperek iyi geceler diledikten sonra elçi konuğumuz: «İncil'i ezbere bilen bir öğrenci olacak oğlunuz» dedi. «Ya da bu hayal gücüyle başarılı bir yazar.»

Bu olay kehanetimin nasıl yanlış yorumlandığını gösteriyor sanırım. Caniler hücrelerinde son günlerimde, daha doğrusu Darrell Stan-ding'in son günlerinde şu satırları yazarken kendi kendime gülümsüyorum. Ne İncil'i ezbere bilen bir öğrenci oldum, ne de bir yazar. Elçinin tahminleri dışında, şu hücrenin karanlık sessizliğine gömülmezden önce bir ziraat profesörü ve büyük dikkat isteyen mikroskobik incelemeler yapan bir bilim adamı olarak yaşantımı sürdürdüm.

Şimdi sıcak bir öğlen üzeri caniler hücrelerinde anılarımı yazmayı bırakıp sağımdaki zenci katil Josephus Jackson ile solumdaki İtalyan katil Bambiaccio'nun parmaklıklar arasından tütünün yaralar üzerindeki faydası hakkında sürdürdükleri konuşmalarına kulak kabarttım.

Elimde duran dolmakalem bana daha önceki devirlerde elimde tuttuğum tüylü kalemleri ve başka dolmakalemleri hatırlatıyor. Bu arada evimize gelen elçinin küçük bir çocukken parlak günlerinin peşisıra sürüklenen bulutlara hiç göz attığı olmadı mı diye aklımdan geçirdim.

Tekrar hücreme dönelim. Şifreli konuşmayı çözmeme rağmen şuurum yerinde oldukça geçmek bilmeyen uzun saatlere dayanamayacağımı çok iyi biliyordum. Kendi kendimi hipnotize ederek beynimi uyuşturmayı ve bilinçaltımı yüzeye çıkartmayı başaracak denemelere giriştim. Ancak, bilinçaltısını belli bir disiplin altına sokamıyordum. Kopuk kopuk, birbirleriyle bağlantısız çılgınca kâbuslar gelip geçiyordu zihnimden.

Kendi kendimi hipnotize etme usulüm çok basitti. Saman yatağımın üzerine bağdaş kurup oturarak parmaklıkları kapının hemen yanında, en çok ışık alan duvara yapıştırdığım bir saman sapına gözlerimi dikiyordum. Önce gözlerimi kapıyor, sonra başımı yukarı kaldırarak gözkapaklarını iyice açıyordum. O anda bir başdönmesiyle kendimden geçer gibi oluyordum. Dengemi kaybedeceğimi hissettiğim anda kendimi saman yatağın üzerine sırtüstü bırakıveriyordum.

Sonra on dakika, yarım saat, bazen bir saat kadar yeryüzüne defalarca gelişlerimden hafızamda kalan başka yerlerin ve zamanların anıları arasında düzensiz ve bilinçsiz bir geziye çıkıyordum. Bu anılar çok çabuk gelip geçiyordu. Uyandıktan sonra bütün bu garip olayları birbirine bağlayan ben, yani Darrell Standing oluyordum. Hepsi buydu, hiç bir zaman bir olayı bütünüyle ve bilinçli bir şekilde yaşamıyordum. Düşlerim, eğer bunlara düş demek gerekirse, mantıksız ve bağlantısızdı.

Bu düşlerimden bir örnek vereyim: Onbeş dakikalık bir kendimden geçiş süresi içinde ilk çağlarda yapışkan çamurlar içinde bağıra çağıra emeklerken birden kendimi yirminci yüzyılda tek yüzeyli bir uçakta Haasfurth'in yanında otururken gördüm. Uyandığım da Darrell Standing olarak San Quentin hapisanesine kapatılmadan önce Haasfurth ile Santa Monica'da Pasifik okyanusunu uçakla katetmiş olduğumuzu hatırladım. Ama ilk çağların çamurları arasında bocalayışımı hatırlamamıştım. Sonra Darrell Standing değil de başka bir kişi, ya da şey olarak ilk çağlarda yerlerde sürünerek bağırıp çağırıldığının gerçek olması gerektiğini düşündüm. Aynı düste gördüğüm bu iki olay birbirinden çok uzak devrelerde yaşanmıştı, her ikisi de gerçikti... Yoksa nasıl hatırlayabilirdim bu olayları?

Bir çırpıda görülen ne müthiş hayallerdi bunlar! Birkaç dakika içinde kral saraylarında kurulup oturan bir kişi, derken bir soytarı, bir keşiş olabiliyordum. Bir masa başında kolumun altında bir kılıç, şatomun kalın duvarları arasında, adamlarımın tek hükümdarı olarak görebiliyordum kendimi. Bu kutsal gücümü masamda şarabımdan içen, soframdaki eti yiyen başlıklı rahipler kanıtliyordu.

Soğuk iklimlerde boynumda demir tasmayla kölelik ettiğim zamanlar oldu. öte yandan zenci kölelerin sıcak iklimin boğucu sıcaklığını tavus-kuşu yelpazelerle serinlettiği geceler, uzaklardan çakalların seslerin vahşi aslanların kükreyişini, ve palmye ağaçlarının altındaki pınarbaşlarının şırıltısını dinlerken soylu prenseslerle seviştiğim zamanlar oldu. Çöllerde ürpertici akşam serinliğinde develerin gübrelerinden ateş yakıp ellerimi ısıtmağa çalıştığım çileli zamanlarım oldu. Güneşten kavrulmuş

kurak topraklarda, kurumuş su oluklarında, çevremde insan ve hayvan iskeletlerinden arta kalan kemikler arasında çatlak dudaklarımı ıslatacak bir damla su bulamadığım zamanlarım oldu.

Haydut, öğrenci ve münzevi olarak yaşadım. Elle yazılmış tozlu ciltlerin arasına gömülüp yüksek kayalar üzerine oturtulmuş manastırlarda ortaçağ felsefesine daldım. Aşağıda köylüler binbir zahmetle üzüm bağlarında, zeytinliklerde çalışıyor, otlaklardan böğüren ineklerle keçilerin peşlerinde koşuyorlardı. Evet, sokaklarını atlı arabaların aşındırdığı unutulmuş kentlerde halk kitlelerine önderlik ettim, ve kutsal bir ciddiyetle kanunlar ilân ettim. Folsom hapisanesinde

ölüme mahkûm edilen Darrell Standing gibi bu kanunları bozan herkesin cezalandırılacağı bir düzen kurdum. Gemi güvertelerinde, direklerin dibinde dalgaların sarsıntısıyla güneş ışınlarının vurduğu mercanların pırlıtısını görmüş, büyük gemilerle palmiye yaprakları arasında sığ kıyılara demir atmış bir kaptandım. Eski günlerin unutulan savaş meydanlarında, güneş battıktan sonra kızgınlığını gecenin serinliğiyle karlı dağlardan esen rüzgârın bile hafifletemediği korkunç kıyımlara tanık olmuş bir savaşçıydım. Ve Minnesota'-da bir çiftlikte çıplak ayakla kırağı düşmüş bahar çiçekleri arasında dolaşan, buz tutmuş kış sabahları ahırda hayvanları besleyen, pazar günleri kilisede Tanrı korkusuyla dehşete düşerek

içini çeken, cehennem ateşinin ızdırabını ürpe-rerek dinleyen küçük Darrell Standing de bendim.

Bütün bunlar San Quentin'de bir numaralı ölüm hücrelerinde, gözlerimi hafif bir ışığın altında parlayan saman sapına dikerek gördüklerim-di. Bütün bunları nasıl görüyordum? Hiç yoktan var edemezdim ya. O zaman hapisane müdürü ve diğer yetkililerinin insafsızca ortaya çıkarmamı istediği dinamitleri de ortaya çıkarabilirdim ama gerçekten var olmadığı için bir türlü ortaya çıkartamıyordum.

Minnesota'da bir çiftlikte doğdum, adım Darrell Standing. Ziraat profesörlüğünden sonra San Quentin'in uslanmaz tutuklusu ve şimdi Folsom'da ölümü bekleyen adam. Darrell Standing olarak bu bilinçaltımdan çıkan düşleri, gerçekte yaşamadım. Minnesota doğumlu Darrell Standing kısa bir süre sonra California adaletinin ipinde sallandırılacak ziraat profesörü olarak ne soylu prenseslerle seviştim, ne gemilerde kılıç kılıca doğuştum, ne son kadehini uçsuz bucaksız denizlerin şerefine kaldırarak çarpan bir gemide boğuldum. Bunlar Darrell Standing'in yaşantısında olmuş değil. Fakat Darrell Standing, San Quentin'de dört duvar arasında ölümü beklerken kendi kendini hipnotize ederek bu gerçekleri buldu. Hiç biri, küçük Darrell Standing'in fotoğrafta görüp de çocukça bir heyecanla dudaklarından çıkan «Sanmaria» sözcüğü gibi kendisine ait değildi gerçekte.

Var olmayan bir şeyden, hiç birşey var edilemez. Az önce belirttiğim gibi aynı hücrede, gördüğüm düşlerde dinamitlerin yerini de bulabilirdim o zaman. Ve hiç bir kaynağı olmaksızın bu düşleri de göremezdim. Bütün bu eski zamanların ve uzak ülkelerin düşleri gerçekte bilincimde izleri kalan eski denemelerim, eski yaşantılarımdı. Ve giderek bilinçaltımı destekçe bütün bunları öğrenmeğe başlıyordum.

BÖLÜM : 7

İŞTE DURUMUM buydu: zihnimde başka yaşantıların anıları vardı, fakat bu anılar arasında çırpınmaktan öte bir şey yapamıyordum. Evet bir madendi ama bir türlü kazıyıp içine giremiyordum.

Stainton Moses'ın durumunu düşünüyordum: Rahip Moses, Aziz Hippolytos ile Plotinus ve Athenodorus'un kişiliklerinin etkisi altına girmişti. Bir de Erasmus'un arkadaşı Grocyn aklıma geliyordu. Sonra bir zamanlar okuduğum Albay de Rochas'ın deneyleri üzerinde düşününce, Stainton Moses'in önceki yaşantılarında kişiliklerine büründüğü sanılan bu insanların ta kendisi olduğu sonucuna vardım.

En fazla üzerinde düşündüğüm Albay de Rochas'ın deneyleriydi. Hipnotizma ile zamanı; aşırı eski günlerine dönebildiğini iddia ediyor-du. Josephine'in durumunu da böyle açıklıyordu: Josephine onsekiz yaşındaydı. Voiron'da yaşıyordu. Albay de Rochas hipnotizma ile onu çocukluğuna, meme emzirdiği bebekliğine ve hattâ annesinin döl yatağına geri döndürüyordu. De Rochas, Josephine'in doğmadan önce yaşadığı başka bir kişilik içinde, Jean-Claude Bourdon adında bir erkek olduğunu keşfetmişti. Yetmiş yaşında ölen Jean-Claude zamanında savaşa katılmış, çok acı çekmiş bir köylüydü. Albay de Rochas aynı hipnotizma yöntemi ile Jean-Claude'u da çocukluğuna, bebekliğine ve annesinin döl yatağına ve tekrar Philomene Carteron adında kötü kalpli bir kadın kişiliğinde yaşadığı eski zamanlara döndürmüştü.

Öte yandan karanlık hücrede içeri sızan ışığın altında duvara yapıştırdığım saman parçasına bakarak eski anılarımdan kesin hiç bir şey çıkartmayı başaramamıştım. Boşa giden bütün denemelerimden sonra bu anılarımdan belirli bir sonuca ancak öldükten sonra varabileceğime inanmıştım artık.

Ne var ki, içimi dolduran yaşam isteği çok güçlüydü. Öyle ki, hapisane müdürü Atherton ile Jamie'nin beni öldürmelerine izin vermiyordum. Zaman zaman şu hücrede hâlâ yaşayabildiğimi, düşler görüp eski anıları yazabildiğimi düşündükçe bunu içimdeki inatçı yaşama isteğine bağlıyorum. Boynuma dolanacak ip, uzun bir zincirin halkalarından sadece biri olan Darrell Standing adındaki kişiliğimi öldürerek beni geçici bir dönem için yaşamdan koparacaktı, hepsi bu.

Sonra yaşarken ölümün mümkün olabildiğini

farkettim. Bunun hilesini öğrenmiştim. Hapisane müdürü Atherton ile Jamie kaybolan dinamitlerin paniği içinde beni hücrede ölüme terkedeceklerini söylediler. Hem de bunu öylesine uygun bir biçimde yapacaklardı ki, ölümüm doğal bir takım nedenlere dayanıyor görünecekti.

Sevgili okurlarım, bu konuda tecrübeniz yoktur belki, ama hapisanelerde bugün de insanlar ilk zamanlardaki gibi kimsenin kılı kıpırdamadan öldürülmektedir, bana inanın.

Hücrenin bütün dehşetini bilen bir kişiydim. Güçlü kuvvetli insanların uzun mücadelelerden sonra herşeyi bir anda yitirip veremden öldüklerine tanık olmuştum. Tek gözlü Wilson, hapisane doktorunun inanmaz alaylı bakışlarına rağmen yarım saat içinde kalpten ölmüştü. Bir başkasının da yine yarım saat içinde bütün bildiklerini açığa vurduğuna tanık olmuştum.

Bunların dışında kendi deneylerim de vardı. Şu anda vücudumda binlerce yarık iz! görebilirsiniz. Benimle birlikte mezarıma gömülecek bu izlerin hepsi.

Birer vatandaş olarak hapisanede zincire vurulmanın ne demek olduğunu belki bilmezsiniz, anlatayım sizlere. Böylelikle yaşarken ölmenin sırrını, zamana ve boşluğa geçici olarak nasıl hükmettiğimi ve hapisane duvarlarını aşım yıldızlar arası'nda nasıl gezinebildiğimi de öğrenmiş olursunuz.

Hiç katranlı veya boyalı muşamba gördünüz mü? Hani kenarlarında piringten halkalar vardır? Şimdi kenarlarında demir halkalar takılı sağlam bir çadır bezi getirin gözünüzün önüne. Bu bezin eni bir insan vücudunu saracak genişlikte değildir. Üstelik insan vücudunun biçimine uygun bir şekilde de kesilmemiştir. Omuzlar geniş, kalçalar biraz daha dar. beli çevreleyen kısım ise sınıksıdır.

Bu gömlek yere serilir, suçlu yüzüstü bu kumaş parçasının üzerine yatırılır. Eğer direnecek olursa zor kullanılarak tartaklanır. Sonra çaresiz, isteyerek yatar. Toplum tarafından suçlanan bu insanların isteği, gerçekte bunu yapmasını isteyen ve onları besleyen sizlerin isteğidir sevgili vatandaşlarım.

Evet, yüzüstü yatar, gömleğin kenarlarındaki halkalar sırtında sınıksı birleştirilerek ayakkabı bağı gibi bir iple, ayakkabıların bağlandığı tarzda çaprazlama bağlanır. Ama tabii hiç kimsenin ayakkabı bağlarını sıkımayacağı kadar sınıksı bağlanır. Hapisane argosuyla 'kolon takmak' derler bu işleme. Eğer gardiyanlar biraz aşırı sadist duygulara sahipse, ya da yüksekten özel bir buyruk almışlarsa ipleri bağlarken suçlunun vücudunu daha da sıkılamak için sırtına ayaklarıyla basarak ipleri gererler.

Hiç ayakkabılarınızın bağı sınıksı bağladığınız zaman bir süre sonra kan dolaşımını engelleyen bu basınçla canınızın acıdığı oldu mu? Bu durumda bir adım daha atacak haliniz kalmaz ve basıncı azaltmak için bağları gevşetmek zorunda kalırsınız. Pekâlâ. Şimdi de bütün vücudunuzun bu şekilde sınıksı bağlandığını düşünün. Evet, sadece ayaklarınız değil, göğsünüzün, kalbinizin ve ciğerlerinizin soluşunuzu kesecek sıkılıkta ve diğer bütün gerekli uzuvlarınızın hareketsiz kalacak şekilde bağlandığını düşünün.

Bana ilk defa zindanda bu ceket giydirdiklerini anımsıyorum. Hapisanedeki ilk suçlarımdan biri yüzünden, hapsaneye girdiğimden kısa

bir süre sonra bir süre sonraydı. Dokuma tezgâhlarından günde yüz yarda iplik dokuduğum ve diğerlerinden iki saat önce işimi bitirdiğim sıralardı. Ve tabii bana giydirdikleri ceket de gücümle orantılı, normal ceketlerden oldukça sıkıydı, ilk defa bu ceket giydirdiklerinde suçum, dokuduğum kumaş-lardaki 'atlamalar yüzündendi. Kısacası, yaptığım işin yeterli olmamasıydı. Gerçekte suçum hapisaneye yeni girmiş bir tutuklu olarak dokuma tezgâhları ustasına kendi işi hakkında bilmediği bazı şeyler söyleme budalalığında bulunmaktı. Ustabaşı, Jamie'ye her gün üç defa benim tezgâhımdan geçmiş olmasına kesinlikle ihtimal vermediğim berbat bir biçimde dokunmuş kumaşları gösterir, beni şikâyet ederdi. Dokuma tezgâhlarındaki kurallara göre üç defa bu yüzden çağrılan tutuklular cezalandırılırdı. Ceza da yir-midört saat bu cenderenin içine girmek demektir.

Beni zindana götürdüler. Yere serilen branda bezinin üstüne yüzükoyun yatmamı söylediler. Yatmadım. Gardiyanlardan Morrison adında biri parmaklarıyla gırtlığıma sarıldı. Bir zamanlar tutuklu olduğum halde iyi davranışlarından ötürü gardiyanlık görevine atanan Robins de rast-gele yumruklamağa başladı beni. Sonunda verilen buyruğu aynen yerine getirerek yattım. Başta çıkarttığım zorluklar yüzünden cezamı arttırarak ipleri adamakıllı sıkımlardı. Sonra ayaklarıyla iterek beni sırtüstü çevirdiler.

ilk anda o kadar kötü gelmemişti. Odanın kapısını sürgüleyip beni o korkunç karanlığın içinde tek başıma bıraktıklarında saat sabahın onbiriydi. Vücudumun giderek bu işkenceye alışacağına inanmıştım. Fakat tam tersine kalbim

hızla atmağa, ve ciğerlerim de yeteri kadar hava almıyormuş gibi sıkışmağa başladı. Bu nefessiz kalma duygusu dehşet vericiydi. Kalbimin her atışında sanki ciğerlerim patlayıverecekmiş gibi oluyordum.

Bana saatler geçiyor gibi gelmişti. Oysa bundan sonraki sayısız tecrübelerime dayanarak, şimdi sadece yarım saat kadar bir süre geçmiş olmalı diye düşünüyorum. Birdenbire çılgınca bağırıp çağırmağa, ulumağa başladım. Kalbimdeki acı dayanılır gibi değildi. Keskin bir sancı saplanıyordu, tıpkı zatülcenp hastası gibi.

Ölmek aslında güç bir olay değil, ama böyle korkunç bir işkenceyle ağır ağır ölüme yaklaşmak insanı çıldırtabilir. Tuzağa düşürülmüş vahşi bir hayvan gibi korkuyla kendimden geçmiş, bağ iriyordum. Sonunda

bu şekilde enerji sarfet-mekle kalbimin daha çok sıkıştığını hissettim. Ciğerlerime de hava girmesine engel oluyordum.

Bir süre susmayı denedim. Onbeş dakikadan fazla dayanmış olabileceğimi sanmıyorum ama bana yüzyıllar geçmiş gibi geliyordu. Nefessiz kaldığım için kendimi kaybeder gibi oldum. Kalbim, vücudumu sınıksız saran çadır bezini yırtıp geçecekmiş gibi atıyordu. Tekrar irademi kaybedip çılgınca uluyarak bağırmağa başladım. Kendi sesimin arasından nasılsa yandaki zindandan birinin bana seslendiğini duydum.

— «Sus» diye zayıf bir ses geliyordu duvarın ötesinden. «Sus, senin yerine ben yoruldu.»

— «Ölüyorum.»

— «Düşünmemeğe çalış.»

— «Ama ölüyorum!»

— «Daha iyi ya, bir an önce kurtulursun.

Bir an önce nalları dik, ben de bu gürültüden kurtulayım. Güzellik uykumdan uyandırdın beni.» Bu tanımadığım sesin nasırlaşmış duyguları beni öylesine öfkeliendirmişti ki, birden kendimi toparladım ve sadece boğuk boğuk inlemeğe başladım. Bu da sonsuz bir süre gibi geldi bana. Oysa geçse geçse on dakika geçmiş olmalıydı. Sonra vücudum karıncalaşır gibi uyuşmaya başladı. Sanki her tarafıma iğneler dokunduruyorlardı. Dayanmak o kadar güç değildi, fakat giderek bu karıncalanma geçti ve vücudum tamamen uyuştu. Tekrar bir korku sardı içimi.

— «Nasıl uyuyacağım şimdi?» diye komşumun sesini duydum. «Benim senden daha rahat olduğumu düşünüyorsan yanılıyorsun. Ceketim, seninki kadar sınıksız bağlı. Uyuyp her şeyi unutmak istiyorum.»

— «Ne kadar zamandır buradasın?» Sanki asırlarca bu işkenceyi çekmişim gibi kendime kıyasla komşumun yeni olduğunu düşünmüştüm.

— «Evvelki günden beri.»

— «Yani şu cenderenin içinde mi?»

— «Evvelki günden beri dedim ya.» -----OhAllahım!»

— «Evet dostum, elli saati doldurdum ve 'gık' dediğimi duymadın, öyle değil mi? Ayaklarıyla sırtıma basa basa bağladılar şu ipleri. Hiç merak etme, ikimiz de aynı cendere içindeyiz. Buna katlanan bir tek sen değilsin. Hem şuraya geleli bir saat bile olmadı daha.»

— «Saatlerdir buradayım ben- diye isyan ettim.

— «Sen öyle zannedebilirsin ama gerçek öyle değil. Daha bir saat olmadı bile, seni bağlarlarken duydum.»

İnanılmaz gibiydi bu söyledikleri. Bir saat bile geçmemişti ama ben bin defa ölüp dirilmiş-tim. Sakin bir sesle az önceki duygusuzluğuna kıyasla çok anlayışlı ve iyi bir insan gibi konuşan komşum ise elli saattir bu işkenceye dayanıyordu!

— «Daha ne kadar tutacaklar seni burada?» diye sordum.

— «Tanrı bilir. Jamie bana taktı bir defa. Artık ölecek hale gelince çıkarır herhalde. Şimdi sana bu işin sırrını söyleyeyim ahab. Gözlerini yum ve nerede olduğunu unutmaya çalış, başka çaresi yok bunun. Bağırıp çağırmak hiç bir şey kazandırmaz sana. Unutacaksın .Tanıdığın kızları düşün. Onlarla saatler çabuk geçer. Belki onları arzularsın, ama olsun. Sonra buraya tıklımana sebep olanları düşün, eline bir fırsat geçerse onlara neler yapacağını, sonra gerçekten eline bu fırsat geçtiğinde neleri yapabileceğini düşün.»

Komşum, Philadelphia'lı Red'di. Soygunculuk suçundan elli yıla mahkûm edilmişti. Yedi yıl önce karşılaştığımızda oniki yılını tamamlamış bulunuyordu. Bu olaydan kısa bir süre sonra Cecil Winwood tarafından kandırılanların arasına girecekti o da. Bu yüzden de hâlâ San Quentin hapisanesindedir. Eğer dayanabilirse, hapisten çıktığında yaşlı bir adam olacak.

Yirmidört saatimi doldurduktan sonra artık bambaşka bir insan olmuştum. Ertesi sabah ceketin bağlarını çözdüklerinde bütün vücudum tutulmuştu. O durumda gardiyanlar beni tekmele-ye tekmeleye yere düşürdüler, ellerimin üzerinde emekledim. Ama ruhen ve zihnen çok değişmiştim. Adalet duygularıma aykırı bir işkence

biçimi bana çok aşağılayıcı gelmişti. Bu, insanları yumuşatacak bir sistem değildi. Burkulmuş, ve yıllar yılı içimde büyüyecek bir kinle çıktım zindandan, insanların bana yaptıklarını

düşünüyorum da! Yirmidört saat cendere içinde cezalandırılmıştım. O gün sabah yerlerde emeklerken bu yirmidört saatlik cezalandırmanın diğer yapılanların yanında hiç bir şey olmayacağı günler yaşayacağımı pek düşünmemiştim. Yüz saat, hatta ikiyüz saat bu cendereye katlanıp iplerim çözüldüğü zaman dudaklarımın bir gülümsemeyle kıvrılacağı hiç aklıma getirmemişim.

Evet, ikiyüz kırk saat bu cendereyi çektiğim oldu. Sevgili vatandaşlarım bunun ne demek olduğunu bilir misiniz? 10 gün 10 gece. Tabii Milâttan 1900 yıl sonra yeryüzünde böyle şeyler yapılmaz diye biliyorsunuz, değil mi? Bana inanmanızı söylemeyeceğim, ama ben söylediklerime inanıyorum, çünkü San Quentin hapisane-sinde bana bütün bunları gerçekten yaptılar. Sadece yüzlerine gülebilmek için, ve onları bir gardiyanın burnunu kanattığım gerekçesiyle beni asmak zorunda bırakmak için inatla yaşadım.

Bu satırları 1913 yılında yazıyorum ve 1913 yılında insanlara San Quentin hapisanenin zindanlarında bu cendere içinde işkence ediliyor.

Yaşadığım sürece Philadelphia'lı Red'den ayrıldığı o sabahı unutamayacağım. Ben zindandan ayrılırken 74 saatini doldurmuştu.

— «İşte hâlâ yaşıyorsun ahbab, bak tekme yıyorsun» demişti bana.

— «Kes sesini, Red» diye Çavuş ona bağırdı.

— «Boşversene.» dedi. Red.

— «Elime düşersin Red» diye çavuş gözdağı verdi ona.

— «Sana öyle geliyor» diye alaylı bir sesle ona takılan Red'in birden gözü döndü.

Bu korkunç işkencelerle nasıl cezalandırılılabileceğini bir an olsun düşünmeden, korkusuzca, aşırı bir çıkışla isyan edişi hayranlık uyandıracak bir davranıştı.

— «Hadi güle güle ahbab» diye bana seslendi. «İyi ol ve hapisane müdürünü sev. Eğer onları görürsen beni gördüğünü söyle, ama benim seni gördüğümü söyleme.»

Çavuş öfkesinden kıpkırmızı olmuştu. Yediğim tekmelerle Red'in alaylarının karşılığını ben ödedim.

BÖLÜM : 8

KAPATILDIĞIM 1 numaralı hücrede hapisane müdürüyle Jamie beni sorguya çekmeye başladılar: «Standing eğer dinamitlerin yerini söylemezsen işkence ceketini giydirecek seni» diyordu. Müdür Atherton. «Senden daha sıkı ağızlıları konuşturmuş adamım ben. Tercihini yap... Ya dinamitlerin yerini söylersin, ya da o cenderede ölürsün.»

— «Herhalde cendereyi tercih edeceğim, çünkü dinamitlerin yerini bilmiyorum.»

Bu sözlerim hapisane müdürünü çok sinirlendirmişti. Hemen harekete geçti.

— «Yat aşağı.»

Buyruğuna boyun eğdim çünkü üç-dört tane iri yarı gardiyanla döğüşme budalalığını bir defa göstermişim.

Ceketi sımsıkı bağlayıp yüz saat

verdiler. Yirmidört saatte bir su içmeme izin vardı. Karnım acıkmıyordu, zaten bana yemek veren de yoktu.

Yüz saat dolmak üzereyken hapi-sane doktoru Jackson birkaç defa durumumu kontrol etti.

Artık işkence ceketine öylesine alışmışım ki, hiç bir yanımı acıtmıyordu. Tabii zayıf düşüyordum düşmesine, ama ipleri sıkırlarken biraz olsun hareket sağlayacak kadar boşluk bırakabilmek için gerekli adale hilelerini öğrenmişim. Yüz saatin sonunda sadece yorgundum. Bir gün bir gece, toparlanmam için süre tanıdılar ve tekrar yüz saatliğine işkence ceketini giydirdiler. Bu defa vücudum uyuşmuş gibiydi, hiç acı çekmiyordum ama çıldırarak hale geldim. Yine de irademi kullanıp uzun saatler uyumayı başardım. Bundan sonra hapisane müdürü değişik bir sistem uyguladı üzerimde. Belli belirsiz saatlerde kendimi toparlamam için süre tanıyor, sonra beklenmedik bir anda tekrar işkence ceketini giydirdiyordu. Diyelim on saat dinlendiriyorsa yirmi saat işkence ceketini giydirdiyordu. Ya da sadece dört saat için serbest bırakıyor, gece yarısı hiç beklemediğim bir anda hücremin kapısı açılıyor, değişik gardiyanlar kendi usullerince beni bağlayıp işkence ceketini giydirdiyorlardı. Sonra üç gün üç gece sekizer saat aralıklarla belli bir tempo içinde sürüp gitti bu işkence. Tam bu tempoya alışmışım, bu defa iki gün iki gece ceketini çıkarmadılar.

Bu süre içinde aynı soruşturma devam ediyordu: Dinamitler nerede? Zaman zaman hapisane müdürü çok öfkeleniyordu. Bir defasında işkence ceketini giydirdiğinde dinamitlerin yerini söylemem için neredeyse yalvaracaktı. Bir başka sefer de hapisanenin hastanesinde üç ay tam bir dinlenme ve bakım süresi tanıyacağını, sonra kütüphanede bir iş vereceğini söyledi.

Or. Jackson iyi kötü bilgisiyile durumdan kuşkulanağa başlamıştı, işkence ceketinin, ne kadar uzun süreler için uygulanırsa uygulansın beni öldürmeyeceğini öne sürüyordu. Onun bu önerisi de hapisane müdürünün bu işkenceyi uygulamasına sebep oluyordu.

— «Bu çelimsiz görünen kolejli takımını şeytana külahını ters giydirir. Öylesine dayanıklı olurlar ki şaşar kalır insan. Aynı şekilde biz de inat edip pes ettirene kadar uğraşacağız. Duyuyor musun, Standing? Böyle devam edersen sen zararlı çıkacaksın. Aklını başına topla da söylediğimi yap, kurtul. Ben verdiğim sözü yerine getiririm. Sana bir tercih hakkı tanıyorum... Ya dinamitlerin yerini söyleyeceksin, ya da öleceksin. Henüz bu hakkı kaybetmiş değilsin, tercihini yap. Herhalde sana işkence etmek hoşuma gittiği için bu oyunu sürdürdüğümü düşünmüyorsun.»

Patates suratlı Jones ipleri çekiştirirken kendime bir boşluk bırakmak için derin bir soluk almayı becerdim.

«Söyleyecek hiç bir şeyim yok. Dinamitlerin yerini bilebilmek için sağ kolumu keserdim.»

— «Senin gibi okumuş takımından çok adam geçti elimden, inandığınız şeyde inat eder durursunuz. Jones, daha sıkı bağla. Dinle Standing, eğer konuşmazsan öldürene kadar uğraşacağım seninle, bu sözümü unutma.»

Bütün bu işkencelerin karşılığında bir tek şey öğrendim: insan güçsüzleştikçe acı çekmekten korkmaz oluyor. Artık acıya alışıyor ve, daha az hissediyor. Güçsüzleşen insan, gittikçe daha yavaş güçten düşüyor. Güçlü kuvvetli insanlar olağan sayılan hastalıklarda daha çok yıpranır, bu bilinen bir gerçektir. Gücünü yitirdikçe,

kaybedecek enerjisi kalmadığından dayanıklı oluyor insan, işte ben de iğne ipliğe dönmüştüm ama yaşamağa devam edebiliyordum. Morrell ile Oppenheimer halime çok üzülüyorlardı. Oppenheimer daha korkunç işkencelere dayandığını söylüyor, bana güç vermeğe çalışıyordu.

— «Onlara pes etme» diye duvara vurarak öğüt veriyordu bana. «Bu kavgayı onların kazanmasına fırsat verme, sakın konuşma.»

— «Konuşacak bir şeyim yok ki.» işkence ceketinde olduğum için ayakkabımın tabanını parmaklıklara vurarak konuşuyordum onlarla. «Allahın belası dinamitlerin nerede olduğunu bilmiyorum.»

— «işte böyle sır tutmalı insan, öyle değil mi Ed?» diye Oppenheimer beni arkadaşına övüyordu. Bu durumda hapisane müdürünü inandırmanın ne denli güç olduğunu sanırım tahmin edersiniz. Jake Oppenheimer gibi bir adam ağızımın sıklığından ötürü bana hayranlık duyuyordu.

İşkence ceketini ile sorgulanmanın bu ilk döneminde uzun saatler uyumayı başarabiliyordum. Gördüğüm düşler tuhaftı. Tabii, her zaman gördüğüm düşler gibi canlı ve gerçektir ama tuhaf tarafı, birbirine bağlı ve sürekli oluşlarıydı. Genellikle bilim adamlarına kendi araştırmalarını hakkında ya da başkalarının deneylerinden çıkarttığım sonuçlar hakkında hazırladığım raporları okurdum. Uyandığında kendi sesim hâlâ kulaklarımda çınlıyor gibi gelir, daktilo edilmiş sayfalarca raporlar gözlerimin önünden gitmezdi.

Bir de yüzlerce mil kuzeye ve güneye uzanan bir çiftliğin düşünüyordum. Bitki örtüsü, hayvanları ve iklimiyle California'yı andırıyordu. Bir iki değil, binlerce defa bu çiftlikte dolaştığımı görüyordum. Tuhafı hep aynı çiftlik oluşuydu ve hiç bir seferinde değişmiyordu. Her defasında ineklerimin otlatıldığı alfalfo çayırlarından, kurumuş ırmağın kıyısındaki köye sekiz saatlik bir yol katedip oradan trene biniyordum. Bu sekiz saatlik yoldaki bütün ağaçlar, dağlar, tepeler, köprüler hep aynıydı.

İşkence ceketimin içinde sınırsız bağlı kaldığım sürelerde gördüğüm bu çiftlik düşlerimde doğa, mevsimlere göre bütün ayrıntıları ile normal koşullar içinde değişikliklere uğruyordu. Alfalfo çayırlarının ardındaki yüksek otlaklarda Ankara keçileri yetiştiriyordum. Çiftliği ziyaretlerim arasında geçen sürelerle göre değişiklikler normal seyrini takip ediyordu.

Çalılarla örtülü tepeler! Keçilerin bu çalılar arasına dalışını görür gibiyim. Kendilerine yol açmak için yedikleri alçak çalılar arasında meydana gelen patikalara kadar değişiklikleri hatırlıyordum. Arka bacaklarının üzerinde yükselip yetişebildiklerini de yiyerek sık çalılar arasında dört bir yana açılan patikalar meydana getirmişlerdi, işte bu düşün büyü, süreklili-ğindeydi. Derken ağaçların budanma mevsimi geldi. Arkasından kuru dalların yığınlar halinde toplanıp yakıldığı kış günleri izledi. Sonra keçilerimle sığırlarımın diz boyu, özlü otlaklara götürüldüğü, çiftçilerimin saban sürüp tarlaları ekmeğe başladıkları mevsim geldi.

Evet düşlerimde atlı arabama binip saatlerce bu tanıdık topraklarda gezinir, mısır ve arpaların hasat zamanında çiftçilerimin nasıl çalıştıklarını, keçilerimin dağ tepe tırmanıp çalıları yiyerek karınlarını nasıl doyurduklarını, seyredirdim. Bütün bu düşler, bilinçaltımdan çıkan bir takım sonuçların süslü maceralar şeklinde görünüşüydü. Bu çiftlikten başka, yaşam ve ölüm arasındaki duvarı yarıp geçtiğim ve daha önce-leri yaşadığım kişilikleri tekrar yaşadığım başka düşlerimi de anlatacağım sizlere.

Uzun saatler uyumayı başardığım bu işken-celi günlerde düşlerimde en çok Cecil Winwood ile uğraştığımı hatırlıyorum. Özgürlüğüne kavuşmuştu... Başıma sardığı belâ umurumda bile değildi. Hayır, ondan nefret etmiyordum. Bu çok yetersiz bir sözcük. Ona karşı duyduklarımı anlatacak bir sözcük bulamıyorum. İçimi kemiren öyle bir kin ve öc alma duygusuydu ki bu, bilinen sözlüklerin dışında kalırdı. Cecil Winwo-od'a kendi keşfettiğim, insanlık dışı işkenceler yapmayı hayal ettiğim uzun saatlerden bir tek örnekle söz edeyim size: Eski zamanlarda, içinde fare olan derin bir kafese insanı attıkları şeytanca bir işkence düşünüyordum onun hesabına. Farenin kafesten dışarı çıkabilmesi için adamın vücudunu delip geçmesi gerekiyordu. Fakat bu şekilde bir işkencenin onu çabucak öldüreceğini düşündüğüm an vazgeçtim. Uzun süren ve dayanılmaz bir işkence Yok, yok bu konuyu kısa keselim. Sadece uzun saatler Cecil Win-wood üzerinde çeşitli işkenceler düşünüyordum. Bu kadarını söylemek yeterlidir sanırım.

BÖLÜM : 9

UZUN İŞKENCELİ saatler bana, beynimle bedenimi yönetebilmeyi öğretti, işkence ceketini giydirilen herkes gibi ben de sessiz sedasız acı çekmeye katlanmayı öğrendim. Ama bu korkunç işkence altında şiddetli biracıyla zonklayan sinirlerinize aldırılmamayı başarabilmek hiç de kolay değil doğrusu.

İşte bedenimi, beynimle yönetebilmeyi başardıktan sonra Ed Morrell'in bana ilettiği sırrı kolaylıkla uyguladım. — «Ölümüne karar verdiler sanırım.» diye Ed duvara vurdu.

Yüz saattir işkence ceketinde kalmıştım. Hiç bir seferki durumumla kryaslenamayacak kadar yorgundum. Öyle ki bütün vücudum çürük

içindeydi. Buna rağmen hiçbir şey hissetmiyordum.

— «Evet, biraz daha uzun sürelerle işkence ceketini giydirmeğe devam ederlerse artık dayanamayacağım» dedim.

— «Onlara bu fırsatı verme. Bak sana bunun yolunu öğreteceğim. Massle ile zindana atıldığımız

zaman kendi kendime keşfetmişim bu usulü. Ben başardım, Massie kaybetti. Çünkü her şeyden önce bunu uygulayabilmek için ta-memen kuvvetten düşmüş olmak gerekiyor. Ja-ke'ye son haddine gelmeden bu usulü uygulamasını söylemişim, beceremedi, inanmıyor bana, şaka sanıyor... Öyle değil mi Jake?»

— «Darrell, masal anlatıyor inanma ona» diye 13 numaralı hücreden Jake cevap verdi.

— «Hadi anlat» diye Morrell'e üsteledim.

— «Sana bunu anlatmadan önce iyice kuvvetten düşmeni bekledim. Eğer gerçekten istersen başarsın. Ben tam üç defa bu usulle paçayı kurtardım.»

— «Nedir çabuk söyle!» diye merakla duvara vurdum.

— «Bütün mesele işkence ceketinin içinde ölmeyi başarabilmek, daha doğrusu ölmeyi istemek. Ne demek istediğimi anlayamıyorsun biliyorum, ama dinle bak. işkence ceketinin içinde nasıl hissizleştiğini hatırlarsın. Kolların, bacakların sanki vücudundan kopmuş gibi olur. Bu noktadan giderek sırtüstü rahatça uzanıp kendi kendine telkine başlayacaksın. Sürekli olarak aynı şeyi düşünmen gerekir. Eğer inanmazsan başaramazsın. Bütün mesele bedenle ruhunu ayrı ayrı düşünebilmendir. Vücudunu 'yok' farze-deceksin, zaten vücuduna gerçekten de ihtiyacın

yok. Telkinle, inanarak ve isteyerek vücudunu 'yok' edeceksin. Önce ayak parmaklarınla işe koyulacaksın.

Tek tek onları yok edeceksin, bunu isteyeceksin, işin en güç tarafı budur... Yani başlamak. Bir parmağını yok etmeyi başardıktan sonra gerisi artık çok kolaydır. Çünkü bundan sonrası için kendini inandırmağa çalışman gerekmez ve giderek bütün vücudunu ruhundan ayırabilirsin. İnan bana Darrell, tam üç defa başardım bunu. Başladıktan sonra gerisi gelir. Tuhaftır, ayak parmaklarından başlayarak bacakların ve derken bütün vücudun ağır ağır hissizleşip yok olur ama sen olduğun gibi kalırsın... Tıpkı bu işe başlamadan önceki gibi.»

— «Peki sonra ne oluyor?» diye sordum.

— «Vücudundan kurtulduğunu hissedebilir-sen, vücudunu terkedip hücre duvarlarını aşarak dilediğin yere gidebilirsin. Taş duvarlar ve demir kapılar ancak vücudunu hapsedebilir, ruhunu değil. Sen vücudundan sıyrılan ruhunla varsın artık. Kendi vücuduna dışardan bir insan olarak bakabilirsin. İnan bana, kendi vücuduma böyle dışardan biri gibi bakmayı başardım. Tam üç kere başardım bunu.»

— «Ha! Hal Ha!» diye Jake Oppenheimer onüç hücre öteden kahkahalarını duvara vurarak bize ilettiler.

— «Jake inanmadığı için başaramadı bunu» diye Ed devam etti. «İlk denediği zaman yeterince kuvvetten düşmemişti. Şimdi de alay ettiğimi sanıyor.»

— «Ölü ölüdür, benim aklım başkasına ermez.»

— «Tam üç defa şu anlattığım şekilde 'ölmeyi' başardım diyorum. Jake, neden inanmıyorsun?»

— «Sonra da bize ölümün ne olduğunu anlatmak için dirildin, öyle mi?» diye Jake işi alaya vurdu.

Ed Morrell ona aldırmadı.

— «Darrell, sana bir tek şey hatırlatayım» diye benimle konuşmağa devam etti. «Oldukça tehlikeli bir durumdur bu. izah etmem çok güç ama bu özgürlük duygusu içinde işkence ceketini vücudumdan çıkarttıkları zaman tekrar bedenimle ruhumu birleştiremeyeceğim endişesini duymuştum. Ya bedenem, gerçekten ölürsem di-ys düşünüyordum. Bunu da hiç istemiyordum çünkü hapisane müdürü ile diğerlerinin bekledi-

, ği zaten buydu. Onları memnun etmek istemiyordum. Ama bir de başarsın hepsine iyi gülersin, Darrell. İsterlerse vücudunu bir ay işkence ceketinde sımsıkı bağlı tutsunlar, hiç hissetmeyeceksin bile. Tıpta bir yıl süreyle uyuyan insanların vakaları olmuştur. Senin vücudun da işkence ceketinin içinde hiç bir şey hissetmeden böyle bir uykuya dalıp dönüşünü bekleyecek. Bir defa dene, işte sana yolunu gösterdim.»

— «Peki ya geri gelmezse?» diye Oppenheimer sordu.

— «O zaman tam güler işte. Şu zindandan kaçmak bu kadar kolaysa, bizim hâlâ buralarda sürünmemize güler.»

O sırada Patates-Surat kaçamak uykusundan uyanarak ters ters Morrell ile Oppenheimer'a işkence ceketini giydirmekle gözdağı verdi. Bana hiç sataşmadı, çünkü zaten cekete mahkûmdum.

Morrell'in anlattıklarıyla düşüncelere dalıp

gittim. Kendi kendimi hipnotize ederek eski zamanlara dönmeyi başarmıştım. Ama Morrell'in metodu, benimkinin tam tersiydi çünkü ben önce beynimi uyuşturarak işe başlıyordum. Morrell'in metodunda ise vücudundan kopup giden ruhuna insanın beyniyle hükmetmesi gerekiyordu.

Denemeğe değerdi bence. Bir bilim adamı olarak kuşkulara yer veren bir mantığa sahip olmam gerekirdi.

Ancak, Morrell'in üç defa başardığı bu deneye inanmıştım. Belki de zayıflığımdan ötürü dört elle sarılmış ve inanmıştım bu deneye. Kuşkulananacak güçte değildim. Morrell'in öne sürdüğü bu varsayım, tamamen deneylerine dayanıyordu ve ben de ilerde göreceğiniz gibi, deneye bunu kanıtladım.

BÖLÜM : 10

ERTESİ sabah hapisane müdürü Atherton beni öldürmeğe kararlı olarak hücreme geldi. Jamie.

Doktor Jackson, Patates-Su-rat ve Al Hutchins de onunla birlikteydiler. Al Hutchins 40 yıla mahkûmdu. Hapisane müdürünün gözüne girerek başlanacağı umudu içindeydi. Dört yıldır San Quentin tutukevi kadrosunda görevli olarak çalışıyordu. Bu türlü mükâfatlandırılan tutukluların yılda üçbin dolar kadar bu parayı cebe indirdiklerini göz önünde bulunduracak olursak, Al Hutchins'in on-oniki bin dolar karşılığında hapisane müdürünün elinde tuttuğu bir adam olarak önemini kabul etmek gerekir. Başlanacağı şeklinde kendisine söz veren hapisane müdürünün her dediğini körü körüne yerine getirmesi de olağandı bu durumda.

Atherton'un beni öldürmeğe kararlı olduğunu söylemiştim. Yüzünün ifadesinden anlamıştım bunu. Davranışlarıyla da tahminimi kanıtladı.

— «Onu muayene et» diye doktora emretti.

Zavallı, sefil bir insan taslağı doktor, hücreye kapatıldığımdan beri üzerimden çıkmayan pis gömleğimi açarak kaburgalarımaya yapışmış sıska göğsümü baştan savma bir şekilde dinledi.

— «Dayanabilecek mi?» diye hapisane müdürü sordu.

— «Evet.»

— «Kalbi nasıl?»

— «Mükemmel.»

— «On gün dayanır mı?»

— «Tabii.»

— «İnanmam» diye hapisane müdürü vahşi bir gülümsemeye kendi görüşünü belirtti. «Ama deneyeceğiz tabii. Yat bakalım, Standing.»

Yere serili duran işkence ceketinin üzerine yüzükoyun yattım. Atherton bir an kendi kendiyile mücadele eder gibi duraladı.

— «Dön.»

Bir iki kıpırdandım ama serilip kaldım.

— «Döndürün şunu, kaybedecek vaktim yok!» Beni sırtüstü yatırdılar, Atherton ile yüz yüze geldik.

— «Standing,» dedi. «Artık bu inadından bıktım, sabrım tükendi. Dr. Jackson on gün ceketeye dayanabileceğini söylüyor ama sen dayanıp dayanamayacağını daha iyi bilirsin. Şimdi sana son bir şans daha tanıyacağım. Şu dinamitlerin yerini söyle, çıkaracağım seni burdan. Güzel bir banyo yapıp traş olursun, giyinirsin. Altı ay hastanede dinlendikten sonra kütüphanedeki görevine başlarsın. Artık bundan daha başka ne yapabilirim senin için? Dinamitlerin yerini bir tek sen biliyorsun, bunu söylemekle kimseye kalleslik etmiş olmayacaksın ki. Üstelik bir anda her şey değişecek. Ama eğer hâlâ inat edecek olursan.....»

Bir an duraladı, sonra omuzlarını silkti.

—.....«Şu andan itibaren on günlük işkence tekrar başlayacak.»

öylesine bitkindim ki, on günün sonunda ölmüş olacağımdan hapisane müdürü kadar emindim. Sonra Morrell'in anlattıkları geldi aklıma. O anda dört elle sarılmam gerekiyordu bu hileye. Atherton'a baktım ve inançla gülümsedim.

— «Nasıl gülümsediğimi görüyorsunuz, değil mi? Eğer on günün sonunda aynı gülümsemeye karşınıza çıkarsam Morrell ile Oppenheimer'a bir paket Bull Durham tütünü ve sigara kağıdı verir misiniz?»

Hapisane müdürü çok öfkeli bir adamdı, kendime güvendiğimi belirtmek için onunla alay etmek amacıyla böyle bir istekte bulunduğumu zannetti.

— «Bu küstahlığın için daha da sıkı bağlanacaksın.»

—«Ben sadece bir teklifte bulundum, küstahlık etmedim» dedim yavaşça. «Beni istediğin kadar sıkı 'bağlatabilirsin ama on gün sonra aynı gülümsemeye karşına çıkarsam Morrel ile Op-penheimer'a Bull Durham tütünü verecek misin?»

— «Kendinden pek eminsin.»

— «Bunun için sana böyle bir teklifte bulundum zaten.»

— «Yoksa kendini dine mi verdin?»

— «Hayır» diye mırıldandım. «Sadece senin göremeyeceğin kadar çok yaşayacağıma inanıyorum, istersen yüz gün ceketini çıkartma, sonunda yine aynı gülümsemeye karşında göreceksin beni.»

— «On gün sana çok bile Standing.»

— «Sana göre öyle olabilir. Eğer inanıyorsan, iki tane 5 sentlik tütün paketi kaybetmekten korkacak değilsin herhalde.»

— «Şimdi suratına bir tekme yiyeceksin!» diye hırıldadı.

— «Seni durduracak değilim» dedim, iyice küstahlaşmıştım ama tatlı bir

dille konuşuyordum. «Lütfen mümkün olduğu kadar sert bir tekme at. Yine de gülümseyerek karşına çıkacağım. Bu arada, hazır duraklamışken teklifim üzerinde bir düşün istersen. Hem

canım düşünecek ne var sanki, kabul et gitsin.»

Benim durumumda bir adamın hapisane müdürüne böyle karşı gelebilmesi için artık bütün umudunu yitirmiş olması gerekir herhalde. Ya da inandığı bir şeye dört elle sarılmış olması. Şimdi geri dönüp o günleri düşündüğüm zaman gerçekten büyük bir inanç içinde olduğumu anlıyorum. Morrell'in anlatıklarına inanıyordum, insanın bedenine, beyniyle hükmedebileceğine inanıyordum. Yüz gün bile ceketini üzerimden çıkart-masalar ölmeyeceğime inanıyordum.

Jamie içimdeki bu inancı sezmiş olmalıydı.

— «Yirmi yıl önce aklını kaçıran bir İsveç'-li budalayı hatırladım. Sizin zamanınızdan önceydi. Mr. Atherton, yirmibeş sent için kavga ettiği

bir adamı öldürüp müebbet hapis hükmü giymişti. Dindar bir aşçıydı. Altın süslemeli, atlı bir arabanın kendisini cennete götürmeğe geldiğini anlatıyordu. Mutfaktaki kızgın ocağın üzerine kendini atarak ilâhiler okumağa başladı. Hemen hastaneye kaldırdılar ama iki gün sonra öldü. Kemiklerine kadar yanmıştı. Son nefesine kadar da yandığını hissetmediğini iddia etti. Onun da ağzından bir tek lâf alamamıştık.»

— «Standing'in ağzından alacağız ama.» dedi hapisane müdürü.

— «O kadar eminseniz neden teklifimi kabul etmiyorsunuz?»

Atherton öyle öfkelenmişti ki, o kadar bitkin olmasaydım katıla katıla gülerdim haline. Hırsından yüzü gerilmiş, yumruklarını sıkıyordu. Bir an için üzerime yürüyüp beni adamakıllı tartaklayacağını sandım. Sonra nasılsa kendini tutmayı başardı.

— «Pekâlâ Standing.» diyerek gardiyana döndü. «Şunu yüzüstü çevirip kemikleri çatırdayana kadar iplerini gerin. Hutchins, ustalığını göster bakalım ona.»

Ve beni yüzükoyun çevirip hiç o güne kadar sıkmadıkları bir biçimde kısıvrak bağladılar. Hutchins gerçekten ustalığını göstermişti ama ben kendime biraz boşluk bırakmayı başarmıştım yine de. Ancak, çok az bir boşluk çalabil-miştim. Hoş onu da eklem yerlerindeki kemiklerimin iri oluşundan kazanmıştım. Çünkü adalelerimin ezildiğini hissettirene kadar sıkıştırdı ceketin iplerini. Üstelik Hutchins de işkence ceketinin kendisine giydirildiği zamanlardan bu hileleri iyi biliyordu.

Al Hutchins cinsi olmayan âdi bir köpekti.

Belki bir zamanlar insan denebilirdi onun için ama artık her şeyini kaybetmişti. On on iki bin dolar kadar parası vardı ve kendisine verilen buyrukları yerine getirdiği takdirde özgürlüğünü başılayacaklardı. Sonraları Hutchins'i bunca yıl büyük bir bağlılıkla bekleyen bir sevgilisi olduğunu öğrendim. Bir kadının varlığı, erkeğin yaşantısında pek çok şeyi açıklamağa yeterlidir çoğu kez.

Eğer yeryüzünde bir insanoğlu bilinçli bir cinayet işlemişse, hapisane müdürünün buyruğu üzerine Hutchins'in o sabah işlediği cinayetti bu. Çaldığım küçücük boşlukları bile bırakmadı

bana. Ve ipleri kimsenin beceremeyeceği bir ustalıkla sınıksız bağladı. Yaşamak, ve hareket etmek için çarpınan bütün iç organlarım öylesine sıkıştı ki o anda ölümden kaçamayacağımı düşündüm. Ama kişinin inancı, inanın mucizeler yaratabilir, ölümden kaçamayacağımı o an için gerçekten düşünmüştüm ama öleceğime hiç bir zaman inanmadım. Ölmeyeceğimi biliyordum, evet biliyordum. Ayak parmaklarımdan saç diplerime kadar kalbimin attığım hissediyordum.

— «Yeteri kadar sıkı oldu herhalde» diye Jamie isteksizce araya girdi.

— «Evet, evet» dedi Dr. Jackson. «Zaten ona hiç bir şekilde tesir edeceğini sanmam. Çoktan ölmesi gerekirdi, şeytanın ta kendisi baksana.»

Hapisane müdürü güçlkle başparmağını ceketle vücudumun arasına sokabilirdi. Sonra sırtıma çıktı ve ipleri kontrol etmek için bütün ağırlığıyla bastırdı, ama ipler öylesine gerilmişti ki biraz olsun gevşemedi.

— «Hutchins, saygıyla karşında şapkamı

çıkartmak isterim» dedi. «İşini çok iyi biliyorsun. Şimdi onu sırtüstü döndür de yüzünü görelim bakalım.»

Beni sırtüstü döndürdüler. Yuvalarından fırlamış gözlerimle onlara bakıyordum. O anda düşündüğüm bir tek şey vardı: ilk defa işkence ceketini giydirdiklerinde beni böyle bağlasalardı on dakikaya kalmaz ölürdüm. Ama artık kendimi çok iyi yetiştirmiştim. Saatlerce bu vaziyette kalabileceğimi bilmenin rahatlığı içindeydim ve Morrell'in anlattıklarına inancım vardı.

— «Hadi gül bakalım Allanın cezası gül!» dedi hapisane müdürü. «O pek güvendiğin gülüşünle gül hadi.»

Ve ciğerlerim bir parçacık hava almak için çarpınırken, kalbim patlamak üzere sıkışmış bir durumdayken beynime hükmedip hapisane müdürünün yüzüne gülmeyi başardım.

BÖLÜM : 11

KAPI kapandı, koyu bir karanlığın içinde sadece dışardan sızan ince bir ışık kaldı hücrede. Sırtüstü, yapayalnız yatıyordum. İşkence ceketini cezasına çarptırıldığım eski deneylerimden öğrendiğim hilelerle kıvrıla kıvrıla tabanımı kapıya değdirene kadar vücudumu kaydırdım. Bu anlatılmaz bir sevinç vermişti bana. Artık yapayalnız sayılmazdım. Eğer gerekirse, hiç değilse ayağımla kapıya vurarak Morrell ile konuşabilirdim.

Ama hapisane müdürü Atherton kesin buyruk vermiş olmalıydı. Morrell'e deneyini gerçekleştirmeğe çalıştığımı söylemeyi başarmıştım ancak gardiyanlar onun cevap vermesine engel oluyorlardı. Bana küfretmekten başka birşey ya-pamıyorlardı çünkü on gün işkence ceketinde katacağım için hiç bir şekilde bana gözdağı verecek bir cezaları yoktu artık. Zihnim öylesine sakindi ki. işkence ceketinin alıştığım rahatsızlıkları sadece vücudumu etkiliyordu. Sanki beynim uyuşmuştu. Ne bir acı duyuyordum, ne yattığım yeri hissedebiliyordum, ne de dört duvar arasında hapsedilmiş olduğumu. Böyle bir işkence altında zihnen, bedenen ve ruhen benim kadar uygun koşullar içinde bu-v lunma şansına sanırım kimse sahip olmamıştır. Tabii bu durumumu, daha çok bitkinliğime borçluydum. Yine de acıya dayanmayı öğrenmiştim. Ne bir kuşku, ne de bir korkum vardı. Bir tek şeyi düşünüyordum: beynimin bütün vücuduma hükmedeceğini. Düş görüyor gibiydim. Bunun bir kendimden geçiş olduğu muhakkaktı.

Bütün düşüncemi, yapmak istediğim şey üzerinde toplamağa çalıştım. Vücudum kan dolaşımının aksamasından uyuşmağa başlamıştı bile. Önce sağ ayağımın baş parmağına hükmederek varlığını zihnimden atmağa çalıştım. Sağ ayak baş parmağının 'ölmesini' istiyordum. Oldukça güç bir mücadeleydi bu. Morrell uyarıyordu zaten. İnancımı sarsacak en ufak bir kuşku belirmedi içimde. Sağ ayak baş parmağının öleceğinden emindim. Ve 'öldüğü' anı hemen far-kettim. Kendi isteğimi zorlayarak boğum boğum onu öldürmeyi başarmıştım.

Bundan sonrası kolay oldu ama çok ağır ilerledi. Teker teker ayak parmaklarımdan kurtuldum. Öyle ki, bileklerimden aşağısını hissetmiyordum artık. Derken dizlerimden aşağısını... Böylece kendimden geçmeğe başladım. Vücudumu ağır ağır öldürmekten hiç bir şey alıkoyamazdı beni artık. Bütün benliğimle bu işe vermiştim kendimi. Duvar ören bir işçinin teker teker tuğlaları sıralaması gibi ağır ağır işimi tamamladım.

Bir saat sonra kalçama kadar vücudumdan kopmuştum ve giderek bütün vücuduma yayılan bu kopmayı daha çok istemeğe başlamıştım.

Kalbime kadar yükseldiğinde, zihnim ilk olarak bulanır gibi oldu. Şuurumu kaybedeceğim endişesiyle bir an duraladım ve parmaklarım üzerinde deneye devam ettim. Zihnim tekrar açılmıştı. Parmaklarımdan omuzlarıma kadar vücudumu uyuşturmayı en çabuk ve en kolay şekilde başarmıştım.

Göğsümün bir kısmı ve başımdan başka vücudumun her tarafı tamamen yok olmuştu. Artık kalbimin yerinden fırlayacakmış gibi atışları beynimde zonklamıyordu. Düzgün fakat zayıf atışlarla çalışıyordu kalbim. Böyle bir durumda sevinmekten söz etmek garip ama bu sevinç artık duyarlılığımın tamamen kaybolmasıydı. Bu noktada Morrell'in deneyinden farklı bir yere gelmiştim. Hiç bir zorlamasız, uyku ile uyanıklık arasındaki kendinden geçiş anında olduğu gibi düş görmeğe başladım. Bir yandan da beynimin tuhaf bir şekilde büyüdüğünü hissederek gibi oluyordum. Bir an kendimi kaybeder gibi oluyor, sonra tekrar kendime gelir gibi oluyordum.

Beynimin büyüdüğünü sanmam çok şaşırtıcıydı. Sanki kafatasımdan dışarı taşmış ve giderek büyümeğe devam ediyordu. Aynı anda çok garip bir deney daha yaşıyordum. Yer ve zaman kavramlarım sanki sonsuza kadar uzanmıştı. Gözlerimi açmağa gerek duymadan içine hapsedildiğim dört duvarın açılıp kocaman bir avlu gibi genişlediğini farkediyordum. Düşündükçe daha da genişliyordu içinde bulunduğum yer. Birden bütün hapisane duvarlarının da aynı şekilde açıldığı düşüncesiyle San Quentin'in, Pasifik'ten Nevada bozkırlarına kadar uzanmış olması gerektiğine inandım. Cisimlerin birbirinin içinden geçebilme kabiliyeti düşüncesiyle hücre duvarlarının, hapisane duvarlarının arasından geçerek beni özgürlüğüme kavuşturacağına inanmağa başladım. Bütün bunların hayal olduğu bir gerçek tabii. Ben de o an için bütün bunların hayal olduğunu biliyordum zaten.

Zaman kavramının uzaması da aynı şekilde inanılmazdı. Kalbim giderek uzun aralıklarla atmağa başlamıştı. Garip bir merakla kalp atışları arasındaki saniyeleri saymağa başladım. Önce yüz saniyede bir defa, derken saymaktan yorgun düşecek aralıklarla atıyordu.

Yer ve zaman kavramlarını kaybettikçe başka bir problemle karşı karşıya kalmıştım. Mor-rell vücudunu 'öldürerek' daha doğrusu beyniyle vücuduna hükmederek özgürlüğüne kavuştuğunu söylemişti. Kısa bir süre içinde göğsümü ve başımı da uyuşturmayı başarabileceğimden emindim. Ama Morrell'in hiçbir uyarıda bulunmadığı bir problem çıkıyordu o zaman ortaya. Vücuduma beynimle hükmedeceğime göre başımı da uyuşturmam doğru olur muydu? Darrell Standing'in ruhu yaşamağa devam edecek ya da etmeyecekti, ama ya vücudu gerçekten ölürse ruhunun yaşaması neye yarayacaktı?

Göğsümü ye ağır ağır atan kalbimi de bir anda yok etmeyi başardım. Artık vücudumdan ayrı bir beyin ve ruh olarak yaşamağa devam ediyordum. Beynim, gerçekte kafatasımın içinde Uyandım. Gözlerimi açmadığım halde dipdiri uyanmıştım. Bundan sonra olanlar sırasında inanın en ufak bir şaşkınlık duymadım. Her şey çok olağandı. Sanki bekliyordum bunların olacağını. Ben yine kendimdim ama Darrell Standing değildim. Darrell Standing'in artık benimle hiç bir ilgisi yoktu. Yumuşacık, tertemiz

vücudumun artık onun kırış kırış olmuş, kayış gibi deri-siyle hiçbir ilgisi kalmadığı gibi. Henüz Darrell Standing'in varlığından bile haberim yoktu. Daha doğmamış olduğunu düşünürsek, onun varlığından haberimin olmayışı olağandı. Asırlar vardı onun yeryüzüne gelmesine.

Gözlerim kapalı uzanmış, tembel tembel çevremdeki sesleri dinliyordum. Boşluktan, taşların üzerine düzenli bir şekilde vuran at nallarının sesini duyuyordum. Koşum takımlarının şingirtisinden sokaktan bir atlı alayının geçtiğini anlamıştım. Tembel tembel kim geçiyor diye düşündüm. Hanın oradan geldiklerini biliyordum ama nereden bildiğimi bilmiyordum. Bu gürültülerin arasında bir at kişnemesi duydum. Aşağıda bekleyen kendi atımdı bu.

Az sonra ayak sesleriyle birlikte aşağıda bir hareket oldu. Derin sessizlikte, bu sesler daha da belirlendi. Eğer uyuyorsam özellikle beni uyandırmak için gürültü ettiklerini anlamıştım. Münasebetsiz birinin bu oyununa kendi kendime sırttım.

— «Pons» diye gözümü açmadan seslendim. «Su, soğuk su ver bana. Çabuk ol. Bol bol su içmek istiyorum. Dün gece içkiyi biraz fazla kaçırdım, boğazım kurumuş.»

— «Uykuyu da fazla kaçırdınız» diye Pons

eskisi gibi duruyordu ama bana gitikçe büyü-yormuş gibi geliyordu.

Sonra bir anda gözlerimin önünde şimşekler çakar gibi oldu ve kendimden geçtim. Bir sıçrayışta hapisanenin duvarlarını yarıp geçerek California'nın göklerinde buldum kendimi. Ve yıldızların arasında. Özellikle 'yıldızlar' diyorum. Yıldızların arasında yürüyordum. Küçük bir çocuktum. İncecik ve yumuşacık giysilerim, yıldızların ışığı altında donuk donuk parılıyordu. Bu giysiler, çocukluğumdan aklımda kalan sirk artistlerinin ya da gökyüzünde meleklerin giydiklerini sandığım birtakım gözlemlerimden aklımda kalmıştı.

İşte bu giysilerimle, gökyüzünde sanki bütün evrenin sırrını çözebilecekmişim gibi geziniyordum. Elimde uzun, camdan bir değnek vardı. Bu cam değneğin ucuyla yanından geçtiğim her yıldız dokunmak geliyordu içimden. Daha doğrusu buna zorunlu hissediyordum kendimi. Eğer bir tane yıldız atlayacak olursam bir anda yeryüzüne yuvarlanıp korkunç bir uçurumun dibinde, karanlıklarda akla gelmedik cezalara ve işkencelere çarptırılacaktım.

Yıldızlar arasında gezintim uzun sürdü. Ancak bu «uzun»luğu beynimdeki zaman kavramının sonsuza kadar uzanmış olduğunu hesap ederek tahmin etmeniz gerekir. Asırlarca boşlukta gezindim. Ortalık giderek aydınlanıyor ve ben gittikçe amacıma yaklaşıyordum. Daha önce yaşadığım bir olay değildi bu. Darrell Standing olduğumu bir an için olsun unutmuycordum. Bu yaşadıklarımın gerçek olmadığını, hiç bir şekilde de gerçek olamayacağını çok iyi biliyordum. Hayal gücümün tıpkı esrar çekmiş gibi aşırı derecede çalışmasıydı sadece. Ya da uykuda görülen karmakarışık düşler olabilirdi.

İşte gezintimin en mutlu anında yıldızlardan birine değneğimin ucu yetişemedi ve hemen büyük bir suç işlediğimi farkettilim. Aynı anda şiddetli bir darbeye boşlukta döne döne aşağı yuvarlanmağa başladım. Sanki demir topuzlarla «güm», «güm» diye vurarak uyandıрмаğa zorlu-yorlardı beni. Bütün yıldızlar alemi bir anda alevler içinde döne döne kayboldu gözlerimin önünden.

Dayanılmaz bir acıyla kendime geldim. O anda Darrell Standing olduğumu hatırladım. Ölüm mahkûmlarından, hücrelerinde işkence ceketini cezasına çarptırılmış bir profesördüm. Birden beni çağıran sesin nereden geldiğini anlamıştım. Ed Morrell 5 numaralı hücrelerinden duvara vurarak birşeyler anlatmağa çalışıyordu.

Aradan günler geçtikten sonra Morrell'e, bana ne söylemek istediğini sormuştum. Sadece, «Standing, orada mısın?» diye soruyordu. Gardiyan, hücrelerin sıralandığı koridorun öteki ucuna gittiği anda fırsattan yararlanarak bana çabucak ne yaptığımı sormak istemişti. Mor-rell'in aceleyle duvara ilk vuruşuyla ikinci vurusu arasında ben yıldızların arasında geziniyordum ve bana asırlar geçmiş gibi geliyordu. Oysa Morrell'in bu iki vuruşu arasında saniyenin beşte biri kadar bir süre geçmiş olmalıydı. Zaman kavramının bu süre içinde asırlara kadar uzanması inanılır gibi değil.

Bu anlattıklarım gerçekten karmakarışık, inanılmaz olaylar gibi görünüyor. Ben de sizlerle aynı düşüncedeyim ama gerçekten yaşadım

bütün bunları. Elle tutulur bir gerçektir bütün bunlar benim için.

Ed Morrell en fazla iki dakika kadar duvarı tıkırdatmış olmalıydı. Aynı süre içinde ben bir kâinat devri yaşamıştım sanki. Artık yıldızların arasındaki o gezintiye geri dönmeme imkân yoktu. Bundan sonra hücreimde, işkence ceketinin içinde asırlar süren korkunç bir karanlığa dayanmak zorundaydım.

Ed Morrell'in beni yeryüzüne indirdiği aklımdan çıkmıyordu. Onunla konuşmak istiyordum. Vurmamasını söyleyecektim ama vücudumu tekrar diriltmek, hislerimi geri getirmek de çok güçtü artık. İşkence ceketinin içinde ölü gibi yatıyordum. Ayağımı kapiya vurarak Morrell'e cevap vermek istiyordum. Bir ayağım olduğunu düşünabiliyordum ama öylesine ustaca vücudumu hissizleştirmiştim ki, ayağım yokmuş gibi geliyordu.

Sonra tekrar yıldızlar arasındaki gezintime koyuldum ve tekrar geri çağırılmadım. Gerçekte derin bir uykuya dalmak üzere olduğumu hissediyordum. Birden irkildim. Özellikle 'irkilmek' sözcüğünü seçtimi belirtmek isterim. Kollarımı ve bacaklarımı kıpırdattım. Yumuşacık, tertemiz bir yatakta yatıyormuşum gibi

hissediordum kendimi. İyice gerindim. Vücudumun adamakıllı rahatladığını farkediyordum. Harikulade bir duyuydu. Çölde bir pınar başının hayalini kuran susuz kalmış biri gibi işkence ceketinin içinde kıvranan vücudumun rahatladığını, kayış gibi sert branda bezinin yumuşacık bir yatak haline geldiğini ve hücrenin tertemiz olduğunu hayal ediyordum. Ama sizin de göreceğiniz gibi değişik bir biçimde hayal ediyordum bunları.

beni yarı azarlayarak elinde hazır duran suyu uzattı.

Doğrulup gözlerimi açtım, iki elimle kupayı kaldırıp ağzıma götürdüm. Suyumu içerken Pons'e bakıyordum. İki noktaya dikkatinizi çekmek isterim: Birincisi Fransızca konuşuyordum. Kendimi tekrar hücrede bulup gördüklerimi hatırlayana kadar Fransızca konuştuğumu farketmemiştim. Üstelik çok iyi konuşuyordum bu dili. Folsom hapisane-sinde ölüm hücrenden anılarımı sizlere aktaran ben, Darrell Standing, sadece okulda öğrendiğim Fransızca'yı ancak okuyabilecek kadar bilirim oysa. Hattâ bir lokantada yemek listesini bile zor okurum. Konuşmama gelince, imkânsız.

Pons yaşlı bir adamdı. Bizim evimizde doğmuştu. Daha o gün bunun sözü geçmişti. Altmış yaşındaydı. Dişlerinin çoğu dökülmüş, ayağı gözden kaçmayacak bir şekilde topaldı. Fakat hareketleri çok çevikti. Bir de küstahlık derecesinde bir samimiyet ve rahatlık içinde hareket ederdi. Bu da altmış yıldır evimizin içinde oluşmdu. Ben daha doğmamışken babamın uşağıymış. Babamın ölümünden sonra (bu olayı da o gün konuşmuştuk) benim uşağım oldu. İtalya'da babamla bir gezi sırasında at arabasının devrilmesi üzerine ayağı sakat kalmıştı. Babamı atların altından kurtardıktan sonra bacağına bir çift yemiş, yere düşmüş ve atların altında ezilmişti. Babam kendi aldığı yaralardan ona yardım edemeyecek durumdaymış, ama olup bitenlerin far-kındaymış. Böylelikle Pons evin içinde küstahlığa varan bir rahatlıkla hareket etmeğe hak kazanmıştı. Sanki evin oğlu oydu. Kimse inkâr edemezdi bunu.

Bir maşrapa suyu bitirdiğimde Pons karşımda başını sallıyordu.

Boş maşrapayı gülerek ona uzattım.

— «Tıpkı babanıza benziyorsunuz.» dedi umutsuzca başını sallamağa devam ederek.

«Ama babanız daha iyisini yapabilmek için yaşadı. Sizin için korkarım aynı şeyleri söyleye-miyeceğim.»

— «Midesinden hastaydı o. Bir yudum içki hemen etkisini gösterirdi. Midesinin kaldırmayacağını bile bile içmek pek akıl kârı sayılmazdı herhalde.»

Bir yandan konuşuyorduk, bir yandan da Pons o gün giyeceğim elbiselerimi yatağın kenarına yerleştiriyordu.

— «için efendim, için» dedi. «Size bir zararı olmaz, sağlam mideyle ölürsünüz yine de.»

— «Yani çelik kaplı bir midem olduğunu mu söylemek istiyorsun?» diye özellikle onu yanlış anlamış gibi cevap verdim.

— «Onu demek istemedim..» diye terslenecek oldu fakat takıldığını farkederek buruşmuş dudaklarını büzştürdü ve samur kürklü pelerinimi bir sandalyenin üzerine yerleştirdi. «Sekiz yüz Venedik dukası. Şu giydiğiniz palto binlerce keçi ve yüzlerce öküz feda edilerek yapılmış. Efendimin sırtında birkaç çiftlikte yetiştirilecek kadar hayvanın derisinden yapılmış sıcaşık bir kürk.»

— «Ve sahip olduğu yüzlerce dönüm çiftlikle saraydan mükemmel iki malikâne» diyerek sandalyeye koymak üzere olduğu kılıcına uzandım.

— «Babanız bileğinin gücüyle kazandı hepsini. Kazandığını tutmasını da bildirdi o.» Aşırı bir gösterişe kapılarak yaptığım yeni kırmızı saten yeleğime baktı ve kaşlarını çatı.

— «Bunun için de altmış duka. Babanız böyle bir yeleği almadan önce yeryüzünde ne kadar terzi varsa canına okurdu şerefsizim.»

Pons giyinmeme yardım ederken ona lâf yetiştirmeğe devam ediyordum.

— «Anlaşılan yeni haberleri duymamışsın Pons» diye kurnazca bir şeytanlık düşündüm. Hemen kulakları dikilmişti.

— «İngiltere sarayıyla ilgili bir haber mi?»

— «Hayır» diye başımı salladım. «Belki senin için pek de yeni bir haber sayılmayabilir. Duymadın mı? Yunan filozofları ikibin yıl önce söylemişlerdi bunu. Ben işte bu yüzden dönüm-lerce çiftlik sahibiyim şu anda ve aynı nedenlerle saraylarda yaşayan bir züppe olup çıktım. Bak Pons, bu dünya kötülükler dolu ve kalleşlik. Yaşamaksa üzücü. Bütün insanlar ölür gider, ölünce de... ölmüş olurlar işte boşver. Oysa bu kötülüklerden ve üzüntülerden kaçmak için bugün artık benim gibi insanlar eğlence ve çılgınlık peşinde günlerini geçirmeğe bakıyor.»

—«Peki vereceğiniz haber neydi? Filozofların ikibin yıl önce söyledikleri mi?»

— «Tanrı öldü Pons» diye büyük bir ciddiyetle devam ettim. «Bilmiyor muydun? Evet, Tanrı öldü. Yakında ben de öleceğim. Hem de sırtımda yirmi tane hayvanın postundan kürkümle.»

— «Tanrı yaşıyor» diye Pons hararetle atıldı. «Tanrı yaşıyor, toprakları da elinin altında. Yarın olmadan dünyanın sonu gelebilir.»

— «Evet, eski Roma'da deli Neron meşaleler yaktırdığı zaman da böyle demişlerdi.»

— «Çok okumak, çok bilmek insanı rahatsız eder» diye Pons yakındı. «Her zaman karşı çıkmışım çok okumaya. Ama eğer istiyorsanız benim bedenimi de alıp yanısıra sürükleyebilirsiniz. Astronomi, şiir, İtalya'daki bütün sanat yapıtları, ve daha pek çok şey bilebilirsiniz. Filozoflardan öğreniyorum ve sevgili efendim, ben, uşağınız Pons, daha alfabenin bir harfini bile tanımayan ben, Tanrı'nın yaşadığını söylüyorum size. Ve O'nun karşısına çıkmanıza az kaldı.» Bir şey hatırlayarak sustu. «Sözünü ettiğiniz rahip geldi efendim.»

Ben de birden verdiğim sözü hatırlamıştım. «Neden söylemiyorsun?» diye kızgın, çıktım ona.

— «Ne farkedecekti?» dedi Pons. «Zaten iki saattir bekliyor.»

— «Neden bana haber vermedin?»

Beni suçlarcasına yüzüme baktı. «Horoz gibi öterek yatağa kendinizi zor attığınız bir gecenin sabahı sizi uyandırmak herhalde o kadar kolay olamaz. «Ku ku ru kuuu, ku ku ruk kuuu, ku ku ru kuuu.»

Kulaklarımı tirmalayan bir sesle, aynı nakaratı tekrarlayarak benimle alay etti. Yatağa yatarken bu saçma nakaratı dilime dolamış olduğumdan hiç kuşku yoktu.

— «Çok kuvvetli bir hafızan var doğrusu» dedim soğuk bir tavırla. Sonra kürkümü omuzuma almak için uzandım, vazgeçip Pons'a uzattım. Acı acı başını salladı.

— «Bütün çiftliği ayağa kaldırdığınızı hatırlamak için insanın kuvvetli bir hafızası olması gerekmez. Sizi güçlükle yatağınıza yatırdım. Sonra beni tekrar çağırdınız kolumdan tutup sabah hiç bir şekilde sizi uyandırmamamı söylediniz. Ancak...»

— «Ancak ne?» diye söylemiş olduğum şeyi merakla sordum.

— «Martinelli adında altın bir tabaka içinde kara bir şahin getirirlerse sizi uyandırmamı söylediniz. Ku ku ru ku diye seslenecektim sizi uyandırmak için. Sonra da bu nakaratı bana nasıl söyleyeceğimi öğretmeğe kalkıştınız.»

Martinelli adını duyar duymaz iki saattir beni bekleyen rahip aklıma geldi.

Martinelli içeri alındığında adımla söyleyerek beni selâmladı: Kont Guillaume de Saint-Maure. O zaman adımla ve kim olduğumu hatırladım.

Rahip ufak tefek, esmer bir adamdı. İtalyan-dı. Sanki açıklıktan çıkmış gibi siskaydı. Elleri de bir kadının elleri gibi küçük ve zarifti. Ama gözleri! Kısılmış gözkapaklarının altında dağ gelinciği gibi keskin, şeytanca bakışları vardı.

— «Çok geciktik. Kont de Saint-Maure» diye hemen söze girdi. «Buyruğunda çalıştığım kutsal kişi sabırsızlanıyor.»

Pons bana bir göz atarak dışarı çıktı.

— «Ses tonunuzu değiştirin rahip» diye çıkıştı ona. «Burası Roma değil.»

— «Kutsal efendim...»

— «Roma'da kutsal sayılabilir ama burası Fransa.»

Martinelli sakın, omuz silkti bu söylediklerime. Ama ışıl ışıl yanan gözleri, sakın görünüşünü yalanlıyordu.

— «Kutsal efendim Fransa'da olup bitenlerden biraz endişeli. Hanımefendi size göre değil, efendimin başka tasarıları var.» İnce dudaklarını diliyle ıslattı. «Hanımefendi için ve sizin için daha başka tasarıları var.»

Hanımefendi diye sözünü ettiği kişinin Dük Gedffrye'in dul eşi Düşes Phillippa olduğunu biliyordum. Ama dul düşes öylesine genç, neşeli ve güzel bir kadındı ki, kendi kanımca benim için biçilmiş kaftandı.

— «Neymiş efendinin tasarıları?»

— «Çok büyük tasarılar, Kont de Sainte-Maure, ama size anlatacak kadar bilmiyorum onun tasarılarını. Sizin çok inatçı olduğunuzu söylemişlerdi, ancak ben sadece verilen buyrukları yerine getirmekle görevliyim.»

Martinelli gitmek üzere kalktı, ben de onunla kalktım.

— «Boşuna olacağını biliyordum» diye devam etti. «Ama fikrinizi değiştirmek için son bir şans tanımamız gerekiyordu size. Kutsal efendim fazlasıyla âdil davrandı.»

Kapının eşliğinde aniden durdu.

— «Artık düşünme süreniz de geçti, kararınızı öğrenmeğe geldim ben.»

— «Biraz düşünüyem» diye tekrarlayarak sanki sonradan aklıma gelmiş gibi ekledim. «Hanımefendi için tasarladıklarıyla benim için tasarladıkları uyuşmuyorsa, efendinizin bu tasarıları istediği biçimde gelişebilir. Şunu unutmayın, sayın peder, o benim efendim değil.»

— «Siz efendimi tanıyorsunuz.»

— «Ne de tanımayı istiyorum.» Gıcırdayan merdivenlerden, el altından iş gören rahibin ayak sesleri giderek uzaklaştı.

Kont Guillamme de Saint-Maure olarak size şu yazdığım kitap gibi on cilt kitap yazarak kendimi anlatmağa kalksam inanın yetersiz olurdu.

Pek çok şeyi atlamak zorunda kalacağım, hattâ hemen her şeyi atlayacağım. Çünkü idam hükümlü bir suçlunun anılarını bitirebilmesi için idamını ileri aldıklarını hiç duymadım. En azından California'da hiç böyle bir şey olmadı.

O gün Paris'e geçtim. Yüzyıllar öncesinin Paris kentinden söz ediyorum tabii. Dar sokaklar, pislik yuvasıydı... Ama bütün bu ayrıntıları atlamak zorundayım. O gün öğleden sonraki at gezintisini ve Hugh de Meung'un kır ziyafetini de atlayacağım. Sizlere sadece bu maceranın sonunu, Phillippa ile olanları anlatacağım. Çok güzeldi, tanırım! Ve mükemmel bir kadındı!

Kalabalığın itiş kakışı arasında gülüp eğleniyor, şakalaşıyorduk. Şakalarımız tecrübeli, fakat henüz birbirinden emin olmayan bir kadınla erkeğin yapacağı cinstendi. Onu anlatmayacağım sizlere. Ufak tefek, narin ve incekti... Ama anlatmağa başladım. Kısacası hayatım boyunca tanıdığım, tanıyacağım kadınlar arasında benim için en mükemmeliydi. Aramıza girecek yaşlı İtalyan'a aldırtdığım bile yoktu.

İtalyan Fortini omuzuma dokunup, «Sizinle konuşmak isteyen biri var» diye fısıldadı.

— «Benim keyfimi beklemesi gerek» diye kestirip attım.

— «Ben kimsenin keyfini bekleyemem...» Aynı şekilde kısa bir cevap vermişti o da bana.

Rahip Martinelli ile kır saçlı, yaşlı İtalyan'ı hatırladım. Her şey apaçıktı. Avrupa'nın bir ucundan bana uzanan koldu onunkisi. Fortini gülümsedi ama bütün küstahlığıyla.

Her zamankinden daha soğukkanlı olmam gereken bir andı. Ama içimdeki kızıl öfke tutuşmağa başlamıştı bile. Bu rahibin işiydi. Fortini,

İtalya'nın en iyi kılıcına sahipti. Eğer kır saçlı, yaşlı italyan'ın buyruğunu yerine getiremezse başka bir kılıç kullanan, derken bir başkası çıkacaktı karşıma. Sonunda kılıcın keskin ucunu sırtımda hissedeceğim, ya da şarabıma, etime, ekmeğime zehir katacaklardı.

— «Meşgulüm şimdi, git buradan.»

— «Sizinle önemli bir işim var.» Farkında olmadan sesimizi yükseltmiş olmalıyız. Phillippa bizi duymuştu.

— «Defol, git, pis İtalyan köpeği. Kapımın önünde havlayıp durma. Sonra sana da zaman ayırırım.»

— «Ay çoktan çıktı. Otlar kurudu, kırağı yok. Şu ilerdeki balık havuzunun arkasında, sola bir ok atışı mesafesinde açıklık, sakın bir yer var.»

— «Az sonra istediğin olacak» diye sabırsızca mırıldandım. Hâlâ omuzumun dibinde beklemekte ısrar ediyordu.

— «Biraz sonra, biraz sonra geleceğim.» O sırada Phillippa bütün yürekliliği ve katı-lığıyla söze karıştı.

— «Beyefendinin isteğini yerine getirsene. Sainte-Maure. Şimdi git onunla. Hadi iyi şanslar.»

Dayısı Jean de Joinville'e el sallamak için sustu. Annesinin tarafı ünlü Joinville ailesinden-di. «İyi şanslar» diye dayısı geçip gittikten sonra konuşmasına devam etti. Sonra bana doğru eğilerek: «Kalbim de seninle beraber, Sainte-Maure» dedi. «Gecikme. Büyük salonda seni bekleyeceğim.»

Havalarda uçuyordum. Phillippa bana olan

aşkını ilk defa bu sözleriyle açığa vurmuştu. Onun 'iyi şanslar' dileğinden sonra yirmi tane Fortini'yi gözümü kırpmadan öldürüp bir o kadar kır saçlı rahibi tek vuruşta yere serebilirdim.

Dayısı, Phillippa ile meşgul olurken Fortini ile ben de kalabalığın arasından sıyrılıp dışarı çıktık. O da bir arkadaşımızı aramak bahanesiyle kararlaştırdığımız yere doğru yöneldik.

Önce Robert Lanfranc'ı, sonra Henry Bohe-mond'u buldum. Onlarla karşılaşmadan önce rüzgârın yönünde uçan bir kuru ot sapı gözüme çarptı. Bir fırtına kopacağını sezmiştim. Kuru ot sapı dediğim Guy de Villehardouin, yontulmamış bir taşralıydı. Kızıl saçlıydı. Mavi çipil çipil göz-terinin akı da kırmızı gibi geliyordu insana. Teni de, onun tipindekilerde olduğu gibi çilliydi.

Yanımdan geçerken bana çarptı. Tabii kasten yapmıştı bunu. Kırmızı gözleri alev alev yanıyordu. Hemen kılıcına davrandı.

— «Kır saçlı ihtiyarın da amma çok ve garip adamı varmış» diye aklımdan geçirirken horoz gibi diklenen taşralı tipsiz herife kibarca eğildim. «Özür dilerim, benim dikkatsizliğimden oldu. Özür dilerim. Villehardouin.»

Ama onu yatıştırmak pek o kadar kolay değildi. Gerine gerine bana kurum satarak yanaştı. O sırada Robert Lanfranc'la göz göze geldik. Onu yanımıza çağırdım ve durumu anlattım.

— «Sainte Maure özür diledi» dedi.

— «Evet, özür diledim» diye en tatlı sesimle atıldım. «Tekrar özür diliyorum, Villehardouin. Benim kabahatimdi, ama inanın kasten yapmış değilim. Söz vermiş olduğum bir yere yetişmek için acele ediyordum, istemiyerek oldu.»

Çaresiz, uydurduğum bahaneleri kabul etti.

Lanfranc ile oradan uzaklaşırken birkaç gün, hattâ belki de birkaç saat sonra kızgın taşralının bir bahane daha bulup karşıma çıkacağını biliyordum.

Lanfranc'a fazla bir açıklamada bulunmadım, ama çok meraklanmıştı. Yirmi yaşlarında ateşli bir gençti o da. Orduda eğitilmiş, ıspanya'da dö-ğüşmüş, şerefli bir gençti. Durumumu öğrenince siyah gözleri öfkeyle parıldadı ve Henry Bohe-mord'u aramıza almayı o akıl etti.

Fortini ile kararlaştırdığımız meydana vardığımızda iki adamıyla onu orada bekler bulduk. Fortini'nin dostlarından biri Kardinal Pasquini'-nin yeğeni Felix idi. Tabii Kardinalin kır saçlı İtalyan'la sıkı ilişkileri olduğunu tahmin etmek hiç de güç değildi. Fortini'nin yanındaki öbür dostu Raoul de Goncourt idi. Onların yanında, de Goncourt'u görünce şaşırđım. Çünkü diğeri ikisinin yanına yakışmayacak kadar iyi ve soylu bir kişiydi.

Gerektiğı biçimde selâmlaştık ve hemen esas işimize giriştik. Hiç birimiz için yeni sayılmayan bir iş için buluşmuştuken zaten. Yerler kuruydu, kırağı yoktu. Ay ışığı altında Fortini ile benim kılıçlarımızın parıltıları görünüyordu.

Şunu iyi biliyordum: Fransa'nın sayılı kılıç kullanan kişileri arasındaydım ama Fortini daha iyi kılıç kullanıyordu. Ama şunu da iyi biliyordum ki, bu düelloda sevdiğim kadının kalbi benimley-di ve bu gece yeryüzünden bir İtalyan eksilecek-ti. Biliyordum diyorum çünkü onu öldürecekimden hiç kuşum yoktu. Kılıçlarımız sakırdarken onu öldürmem gerektiğini iyice kafama koymuştum. Uzun bir düello olmayacaktı bu. Benim tarzım kestirmeden sonuca giden bir doğuştu. Zaten son aylarda geceyarıları «ku ku ru ku» diye şarkılar söyleyerek eve döndüğüm o çılgın yaşantımdan sonra uzun bir düello için formumda değildim. Ne var ki, Fortini gibi iyi bir kılıççının karşısında kısa ve parlak bir doğuş çıkartmak o kadar kolay değildi. Fortini çok soğukkanlı ve bileği hiç yorulmayan bir kılıççıydı. Üstelik bu gece o da kısa bir doğuş için kararlıydı.

İkimiz de birbirimizin kararını farkettiğimiz andan itibaren sinirli ve heyecanlı bir biçimde döğüşmeğe başladık. Ay ışığında değil de gündüz döğüşseydik hilemi yapamayacaktım. Loş ışığın faydası oluyordu. Üstelik onun kafasından geçenleri sezebildiğim için de rahat döğüşüyor-dum. Saldırmak için tam zamanıydı. Bu acemi kılıççıların bile bildiğı kadar basit, fakat oldukça tehlikeli bir oyundu. Özellikle bu oyunu yapan için. Çoğu kimse dolayısıyla bu oyundan kaçınırdı. Ben ise devamlı onun boş bir anını bekliyordum. Düelloya başlayalı bir dakika olmuştu. Fortini'nin aynı oyunu düşündüğünü anlamıştım. Bir hamle yapmamı bekliyordu. Böylelikle bileğini hafifçe döndürerek kılıcını göğsüme saplayıve-recekti. Doğrusu insanın içi bir tuhaf oluyor. Bir saniye önce bileğini döndürse kurtulurdum ama bir saniye geç kalsa bu defa sadece kurtulmakla kalmayıp kılıcımı ona ben saplayıverirdim.

— «Kestirme yolu mu tercih ediyorsun, İtalyan dostum?» diye kendi kendime düşündüm. «Pekâlâ, en kestirme yolu göstereyim ben sana.»

Karşılıklı hamlelere başlamıştık ama ben daha çabuk davranıp onu şaşırtacaktım. Ve gerçekten de ondan daha çabuk davrandım. Az önce de söylediğim gibi düelloya başlayalı bir dakika olmuştu. Yemin ederim yaptığım hamle hiç bir kılıççıdan beklenmeyecek bir hızla saniyenin bir bölümü içinde olup bitmişti. Geç kalan Fortini bu hamleden kaçınmak isterken kılıcım vücudunun bir tarafından girip öbür tarafından çıkmıştı. Onun kılıcı ise boşluğa doğru uzanan koluyla göğsümü sıyrıp geçti.

Bir insanın vücuduna, elinizdeki çelikten kılıcı sokup sırtından çıkartmak oldukça tuhaf bir duygu yaratıyor. Anılarımı yazmayı bir süre bırakıp bunun üzerinde düşünmek istiyorum. Fransa'da ay ışığı altındaki düellodan sonra da düşünmüştüm bunu. İtalyan'ın göğsüne kılıcı saplayı-vermek kolay olmuştu. Biraz daha karşı koymasını beklemiştim oysa. Kılıcım, kalyanın kemiğine rastlasaydı karşı koyabilirdi ama yumuşak et dokusuna rastlamıştı. Kılıç öylesine kolay girmişti ki, şu anda elimin nasıl kaydığını hissediyorum. Guillaume de Saint-Maure devrinde pek o kadar şaşırtıcı bir olay sayılmazdı bu. Ne var ki. Darrell Standing olarak beni çok şaşırtıyor doğrusu. Gerçekte insanı sivri bir çelik parçasıyla öldürmek kolay, hem de çok kolaydır, çünkü kalın kabuklu hayvanlar gibi kendilerini koruyamazlar. Yumuşacık, çabuk zedelenen bir yapısı vardır insanoğlunun.

Şimdi tekrar o geceye dönelim. Öldürücü hamlemden sonra bir an için duraladık. Fortini hemen yere düşmedi, ben de kılıcımı hemen çekmedim. Bir saniye kadar bacaklarımız iki yana doğru açılmış, sağ kollarımız ileri doğru uzanmış vaziyette durduk. Fortini'nin kolu göğsümün sol tarafında, kolumun altından boşluğa doğru

uzanmıştı. Vücudu kaskatı, gözleri açık ve pırl pırlıdı.

Bir an için seyirciler ne olup bittiğini anlayamamıştı. Heykel gibi hareketsiz, kalakalmış-tık. Sonra Fortini'nin kesik soluğu duyuldu. Vücudu gevşedi ve sağ kolu aşağı doğru kaydı, elindeki kılıcın ucu yere çarptı. O arada Pasquini ile de Goncourt yanına koştu ve Fortini onların kolları arasında yığılıp kaldı. İnanın, kılıcı çıkartmak sokmaktan daha zor oldu. Sanki ayrılmak istemiyormuş gibi eti, kılıcıma yapışmıştı. İnanın büyük bir güç gerektirdi bu işlem.

Fakat sanki kılıcımı vücudundan çıkarırken duyduğu acı onu tekrar canlandırmıştı. Arkadaşlarının kolları arasından sıyrılarak kılıcını doğrulttu. Hemen ben de kılıcımı doğrulttum. Can alıcı bir noktaya saplanmamış olabiliirdi. Fakat arkadaşları yetişene kadar Fortini, bacakları dizlerinden kırılarak bütün ağırlığıyla yere serildi. Hemen sırtüstü yatırdılar ama ölmüştü. Ay ışığı altında yüzü sapsarı görünüyordu. Sağ eliyle kılıcını sımsıkı kavramıştı.

Evet, gerçekten de bir insan öldürmek çok kolay bir iş.

Fortini'nin dostlarını selâmlayıp oradan uzaklaşmak üzereyken Felix Pasquini bizi durdurdu.

— «Özür dilerim, yarın görüşürüz» dedim.

— «Ama otların henüz kuru olduğu bir yer de bir adım daha atmamız gerek» diye üsteledi.

— «Bırak senin yerine ben doğuşeyim» diye Lanfranc bir İtalyanı öldürmenin heyecanıyla atıldı. Başımı hayır anlamında salladım.

— «Pasquini benimdir» dedim. «Yarın sabah ilk o olacak.»

— «Başkaları da var mı?» diye Lanfranc sordu.'

— «Goncourt'a sor» diye gülümsedim. «Ü-çüncü olma şerefine kendisine ait olduğunu iddia ettiğini sanırım.»

Bu sözlerime karşılık da Goncourt üçüncü olma şerefini isteksizce kabul etti. Lanfranc soran bakışlarla ona döndü, de Goncourt başını salladı.

— «Ondan sonra da genç horoza sıra geliyor sanırım» diye devam ettim.

O sırada kızıl saçlı Guy de Villehardium ay ışığı altında aydınlanan çimlerin üzerinden bize doğru geliyordu.

— «Hiç değilse onu bana bırak» diye Lanfranc büyük bir arzuyla neredeyse yalvarır gibi üsteledi.

— «Kendisine sor» diye gülererek Pasquini'-ye döndüm. «Yarın» dedim. «Yerini ve saatini siz söyleyin, geleceğim.»

— «Çayırılar düello için en mükemmelidir» diye alaylı alaylı konuştu. «Fortini size arkadaşlık edecektir.»

— «Bir arkadaşıyla birlikte bana arkadaşlık etmeğe gelselerdi daha iyi olurdu. Şimdilik izninizle, gitmem gerekiyor.»

Fakat yolumu kesti.

— «Kim olacaksa, şimdi olsun.»

İlk defa karşımdaki adama öfkelenmeğe başladım.

— «Efendinize çok iyi hizmet ediyorsunuz» diye sııttım.

— «Ben kimseye hizmet etmiyorum.»

— «İşin gerçeğini ortaya çıkarttığım için özür dilerim. Cesaretimi bağışlayın» diye alaylı bir tonda cevap verdim.

— «Yani?»

— «Yani bütün İtalyanlar gibi senin de bir yalancı olduğunu.»

Birdenbire Lanfranc ile Bohemond'a döndü.

— «Duydunuz» dedi. «Artık engel olamazsınız.»

Lanfranc ile Bohemond bir an duraladılar ve bana baktılar. Ama Pasquini beklemedi.

— «Eğer hâlâ bir kuşkun varsa onları da şöyle savuşturayım..» diyerek ayaklarımın dibine tükürdü. O anda öfkem öyle bir noktaya varmıştı ki, kendimi kaybetmişim. Kızıl öfke! Her şeyi aşan ve bana hükmeden öldürme, yok etme isteği! Phillippa'nın beni büyük salonda beklediğini bile unutmuşum. Kır saçlı ihtiyarın işlerime burnunu sokması, rahibin getirdiği haber, Villehardium'un küstahlığı, Pasquini'nin ayaklarımın dibine tükürüşü... Her şey kıpkızıl görünüyordu. Düşüncelerim kıpkızıl olmuştu. Karşımdaki insanların üzerine, tuzağa düşürülmüş bir kaplanın vücudunu saran ağın üzerine saldırışı gibi saldırdım. Çevremi sarmışlardı. Gerçekten de tuzağa düşürülmüşüm. Yapılacak tek şey hepsini yere serip üstlerine basıp geçmekti.

— «Pekâlâ» diye sakın bir sesle Pasquini'ye döndüm. Oysa öfkem son haddini bulmuştu. «Önce sen, Pasquini. Sonra sen Goncourt ve en son da sen Villehardium.»

Hepsi sırayla başlarını sallayarak onayladı ve

sonra Pasquini ile ben kenara çekildik. Henry Bohemond bir teklifte bulundu:

— «Madem acele işiniz var neden aynı anda ikişer ikişer doğuşmuyoruz? Onlar da üç kişi, biz de üç kişiyiz.»

— «Evet, evet» diye Lanfranc heyecanla atıldı. «Sen Goncourt'u al, Villehardium'u da ben alayım.»

Fakat iyi niyetli dostlarıma geri çekilmelerini işaret ettim.

— «Onlar buraya bir buyruğu yerine getirmek üzere geldiler» dedim. «Onların istedikleri benim. Bu istekleri bana da bulaştı artık. Ben de onları istiyorum ve hepsiyle teker teker dö-ğüşeceğim.»

Pasquini'nin gecikmeme sinirlendiğini fark-etmişim. Onu daha çok sinirlendirmek için sözü uzatmağa başladım.

— «Pasquini, seninle işimiz kısa sürecek, Fortini seni bekliyor, onu üzmemek istemem. Goncourt, sana gelince bu kötü insanlarla arkadaşlık kurduğun için sana lâıyk olduğun biçimde bir ölüm düşünüyorum, iyice yağ başlamağa başlamışsın, o yağları eritene kadar uğraşacağım. Vilehardium, seni nasıl öldüreceğimi henüz düşünmedim.»

Sonra Pasquini'nin karşısına geçip selâmımı verdim. Olağanüstü bir gecemdeydim. Kısa ve kesindi her şey.

Aynı aldatıcı ışığını da unutmuycordum. Pasquini'yi de aynı hamleyle öldürmeyi tasarlamıştım. Eğer önce davranmaya cesaret ederse ne âlâ. Ama o cesareti gösteremezse hamleyi ben yapacaktım.

Onu sinirlendirmek için elimden geleni yapmama rağmen çok dikkatliydi. Düelloyu mümkün

olduğu kadar hızlı sürdürmeğe çalışıyordum. Ay ışığı altında gözlerimin gördüğünden, çok, duygularıyla hareket ediyordum.

Fortini'ye uyguladığım oyunu Pasquini'ye yaptığımda düelloya başlayalı henüz bir dakika olmuştu. Ayağım kaymış gibi numara yaptım ve doğrulduğumda kılıcımı onun kılıcına değdiremi-yormuşum gibi bir iki defa boşa salladım. Dikkatli bir hamle yaptı, rahatlıkla savuşturdum bu hamleyi. Ve gerilemeğe devam ettim. O da geri kaçmak zorunda kaldığını düşünerek üstüme gelmeğe devam etti. Ve sonunda bütün gücüyle bir hamle yaptı. Oysa ona bu hamleyi yaptırmak için hazırladığım tuzağa düşmüştü. Şimdi hamle sırası bendeydi. Kılıçlarımız birbirine sürtüp kayıverdi ve onun kılıcı benimkinin kabzasını sıyırıp geçti. Birkaç santimlik bir kayma ve onun boşa giden kılıcı saten gömleğimi sıyırıp geçerken bütün vücuduyla hamleyi yaptığı yöne doğru geldi ve benim kılıcım kalbinin düzeyinde sağ tarafına saplandı. Ama kaburga kemiklerinden birine rastlamıştı. İnsan öldürmek kasaplıktan farksız bir iş... Kılıcımı öyle bir kuvvetle sapla-mıştım ki, kemiğe dayanınca Pasquini'nin dengesi bozuldu ve sırtüstü yere düştü. Ben de kılıcımı çekip çıkarttım.

De Goncourt yanına geldi fakat Pasquini ona benimle doğuşa devam etmesini işaret etti. Pasquini'nin ölümü Fortini kadar kolay olmadı. Ök-sürdü, tükürdü, kıvrandı. Villehardiun kolunu sırtına dolayarak eliyle başını kaldırdı. Pasquini tekrar öksürerek yere tükürdü.

— «iyi yolculuklar, Pasquini »-diye bir kahkaha attım. Öfkem henüz geçmemişti. «Bir an önce yola çıkmağa bak, otlar ıslandı artık, üşütebilirsin.»

Hemen arkasından de Goncourt ile düelloya başlamağa hazırlanıyordum ama Bohemond bir süre dinlenmemi söyleyerek isyan etti.

— «Hayır» dedim. «Henüz kıışımadım bile. Hadi Goncourt, şimdi de senin hırıltılarını dinleyelim. Selâm!»

De Goncourt'un kendisine verilen bir buyruğu yerine getirmek için döğüştüğü her halinden belli oluyordu. Doğuş tarzı eskiydi. Orta yaşlı bir döğüşçünün tarzı ve yeteneği ile döğü-şüyordu. Ama kötü bir kılıççı değildi. Soğukkanlı, dikkatli ve azimliydi. Ne var ki çevik değildi ve yenileceği ön yargısıyla döğüşe başlamıştı. Birkaç defa onu kısıvrak yakaladım ama bıraktım. O gece sanki şeytan benimleydi. Gon-court'u adamakıllı yordum. Ayı arkama alacak şekilde onu geri geri kaçırttım. Sonunda beni göremez olmuştu çünkü kendi gölgemde döğü-şüyordum. Yorgunluktan soluk soluğa kaldığı sırada Pasquini de son defa yere tükürdü ve hırıldayarak başı düştü.

— «Bak işte görüyorsun ki çaresiz kaldın Goncourt» dedim. «Artık kurtuluş yok senin için, sıkı dur.»

Bunları söyledikten sonra ani bir hamleyle geriledim ve hemen arkasından kılıcımı göğsüne sapladım. Bir an için toparlanır gibi olmuştu ama o kadar çabuk davranmıştım ki son hamleden kurtulamadı. Pasquini sonucu gördükten sonra bütün gücünü yitirdi, yüzünü çimenlere gömdü, bir an için vücudu sarsıldı sonra hareketsiz, yere serildi.

— «Efendiniz bu gece dört uşağından eksik

kalacak» diye Villehardiun'la döğüşe başlar başlamaz kendimden emin bir tavırla onun da moralini bozmağa çalıştım.

öylesine gülünç bir şekilde döğüşüyordu ki, kılıç kullanmayı nereden öğrendiğini tahmin etmek çok güçtü.

Onunla da işimiz «Kısa ve kolay» olacak diye düşünüyordum. Kızıl saçları öfkeden dimdik olmuş, beni kıştırmağa çalışıyordu.

Birkaç saniye beceriksizliğiyle alay edeyim derken onu adamakıllı kızdırmış olmalıydım. Bu gülünç hali, az daha sonum olacaktı. Öylesine öfkelenmişti ki, öğrendiğini de unutmuş, kıyasıya döğüşüyordu. Bir ara kolunu havaya kaldırarak kılıcı kafama indirdiğini görür gibi oldum. Hiç böylesi de başıma gelmemişti. O anda savunmasız halinden yararlanabilirdim ama öylesine şaşırılmıştım ki, hiç bir şey yapamadım. Sonra beceriksiz taşralının kılıcının kabzasını böğrümde hissettim ve sırtüstü düşer gibi oldum.

O anda Lanfranc ile Bohemond'un yüzlerin-deki üzgün ifadeye karşılık Villehardiun'un gözlerindeki pırıltıları gördüm.

Arkaya doğru düşüyordum ama çimenlere kadar ulaştığımı hissedemedim. Gözlerim karardı, kulaklarımda bir uğultu ve bir karanlığın arkasından günün ağırlığını andıran bir ışıkla dayanılmaz bir acı duydum.

— «Hiç bir şey hissetmiyorum» diye birinin sesi geldi kulağıma.

Tanıyordum bu sesi: Hapisane müdürü At-herton. Ben de Darrell Standing'in kişiliğinde yüz yıllar öncesini aşır San Quentin'de tekrar işkence ceketinin içindeydim. Enseme dokunan Atherton'du. Ona, enseme parmaklarını koyarak

nabzımı ölçmesini, söyleyen de doktor Jack-son'du. Sesini hemen tanımıştım.

— «Yanlış yerden tutuyorsun» diyordu. «Bak parmağını şuraya, benim koyduğum yere koyacaksın. Şimdi duydun mu? Kalp zayıf ama düzgün atıyor.»

— «Daha yirmidört saat oldu. Hiç bir seferinde bu duruma gelmemişti» dedi Jamie.

— «Numara yapıyor» diye Al Hutchins araya girdi.

— «Anlamıyorum doğrusu» dedi Jamie. «Bir insanın nabzı bu kadar hafif atarsa karar vermek güç.»

— «Ben işkence ceketinin içinde geçirdiğim tecrübelerden biliyorum.» diye Hutchins sırttı. «Ölüyorum zannedip beni çözmüştün, kaptan, hatırlıyor musun?» Gülmek için kendimi zor tutmuştum.

— «Ne diyorsun doktor?» diye hapisane müdürü sordu.

— «Kalp atışları düzgün. Evet, zayıf ama bu zaten olağandır. Bence Hutchins doğru söylüyor, Standing numara yapıyor.»

Doktor göz kapaklarından birini kaldırıp gözüme baktı. Ben de öbür gözümü açıp başıma üşüşenlere baktım.

— «Ben size demedim mi?» diye doktor Jakson kazandığı zaferin sevinciyle atıldı. Sonra büyük bir güç sarfederek gülümsedim.

Dudaklarıma bir bardak yaklaştırarak suyla ıslattılar, bardağı doymak bilmez bir açgözlülükle sonuna kadar içtim. Bu arada işkence ceketinin içinde sırtüstü yattığımı unutmayın. Yemek de verdiler ama istemedim.

Hapisane yemeği,

bilirsiniz, kuru ekmeektir. Başıma üşüşmüş olmalarından rahatsızlık duyduğumu belirtmek istercesine gözlerimi yumdum. Vücudumun yarım yamalak dirilmesinden duyduğum acı dayanılmazdı. Teker teker uzuvlarımın canlandığını his-diyordum. İşkence ceketinin sımsıkı sarılmış iplerini yavaş yavaş duymağa, başlamıştım. Bu arada Phillippa'nın beni büyük salonda beklediğini düşünüyorum, ve bir an önce eski Fransa'ya dönmek istiyordum.

Onların varlığına rağmen tekrar kendimden geçmeğe çalışıyordum ama hapisane müdürünün sesi engel oldu.

— «Bir şikâyetin var mı Standing?»

Beni çözecekleri korkusuna kapılmıştım. Fazla aşırı kaçmamağa dikkat ederek Ather-ton'u kızdıracak bir cevap verdim:

— «İpleri biraz daha sıkarsanız iyi olacak, o kadar gevşek ki rahat edemiyorum. Hutchins'-in de ipleri nasıl sıkılmak gerektiğini bildiği yok. Onu, en iyisi, dokuma tezgâhlarının başına geçirin. Beceriksizliğiyle ve budalalığıyla ancak o işin altından kalkabilir. Hadi şimdi hepiniz çıkıp gidin hücremden. Ya da kalacaksınız, söyle yepyeni, korkunç bir işkence denemek üzere kalabilirsiniz.»

— «Standing, seni hiç anlamıyorum, garip bir adamsın» dedi hapisane müdürü. «Korkunç . bir iraden var ama ben sana yapacağımı biliyorum.»

— «Tabii, benim işkence ceketinde kaldığımın onda birine dayanamazdın değil mi? Benim de bütün bunlara katlanıp hâlâ yaşayabildiğime şaşıyorsun. Fare gibi kapana kısırdığın halde beni öldüremedin.»

— «Başka söyleyecek bir şeyin var mı?» diye sordu.

O sırada Fortini'nin küstahlığına karşılık kendisine ne yaptığımı hatırladım.

— «Çık git hücremden, hapisane köpeği. Ulumanı duymayayım bir daha.»

Eli kolu bağlı bir mahkûm tarafından böyle bir hakarete uğramak Atherton için korkunç bir şeydi. Yüzü bembeyaz kesildi. Konuşurken sesi titriyordu.

— «Daha başına gelecekler var Standing.»

— «Bana yapabileceğin bir tek şey var: ceketin gevşek iplerini biraz daha sıkılmak. Eğer yapmayacaksan boşuna burada durma. Şu on gün de yüzünü görmezsem memnun olurum.»

Hapisane müdürü benim gibi uslanmaz bir mahkûma ne yapabilirdi? Bir an an için gözdağı vermek istercesine ağzını açacak oldu ama ben, «Ku ku ru kuu» diye tutturdum ve hücrenin kapısı kapanıp ağır tahta kapının gıcırtiları kesilene kadar devam ettim.

BÖLÜM : 12

ARTIK işin hilesini öğrenmiştim. Her defasında daha da kolaylaşacaktı. San Ouen-tin hapisanesinin duvarlarını yıkıp kendi dünyama kaçmak. Herşey önce vücudumun en az karşı koyacak güçte bir noktasını bulmama bakıyordu. Zamanla hiç bir zorlamasız, kendiliğinden bu uzak yolculuklara çıkar olmuşum.

Hapisane müdürü ve adamları hücremden çıkıp gittikten sonra vücudumun canlanan kısmını tekrardan uyuşturmak bir an meselesi olmuştu benim için. Yaşarken ölmekti bu bir bakıma, ama sadece bir baygınlık süresi gibi geçiciydi.

Böylece tek başıma kapatıldığım hücremin korkunç karanlığından, işkence ceketinden, tanıdık sineklerden ve duvarı yumruklayarak diğer

hücrelerle konuşmaktan uzak, zamanı aşırı başka dünyalarda yaşıyordum.

Karanlığın içinden yavaş yavaş başka şeylerin varlığı belirleniyor, ve başka bir kişiliğe bü-rünüyordum. Bu defa önce bir toz bulutunun içinde buldum kendimi. Burun deliklerim kupkuru olmuştu, derken dudaklarım, yüzüm, ellerim ve özellikle parmak uçları bir tabaka halinde toza bulanmıştı. Başparmağımı tek tek diğer parmaklarıma değdirdikçe izi kalıyordu.

Arkasından sürekli bir hareket içinde bulunduğumu farkettim. Çevremde herşey sallanıyor, dönüyordu'. Bu sarsıntıyla birlikte gıcırdayan tekerleklerin sesi geldi kulağıma. Arkasından bir takım insan bağırışmaları ve yorgun hayvanların hırıltılarını duydum.

Gözlerimi açtım. Bir anda içleri toz toprak doldu. Üzerinde yattığım kaba battaniye bir santim kalınlığında bir toz tabakasıyla kaplanmıştı. Başımı kaldırdığımda rüzgârla uçuşan bir çadır bezinin gerilmiş olduğunu gördüm. Üzerindeki deliklerden güneş ışınları binlerce toz zerreciklerinin oluşturduğu çizgiler halinde içeri süzülüyordu.

Sekiz dokuz yaşlarında bir erkek çocuğuydum. Yorgundum. Yanıbaşımdaya oturan üstü başı, toz toprak içinde, yorgun yüzlü bir kadın kucağında ağlayan bir bebeği yatıştırmağa çalışıyordu. Bu kadın annemdi. Çadır beziyle üzeri kaplanmış vagonun ön tarafında omuzlarını görebildiğim adamın babam olduğunu bildiğim gibi, bu kadının da annem olduğunu doğal bir şekilde biliyordum. Vagonun içindeki büyük kutuların arasından emekleyerek geçmeğe çalıştım. — «Hiç yerinde durmaz mısın Jesse?» diye annem beni azarladı.

Adım Jesse idi. Soyadımı bilmiyordum. Annem babama «John» diyordu. Başkalarının ona «Kaptan» dediklerini belli belirsiz anımsıyordum. Çeribaşı olduğunu ve buyruklarını herkesin yerine getirdiğini biliyordum.

Kutuların arasından emekleyerek babamın yanına gidip oturdum. Atların nallarından kalkan tozla ortalık boğucu bir sis tabakasıyla kaplanmış gibiydi. Güneş bu toz tabakasının ardından göz kamaştırıcı bir ışık saçıyordu.

Güneş batmak üzereydi. Çevremdeki her şey ve herkes uğursuz bir havaya bürünmüştü. Toz toprak içinde uçsuz bucaksız kurak arazi, babamın yüzü, annemin kucağındaki susmak bilmeyen bebek, tozdan renkleri seçilmeyen, babamın sürekli kamçulamak zorunda kaldığı yorgun altı at.

Önümüzde uzanan arazi bomboştu. Sıra sıra çıplak, alçak tepeler birbirini izliyordu. Yer yer sıcaktan kavrulmuş çalılar görünüyordu sadece. Gerisi çıplak kaya ve topraktı. Tepelerin eteklerinde biriken tozlu yollardan ilerliyorduk. Yer yer sararmış otlar vardı yolumuzun üzerinde. Ne bir su birikintisi, ne de sudan bir iz yoktu. Sadece çok eskiden sel gibi yağmurların açtığı kurumuş hendekler görülüyordu.

Atların çektiği vagon sadece babâminkiydi. Tek sıra halinde kıvrıla kıvrıla peşimiz sıra gelen diğer arabaları öküzler çekiyordu. Her arabaya üç dört öküz koşulmuş, isteksizce ilerleyen hayvanları yanlarında yürüyen adamlar dürtüklü-yordu. Bizimkiyle birlikte kırk araba olduğunu biliyordum. Daha önceden saymıştım ve can sıkırtısından tekrar tekrar sayıyordum. Hepsi tamamdı. Çadır bezleri gerilmiş, bozuk yollarda sarsıla sarsıla peşimiz sıra gelen kaba görünüşlü kırk araba.

Bizim arabanın her iki tarafında on onbeş atlı vardı. Eyerlerinden uzun namlulu tüfekler sarkıyordu herbirinin. Zaman zaman bizim arabaya yaklaştıkları oluyordu. Hepsinin yüzü ba-bamınki gibi asık ve endişeliydi. Babamın da onlar gibi koltuğunun altında taşıdığı bir tüfeği vardı.

Arkadan yirmi ya da daha fazla öküz, sararmış otları kopara kopara tembel bir yürüyüşle bizi izliyordu. Arada bir, içlerinden biri durup iyice boynunu yere yaklaşıtıyordu. Bu boynunu kırarak sürünen öküzler diğer her şey kadar uğursuz görünüyordu bana.

Üç kollu bir nehrin kıyısında geçen küçüklüğümü anımsıyordum. Babamın yanındaki arabacı yerinde bozuk yollarda sarsıla sarsıla ilerlerken hep o çocukluk günlerimde ağaçların arasından gürül gürül akan suları düşünüyordum. Sanki daha uzun süre bitmeyecekmiş gibi gelen bu yolculuğa yıllar önce çıkmıştım.

Ama içimde en ağır basan duygu, bütün ker-vandakilerde olduğu gibi ölüme sürüklenme duygusuydu. Sanki bir cenaze törenindeydik. Bir tek kahkaha yükseldiği olmamıştı yol boyunca. Ne de bir tek neşeli ses. Ne rahatlık, ne de huzur vardı kervanda. Atların olsun, yayaların olsun yüzlerinden bir umutsuzluk okunuyordu. Toz bulutunun ötesinde kızıl renkli güneşe doğru yol alırken, babamın yüzünde neşeli bir çizgi bulabilmek için dönüp dönüp bakıyordum ona. Yüzünde mutsuz bir ifade olduğu söylenemezdi.

Tozlu yorgunluğunun altında endişeli, hem de çok endişeli bir ifade vardı.

Aniden bütün kervanda bir kaynaşma oldu. Babam dikiliverdi. Tabii ben de onunla birlikte dikildim. Yorgun atlar da başlarını kaldırdılar, derin hırıltılarla havayı kokladılar ve bir an için bile olsa bağlı oldukları arabamızı istekle çekmeğe çalıştılar. İki tarafımızdaki atlılar da hızlanmıştı. Öküzler bile kendilerine göre dört nala yol alıyorlardı. Az önceki durgunluklarına kıyasla gülünçtü bir bakıma bu halleri, öylesine beceriksiz ve kabaydı ki zavallı hayvanlar. Ama buna rağmen onları dürtükleyen yayaları, gerilerde bırakacak bir hızla ilerliyorlardı.

Çok kısa sürdü bu telâş. Az sonra tekrar yürüyüşe geçtiler ama sendeleyerek de olsa koşar adım bir yürüyüşü bu. Artık ayaklarına takılan kuru otlara aldırıyorlardı.

— «Ne oluyor?» diye annem içerden seslendi.

— «Su» dedi babam. «Nepi köy olmalı.»

— «Tanrıya şükürler olsun. Belki bize yiyecek de satarlar.»

Ve kervan tozuyla toprağıyla sarsıla sarsıla Nepi'ye girdi. On oniki derme çatma ev vardı topu topu Nepi denen yerde. Arazi, az öncekinden pek farklı değildi. Ağaç yoktu, sadece çalılık ve kuru toprak. Ama toprak yer yer işlenmişti. Çitlerle çevrili küçük tarlalar halinde bölmeler göze çarpıyordu. Bir de durgun su vardı.

Öküzler ve atlar hemen suyun kenarına yanaştılar.

— «Bize sözünü ettikleri Bill Black'in değirmeni bu olmalı» diye babam anneme küçük bir yapıyı işaret etti. Sesindeki heyecan annemi

yerinden kaldırıp omuzlarımızın arasından dışarı bakacak kadar meraklandırmıştı.

Uzun, güneşten sararmış saçlı bir yaşlı adam bizim arabaya doğru yaklaştı ve babamla konuştu. Güderi bir gömlek giymişti. İşaret verilmişti. Arabalar hemen bir çember biçiminde toplanmağa hazırlandı.

Arazi yapılacak manevraya uygundu ve geçmiş deneylerin verdiği alışkanlıkla, aksaksız gerçekleşmişti. Kırk araba manevra sonunda durduğu zaman, düzgün bir çember oluşturmuşlardı. Bütün bunlardan telâşlı fakat düzenli bir karışıklık meydana gelmişti. Annem gibi diğer yorgun yüzlü ve üstü başı tozlu kadınlar bir anda arabalardan boşaldı. Aynı zamanda bir de çocuk sürüsü doldurmuştu ortalığı. En azından 50 kadar çocuk olmalıydı ve içimdeki duygu hepsini uzun zamandır tanıdığımı kanıtlıyordu. Kadınların sayısı ise 40'ı buluyordu. Hepsi birden yemek hazırlıklarına girişti.

Biz çocuklar erkeklerden bir kısmının kırptığı çalıları hazırlanan ateşe taşırken, diğer erkekler de öküzlerin boyunduruklarını çıkarmakla meşguldüler. Serbest kalan öküzler hemen suya yöneliyorlardı. Sıra arabaların rahatça yerlerine yerleştirilmesine gelmişti. Hayvanların bağlandığı direkler çemberin içine bakacak şekilde, önden ve arkadan birbirlerine değmeleri sağlanarak yerleştirildi. Arabaların frenleri sıkıca çekilmişti, fakat buna rağmen, tekerlekler de zincirlerle bağlanmıştı. Bu biz çocuklar için yeni bir şey değildi. Bütün bu tedbirler düşman topraklarında kurulmuş bir kampın kuşklarının belirtileriydi. Kampı çevreleyen arabalar çemberinin dışında ancak giriş çıkışlar için kullanılmak üzere bir araba boşluğu bırakılmıştı. Hepimizin bildiği gibi, kamp sakinlerinin uyuyacağı zaman hayvanlar çemberin içine alınacak ve kapı aralığı olarak bırakılan yere bir araba yerleştirilip, zincirle bağlanacaktı. O ana kadar da bütün hayvanlar, kampın erkekleri ve çocukları tarafından sürüler halinde çevrede otlatılacaktı.

Bir taraftan kamp kurma işlemleri tamamlanırken, babam birkaç adamıyla, güneşten uzun saçları sararmış yaşlı adam da dahil olmak üzere, değirmene doğru yürüyerek yola koyuldular. Hatırladığım kadar geride kalan tüm erkekler, kadınlar ve de çocuklar olmak üzere hepimiz işimizi bırakıp onların kamptan ayrılışını seyrettik. Bana öyle geliyordu ki bu görevleri hayati önem taşıyordu.

Onlar gider gitmez yabancı adamlar ve Nep-hi gölünün sakinleri kampa girip etrafta dolaşmaya başladılar. Onlar da bizim gibi beyaz adamlardı fakat yüzlerindeki katı ve haşin ifadelerinden bizim orada bulunuşumuzdan pek hoşlanmadıkları belli oluyordu. Etrafta bir gergin hava sürüyordu. Erkeklerimizin gururunu kırmak ve olay çıkartmak için hesaplanmış sözler sarfettiler. Kadınlarımız, tüm erkeklerimize ve genç delikanlılarımıza hiç bir karşılık vermemeleri için uyarıda bulundular.

Yabancılardan biri, annemin tek başına yemek pişirdiği ateşin yanına geldi. Aynı anda ben de kucağıma doldurmuş olduğum çalı çırpıyla ateşin başına varmışım. Hemen durup bu istenmeyen konuğun yüzüne dik dik bakarak konuşmalarını dinlemeye koyuldum, içimde bu adama karşı şiddetli bir nefret duyuyordum.

Zaten çevrede nefret dolu bir hava vardı ve kapımızda-

ki her fert, bu bizim gibi beyaz tenli adamlara karşı hiç kuşkusuz aynı şiddetli nefreti duyuyordu. Kampımızı bu adamlar yüzünden çember biçiminde kurmak zorunda kalmıştık.

Ateşin yanında duran bu adamın mavi gözlerinde insanın içine işleyen katı ve soğuk bir ifade vardı. Saçları kırçılıydı. Yüzü çenesine kadar tıraşlıydı, çenesinden itibaren, kulaklarının altından tıpkı saçlarının renginde kıllar fıskırıyordu. Ne annem onu, ne de o annemi selâmladı. Sadece yanında dikilip, annemi izledi bir süre. Daha sonra boğazını temizleyip alaycı bir sesle konuştu:

— «Eminim şu anda tekrar Missouri'de olmayı yeğlerdin.» Annemin kendine hakim olmak için dişlerini sıkıttığını farkettilim:

— «Biz Arkansas'tanız.»

— «Nereden geldiğinizi yadsımak için bir çok nedenleriniz olduğunu tahmin ederim» dedi bu kez. «Siz ki Allahın seçkin kullarını Missouri'-den buraya kadar önünüze katıp getirdiniz.»

Annem hiç cevap vermedi.

— «... gördüğün gibi...» biraz ara verdikten sonra devam etti: «bir zamanlar işkence ettiğiniz insanlardan şimdi gelip eklemek dileniyorsunuz.» O anda çocuk olmama rağmen, öfkenin ne olabileceğini anlamıştım. Ömrümce felâketlerime sebep olan kızıl öfkemle kendimi daha fazla tutamayacaktım.

— «Yalan söylüyorsun!» diye atıldım. «Biz Missouri'li değiliz. Sızlanmıyoruz da. Ne de dilenciyiz.

İstediklerimizi satın alacak paramız

var.»

— «Kapat çeneni Jesse!» diye annem elinin tersini sıkıca ağzıma bastırarak, bana bağırdı. Sonra yabancıya dönerek: «Buradan uzaklaş ve çocuğu rahat bırak» dedi.

— «Seni ben kurşuna dizeceğim alçak Mormon!» diye haykırdım ona. O kadar ani bir hareketle ateşin etrafında sığıyarak annemin yanından uzaklaştım ki, bu sefer eliyle bana engel olamamıştı.

Adama gelince, benim davranışım onu pek rahatsız etmiş benzemiyordu. O korkunç yabancidan ne tür bir karşılık geleceğini tahmin ettiğimden hazırlıklı -bekliyordum. Ben korkuyla ona bakarken, yüzündeki ifadeden yabancı adamın hakkımda çok önemli bazı şeyler düşündüğü açıkça belli oluyordu.

Sonunda konuşmaya başladı. Ciddi ve ağır ağır başını sallayarak bir yargılama yapar gibiydi.

— «Oğulları da babalarına çekmiş» dedi. «Yeni kuşak da eskisi kadar kötü. Bütün soyunuz ahlâksız ve lânetlik. Ne gencinin ne de yaşlının tutarlı bir tarafı yok. Cezanız çok ağır olacak. İsa'nın kanı dahi sizi bu günahlarınızdan arın-dıramaz.»

— «Alçak Mormon...» Ona haykırabilirdi-ğim sadece buydu. «Alçak Mormon! Alçak Mormon! Alçak Mormon!»

Bir yandan annemin elinden kurtulmak için ateşin çevresinde sıçrıya sıçrıya kaçarken bir yandan da onu yanımdan uzaklaşana dek lânet-lemeye devam ettim.

Babam ve beraberindeki diğer adamlar döndüğü zaman, kamptaki hareket aniden durdu, herkes merakla onların etrafında toplandı. Babam sadece kafasını salladı.

— «Satmayacaklar mı?» diye bir kadın üsteledi. O tekrar başını salladı.

Birden kalabalığı yararak meydanın ortasına gelen mavi gözlü, sarı sakallı, otuz yaşlarındaki dev cüsseli adam konuşmaya başladı.

— «Söylediklerine göre en az üç yıl yetecek kadar un ve erzakları varmış kaptan» dedi. «Bugüne kadar hep göçmenlere satarlardı. Ama şimdi satmayacaklarmış. O bizim suçumuz değil. Onların dâvası hükümete karşı, ama bunun acısını bizden çıkarıyorlar. Yaptıkları doğru değil, Kaptan, California'ya varmamıza daha aylar var, üstelik kış geliyor. Önümüzde çöl uzanır... Ve çölü aşabilecek erzakımız yok. Kadınlarımız ve çocuklarımızla bu durumda yola devam edemeyiz. Haksızlık bu!»

Bir an durakladıktan sonra kalabalığa dönerek konuşmasına devam etti.

— «Tabii hiç birimiz çölün ne demek olduğunu bilmiyoruz. Burası ve çevresi çöl sayılmaz. Hattâ diyebilirim ki buranın çenetten farkı yok. Her tarafından süt ve bal akan cennetlik çayırlar sayılır buraları. Karşılaştığımız yerlerle, arasında dağlar kadar fark var. Derim ki, kaptan, ilk önce un almamız, ama madem satmıyorlar, biz de gidip zorla alalım.»

Çoğu kadınlar ve erkekler söylenenleri o-nayladıklarını her bir ağızdan bağıarak belli ettiler, fakat babam elini yukarı kaldırarak susturdu onları.

— «Söylediklerinin hepsini kabul ediyorum Hamilton,» diye söze başladı . Fakat bağırmalar sesini bastırmıştı, tekrar elini kaldırarak susmalarını sağladı.

— «Sadece hesaba katman gereken bir şey var Hamilton. Hiçbirimizin unutmaması gereken bir şey bu. Brigham Young'ın adamları Nephi'yi bir kuzunun kuyruk darbesiyle silip süpürebilir. İhtiyacımız olan bütün erzağı toparlayıp yola ko-yulsak bile pek uzağa varabileceğimizi sanmam. Brigham'in eşkiyaları kısa bir zamanda önümüze çıkarak, yine kuzunun bir kuyruk darbesiyle bu defa bizi temizleyeceklerdir. Sen de bunu biliyorsun, ben de biliyorum. Hepimiz bu gerçeği biliyoruz.

Bu sözleri, zaten inanmış dinleyicilerinin üzerinde olumlu bir etki yapmıştı. Babamın söyledikleri yeni değildi. Ancak, onlar için hayati önem taşıyan ihtiyaçlarını elde etmek amacıyla kapıldıkları telâş ve heyecandan geçici olarak unutmışlardı bu gerçekleri.

— «Kimse benim kadar haklarımız için mücadele edemez» diye devam etti babam. «Fakat ne yazık ki şu anda savaşmayı göze alamayız. Eğer bir karışıklık çıkarsa hiç şansımız yoktur bunu unutmayın.

Berberimizdeki kadınlarımız ve çocuklarımızı korumak zorundayız. Bedeli ne olursa olsun barışçıl bir anlayış içinde karşımıza çıkacak güçlülere göğüs germemiz gerek.»

— «Peki önümüzdeki çölde ne yapacağız?» diye çocuğunu emziren bir kadın bağırdı.

— «Çöl'e gelene kadar daha birçok yerleşme merkezleri var» diye babam cevapladı. «Fill-more altmış mil güneyde. Daha sonra Corn Creek geliyor. Elli mil ötede ise Beaver, sonra Pa-rowan var. Oradan Cedar City'ye yirmi mil yolumuz kalıyor. Tuz Gölü'nden uzaklaştıkça halkın bize erzak satma olasılığı kuvvetlenecektir.»

— «Ya satmazlarsa?» diye aynı kadın üsteledi.

— «Cedar City son yerleşme merkezidir» dedi babam. «Yolumuza devam etmek zorundayız, işte o kadar. Bütün bu yerleşme merkezlerinden elimiz boş dönsek bile Tanrıya şükretmemiz gerekir. Bir günlük bir yolculuktan sonra güzel otlaklara ve suya varacağız. Oraya Mountain Meadows deniliyor. Çöl'e varmadan orada hayvanlarımızı dinlendirip, beslenmelerini de sağlayabiliriz. Belki birkaç hayvan da avlayabiliriz orada. Dağ çayırları kimsenin değildir. Eğer bu düşündüklerimizin hiç biri gerçekleşmezse bile gidebildiğimiz kadar gitmeğe çalışacağız. En kötü durumda arabalarımızı terkedip, hayvanların üzerine gerekli eşyalarımızı yükleyip, yolumuza yürüyerek devam edeceğiz. Kendi sürümüzdeki hayvanları da kesip yiyebiliriz. Sırtımızda bir çul olmadan California'ya varmak kemiklerimizi burada bırakmaktan yeğdir. Ama bir karışıklık çıkarırsak burada ölmemiz kaçınılmaz bir gerçektir.»

Babam son bir kaç etkili cümleyle herkesi uyardıktan sonra toplantı dağıldı. O gece bir türlü uyuyamadım. Mormonlara karşı duyduğum kin beynimi o kadar karıştırmıştı ki, uyuyamadım etrafı son defa kolağan ettikten sonra sessizce arabaya giren babamı hemen farkettim. Onlar benim uyuduğumu zannediyorlardı, fakat ben annemin, Mormonların bizim barış içinde topraklarından ayrılmamıza göz yumup yummayacaklarını sorduğunu duydum. Çizmesini çıkarırken babamın anneme arkası dönüktü. Kendisinden son derece emin bir sesle eğer çimizden biri güçlük çıkarmazsa Mormonların topraklarından sessiz sedasız ayrılmamıza karışmayacaklarını belirtti.

Fakat o anda ufalmış bir mumun ışığında babamın yüzünde sesindeki güvencenin eseri olmadığını görmüştüm. Başımızda dolaşan korkunç felâketi sıkıntıyla düşünürken uyuya kalmışım. Küçük hayal dünyamda Brigham Young korkunç ve kötü niyetli, boynuzları ve kuyruğu olan tam anlamıyla bir şeytan görüntüsü içinde canlanıyordu.

İşkence ceketimin her zamanki acısıyla uyandım. Etrafımda her zamanki dört kişi duruyordu: Hapisane Müdürü Atherton, Jamie, Doktor Jackson ve Al Hutchins. Kendimi zorlayarak inatla gülümsedim. Kan deveranımın tekrar başlamasından doğan şiddetli işkenceyi belli etmemek için kendi kendimle savaşıyordum. Bana uzattıkları suyu içtim, verdikleri ekmeği başımla ittim ve konuşmayı reddettim. Gözlerimi kapayarak tekrar Nephi'deki o zincirlerle bağlı araba çemberine dönmeğe gayret ettim. Fakat ziyaretçilerimin başımda durup konuştukları sürece oraya kaçamıyordum.

Aralarındaki konuşmayı dinlememeğe çalıştımsa da başaramadım.

— «Aynı dünkü gibi,» dedi Doktor Jackson. «İyi ya da kötü en ufak bir değişiklik yok.»

— «Yani dayanmağa devam edebilecek mi?» diye hapisane müdürü Atherton sordu.

— «Hiç şüphesiz. Bundan sonraki 24 saati daha da kolay geçecek. Uyuşmuş o, söylediğim gibi iyice uyuşmuş biri. Mümkün olamayacağını bilmesem afyon yutmuş derdim.»

— «Ben onu uyuşturan gücü biliyorum» dedi Al Hutchins. «O uğursuz iradesidir. İddiaya girerim ki eğer karar verse Güney Denizlerindeki şu Kanaka papazları gibi çıplak ayakla kızdırılmış kırmızı taşların üzerinde de rahatça yürür-dü.

Bu defa «papazlar» sözcüğüne aklım takılmış, olmalı ki karanlıklardan öteye uçuverdim. Bu bir ipucu olmalıydı. Belki de tamamen bir raslantı. Ne olursa olsun, az sonra iğri büğrü kayalık bir zeminde sırtüstü yatar vaziyetteydim. İki kolum arkadan sıkı sıkıya kenetlenmiş, sağ dirseğim sol avucumun, sol dirseğim ise sağ avucumun içindeydi. Gözlerim kapalı, yarı uyanık uzanırken avuçlarımla dirseklerimi ovalamak istediğimde derilerimin nasırlaşmış olduğunu farkettim. Bunda şaşılacak bir şey yoktu. Bu nasırları uzun zamandan beri içinde bulunduğum koşulların sonucu olarak kabullenmişim.

Gözlerimi açtım. Sığındığım yer en fazla 75 santim yüksekliğinde ve 3 metre boyunda küçük bir mağaraydı. İçerisi çok sıcaktı. Bütün vücudum ter içindeydi. Zaman zaman ter tanecikleri vücudumun boğumlarında birleşince ufak su birikintileri oluşuyordu. Üzerimde kirli bir bez parçasından başka vücudumu örten bir giyimim yoktu. Tenim adamakıllı yanmıştı. Çok zayıftım ve bu zayıflığım bana bir çeşit gurur veriyordu. Sanki bu kadar zayıf olmak büyük bir başarının simgesiydi. Özellikle sivri çıkıntılar halinde gözüme çarpan kaburgalarıma hayrandım. Aralarındaki çukurların görüntüsü ise bende kutsal bir heyecan uyandırıyor. Dizlerim de dirseklerim gibi nasırlaşmıştı. Kir içindeydim. Bir zamanlar sarı olan sakallarım ise kirden dalga dalga kahverengi haliyle göğsümü örten karma karışık bir yığın oluşturmuştu.

Uzun saçlarım, aynı derecede kirli ve karma karışık bir halde omuzlarımı kaplıyordu. Arada bir, bir tutam saç havalanarak yüzümü örtüyor ve çevremi görmeme engel oluyordu. Güçlkle elimi uzatıp saçlarımı yana doğru itiyordum. Ama çoğu zaman da vahşi bir hayvanın avını gözetlemesi gibi ben de saçlarımın aralarından çevreme bakmakla yetiniyordum. Loş mağaranın ağzında ışıktan 'bir kapı gözleri kör edici şiddetiyle parlıyordu. Bir zaman sonra, sürüklenerek, kendime daha çok eziyet etmek için mağaranın girişine doğru yöneldim. Güneşten kızmış dar ve sivri bir kaya parçasının üzerine uzandım. Şu korkunç güneş ışınları beni tam anlamıyla kavuruyordu. Ne kadar çok acı çekersem o kadar fazla zevkleniyordum. Çünkü böylece vücuduma hakim olup isyanlarına kayıtsız kalabiliyordum. Altımda sivri fakat çok keskin olmayan bir kaya parçasının bulunduğunu sezdiğimde tam o sivri parçaya doğru vücudumu kaydardım. Şimdi artık vücuduma tümüyle hakimdim ve bu, bana beni kendimden geçirecek bir zevk veriyordu.

Durgun ve çok sıcak bir gündü. Ara sıra seyrettiğim aşağıdaki nehir vadisinde en ufak bir esinti yoktu. Yüzlerce metre aşağıdaki nehir tembel tembel süzülüyor, uzaktaki kumluk ufka kadar uzanıyordu. Suyun kenarlarında serpme palmiye ağaçları yükseliyordu.

Bana yakın olan kıyıda nehir sularının aşındırdığı sarp oyuklu kayalar yer alıyordu. Kartal yuvasından kayalardan ayrılarak yapılmış dört tane heybetli heykel gözüküyordu. Bunlar ayak bileklerine kadar yapılmış insan heykelleriydi. Bu dört heybetli adam, ellerini dizlerinin üstüne koymuş, nehri seyrediyorlardı. Hiç olmazsa üçü

seyrediyordu. Dördüncüden geriye kalan, bacaklarının dizlerine kadar olan parçasıyla, dizlerinin üstündeki kocaman elleriydi. Bunun hemen dibine gülünç denecek kadar küçük bir sfenks

dikilmişti, ama yine de bu sfenks benim boyumdan defalarca büyüktü.

Bu oyulmuş şekilleri nefretle izleyerek, onları lânetlercesine yere tükürüyordum. Ne olduklarını bilmiyordum, belki unutulmuş tanrılar, belki hatırlanmayan kırallardı. Ama bence bunlar dünyadaki insanların umutlarının boşluğunu ve anlamsızlığını ifade ediyordu.

Bütün bu nehir kavisinin, su akıntısının ve uzanan geniş kumlukların üstünde ufacık bir bulutun bile lekeleyemediği acı bakır rengi gökyüzü bütün güçlülüğüyle tahtında oturuyordu.

Ben güneşin altında kavrulurken saatler ilerliyordu. Sık sık, belirli aralıklarla, yakıcı havayı ve acılarımı daldığım düşlerle unutuyordum. Biliyordum bunlar, ufalanan heybetli heykeller, nehir, kumsal ve kızgın gökyüzü göz açıp kapayana kadar geçecekti. Her an meleklerin ezgileri duyulabilir, yıldızlar gökyüzünden düşebilir, cennet tomar halinde toplanabilir ve herkes için bir olan Tanrı ordularını toplayıp kıyamet günü için gelebilirdi.

Ah, öylesine iyi biliyordum ki bu olacakları, böyle yüce bir olaya her zaman için hazırdım. Bu nedenle de şu anda burada .paçavralara sarınmış, kir içinde, sefil bir haldeydim. İnsan vücudunun ihtiyaçları için duyduğu düşkünlüklerini, zayıflıklarını ve hırslarını hor görüyordum. Nefretle ve aynı zamanda onlardan arınmış olmanın hafifliğiyle gezdiğim dünyanın çeşitli yerlerinde sonumuzun geldiğini umursamadan dep-debe içinde hırslarıyla yaşayan insanları düşündüm. Evet onlar da bir gün anlayacaklardı ama geç kalmış olacaklardı. Ben hazırdım. Onların yakarışları arasında ben yeniden doğmuş gibi tanrının katında alın teri ile kazandığım haklı yerimi alacaktım.

Arada bir düş ve gerçek arasında tanrının katına varmadan önce, eski tartışmalı ve çelişkili görüş ve felsefeleri kafamda bir bir ele alıyordum. Evet Novatus, dininden dönüp sonra tövbekar olanların yeniden kiliseye kabul edilmemeleri hakkındaki iddiasında haklıydı. Afrikalı piskopos Sabellius'un da insanların şeytanla işbirliği yaptıkları görüşüne katılıyordum. Kötü adam Konstantine'in, şeytanın sağ kolu olduğuna da aynı şekilde inanıyordum.

Ara vermeksizin kendi kendime tanrının bir olduğu gerçeğini tartışmaya koyulmuştum ve tekrar tekrar Suriyeli Noetus'un tezlerini inceliyordum. Ama ben sevgili hocam Arius'un görüşlerine inanmış bir kişiydim. Gerçekten de eğer insan mantığı bir takım sorunları çözümlenebilecek olsaydı, «evlât» kavramını önceden belirleyebilirdi. Oysa bu kavramı ancak «evlât» sahibi olduğu zaman anlamıştır. Baba evlâdından yaşlı olmalıdır. Bunun başka türlü olduğunu iddia etmek insanoğlunun Tanrı'yı yalanlaması olurdu.

Gençlik günlerimde İskenderiye kentinin papazı değerli hocam Arius'un ayaklarının dibine oturduğum zamanları anımsıyordum. Küfürbaz ve kâfir İskender tarafından daha sonra piskoposluk elinden alınmıştı.

Kısa zamanda cehennemi boylayan İskender için Sabellius taraftarı demek çok uygundu.

Evet, Niceo kilise meclisinde bulunmuştum, fakat bu konuyu tartışmaktan kaçınmışlardı. Ve hâlâ hatırlarım, İmparator Konstantine, Arius'u dürüstlükten dolayı cezalandırmıştı. Ancak daha sonra hükümet ilkeleri ve siyasî nedenlerle pişmanlık duymuştu. Ertesi günü kilise toplantısına Arius'un da katılması için, üç kere lanetlenmiş Konstantin başpiskoposu İskender'e emir vermişti. Ve o gece Arius sokağın ortasında ölmez mi? Söylentilere bakılırsa Konstantin başpisko-pusunun Tanrıya adadığı dualarının, cevabı olarak amansız bir hastalığa tutulmuştu Arius. Fakat ben ve benim gibi Arius taraftarları bu amansız hastalığın bir zehirlenme olduğuna inanıyorduk. Ve de bu zehrin özellikle şeytanın zehircisi Konstantin piskoposu İskender tarafından verildiği kanı sınday dık.

Ve ben burada keskin kayaların üstünde vücudumu ileri, geri kıpırdatarak yüksek sesle, inançtan sarhoş olmuş, hay kırıyordum:

— «Bırakın Museviler ve putperestler alay etsin. Bırakın zafer onların olsun. Çünkü zamanlar çok kısa. Ve onlar için zaman geçtikten sonra tekrar dönüş olmayacak.»

Nehire bakan kayalıkların üstünde kendi kendime yüksek sesle konuştuğum zamanlar çok olmuştu. Ateş içindeydim ve arada bir o kokan keçi derisi matradan ölçülü bir şekilde su içiyordum. Hemen sonra da keçi postu matrayı kızgın güneşin altına atıyordum. Böylelikle postun pis kokusu belki iyice suya siner ve su serinlemediği için içtiğim zaman ferahlık vermez diye düşünüyordum. Yiyeceğim de vardı, mağaranın pis yüzeyinin üstünde birkaç bitki kökü ve küflü bir çok arpa somunu. Açtım, ama yemiyordum.

Yaptığım şeyler içinde gururla anabilecek-lerim arasında bütün gün boyunca güneşin altında terden bunalmak, zayıf vücudumu sarp kayaların üzerinde çürütmek, gözümü boşluğa dikip bakmak, eski anıları tekrar yaşamak, düşler kurmak, ve inançlarımı mırıldanmak gibi olayları sayabilirim.

Güneş battığında, kısa süren alaca karanlıkta şu dünyaya son bir defa baktım. Bir zamanlar insanların kıvançla meydana getirdiği heybetli heykellerin ayakları dibinde yatmak için sürünerek yer arayan dev hayvanları gördüm. Canavarların çıkardığı acayip homurtulardan ürkerek oyuğumun iyice içine çekildim. Hem mırıldanıyor, hem de ara sıra uykuya dalıp düşler gördükçe kıyamet gününün bir an önce gelmesi için dua ediyordum Tanrı'ya. Sonunda derin bir uykuya dalmayı başarmıştım.

Tekrar işkence ceketinin içinde olduğumu hissetmeğe başladığımda San Quentin dörtlüsünün yine başımda dikilmiş olduklarını gördüm.

— «San Quentin'in küfürbaz ve kâfir müdürü çoktan cehennemi boyladı,» diyerek gözlerimi açtım ve dudaklarıma uzattıkları sudan kana kana içtikten sonra, «Bırakın da dürüst insanlar, dört duvar arasına kapattığınız suçsuz insanlar zafer elde etsinler. Onların zamanı çok az, ve başka zamanları da yok. »

— «Aklını kaçırmış, bu» dedi Hapisane Müdürü.

Doktor Jackson; «Acısını senden çıkarıyor» diye mantıklı bir yargıda bulundu.

— «Yemek yemeği de reddediyor» diye Jamie araya girdi.

— «Tam kırk gün aç durabilir ve bunun hiç bir zararı da olmaz» diye doktor bilimsel bir açıklamada bulundu.

— «Bunu zaten yaptım» dedim. «Hem de tam kırk gün kırk gece. Bana bir iyilik yapıp şu ceketini iyice gerin ve sonra da defolup gidin buradan.»

Al Hutchins parmağını ceketin yırtmacından sokup muayene etti.

— «Yarım santimlik bir gevşeklik yok» diye inandırdı onları.

— «Söyleyeceğin birşey var mı Standing?» diye sordu gardiyan.

— «Evet» oldu cevabım. «İki konuda.»

— «Neymiş onlar?»

— «İlki» dedim, «ceket feci şekilde bol. Hutchins eşşeğin tekidir. Eğer istese daha 25 santim gerebilir ipleri.»

— «Diğer söyleyeceğin ne?» diye Atherton sordu.

— «Şeytanın tekisin sen Atherton.» Jamie ve Noetus Jackson kahkahayı bastı, Al Hutchins de kıkırdayarak onlara katıldı ve hücremden çıkıp gittiler.

Yalnız kaldığımda, tekrar karanlığa dalıp Nephi'deki araba çemberine dönmeye uğraştım. Issız düşman topraklarında o anlamsız uğraşların şu bizim kırk arabalık kervana ne yenilikler getirdiğini merak ediyordum. Tek başına dağlara çekilip kaburgalarını kayalara yapıştırmış, derisi leş gibi kokan adama ne olduğunu öğrenmek bana pek ilgi çekici gelmiyordu açıkça. Ve geriye döndüm, ama ne Nephi'ye ne de Nil nehrine...

Fakat burada hikâyeme biraz ara verip siz okuyucularımın daha iyi anlayabilmesi için bazı konuları açıklamam gerekli sanırım. Evet bunu gerekli buluyorum çünkü ceket anılarımı anlatmak için çok az zamanım var. Kısa bir zaman, hem de çok kısa bir zaman sonra gelip beni alacaklar. İdama götürecekler. Eğer bin defa daha dünyaya gelecek zamanım olsaydı ceket denemelerimin son ayrıntılarını anlatacak zamanım yine olamazdı. Bu yüzden de hikâyemi özetlemek zorundayım.

Öncelikle şunu söyleyeyim: Bergson haklı. Yaşam akılcı deyimlerle anlatılamaz. Konfiçyüs'-ün bir zamanlar söylediği gibi: «Biz yaşamaya karşı bu kadar kayıtsız olursak, ölümü nasıl bilebiliriz?» Ve gerçekten bizim yaşam hakkında pek bilgimiz yok, çünkü kolay anlaşılır deyimlerle açıklayacak gücümüz yok. Yaşamı sadece tabii olaylarla biliyoruz. Fakat ne esaslarını ,ne de onu oluşturan maddelerin esaslarını bilmiyoruz.

İkinci olarak bence Marinetti, maddenin yalın gerçek ve aynı zamanda bir meçhul olduğu 'iddiasında haksız. Siz okuyucularımın anlayacağı gibi, derim ki, ben ağırlığımı koyarak konuşuyorum... Bence bu madde sadece bir kuruntu bir aldanıştır. Ben Compté ile aynı fikirdeyim. Compté tapınılacak bir kavram olarak kabul ettiği dünyayı madde olarak nitelendirmiştir. Bilinmeyen gerçek yaşamdır. Yaşam sadece kimyevi maddenin birçok hızlı gelişmeleri sonucundan çok daha geniş düşünülmelidir. Yaşam maddenin bütün değişimlerine göğüs geren bir süreklilik içindedir. Biliyorum, ben yaşamın ta kendisiyim. En az bin kuşak yaşadım ben. Milyonlarca yıl yaşadım. Birçok bedenlere sahip oldum ve ben, bu değişik bedenlere sahip olmuş insan, sürekli olarak yaşadım. Hayatı canlandırırıyordum ben. Her zaman parlayan, bastırılmayan, bir kıvılcımı andırıyor ve bu niteliğimle zamanı şaşırtıyordum. Daima irademe güvenir, hırsımı geçici olarak içine yerleştirdiğim vücut adı verilen budala maddeden sıyırmaya çalışırım .

Bana iyi bakın, şu benim parmağım var ya, çok duyguludur. Hissedilmesi güç, türlü becerileri sayesinde kurnaz manevralarla kolayca bükülüp kırılması güçtür... Bu parmak benim değildir. Onu kesip atabilirsiniz. Ben yaşamaya devam ederim. Vücudum sakat kalır. Ama ben sakatlanmam. Yani beni oluşturan ruhumdur ve ruh bir bütündür.

Parmaklarımdaki tümünü kesin. Ben yine benim. Ruhum yine bir bütündür. İki elimi de kesin. İki kolumu omuzlarımdaki yuvalarımdan çıkarın isterseniz. Hatta her iki bacağımı da kal-çamdaki yuvalarımdan çıkarın. Ve zaptedilmeyen, yok edilmeyen ben yine yaşamaya devam edeceğim. Bütün bu sakatlıklardan ve vücudumdaki eksilmelerden sonra bende de bir eksiklik olur mu? Muhakkak ki hayır. Saçımı yakın. Keskin bir bıçakla dudaklarımı, burnumu ve kulaklarımı kesin, gözlerimi yuvalarımdan oyun ve orada, parçalanmış gövdeme bitişik bu çehresiz kuru kafaya gizlenmiş, kimyevi bedeninin o hücrelerinde hâlâ ben varolacağım. Sakatlanmamış, yok edilememiş olarak.

Kalp hâlâ çarpıyor, ama diyeceksiniz. Pekâlâ, Kalbi de kesip atın, hattâ en iyisi, binlerce keskin bıçağı olan bir makinaya geriye kalan bedenimi atıp parça parça edin... Ve ben, anlamıyor musunuz, bütün ruhum, gizli yönlerim, dirimsel ateşim ve hayatımla çoktan ayrılmış, kopmuş olacağım. Ben mahvolmayacağım. Sadece vücudum yok olacak. Vücudum ise esas benliğim yani ruhumdan ayrı bir maddedir.

Albay de Rochas'ın doğru söylediğine inanıyorum. İradesinin zoruyla Josephine adındaki kızı, hipnotize edip yaşamış olduğu 18 yılı tekrardan yaşattığını iddia etmişti. O sessiz ayları, yeni doğduğu günlerdeki karanlık geçmişini, son yaşamının ışığı altında yatağa mahkûm bir ihtiyar adam olduğu devreyi, emekli topçu neferi Jesu- Cloude Bourdon'a tekrar yaşatmıştı. Ve inanıyorum ki Albay de Rochas bu yeniden dirilttiği yaşlı adamın gölgesini gerçekten hipnotize etmişti. İrade kuvvetiyle, yaşamış olduğu 70 yıllık ömrünü tekrar yaşatarak, karanlık günleri geride bırakıp gün ışığında kötü ruhlu bir yaşlı kadın Philomene Carteron olduğu günlere kadar sürüklemişti onu.

Siz okuyucularıma şimdiye kadar birçok seferlerde değişik madde kümelerinin içine yerleşerek bir defasında soylu bir ailenin ferdi Mısırlı Kont Guillamme de Saint Maure, başka bir defasında Jesse adında batıya göç eden kırk arabalık bir kervanın kaptanının oğlunu canlandırdım. Aynı zamanda, şimdi size bu satırları yazan ben, Folsom Hapisanesinde ölüme mahkûm edilmiş, bir

zamanlar California Üniversitesi Ziraat Fakültesi profesörü Darrell Standing değil miyim?

Bütün mesele büyük hayal gücüne sahip olmaktan öte değil. Yani madde kendini değişik biçimlere sokuyor.

Biçimler ise göstermelidir. Nerede şimdi o eski Mısırın sarp kayalarında

bir vahşi canavar gibi sürünürken Tanrının diyarına göç etmeyi hayal eden insan? İsimsiz Guy de

Villehardouin tarafından ay ışığının aydınlattığı çimenlerin üzerinde bıçaklanan Guillaume de Sainte -Maure'nin bedeni nerede şimdi? O Nephi'deki çemberlenmiş kırk arabalık kervan, ve çemberin içindeki tüm adamlar, kadınlar, çocuklar ve hayvan sürüleri nerede şimdi? Bu tür olayların tümü yok artık, çünkü onlar bizimdi, kolayca eriyen maddenin görüntüleriydi, ve tekrar eridiler. Geçmişe göçtüler ve artık hiç biri yok.

Şimdi benim tezim de basitleşiyor. Esas gerçek yaşamı sürdüren ruhtur. Ben de ruhum ve dayanıyorum.

Defalarca çeşitli bedenlerin kiracısı olmuş ben, Darrell Standing, anılarımı bitirip başka dünyaya geçmeden size birkaç satır daha yazacağım. Cismim, yani bedenim, boynuma yeter derecede asıldıktan sonra düşüp ayrılacak ve madde dünyasında hiç bir parçası kalmayacak. Ruhlar dünyasında ise anısı kalacak. Madde'nin beyni yoktur, çünkü biçimler gözden ve hatırdan çabuk silinir. Şekillerin üzerine kazılmış izler ise onlarla beraber kaybolur.

Son bir söz daha söyleyip, tekrar hikâyeme döneceğim. Karanlıklardan geçerek sürdürdüğüm birçok yaşantılarda, gezilerimin hiç birini belirli bir amaca yöneltmemiştim. Nephi'deki Jesse adındaki çocuğa dönme şansına sahip olana dek daha birçok geçmiş yaşantılarımdan yeni deneyler edinme olanağına sahip çıktım. Jesse'nin deneylerini defalarca yaşayarak, Arkansas'ta kendi yağıyla kavrulan bir adamken çeşitli kişiliklere bürünüp tekrar tekrar ve en az on defa Nephi'de

bıraktığım günlerime döndüm. Tümünün ayrıntısına inmek zaman kaybı olacaktır; ve bu yüzden belirsiz olanları atlayıp, değişik kerelerden topladığım gerçekçi olayları size yansıtacağım, tümüyle ve ayrı olarak, tekrar yaşadığım gibi.

BÖLÜM : 13

GÜN ışımadan çok önce Nephi'deki kampta kıpırdamalar başlamıştı. Hayvan sürüleri, su içip otlayabilsinler diye dışarı çıkarılmıştı. Erkekler tekerl ekl erdeki zincirleri söküp arabaları birbirlerinden ayırıyorlardı. Kadınlar da ayrı ayrı ateşlerin üstünde kırk kişiye kahvaltı hazırlama çabası içindeydiler. Çocuklar ise sabahın serinliğini geçiştirmeğe çalışarak ateşlerin etrafında toplanmış, sık sık yer değiştiriyorlardı. Gece nöbetinin bitmesinden rahatlamış nöbetçiler yarı uykulu, kahvelerin pişmesini bekliyorlardı.

Bizim kervanın yola koyulabilmesi çok zaman gerektiren bir işti. Nephi'den ayrılıp kıraç kumluklara doğru ilerleyebilmemiz, güneşin doğuşundan ve etrafı kavurucu sıcaklığın bastırmasından ancak bir saat sonra gerçekleşebilmişti. Oranın sakinlerinden hiç kimse gelmemişti bizi geçirmeye. Böylece gelişimiz gibi ayrılışımıza da kimse tanık olmamıştı.

Tekrar uzun saatler boyunca, kavurucu sıcak, ısrırgan otları, çalılık ve kumluklar arasından sıkıcı arazide yola koyulduk. Bütün gün boyunca ne bir yerleşme merkezi, ne hayvan sürüleri, ne bir çit ne de canlı bir yaratık izine raslamamıştık. Karanlık iyice bastığında kurumuş bir nehir kenarında araba çemberimizi kurup nemli kumda ağır, ağır su sızıntılarıyla dolan bir çok çukurlar kazdık.

Bundan sonraki yolumuz benim için kopuk kopuk deneylerdi artık. Her seferinde arabalardan çember yaparak o kadar çok kamp kurduk ki, o çocuk aklımda kalan tek şey Nephi'den beri süren sıkıntılı, uzun bir yolculuktu. Hepimizde aynı his vardı: kötü kaderimize doğru hızla yaklaşıyorduk.

Günde ortalama yirmidört kilometrelik bir mesafe katediyorduk. Babam bir başka Mormon yerleşme merkezi Fillmore'a doksanaltı kilometre olduğunu söylemişti. O ana kadar üç kere kamp yapılmıştı. Bu da dört günlük yolculuk demektir. Son kamp yaptığımız ve hiçbir şey hatırlamadığımız kasabaya Nephi'den hareket ettikten iki hafta veya biraz daha az bir zamanda varmıştık. Fillmore'da kasaba sakinleri, Tuz gölünden beri uğradığımız diğer bütün kasabalardaki gibi bizi düşmanca karşıladılar. Erzak olarak bir şeyler almak istediğimizde bizimle alay edip, Mis souri'li olduğumuzu söylediklerimizde hakaret ettiler.

Kasabanın oturulabilen bir düzine evinden

en büyüğünün önüne her yanından ter boşanan yorgun iki binek atı bağlanmıştı. Daha önce de bahsettiğim uzun saçları güneşten sararmış, üstünde güderi bir gömlek olan ihtiyarın, babamın bir çeşit yardımcısı olduğu anlaşılıyordu. Bizim arabaya yanaşarak, yorgun binek atlarını kafasıyla işaret etti:

«At etini esirgemiyorlar, kaptan» diye alçak sesle mırıldandı. «Eğer bizi takip etmiyorlarsa kafamı keserim. Neden atları zorla koştursunlar böyle kan ter içinde kalana kadar?»

Fakat babam ondan önce farketmişti atların durumunu. Yüzündeki ifadeyi dikkatle izlemiştim. Aniden gözlerinin parladığını, dudaklarının kısıldığını ve yüzündeki çizgilerin belirlendiğini görmüştüm. Hepsisi bu kadardı, fakat ben yorgun iki binek atının kasabadaki ortama biraz daha uğursuzluk kattığını anlamıştım. «Her halde bizi takip ediyorlar Laban» oldu babamın tek cümlelik yorumu.

İlerde tekrar karşılaşacağım o adamı ilk defa Fillmore'da tanışmıştım; Uzun boylu, geniş omuzlu, sıhhatli ve çok güçlü kuvvetli olduğu bir gerçektir. Sadece, vücudu değil iradesi de çe-lik gibiydi. Çevremde gördüğüm insanlardan bir farklılığı da sinekkaydı taşıydı. Saçları ağarmıştı. Dudakları çok geniştir, fakat sanki ön dişlerinin yokluğunu göstermek istemiyormuşçasına ağzı sımsıkı kapalıydı. Burnu geniş, kare biçiminde ve etliydi. Yüzü de burnu gibi kare biçimindeydi. Geniş elmacık kemikleri, iri çene kemikleriyle çerçeveseleniyordu. Zekâsını belirleyen geniş bir alnı vardı. Birbirine yakın gözleri ise oldukça küçük, ve daha önce hiç rastlamadığım derin bir mavi renkteydi.

Bu adamı ilk defa Fillmore'daki un değirmeninde gördüm. Babam ve beraberinde daha bir çok erkekle beraber gitmiştik oraya. Ben, bütün karşı koymalarına rağmen, babama aldırış etmeden gizlice katılmıştım bu kafileye. Düşmanlarımızı yakından görmek istiyordum. Görüşmeler sırasında değirmen sahibinin yanında duran dört, beş adamdan biri de oydu işte.

«O düzgün suratlı ihtiyar herifi gördün mü?» diye Laban babama sordu. Değirmenden çıkmış, kampımıza doğru ilerliyorduk. «İşte o Lee'dir» diye Laban devam etti. «Tuz gölünde de görmüştüm onu. Belâlinin tekidir. Herkesin dediğine göre, pndokuz karısı ve elli kadar çocuğu varmış. Üstelik de dindarmış. Peki bu Allahın belâsı memlekette bizi ne diye izleyip duruyor bu herif?»

Sıkıntılı yolculuğumuz devam ediyordu. Otuzla seksen kilometre arayla suyu olan uygun bir arazi bulduca konaklıyorduk. Bu durduğumuz yerler dışında ise verdiğimiz mücadele korkunçtu. Uğradığımız her yerleşme merkezinde erzak almak için uğraşlarımız boşunaydı. Arkan-sas'tan geldiğimizi söylememiz faydasız oluyordu, bu açıkça ortadaydı. Evet gerçekten Arkan-sas'tan geliyorduk, fakat onlar bizim Missouri'li olduğumuza kesinlikle inanmışlardı.

Fillmore'un güneyinde beş günlük mesafedeki Beaver köyünde tekrar Lee ile karşılaştık. Yine binaların önüne bağlanmış yorgun atlar dikkatimizi çekti. Fakat Paramava'ya vardığımızda Lee'yi göremedik.

Cedar City son yerleşme merkeziydi. Önden

kente giden ve daha sonra dönen Laban'ın babama verdiği haberler önemliydi.

«Ben kente giderken Lee de çıkıyordu kaptan. Bir de Cedar City'de yüz ölçümüne göre alabileceğinden çok daha fazla erkek ve at var.»

Yerleştiğimiz yerde ilk defa hiç bir güçlkle karşılaşmadık. Yiyecek satmamakla beraber bize sataşan olmadı. Kadınlar ve çocuklar evlerinden dışarı çıkmıyorlardı. Erkekleri ise etrafta görünmelerine rağmen daha önceki yerlerdeki gibi kampa gelip bize hakaret etmediler.

Sadece Wainwright'ların yeni doğmuş bebeği Cedar City'deyken öldü. Mrs. Wainwright'in, Laban'a biraz inek sütü bulabilmesi için hıçkırarak yalvardığını hatırlıyorum.

«Belki çocuğumun hayatını kurtarabiliriz» diyordu zavallı kadın. «Hadi git lütfen Laban. Bir kere denemekle sana zarar gelmez. En kötü ihtimalle reddederler. Ama yapamazlar, onlara bir küçük bebek için inek sütü aradığını söylersin. Hasta bir bebek için. Mormon kadınlarında da ana yüreği vardır. Küçük bir hasta bebek için gerekli olan bir bardak sütü vermeyi reddedemezler herhalde.»

Ve Laban denedi. Fakat babama da daha sonra anlattığı gibi hiç bir Mormon kadınıyla konuşma fırsatı bulamamıştı. Sadece onu geri çe-vfren Mormon erkekleriyle karşılaşmıştı.

Burası son Mormon yerleşme merkeziydi. Önümüzde uzanan boğucu çölün ötesinde düşler ve efsaneler ülkesi California uzanıyordu. Arabalarımız sabahın erken saatlerinde Cedar City'-den ayrılırken ben de babamın yanında, sürücü yerinde oturuyordum. Laban'ın yüzünden hislerini daha fazla saklayamayacağı belli oluyordu.

Aşağı yukarı 1 kilometre yol almış, Cedar City'yi gözden kaybedeceğimiz bir tepeyi tırmanıyorduk ki Laban atını geri çevirip aniden durdurdu. Üzeninin üstünde ayağa kalktı.

Durduğu yerde yeni kazılmış bir mezarın belirtileri vardı, ve bunun Wainwright'lann bebeğine ait olduğunu iyi biliyordum. Wasatch Dağlarından ayrıldığımızdan beri ilk mezarımız değildi.

Anlaşılmaz bir adamdı Laban. Yaşlı ve zayıf, uzun yüzlü, avurtları içine çökmüş, güneşten ağarmış uzun saçları güderi ceketinin omuzlarına yayılmış, tüm görünüşüyle nefret ve çaresiz bir öfkeyi ifade ediyordu.

Tüfeğini dizginleri tuttuğu eline alarak, serbest kalan yumruğunu sıkıp Cedar City yönünde salladı.

«Tanrı hepinizin belâsını versin» diye haykırdı. «Evlâtlarınızın ve daha doğmamış çocuklarınızın da. Susuzluk bütün ekinlerinizi mahvetsin. Çingiraklı yılan zehiri bulaşmış kum yemeğe mahkûm olun. Nehirlerinizdeki tatlı suların acı karışma dönmesini dilerim.....»

Arabalar hareket etti. Tekerlek gıcırtilarından Laban'ın dedikleri anlaşılıyordu, fakat titreyen omuzlarından ve hızla salladığı yumruğundan lanetlemelerine devam edeceği belliydi. Gidasızlıktan kurumuş ve ağır işten çarpık çurpuk olmuş kemikli yumruklarını son Mormon topraklarına sallayan kadınlar da arabalardan sarkarak ona katılıyordu. Kumun içinde yürüyerek arkamızdaki arabanın öküzlerini dürtten adam bir kahkaha attı ve elindeki üğendireği salladı. Günlerdir hiç gülmeyen kabile için pek olağan değildi bu kahkaha.

«Canlarına oku onların Laban» diye cesaret verdi. «Ben de yanındayım.»

Kervan ilerliyordu. Ben ise bebeğin mezarı başında üzengiler üstünde ayakta duran Laban'a dönüp dönüp bakmaya devam ediyordum. Gerçekten garip bir görünüşü vardı bu adamın. Uzun saçları giydiği mokasen ayakkabıları ve saçaklı tozluğu ile diğerlerinden çok farklıydı. Üzerindeki güderi ceket çok eskimişti ama sarkan iplikleri bile eskiden onların yerinde gururlu saçakların olduğunu belirtiyordu. Uçuşan paçavralardan oluşmuş bir adamdı bu ihtiyar. Yolculuğumuzun başında tutulduğumuz bir sağanaktan sonra ensesine yapışan pis saçlarının kızıl derililerin saç şekli olduğunu biliyordum ve bu görüntü beni çok etkilemişti.

«Ona iyi gelecek bu» diye babam benden çok kendi kendine söylendi. «Günün birinde patlamasını bekliyordum.»

«Keşke gidip bir kaç kelle alsa» diye gönüllü konuştum. Babam bana takılacak oldu ve sordu. «Mormonları pek sevmiyorsun galiba oğul.»

Kafamı salladım. Anlatamadığım bir nefret hissi benliğimi tümü ile sarmıştı. «Büyüdüğüm zaman» diyebilirdim. «Hepsini kurşuna dizeceğim!»

— «Sen ha Jesse!» diye arabanın içinden annemin seslendiğini duydum. «Çabuk kapa çeneni» ve babama dönerek: «Çocuğun bu şekilde konuşmasına göz yumduğun için utanmalısın» dedi.

İki günlük yolculuktan sonra Mountain Me-adows'a vardık. Burada yolculuğumuzun başından beri konakladığımız diğer yerlerde yaptığımız gibi araba çemberi oluşturulmadı. Arabalar aşağı yukarı bir daire biçiminde duruyorlardı,

fakat aralarında boşluklar vardı ve tekerleklerine zincir takılmamıştı. Hazırlıklar bir hafta kalmak üzere yapılmıştı. Görünüşte çölden farksız olan bu dağ çayırlarında esas çöle varmadan hayvan sürüleri dinlendirilecekti. Çevremizde cılız çalılıklarla kaplı kum tepelikleri vardı. Yüzey kumluysa fakat yer yer seyrek yeşillikler de seçiliyordu. Kamptan 25 metre kadar uzakta zayıf bir ırmak akıyordu.

O gün erkenden kamp kuruldu. Bir hafta kalma kararından sonra kadınlar kirli çamaşırları toplamağa koyuldular. Çünkü ertesi günü çamaşır yıkamayı planlamışlardı. Herkes karanlık basana kadar çalıştı. Adamların bazıları koşum takımlarını onarıırken diğerleri de arabaların tahta ve demir kısımlarının onarımı ile uğraştılar. Bir kısmı demirleri kızdırıp döverken, diğerleri de arabaların civatalarını ve vidalarını sıkıştırdılar. Laban bir arabanın gölgesinde bağdaş kurarak oturup karanlık basana kadar kendine bir çift mokasen dikmişti. Aramızda deri mokasen ayakkabı ve güderi ceket giyen tek kişi oydu. Ve öyle sanıyorum ki Arkansas'tan ayrıldığımızda bizim insanlarımıza dahil değildi o. Aynı zamanda bu adamın ne bir ailesi, ne bir akrabası, ne de kendine ait arabası vardı.

Atı, bir tüfeği, üstündeki giysileri ve Ma-son'ların arabasında bir köşeye katlanıp sıkıştırılmış bir kaç battaniyeden başka hiç birşeyi yoktu.

Ertesi sabah kör talih gene bizi bulmuştu. Son Mormon merkezinden öteye iki günlük yolculuk yapmış, hiç kızılderiye rastlamamıştık. Zaten onlar hakkında pek bilgi sahibi de değildik. İlk defa arabalarımızı çember içine almayıp,

zincirlerle bağlamadık. Sürülere de nöbetçi koymamış, gece nöbetlerini de kaldırmıştık.

Kâbus görmüş gibi uyandım. Aniden kopan gürültü, bir patlama sesini andırıyordu, ilk dakikalarda henüz uyku sersemiydim. Yattığım yerde aralıksız süren patlamaların ne gibi seslerden oluştuğunu çözümlenmeye çalışarak etrafıma bakındım. Silâhlar patlıyor adamlar küfür ve lanetler yağıdırıyor, kadınlar çılgık çılgığa kaçıyor, ve çocuklar bağırıyorlardı. Hemen arkasından arabamızın tekerleklerinin tahta ve demir kısımlarına isabet eden mermi sesleri duyulmaya başlamıştı. Ateş eden kimse çok alçağa nişan almış olmalıydı.

Kalkmaya hazırlandığımda telâşla giyinmeye çalışan annemin eliyle bana engel olmaya çalıştığını gördüm. Çoktan kalkmış, iş başında olan babam o anda arabanın içine atıldı.

— «Dışarı!» diye bağırdı. «Çabuk olun.» Hiç zaman kaybetmedi. Bir koluyla beni kavrayarak, arabanın arka tarafından dışarı çıkarmıştı bile. Toparlanıp sürünerek bulunduğu yerden çıkarken babamın annemle bebeği de arabadan indirmiş olduğunu farkettim.

«Buraya gel, Jesse!» diye babam seslendi. Yanına gittiğimde arabanın tekerleklerinden birini siper yapmış kuyu kazıyordu. Ben de ona katıldım. Ellerimizle can havliyle çalışıyorduk. Annem de yardıma geldi.

— «Devam et ve iyice derinleştir» diye babam emir verdi ve doğrulup sağa sola emirler yağdırarak alacakaranlığa karıştı. Bu ara soyadımı da öğrenmiştim Ben Jesse Fancher'dim. Babam ise Kaptan Fancher.

— «Araba tekerleklerinin arkasına girip.

kuma saklanın! Aile reisleri karılarınızı ve çocuklarınızı arabadan indirin! Ateşi kesin ama silâhlarınızı tutun ve saldırıya hazır bekleyin. Ayağa kalkmayın! Sürünerek ilerleyin.»

Fakat saldırı olmadı. Bir çeyrek saat boyunca fasılalarla ateş devam etti. Kaybımız saldırının ilk anlarında olmuştu. Sabah erken kalkmış olanlar kamp ateşini hazırlarken alevlerin ışığında düşmana hedef olmuşlardı. Kızılderililer... Laban onların kızılderili olduklarını iddia etmişti... Bize tepeden, duruma hakim bir noktadan ateş ediyorlardı. Hava aydınlanırken babam da hazırlıklarını tamamlamıştı. Durduğu yer annemle benim çukurda uzandığımız yere yakın olduğundan diğerlerine seslendiğinde onu rahatça duydum.

«Şimdi... Hep beraber!»

Dört bir yandan ateş yağmuru başlamıştı. Başımı çıkarıp uzattığımda vurulmuş kızılderililerin sayısının bir hayli yüksek olduğunu gördüm. Hemen ateşi kesip, meydandan geri çekilmeye başlamışlardı. Beraberlerinde de yaralı ve ölülerini sürüklüyorlardı.

Her şey bir anda olup bitmişti; Bir yandan arabalar dingilleri içeri gelecek şekilde çenber içine çekilip, zincirlenirken, biz de kayıplarımızı saptamaya uğraşıyorduk... Bu arada son hayvanımız da kaçmıştı. Daha sonra kurmaya çalıştıkları kamp ateşleri çevresinde, yedi adamımız yatıyordu. Dördü ölmüştü, üçü de can çekişiyordu. Diğer adamlar ise kadınlar tarafından tedavi ediliyordu. Küçük Rish Hardacere kolundan çok ağır bir yara almıştı. En fazla altı yaşında olmalıydı. Hâlâ hatırlarım, annesinin kucağında şaşkınlıktan ağız bir karışık açık, babasının koluna

pansuman yapılışını seyrediyordu. Küçük Rish yanaklarından süzülen yaşlarla başını kaldırmış, dirseğinin altından fırlayıp sarkan kırık kemiğe gözünü dikmiş bakıyordu.

Büyükanne White Foxwell'lerin arabasında ölü bulunmuştu. Bütün günlerini oturup, pipo içmekle geçiren şişman ve aciz bir yaşlı kadındı o. Abby Foxwell'in annesiydi. Mrs. Grant da öldürülmüştü. Kocasını cesedin başında oturuyordu. Çok sessizdi, gözlerinde hiç yaş yoktu. Tüfeği dizlerinin üstünde orada sessizce oturuyordu ve herkes onu kendi haline bırakmıştı.

Babamın yönetimi altında, beraberindekiler hiç durmadan çalışıyorlardı. Adamlar, arabalarla, çevrilmiş meydanın orta yerine büyük bir siper kazıyorlar, çıkan kumu da çevresine yığınak yapıyorlardı. Kazılan geniş çukura kadınlar, yatak yiyecek ve daha bir çok gerekli malzemeleri taşıdılar. Bütün çocuklar onlara yardım ediyorduk. Hıçkırık sesleri kesilmişti. Yapılması gereken bir sürü iş vardı.

Kakılan siper kadınlar ve çocuklar içindi. Arabaların altında, çenberin çevresindeki ikinci çukur ise döğüşecek erkekler içindi.

Laban gözcülükten yeni dönmüştü. Verdiği bilgiye göre kızılderililer altı yüz metre kadar gerilemişler, ayınlar yapıyorlardı. Aynı zamanda beraberlerinde altı adamlarını da meydandan taşımışlardı, bunlardan üçü ölüydü.

O ilk günün sabahı, zaman zaman toz bulutlan yükseliyordu onların bulunduğu yönden. Bunlar silâhlı kalabalık gurupların bir yerden bir diğerine gittikleri izlemine vermek için yapılıyor olmalıydı. Toz bulutları bize doğru geliyor her yanımızı kaplıyordu. Fakat biz hiçbir canlı varlık

görmedik. Sadece bir toz bulutu bizden öteye doğru uzaklaştı. Çok büyük bir buluttu bu ve herkes bunun sürülerimiz olduğunu kanıksadı. Ve bizim o koca dağları aşan, kıtanın yarısını kateden kırk adet arabamız şimdi işe yaramaz bir çenber halinde duruyordu. Sürüler olmadan araçların daha ileri gitmeleri olanaksızdı.

Öğle vakti Laban yine gözcülükten dönmüştü. Güneyden gelen başka kızılderililer görmüştü. Bu da bizi her taraftan sardıklarını gösteriyordu. Aynı zamanda bir düzine beyaz adamın atlarının üstünde, doğudaki küçük bir tepeye tırmanıp bizi gözlediklerini gördük.

— «Bu her şeyi açıklıyor,» dedi Laban babama.

— «Kızılderilileri kullanmışlar bu iş için.»

— «Onlar da bizim gibi beyaz» diye Abby Foxwell'in şaşkınlıkla annemle konuştuğunu duydum.

— «Niçin gelip bizimle işbirliği yapmıyorlar?»

— «Onlar beyaz değil» diye söze karıştım, bir yandan da anemin tokalını kolluyordum. «Mormon onlar.»

Aynı gece hava iyice karardıktan sonra adamlarımızdan üçü gizlice kamptan ayrıldılar. Onların gidişini görmüştüm. Bunlar Will Adem, Abel Milliken ve Timothy Grant'di.

— «Gedar Gity'ye gidiyorlar» diye babam anneme açıkladı. «Yardım istemeye.» Annem başını iki yana salladı.

— «Kampın çevresine yakın bir sürü Mormon var» dedi. Bunlar yardım etmediklerine göre, Cedar City'dekiler hiç etmez.»

— «Mormonların iyisi de vardır, kötüsü de» diye babam ona karşı çıktı.

— «Fakat, biz buraya kadar hiç iyisine rastlamadık» diye annem onun sözünü kesti.

Sabahleyin erkenden Abel Milliken ve Timothy Grant dönmüştü. Haberi almakta gecikmedim. Verdikleri rapor bütün kamp sakinlerinin keyfini kaçırmağa yetmişti. Kamptan henüz bir iki kilometre uzaklaştıklarında beyaz

adamlar yollarını kesmişti. İlk konuşan Will Adam olmuştu. Faucher kampından olduklarını ve Cedar City'ye yardım istemeye gittiklerini söyler söylemez vurulmuştu. Milliken ve Grant kötü haberi getirmek için ellerinden ustaca kurtulmuşlardı. Böylece kamp sakinlerinin son umudu da gelen kara haberle kalplerine gömülmüş oldu.

Kızılderililerin arkasında beyazlar vardı. Yol boyunca hissettiğim uğursuzluk sonunda gelip çatmıştı. İkinci günün sabahı, adamlarımız su almaya giderken üzerlerine ateş açılmıştı. Su, çemberimize aşağı yukarı ikiyüz elli metre uzaklıktaydı. Ve bu yolu. küçük tepeye yerleşmiş olan kı-zılderililer, kontrolleri altına almışlardı. Hedefleri çok yakındı, çünkü buldukları tepe en fazla yetmişbeş metre uzaklıkta olmalıydı. Fakat açıkçası kıızılderililer iyi nişancı değildiler, çünkü adamlarımız suları vurulmadan getirdiler.

Ara sıra açılan ateşlerin dışında sabah sakin geçti. Kazılmış çukurun içine güç koşullara alışık olduğumuzdan hiç bir rahatsızlık duymaksızın yerleşmiştik. Tabii ki kayıp veren aileler için durum değişikli ve aynı zamanda yaralıların da tedavileri sürdürülüyordu. Her şeyi görebilme merakımdan ötürü annemin gözüne gözükmemeye çalışıyordum. Ve çevremde olup bitenlerin çoğunu da izlemeyi başarmıştım. Kampın sınırları içinde bulunduğumuz siperin güneyinde adamlarımız bir çukur daha kazdılar. Öldürülen yedi erkek ve üç kadını bir arada bu çukura gömdüler. Sadece hem kocasını, hem de babasını kaybetmiş olan Mrs. Hastings mesele çıkarmıştı. Ağlayıp bağıyor, diğer kadınlar onu yatıştırmak için uğraşıyorlardı. Doğu yönündeki küçük tepenin arkasındaki kıızılderililer bütün gün boyunca âyinler yaptılar. Seslerini olduğu gibi duyuyorduk.

— «Bu alçak heriflerin niyetleri nedir acaba?» diye Laban sordu. «Ne yapacaklarına bir an önce karar verseler de, başlasalar?»

Öğleden sonra kamp yerimiz sıcaktan cehenneme dönmüştü. Gök yüzünde tek bir bulut yoktu, kavurucu güneşin altında yaprak bile kıpırdamıyordu. Arabaların altında siper almış adamlarımız gölgedeydiler fakat büyük çukurun içinde aşağı yukarı yüze yakın kadın ve çocuk güneşin bütün kızgınlığına hedef olmuş kavruluyorduk. Bizimle beraber bir çok yaralı adam vardı. Üzerlerine sınımsız battaniyeler sarılmıştı. Çukurun içi kalabalık ve havasızdı. Ben sürekli olarak babama mesaj götürmek bahanesiyle ateş hattına kaçamaklar yapıyordum.

En büyük hatamız araba çenberini yaparken suyun menbainı içine almayı düşünmemiş olmamızdı. Bunun nedeni hiç beklemediğimiz anda saldırıya uğrayışımızdı. İkinci saldırının ise ne-kadar zaman arayla başlayacağını hiç kestiremi-yorduk. Kıızılderililerin siperlerinden yetmişbeş metre gibi bir uzaklıktayken arabaların zincirlerini söküp ilerlemeye artık cesaret edemezdik.

Kamp alanının içinde, mezar çukurunun güneyinde bir tuvalet yapıldı. Bizim içinde bulunduğumuz çukurun kuzeyinde de bir kuyu kazmaları için babam adamlarımıza sert bir emir verdi.

O gün öğleden sonra, Lee tekrar görüldü. Kuşatma altında ikinci günümüzdü. Lee ateş hat-tımızın kuzeybatısındaki çayırı yürüyerek katet-ti. Babam annemin beyaz çarşaflarından birini «öküzlerin üvendirelerine bağliyerek salladı. Bu bizim beyaz sulh bayrağımızdı. Fakat Lee görmezlikten gelerek yoluna devam etti.

Laban ona ateş etmeğe yeltendi ama babam engel oldu. Beyazların bize ne yapacaklarına henüz karar vermemiş oldukları apaçıktı. Lee'ye isabet eden bir kurşun onların bir an önce karar vermelerine sebep olabilirdi.

«Buraya gel Jess» dedi babam, çarşaftan bir parça yırtarak öküz üvendiresine bağlarken «Al bunu git o adamlarla konuşmaya çalış, ona bizim başımıza gelenleri anlatma. Onu buraya gelip bizimle konuşması için kandırmaya çalış.»

Babamın bana verdiği bu görevden gururla göğsüm kabarmıştı, hemen harekete geçtim. Arkamdan Jed Dunhan çıkırmaya başlamıştı. O da benimle gelmek istiyordu. İkimiz aynı yaştaydık.

«Oğlun Jesse'le birlikte gidebilir mi?» diye Jed'in babasına sordu babam. «İki kişi bir kişiden yeğdir. Birbirlerini yaramazlık yapmaktan vazgeçirirler hiç olmazsa.»

Böylece Jed ve ben, dokuz yaşında iki çocuk beyaz bayrağı elimize alarak düşmanlarımızın lideri ile konuşmak amacıyla kamptan ayrıldık. Fakat Lee bizimle konuşmamaya kararlıydı. Yaklaştığımızı görünce sıvışıp gitti. Bir türlü

ona seslenecek kadar yaklaşmayı başaramadık. Bir süre sonra da gözden iyice kaybetmiştik onu. Pek uzağa gitmiş olamayacağını biliyorduk, çalıkların arasına gizlenmiş olmalıydı.

Jed'le beraber yüzlerce metre boyunca uzanan çalılıkları karıştırdık. Ne zaman dönmemiz gerektiğini söylememiş olduklarından kıızılderililer de bize ateş etmedikleri sürece yolumuza devam etmeye karar verdik. Aşağı yukarı iki saattir kamptan ayrı kalmıştık. Oysa tek başımıza olsaydık bunun dörtte biri kadar bir zamanda dönmüş olurduk. Fakat Jed bana cesaretini göstermek istiyordu. Ben ise onun cesaretini bastırmaya kararlıydım.

Bu budalaca gösteriş hevesimizin faydasını da gördük. Elimizde bayrağımızla etrafı dolaşarak kampımızın ne şekilde sarılmış olduğunu böylece tamamen saptamıştık. Kampımızın hemen güneyinde, beş metre ilerisinde

büyük bir kızilderili kampı keşfetmiştik, ötede, çayırdaki kızilderili kampının yanında kızilderili çocuklarının sürüleri otlattıkları gözümüze çarptı.

Bundan başka doğudaki tepenin arkasında da kızilderili siperleri vardı. Küçük bir tepeye tırmanmayı başarmıştık. Böylece onların siperlerini yakından görebiliyorduk. Jed'le beraber en az yarım saat hepsini tek tek saymaya uğraştık ve sonunda bir kaç yüz kişi olduğu sonucuna vardık. Aynı zamanda yanlarında beyaz adamlar da vardı. Hararetli bir tartışma içindeydiler.

Bizim çenberin kuzey doğusunda, en fazla dört yüz metre ileride, küçük bir tepenin ardında, bir beyaz kampı bulmuştuk. Hemen arkalarında elli altmış tane binek atı hazır bekliyordu. O sırada kuzeyden, bir kilometre kadar ileriden küçük bir toz bulutu yaklaşıyordu. Jed'le beraber hızla atını beyazların kampına süren bir adamı izledik.

Kampımıza döndüğümüzde ilk karşılaştığımız olay geciktiğimiz için annemden yediğim tokat oldu.

Raporumuzu verdikten sonra babam bizi bol bol övdü.

— «Her an bir saldırı bekliyebiliriz» dedi babama Aaron Cochrane. «Çocukların gördüğü adamın beyazların kampına gitmesinin bir sebebi olmalı. Beyazlar kızilderilileri daha yüksek bir yerden emir bekledikleri için tutuyorlar. Belki bu adam o emri getirmiştir.

Dönüşümüzden yarım saat sonra Laban beyaz bir bayrak alarak etrafı gözlemeye çıkmıştı. Kamptan daha iki üç metre uzaklaştığında kızıl-derililerin açtığı ateş karşısında geri dönmek zorunda kaldı.

Güneş batmak üzereyken annem yataklarının battaniyelerini seriyor, ben de küçük kardeşimi kucağımda tutuyordum. O kadar çok insan vardı ki kalabalıktan sanki üstüste konserve olmuş gibiydik. Bu yüzden bir akşam önce kadınların çoğu oturdukları yerde başlarını dizlerine dayayıp uyuyablmışlerdi ancak. Hemen yanı başımda, kollarını açtıkça bana çarpan Silas Dunlap can çekişiyordu. İlk saldırıda başından yaralanmıştı. Ertesi gün, bütün gün boyunca yarı çılgın gibi bağırıp durdu ve anlamsız şarkılar söyledi. Tekrar tekrar söyleyip annemi deli eden şarkılardan biri ise şöyleydi.

«Birinci küçük şeytân ikinci küçük şeytana dedi ki:

Bana biraz tütün ver o eski tütün kutundan
ikinci küçük şeytan ise birinci küçük şeytana
dedi ki:

Parana sahip olmaya bak, O zaman eski tütün kutunda kendi tütünün olur.

Saldırı başladığında az önce bahsettiğim gibi küçük kardeşimi kucağımda tutuyordum. Güneş batıyordu ve ben gözlerimi dikmiş, son anlarını yaşıyan Silas Dunlap'e hayretle bakıyordum. Karısı Şara, kocasının alınına elini sıkı sıkı yapıştırmıştı. Hem o hem de Marta teyzesi sessizce ağlıyorlardı. Ve bir anda mermi yağmuru başladı. Doğudan batıya, kuzeyimize düşecek şekilde yarım daire meydana getirmişler, bulunduğumuz yeri ortalarına almışlardı. Çukurdaki herkes yere yattı. Kadınlar paniğe kapılıp bağırarak çocukları susturmaya çalışıyorlardı. Hatta ilk başta bir çok kadın da paniğe kapıldı ama bu uzun sürmedi.

Bundan sonraki bir kaç dakika içinde binlerce mermi yağmış olmalı üstümüze. Benim bütün isteğim, sürünerek arabaların orada adamlarımızın sürdürdükleri savunma hattına ulaşmaktı. Her biri kendi kendine üstüne ateş edebileceği Dır düşman gördüğünde tüfeğini ateşliyordu. Fakat annem benden şüphelenmiş olmalı ki beni aşağı çekerek, bebeği kucağıma geri verdi.

Ben hâlâ can çekişen Silas Dunlap'ı seyrederken Castleton'ların küçük bebeği öldürülmüştü. Bebek sadece on yaşında olan Dorothy Cast-leton'un kolları arasında ölmüştü. Kendisine bir şey olmamıştı. Aralarında konuşurken duymuştum ve merminin arabalardan birine isabet edip oradan da bulunduğumuz çukura geri teptiğini

zannediyorlardı. Bu sadece bir kazaydı ve böyle kazaların dışında bulunduğumuz yerin en emin yer olduğuna karar verilmişti.

Tekrar baktığımda Silas Dunlap ölmüştü. Böyle bir olaya kendi gözlerimle tanık olmak ümidim boşa çıkmıştı. O güne dek gözlerimin önünde bir adamın ölüşüne rastlamadığım için epeyce şaşırıyordum yine de.

Dorothy Castleton krizler geçiriyordu. Uzun bir süre bağırıp çağırırdı. Mrs. Hastings'i de epey uğraştırdı. O kadar büyük bir kargaşalık çıkmıştı ki, babam bulunduğumuz yerde ne olduğunu öğrenmek için Watt Cummings'i göndermişti. Gece boyunca tek tük ateşlemeler devam etmesine rağmen gün doğusunda ateş kesilmişti. Bu ikinci saldırıda iki adamımız yaralanmış ve çukura getirilmişti. Bundan başka vurulur vurulmaz ölen Bill Tyler. Silas Dunlap ve Castle-ton'ların küçük bebeğini de karanlıkta yine bir arada gömdüler. Bütün gece boyunca adamlarımız nöbetleşe kuyuyu kazmaya devam ettiler, fakat tüm uğraşılara rağmen rastlanan- tek şey ıslak kumdu. Adamlarımızdan bazıları membadan bir kaç kova almaya gittiler ama üzerlerine açılan ateş karşısında geri dönmek zorunda kaldılar. Hopkins yaralanmış, eli, bileğinden kopmuştu. Ertesi sabah, yani üçüncü gün hava her zamankinden daha sıcak ve boğucuydu. Uyandığımızda susamıştık ve yiyeceğimiz yoktu. Ağızlarımız o kadar kurumuştu ki yemek yiyecek halde değildik. Annemin verdiği bir

bayat ekmek parçasını yutmağa gayret ettim ama boşuna. Arada bir düşman ateşi başlıyor sonra kesiliyordu. Bazen de yüzlerce mermi yağıyordu kampa.

Sonra uzun bir süre ara verip, bir kurşun dahi atmıyorlardı. Babam devamlı adamlarımıza boş yere mermi harcamamalarını ihtar ediyordu çünkü cephanemiz gitgide azalıyor.

Ve sürekli olarak, adamların bir kısmı kuyuyu kazmaya devam ettiler. O kadar derinleştiği halde, kovalar kum dolu çıkıyordu. Kovaları çıkartan adamlardan bir tanesi omuzundan vuruldu. Bu Peter Browley'di. Bloodgood ailesinin arabasının öküzlerini çeken Jane Bloodgood'un nişanlısıydı. Kız aniden çukurdan fırlayarak nişanlısının kollarına atıldığı sırada kurşun yağmuru başladı. Onu sürükleyerek sığınağa vardı.

Öğlene doğru kuyu çöktü ve herkes kumun altında kalan iki kişiyi kurtarmak için üşüştü. Amos Wentworth ancak bir saat sonra kurtarıldı. Bundan sonra kuyunun dibini arabalardan çıkarttıkları kolonlarla takviye edip kazma işlemine devam ettiler. Beş metre derine indiklerinde hâlâ ıslak kum çıkıyordu. Bir türlü suya ulaşamadılar.

Artık çukurda durum iyiden iyiye kötüye gidiyordu. Çocuklar susuzluktan devamlı yakmıyorlardı. Ağlamaktan sesi kısalmış bebeklerin boğuklaşan hıçkırıkları ise iç paralayıcıydı. Annemle bana iki üç metre uzaklıkta, yaralı Robert Carr yatıyordu. Aklını kaçırmıştı sanki, elini kolunu iki tarafa sallayarak su istedi. Bazı kadınlar da onun kadar susamış olmalı ki Mormon'-lara ve kızılderililere küfür yağdırdılar. Kadınların diğer bir kısmı dua etti. Dendike kardeşler ise anneleriyle beraber ilâhiler söylediler. Bir kısmı da kuyudan çıkan ıslak kumları çocuklarının çıplak vücutlarına sürerek hiç olmazsa bir parça hararetlerini almağa gayret ediyorlardı. Fairfax kardeşler daha fazla dayanamadılar, kovalan kaptıkları gibi, arabalarının altından sürünerek çıkıp suyun membainasına doğru yöneldiler. Giles yarı yola bile varamadı, vurulmuştu...

Roger vurulmadan oraya kadar gidip gelmeyi başarmıştı. Geri getirdiği iki kova yarım doluydu, çünkü koşarken büyük bir kısmı dökülmüştü. Giles sürünerek bizim çukurun ağzına vardı. Yardım ederek içeri aldıklarında ağızından kan boşanıyor ve şiddetle öksürüyordu.

Yarı dolu iki kova su, erkeklerin dışında yüzü aşkın kişi arasında çabucak dağıldı. Bana bir yudum su dahi düşmemişti. Sadece annem, küçük kardeşim İçin verilen bir kaç kaşıklik suya bir bez parçası batırarak önce ağızını sildi, sonra bezi ağızıma koyup çiğnememi öğütledi. Kendisi ise bunu dahi yapmadı.

Öğleden sonra durum iyice kötüleşti. Pırıl pırıl güneş, bulunduğumuz çukuru adeta kumun ortasındaki bir fırına çevirmişti. Bütün gün çevremizdeki Kızılderililerin yönünden tüfekler patladı ve bağırmalar duyuldu. Babam arada bir sadece Laban ve Timothy Grant gibi en iyi nişancılarımızın, tek tük ateş etmelerine göz yumuyordu. Buna karşılık düşman ateşi devam etti. Herşeye rağmen başka yanlışlıkla sekip, felâketimize yol açan bir kaza kurşunu atılmadı. Sadece dört kişi yaralandı, bunlardan birinin durumu ise oldukça ağırdı.

Düşman ateşinin bir ara kesildiği sırada, babam siperden sürünerek yanımıza geldi. Bir kaç dakika annemle benim yanımda hiç konuşmadan oturdu. Sanki çocukların ve büyüklerin susuzluktan inleyişlerini dinliyordu. Bu arada da çukurdan çıkarak kuyunun durumunu gözlemeye

gitti. Getirdiği ıslak kumu kalın bir tabaka halinde Robert Carr'ın göğüs ve omuzlarına yaydı. Daha sonra Jed Dunham ve annesinin yanına giderek, babasının siperden gelmesi için haber yolladı. Çukurun içi o kadar kalabalıktı ki bir kişinin yer değiştirebilmesi için dikkatli bir şekilde diğer vücutların üzerinden sürünerek ilerlemesi gerekiyordu. Biraz sonra, babam gene sürünerek yanımıza geldi.

—«Jesse» dedi babam. «Sen Kızılderililerden korkuyor musun?»

Hayır anlamına kuvvetle başımı salladım, çünkü gururlanacağım yeni bir görev verileceğini tahmin etmiştim. —«Ya o lanet olası Mormon'lardan korkmuyor musun?»

— «Hiç bir lânetlik Mormon'dan da korktuğum yok», diye hazır annemin tokatını yemeksizin düşmanlarımıza küfür etmek olanağı çıkmışken bundan faydalandım.

Cevabımı duyunca babamın yorgun dudaklarında bir gülümseme belirdi.

— «Pekiye öyleyse Jesse» dedi. «Jed'le beraber su almağa gider misin?» Heyecanlanmıştım.

— «İkinizi kız çocuğu gibi giydireceğiz» diye devam etti. «Belki böylece size ateş açmazlar.»

İlk önce ben bir erkek gibi, üstümdeki giysilerle gitmekte ısrar ettim; fakat babamın başka birisini kız kılığına sokup Jed'le beraber göndereceğini öğrenince çabucak vazgeçtim.

Chattox'ların arabasından bir sandık getirdiler. Chattox'ların kızları ikizdi ve aşağı yukarı, Jed'le benim boyumda idiler. Kadınların bir çoğu

da yardıma geldiler. Chattox'ların ikizlerinin pazar günleri giydikleri en şık giysileri giydirdiler bize.

Arkansas'tan buraya kadar sandığın içinde gelen bu elbiseleri giymek de böyle uğursuz bir günde bize kısmet olacakmış demek.

Annem o kadar telâşlanmıştı ki, küçük kardeşimi Sarah Dunlop'un kucağına vererek siperlere kadar bizimle geldi. Arabaların birinin altında küçük bir kum yığınının arkasında son talimatı da almıştık. Sürünerek çıkıp meydana ayağa kalktık. Tıpatıp eş giyinmiştik... Beyaz çoraplar, mavi kurdelelerle süslü beyaz elbiseler, ve beyaz çoraplar. Jed'in sağ eli benim sol elime sıkı sıkı sarılmıştı. Serbest ellerimizde ise ikişer kova taşıyorduk.

— «Sakin olun,» diye babam dikkatimizi çekti biz uzaklaşırken. «Ağır hareket edin ve kızlar gibi yürüyün.» Bir el bile ateş etmediler. Sağ salim suya vardıkktan sonra kovalarımızı doldurup, kendimiz de kana kana su içtik. Her iki elimizde de dolu birer kova ile dönüş yolculuğunu da başardık. Gene tek bir kurşun atılmamıştı. Kaç sefer gidip geldiğimizi tam sayısıyla hatırlamıyorum... Hepsi birden onbeş, yirmi sefer olmalıydı. Yavaş yürüyorduk, giderken sıkı sıkı birbirimizin elinden tutup, dönüşte ise dolu dört kova ile yavaş yavaş geliyorduk. Şaşılacak şeydi ne kadar da susamıştık. Suya her varışımızda kana kana içiyorduk.

Düşman fazla sabretmişti bile. Kızılderililer beyazlardan emir almıyor olsalardı bu kadar beklemezlerdi hiç kuşkusuz. Ne olursa olsun Jed'le beraber tam bir sefer daha gitmeğe hazırlanıyorduk ki, Kızılderililerin bulunduğu tepeden tüfekler arka arkaya patlamağa başlamıştı.

— «Geri dönün» diye annem haykırdı. Jed'e dönüp baktığımda onun da bana baktığını gördüm. Onun inadını bilirdim. Geri dönerken benden sonra gelmeğe karar verdiğini hemen hissettim. Bu yüzden ilerlemeğe devam ettim. Aynı anda o da beni takip etmeğe başladı.

— «Jesse, sana söylüyorum!» diye annem bağırdı. Bir tokatla kurtulacağı da benzemiyor-dum. Jed elimi tutmak için elini uzattı, ama ben hayır anlamında başımı salladım'

«Koşmağa başla» dedim.

Tabana kuvvet kumun içinde koşarken, sanki Kızılderililer tüm silâhlarını bizim üstümüze boşalttılar. Suya Jed'den biraz daha önce varmıştım, bu yüzden onun kovalarının dolmasını beklemek zorunda kaldım.

— «Başla koşmaya,» dedi bana; kovmaları doldururken o kadar rahat hareket ediyordu ki, çukura yine benden sonra varmak niyetinde olduğunu sezdim.

Eğilerek onu beklemeğe koyuldum. Atılan mermiler çevremizde zıp zıp zıplıyordu. Dönüşümüzde yanyana koşmaya başladık.

— «O kadar hızlı değil» diye onu uyardım. «Yoksa suyun yarısını dökeceksin»

Bu onun aklını başına getirmişti. Birden ağır yürümeğe başladı. Yarı yola geldiğimizde ayağım takılıp boylu boyunca yere uzandım. Tam burnumun ucuna düşen bir merminin kaldırdığı kumlar gözüme kaçmıştı. Bir an için vurulmuş olduğumu sandım.

— «Bilhassa yaptın değil mi?» diye Jed

beni tersledi. Ben güçlükle ayağa kalktığımda, oturmuş başımda bekliyordu.

Düşündüğü şeyi kavradım. Tekrar su almağa gitmiş için bilhassa düştüğümü sanmıştı. Aramızdaki bu rekabet iyice ciddiye binmişti. O kadar ki hemen bundan faydalanarak geri su almağa koştum. Ve Jed Dunham etrafında birbiri arkası zıplayan kurşunların kaldırdığı toza rağmen hiç umursamadan orta yerde, açıklıkta, durup beni bekledi. Birlikte geldik çukurumuza. O çocuk halimizle bu delicesine cesurluğumuzdan gurur duyarak suyu uzattığımızda, Jed'in yalnız bir kovanının dolu olduğunu farkettilik. öbür kovasına isabet eden bir kurşunun açtığı delikten bütün su boşalmıştı.

Annem itaatsizlikle ilgili uzun bir konuşma yaparak bu zaferimi burnumdan getirdi. Bütün bu başarılarımızdan sonra babamın, annemin beni tokatlamasına izin vermiyeceğini biliyor olmalıydı. Babam annemin yanından hemen omuzu-nun gerisinden bana şöyle bir göz kırptı, bunu kaydetmek gerek, çünkü bu babamın bana ilk göz kırışıydı.

Bulduğumuz çukurda Jed'le ben kahraman olmuştuk. Kadınlar bir yandan ağlıyorlar, bir yandan da bizi kucaklayıp öpüyorlardı. Hani hiç te fena değildi. Bu abartmalardan hoşlanmamış gözükmemize rağmen için için gurur duymuyorduk dersek yalan olurdu. Bileği sargılar içinde olan Jeremy Hopkins bizim Daniel Boone, Kit Carson ve Devy Crockett gibi adamlar olacağımızı isbat ettiğimizi söyledi. Bu sözler hepsinden çok duygulandırmıştı beni.

Günün geri kalan kısmında gözüme kaçan kumun verdiği tatsız rahatsızlık yakamı bırakmadı. Sağ gözüm şiddetle ağrıyordu, aynı zamanda da kan çanağına dönmüş olduğunu annemden öğrendim. Kapatsam bir türlü, açsam bir türlü idi. Verdiği acı derecesinde herhangi bir değişiklik olmuyordu. Her ikisini de defalarca denedim, ancak boşuna. Bu çilemdi herhalde, ne yapalım çekecektik...

Çukurumuzda herkes haliyle sakinleşmişti. Çünkü herkese yetecek kadar su vardı artık. Fakat dertlerimiz bitmemişti. Önemli bir problem daha çıktı ortaya. O da gerektiğinde suyun ne şekilde temin edilebileceğiydi. Dahası vardı. Diğer üzüntü kaynağımız da ki en önemlisi, cephanemizin hemen hemen tükenmiş olmasıydı. Babamın bütün aramaları ve diğer arabaları didikleme sonucu, iki buçuk kilo civarında baruttu bulunduğu... Gerisi de adamların, yanlarındaki barutun henüz tükenmediği umuduydu.

Bir gün önce gün batısındaki saldırıyı düşünerek, emekliye emekliye savunma hattına doğru yöneldim.

Laban'ın hemen yanına sessizce uzandım. Beni farketmedi. Sinirli sinirli tütün çiğniyordu, bir ara onu izledim, içimden de beni görmemesi için dua ediyordum. Zira hemen geri göndereceğinden emindim. Bir süre daha geçti, benim varlığımdan haberdar bile değildi. En sonunda ben sordum:

— «Oyunlar nasıl?»

Onun bana daima soruş şekliydi bu...

— «İyi,» dedi «hattâ farkedilecek derecede iyi. Şimdi tekrar tütün çiğneyebiliyorum. Ağzım öyle kurumuştu ki, sen, su getirene kadar bu çok sevdiğim işi de yapamıyordum.»

Beyazların işgal ettiği, kuzey batısındaki küçük tepenin üzerinde, birden bir adamın kafası ve omuzları gözüktü.; Laban uzun uzun o noktayı nişanladı. Sonra da başını sallayarak:

— «Dört yüz metre uzaklıkta... Yok... Göze alamam bunu. Belki isabet eder belki de etmeyebilir, biliyorsun baban barut konusunda çok titiz.»

— «Şansımız nedir sence?» diye erkeklere yaraşır bir havada sordum. Su getirmekteki cesurluğumdan beri kendimi büyük bir aday gibi görüyordum artık.

Laban dikkatle bir yeri izliyordu, biraz düşündükten sonra cevapladı sorumu:

— «Jesse, sana söylemekte bir sakınca görmüyorum, çok belâli bir delikteyiz. Ama çıkacağız buradan. Kurtulacağımıza son kuruşuna kadar iddiaya girebilirsin.»

— «Bazılarımız kurtulamıyacaklar ama» diye itiraz ettim.

— «Kim meselâ?» diye sordu .

— «Niye, meselâ Bill Tyler, Mrs. Grant, Silas Dunlop ve de gerisi.»

— «Aman saçmalama Jesse... Onlar çoktan toprağa girdi bile. Herkes eceli gelince toprağa girmek zorundadır. Bu binlerce yıldır böyle gitmiş zannederim ve bu gün gene de toprağın altındakiler kadar üstünde yaşayanlar var. Görüyorsun ya Jesse, doğum ve ölüm daima elele gider. İnsanlar öldükleri kadar çabucak doğarlar. Hattâ daha da çabuk. Simdi sana gelince, bu gün su getirmeğe gittiğinde vurulup ölebilirdin. Ama işte buradasın, benimle çene çalyorsun. Ve öyle dilerim ki bir gün baban gibi olasın ve California'da senin de geniş bir ailen olsun. Dediklerine bakılırsa California'da herşey bol yeti-şirmiş.

Meseleye bu keyifli açıdan bakmak bana uzun zamandan beri kafamı kurcalayan bir aç gözlülüğümü de açıklamam için cesaret vermişti.

— «Söyle bakalım Laban, farzet ki burada vuruldun.»

— «Kim, ben mi?» diye bağırdı.

— «Ben sadece farzedelim demiştim» diye açıkladım.

— «A a... O zaman oldu. Devam et bakalım. Şayet ben öldürülürsem?»

— «Bana belinde asılı duran deriyi verir misin?»

— «Annenden güzel bir dayak yersin eğer bunu taktığını görürse» dedi bana.

— «O ortadayken takmam zaten ben de. Eğer sen öldürülürsen birisi muhakkak onu alacak Laban. Niçin ben almıyayım?»

— «Neden?» diye tekrarladı.» Doğru, niçin sen olmıyasın? Peki Jesse. Hem seni, hem babanı severim.

Öldüğüm an, hem deri senin, hem de onu yüzmek için kullanılan bıçak. Ve Timothy Grant datanığımızdır... Duydun mu, Timothy?»

Timothy duyduğunu söyledi. Şansımın bu kadar yaver gitmesine öyle sevinmişim ki, kendimi toparlayıp ona bir teşekkür bile edemedim.

Karanlık basmadan savunma hattına gelmekteki önsezim gerçekleşmişti. Güneş batar batmaz, bir genel saldırı oldu, şiddetli bir ateş açıldı üzerimize. Adamlarımızdan hiç birinin bir yanı bile sıyrılmamıştı. Halbuki bizim taraftan topu topu otuz el ateş edilmiş olmasına rağmen, Timothy ile Laban birer Kızılderiliye isabet ettirmişlerdi. Laban'ın dediğine göre baştan beri ateş edenler Kızılderililerdi. Bir tek beyazın ateş etmediğinden emindi. Ve bütün bunlar onu iyice şaşırtmıştı. Beyazlar ne bize yardım ediyorlar, ne de saldırıyorlardı. Ve bize saldıran Kızılderililerle ahbaplık etmekten de geri kalmıyorlardı.

Ertesi sabah tekrar susuzlukla karşı karşıya idik. Ortalık ağarmaya başlar başlamaz çıkmıştım dışarı. Gece kuvvetli bir çığ olmuştu, ve erkekler, kadınlar ve çocuklar hep birlikte arabaların dingillerini, fren balatalarını ve tekerlekleri kaplayan su taneciklerini dilleriyle yalıyorlardı.

Söylentilere bakılırsa gün ışımadan Laban gene çevreyi gözlemeğe çıkmış ve beyazların kamp yerinin çok yakınına kadar gizlice sokulmuş o, hepsinin çoktan ayakta olduklarını görmüştü. Kamp ateşinin etrafa saçtığı ışık sayesinde hepsinin dua ettiklerini izlemişti. Aynı zamanda duyabildiği bir kaç sözden bize karşı zafer kazanmak için dua ettiklerini anlatmıştı.

— «Allah onlara ışık ihsan eylesin, doğru yolu göstereyim» diye Demlike kardeşlerden biri Abby Foxwell'e mırıldandı.

— «Hem de bir an önce» dedi Abby Fox-well, «Çünkü susuz ve cephanesiz bütün gün ne yapabileceğimizi kestiremiyorum.»

Bütün sabah hiç bir şey olmadı, tek bir silah patlamadı. Sadece durgun havada pırl pırl güneş işiyordu.

Susuzluğumuzu iyice hissetmeğe başlamıştık. Bebekler ağlamağa, çocuklar ise homurdanarak şikâyet etmeğe koyulmuştu bile. Öğlende Will Hamilton iki kova alarak suyun

membainı doğru yöneldi. Ancak daha arabanın altından sürünerek çıkar çıkmaz Ann Demlike boynuna atılarak, ona engel olmak istedi. Fakat o Ann ile konuşup onu öptükten sonra yoluna devam etti. Hiç ateş edilmedi. Bir kaç sefer gidip geldiği halde, bütün bu sürede hiç ateş açılmamıştı ona.

— «Allaha şükür!» diye seslendi Mrs. Demlike. «Bu iyi bir işaret. Demek yumuşadılar sonunda.»
Bu, onun gibi, daha bir çok kadının ortak düşüncesiydi.

Saat ikiye doğru, güzelce karnımızı doyurup kendimizi daha iyi hissettiğimiz bir anda, bir beyaz adam gözüksü. Elinde de beyaz bayrak taşıyordu. Will Hamilton gidip onunla konuştu. Dönüp geldiğinde ise babama ve diğer adamlara bir şeyler anlattı. Ve tekrar o yabancıyla konuşmağa gitti. Biraz daha ötede devamlı bizi gözleyen bir adam duruyordu, ve tanıdığımız kadarıyla bu Lee olmalıydı.

Hepimiz heyecan içindeydik. Kadınlar o kadar rahatlamışlardı ki, hem ağlaşıyor, hem de birbirlerini kucaklıyorlardı. İhtiyar Mrs. Demlike ve diğerleri ise ilâhiler söyleyip Tanrıya şükranlarını iletiyorlardı.

Adamlarımızın kabul ettikleri teklife göre beyazlarla anlaşma yapıp, böylece Kızılderililere karşı korunacaktık.
— «Zorunluyduk bunu yapmağa» dediğini duydum babamın anneme. Arabanın dingiline oturmuş, omuzları düşmüş, endişeli bir hali vardı.

— «Ya tuzaksa?» diye annem sordu. Babam omuzlarını silkti:

— «Öyle olmadığını farzederek şansımızı deneyeceğiz» dedi. «Hiç cephanemiz kalmadı.»

Adamlarımızdan bazıları, arabalardan birinin zincirlerini söküp yol açtılar. Karşı tarafa koşarak gittim, olup biteni yakından izlemek istiyordum. İçeri gelen Lee'nin kendisi idi, arkasından da her birini bir adamın sürdüğü iki boş araba

gelmişti. Herkes Lee'nin etrafında toplandı. Söylediğine göre Kızılderilileri bize saldırmadan tutabilmek için çok uğraşmışlardı ve binbaşı Hig-bee ve elli kadar Mormon askeri bizi himayelerine almağa hazırıldılar.

Fakat babamın, Laban'ın ve diğer adamlarımızın şüphelenmesine yol açan Lee'nin, Kızılderililerin düşmanlığını kazanmamak için bütün tüfeklerimizi ve cephanemizi arabalardan birinin içine yığmamızı teklif etmesi olmuştu. Mormon'-lar tarafından esir alınmış gibi göseterecekler-di bizi kızılderililere karşı.

Babam dikleşti, tam itiraz edeceği sırada La-ban'a dönüp baktı. Laban alçak bir sesle babamı uyardı.

— «Nasıl olsa arabada da dursa, elimizde de dursa bize bir faydası yok, barutumuz bitti.»

İki yaralı adamımız da küçük çocuklarla beraber, arabalara bindirilmişti. Lee onları sekiz yaşının altındakiler ve üstündekiler diye ayırıyordu. Jed'le ben yaşımıza göre daha çok gelişmiştik. Hoş zaten dokuz yaşındaydık. Böylece Lee bizi büyüklerin yanına ayırdı ve kadınlarla beraber yürümemizi söyledi.

Annemin kucağından küçük kardeşimi alıp arabalardan birine yerleştirdiğinde, annem ilk önce itiraz etmeye yeltendi. Sonra dudakları gerildi ve kısıldı, vazgeçmişti. Gri gözleri ve kuvvetli yüz çizgileriyle, orta yaşlı güçlü kadını o. Fakat uzun yolculuk onu da çökertmişti. Kafitemiz-deki diğer kadınlar gibi onda da derin derin düşünen, hiç dinmeyen bir endişe ifadesi vardı.

Lee yürüyüş şeklini anlatırken Laban yanımıza geldi. Lee'nin anlattığına göre kadınlar ve çocuklar arabaların arkasından ilk yürüyenler olacaktı. Arkasından tek sıra halinde erkekler onları izleyecekti. Laban bunu duyar duymaz yanıma gelmişti. Kemerinde asılı duran deri parçasını çıkarıp benim belime bağladı.

— «Ama daha öldürülmedin ki» diye itiraz ettim.

— «Evet, öldürülmedim» diye yavaşça cevapladı. «Sadece bir devrim yapmaya karar verdim. Bu deri parçasını taşımak saçma ve barbarca bir iş » Birşey unutmuş gibi bir an durakladıktan sonra, aniden topuklarının üstünde dönerek kafilesine yetişmek üzere ayrılırken, omu-zunun üstünden seslendi: «Haydi hoşça kal, Jesse.»

Beyaz adamın kamp yerimizin ortasına süratle geldiği an ben hâlâ vedalaştığımızı düşünüyordum.

Söylediğine göre Yüzbaşı Higbee onu bize acele etmemizi söylemesi için göndermişti, çünkü kızılderililer her an bir saldırı başlatabilirlerdi.

Ve yürüyüşe geçtik. En önde iki araba vardı. Lee hemen arkadaki kadın ve çocukların yanından gidiyordu.

Arkamızda, aşağı yukarı yirmibeş metre geriden de erkekler geliyordu. Kamp yerimizden ayrılırken, biraz ileride bekleyen askerleri görebiliyorduk. Tüfeklerine yaslanmış, uzun bir sıra meydana getirmişlerdi.

Yanlarından geçerken elimde olmadan yüzlerine baktığımda çok ciddi bir ifadeyle karşılaşmıştım. Cenaze mera-simindeki adamları andırıyorlardı. Kadınlar da bunu farketmiş olmalı ki ağlaşmaya başladılar.

Annemin tam arkasından yürüyordum. Özellikle burayı tercih etmiştim, böylece annem, belimdeki Laban'ın verdiği deriyi farketmeyecekti. Benim arkamda ise Demlike'ların üç kızı yürüyordu. Lee'nin arabaların sürücülerine o kadar hızlı gitmemeleri için seslendiğini duyabiliyordum. Demlike kardeşlerin söylediğine göre Yüzbaşı Higbee olması gereken adam atının üstünde bizi seyrediyordu. Bir tek kızılderili bile yoktu etrafta.

Adamlarımız tam askerlerin önünden geçerlerken geri dönüp Jed Dunham'ın nerede olduğuna bakmak istedim ve her şey o anda oldu. Yüzbaşı Higbee yüksek sesle emir verdi, «Görevlerinizi yapın!» Askerlerin tüm tüfekleri aynı anda ateşe başlamıştı. Ve adamlarımız birer, birer yere yuvarlanıyorlardı. Demlike ailesi bir anda yere attılar kendilerini. Çabucak dönüp anneme

baktım. O da yere atmıştı kendisini. Hemen yanı-başımızda, çalılıkların arasından yüzlerce kızılderili fırladı, hepsi ateş ediyordu. İki Dunlap kardeşler kumun ortasında koşmaya başladılar, onları görünce ben de arkalarına takıldım, çünkü beyazlar ve kızılderililer hepimizi öldüreceklerdi. Koşarken, arabaların

sürücülerinden birinin iki yanalımızı vurduğunu gördüm. Öbür arabanın atları kişiyor, ileriye atılıp şaha kalkıyordu. Sürücülerini ise onları yatıştırmaya gayret ediyordu. Dunlap kardeşlerin arkasından koşan küçük çocuk, yani ben, işte o anda karanlığın içine gömülmüştüm. Tüm anılarım orada bitmişti, çünkü Jesse Fancher orada sonsuza karışmıştı. Jesse Fancher'in şekli, vücudu orada kalmıştı. Çünkü, madde ve görüntüden oluşmuş, bir resim gibi gelip geçmişti bu dünyadan ve artık varolmayacaktı. Fakat yok edilemeyen ruhu yine yaşamını sürdürüyordu. Bu defa Darrell Standing adıyla bilinen vücuda yerleşmişti. Ve bu vücut biraz sonra götürülüp, asılacak ve görüntülerin tümünü yok eden hiçliğe göç edecekti. Burada, Folsom'da eski kuşaklardan Matthew Davies adında müebbet hapse mahkûm bir adam var. Şimdi idam odasının yöneticisi olmuş. İhtiyar bir adam. Ailesi çoktan öbür dünyaya göçmüş. Onunla konuştum. O da Jesse Fancher'in öldüğü bu kıyımın gerçek olduğunu onayladı. Bu müebbet hapse mahkûm adam çocukken ailesinden Mountain, Meadows kıyımından birçok kez bahsedildiğini hatırladı. Arabalardaki çocuklar kurtarılmıştı. Çünkü bu olayı başkalarına aksettirecek yaşta değildiler. Bütün bunları onaylıyorum. Tüm yaşamım boyunca Mountain Meadows'ta, orada kaybolan Fancher kafilesi hakkında ne bir satır yazı yazıldığına, ne de bir kelime konuşulduğuna rastlamadım. Buna rağmen, San Quentin hapisanesinin-deki işkence ceketinin içindeyken bütün bunları hatırladım. Nasıl hiç bir malzeme olmadan dinamit yaratılamazsa ben de bu bilgileri hiçlikten yaratamazdım. Birleştirdiğim bu bilgilere ve gerçeklere bir açıklama bulmuştum. Bunlar benim ruhumun derinliklerinde gizlenmiş şeyler olmalıydı... Çünkü ruh, madde gibi yok olmuyordu. Bu bölümü bitirirken şunu söylemek isterim ki Matthew Davies'in açıkladığına göre bu kıyımdan bir kaç yıl sonra, Amerika Birleşmiş devletleri yetkilileri Lee'yi tutuklayıp Mountain Meadows'taki kamp yerimizde asmışlardı.

BÖLÜM : 14

İŞKENCE ceketinin içinde geçirdiğim ilk on günlük sürenin sonunda kendime geldiğimde Dr. Jackson'un parmağıyla gözümün üstüne bastırıldığını farkettim. İki gözümü birden açtığımda Atherton'ı başımda dikilir buldum ve gülümsedim:

— «Yaşamak için çok lanetlenmişsin ve ölmek için de çok alçaksın» oldu sözleri.

— «On günü atlattık, Atherton» diye fısıldadım.

— «Evet, bağlarını çözeceğiz» diye homurdandı.

— «Onu demek istemedim» dedim. «Gü-lümsediğimi gördün. Hatırlarsın seninle bahse girmiştik. Beni çözmek için zahmet etme hemen. Bull Durham'ı ve sigara kâğıtlarını ver. Al sana bir gülümseyiş daha.»

— «Ah, bilirim ben senin gibileri Standing» diye Atherton nutuk çekmeye başladı. «Ama hiç bir şey elde edemeyeceksin. Eğer ben seni çözmezsem, sen işkence ceketinde kalma rekoru kıracaksın.»

— «Çoktan kırdı bile» dedi Dr. Jackson. «Hanginiz duyduunuz on gün o ceketin içinde kalıp hâlâ gülümseyen biri olabileceğini!»

— «irade ve blöf» diye Atherton cevap verdi. «Çöz onu Hutchins.»

— «Nedir bu acele?» diye sordum, fısıltı gibi bir sesle tabii. Çünkü bu hayat beni o kadar yıpratmıştı ki, fısıldıyabilmek için bile tüm irademi zorlamam gerekiyordu. «Nedir bu telâş? Yakalamak zorunluğunda olduğum bir tren filân yok. Ayrıca o kadar rahatım ki, ceketini çözmemenizi tercih ederim.»

Fakat herşeye rağmen, bağlarımı çözüp, beni o leş kokulu ceketten çıkardılar. Yerde hareketsiz, âciz bir halde kalmıştım.

— «Şimdi anlaşılıyor niçin, kendini o kadar rahat hissettiği» dedi yüzbaşı Jamie. «Bir şey hissetmedi ki. Felç gelmiş vücuduna.»

— «Felçli senin anneannendir» dedi Atherton. «Hele bir kaldırıp bırakırsanız, ayaklarının üstüne gayet güzel bastığını göreceksiniz.»

Hutchins ile doktor beni çekerek ayağa kaldırdılar.

— «Şimdi bırakın bakalım!» diye emretti Atherton.

Hemen hemen on gün süreyle ölü gibi yaşamış bir vücûdun normal yaşama bir anda dönebilmeşini düşünmek olanaksızdı tabii. Sonuç olarak dizlerimin üstüne çöküp, iki yana yalpa vurduktan sonra alnımı şiddetle duvara çarptım. — «Gördün mü» dedi Jamie.

— «Çok güzel rol yapıyor» diye atıldı Atherton «Şu adam, o kadar kendine hakim olabiliyor ki, ondan herşey beklenir.»

— «Haklısın,» diye fısıldadım yattığım yerden. «Bilhassa yaptım, şakacıktan düştüm. Tekrar beni ayağa kaldırırsan, söz veriyorum, aynen tekrarlayacağım. Size bol bol eğlence vaadediyorum.»

Kan deveranının başlamasıyla çektiğim ızdı-rabı size anlatmak çok güç. O da unutamayacağım anılardan biridir, idama kadar yüzümden eksik olmayacak kesiklerde de bu olayın payı büyüktür.

Sonunda beni orada bırakıp gittiler. Bütün gün boyunca, felçliler gibi yarı komada bıraktıkları yerde yattım. Ağrı anestezisi diye bir terim vardır, dayanılamayacak derecedeki ağrılardan doğar. İşte onun ne olduğunu tatmıştım.

Akşama doğru hücremde emeklemeye başlamıştım, fakat henüz ayağa kalkamıyordum. Bol bol su içtim, elimden geldiğince vücudumu temizledim. Ancak ertesi günü, o da irademi zorlayarak; yemek yemeye başlayabildim.

Hapisane Müdürü Atherton'un verdiği programa göre birkaç gün dinlenip kendimi toparlayacaktım. Eğer bu süre sonunda dinamitlerin saklandığı yeri itiraf etmemişsem bir on günlük işkence ceketi cezasına daha çarptırılacaktım.

— «Sizin başınıza bu kadar çok iş açtığım için üzgünüm,» diye cevap verdim ona. «Ne yazık ki o ceketin içindeyken ölmüyorum, ve sizi de bu dertten kurtaramadım.»

Bu günlerde kırkbeş kilonun üstünde olabileceğimi sanmıyorum. Oysa iki yıl önce San Ou-entin'e ilk geldiğim günlerde seksenbeş kilo ağırlığındaydım. öyleki artık 1 kilo daha verip yaşayabileceğimi düşünmüyordum. Ceketten kurtulduktan sonra gardiyan Thurston'un burnuna bir yumruk indirip kaçmaya kalktığımda, beni yakalayıp San Rafael'e sorguya götürmelerinden önce yıkanıp, traş olurken tartılmış ve kırkdört buçuk kilo geldiğimi öğrenmiştim.

Bazıları merak eder, insanlar nasıl katı yürekli olur diye. Atherton işte böyle katı yürekli bir adamdı. Ve beni de katı yürekli yapmıştı, fakat benim katı yürekliliğim ona aksetti ve daha da kuvvetlendi ondaki bu hisler. Buna rağmen bir türlü beni öldürmeyi başaramadı. Onu yapabilmek için California eyaletinin kanunları, bir hakim ve hiç affetmeyen bir eyalet reisi gerekliydi. Bir gardiyanı yumrukladım diye beni idam edecek yetkililer bunlar. Her zaman memnuniyetle anacağım şeylerden biri de bu gardiyanın çok kolay kaniyan bir burnu olmasıydı, çünkü o sıralarda ben yarasa gözlü sarsak bir iskelettim. Bazen merakla düşünüyorum da burnunun gerçekten kanadı ğına inanamıyorum. Tabii o tanıklık etmeye geldiğinde yemin bile etti. Ama ben öyle gardiyanlar tanırım ki, bundan çok daha ö-nemli olaylar için bile yalan yere yemin etmekten çekinmez. Ed Morrell geçirdiğim on günün başarılı olup olmadığını merak ediyordu, fakat benimle konuşmak istediğinde işkence ceketindeyken

benim gardiyanlığımı yapan Smith ona engel oluyordu.

— «Sen merak etme, Ed» diye şiddetle söylendim. «Sen ve Jake sesinizi çıkartmayın, ben size anlatacağım. Smith ne sizin dinlemenize engel olabilir, ne de beni susturabilir. Bana en kötüsünü yaptıkları halde hâlâ buradayım işte.»

— «Kes bu saçmalıkları, Standing!» diye Smith bütün hücrelerin açıldığı koridorun bir ucundan yankılar yapan bir sesle kükredi.

Smith'in garip bir kişiliği vardı. Gardiyanların en haini ve kincisiydi. Aramızda sık sık tartıştığımız konulardan biri ise, karısı tarafından aşağılandığı ya da kronik bir hazımsızlığı olduğuydu.

Parmaklarımla tempo tutmaya devam ettiğim sırada, hücremin kapısına gelerek içeri baktı.

— «Sana kesmeni söyledim bu zırlıtıyı» diye homurdandı.

— «Üzgünüm» dedim tatlı bir dille. «Bende öyle bir önsezi var ki yapmaya devam edeceğim gibi geliyor. Ha, kusuruma bakmazsanız size özel bir soru yöneltebilir miyim? Bu konuda ne yapmayı düşünüyorsunuz?»

— «Ben.....» diye hiddetle başladı. Fakat sonunu getiremeyeceğini anlamış olacak ki sustu.

— «Evet?» diye üsteledim. «Ne gibi meselâ?» Düşün biraz?»

— «Müdürü çağıracağım» dedi uysalca.

— «Lütfen çağır. Gerçek bir centilmendir kendisi. Hapishanemizin parlak simalarından birisidir o. Hemen bana getir onu. Seni ona şikâyet etmek istiyorum.»

— «Beni mi?»

— «Evet, seni» diye devam ettim. «Niçin kaba bir şekilde diğer arkadaşlarımla konuşmamam için direniyorsun?»

Ve Atherton geldi. Kapının kilidi açıldı ve hızla içeri girdi. Fakat ben b kadar emniyettedim ki. Bana en kötüsünü yapmıştı. Ben onun kuvvetinin erişemeyeceği bir yere gelmiştim artık.

— «Senin çeneni kapatacağım» diye tehdit etti.

— «Nasil isterseniz öyle yapın lütfen» diye cevap verdim. «Nasil olsa alışığım. Biliyor musunuz tam on gün yemek yemedim ve şimdi tekrar yemek yemeye başlamak benim için bir problem olacak»

— «Aaa, demek sen beni tehdit ediyorsun, öyle mi? Açlık grevi demek?»

— «Özür dilerim» dedim, sesimde garip bir kibarlık vardı. «Teklif sizindi, benim değil ki. Arada sırada biraz daha mantıklı olmaya çalışsanız iyi olur herhalde. Sizin bu mantıksız kararlarınız yaptığınız işkencelerden çok daha ağır geliyor bana.»

— «Parmaklarını vurarak şifreli konuşmaktan vazgeçecek misin sen?» diye terslendi.

— «Hayır... Sizi kızdırdığım için affedin beni... Çünkü parmaklarımla oynayarak konuşmak bana o kadar büyük bir zevk veriyor ki.»

— «İki kuruş için seni tekrar cekete sokturacağım» diye atıldı.

— «Lütfen» dedim.. «Cekete delicesine düşkünüm. Ben ceket çocuğuyum. Ceketin içinde şişmanlıyorum. Bakın şu koluma.» Gömleğimin kolunu yukarı sıvazlayarak kolumdaki iki başlı adalelerden birini gösterdim. O kadar incelmmişti ki yumruğumu sıkıldığında bir sicimi andırıyordu. Tam bir demirci adalesine benziyor, değil mi? Gözlerinizi şimdi de kabaran göğsüme dikin. Ve mideme bakın: o kadar irileşiyorum ki, hapisanede fazla beslenme skandali çıkaracağım böyle giderse. Dikkat edin, yoksa vergi memurları yakında peşine düşecekler.»

— «Bu saçma sapan konuşmana son verecek misin? diye gürledi.

— «Hayır, ayrıca benim bakımından endişelendiğin için teşekkürler. Bazı makul amaçlar için bu saçma konuşmamı sürdürmeye kararlıyım.»

Bir süre dik dik baktı bana. Ve daha sonra bütün aczini ortaya koyarak dönüp uzaklaşmaya hazırlandı.

— «Bir sorum var lütfen.»

— «Neymiş o?» diye omzunun üstünden sordu.

— «Ne yapacaksın benim hakkımda?» Öyle bir öfkeli hali vardı ki, o günden bugüne dek onun bir gün felçten ölüp ölmediğini hep merak etmişimdir.

Kızgın ayrılışından sonra saati saatine hücre arkadaşlarıma maceralarımı anlatmaya koyuldum. Öyle ki ancak patates suratlı Jones gece nöbetine gelip her zamanki gibi uyuklamaya başladıktan sonra da Morrell ve Oppenheimer'a konuşma fırsatı düşmüştü.

— «Boş hülyalar» diye Oppenheimer fikrini açıkladı.

Benim düşüncem de aynıydı çünkü deneylerimiz de hayal ürünüdür.

— «Gece nöbetçisiyken bir kere ben de böyle hayallere dalmıştım.» diye devam etti Oppenheimer. «Ve size bir şey söyleyeyim, hayal görmeye gelince benim üstüme yoktur. Herhalde bütün kitap yazarları da böyle yapıyorlar... Kendilerini kaybedip tüm hayal güçlerini ortaya koyarak eser meydana getiriyorlar.»

Fakat benimle aynı yolu gidip, değişik sonuçlara varmış olan Ed Morrell hikâyeme inandı. Onun söylediğine göre, işkence ceketinin içinde vücudu geçici olarak öldüğünde o da hapishanenin dışında gezmişti, ancak kimliği değişmemiş, Ed Morrell olarak dolaşmıştı hep. Önceki yaşantısına ya da yaşantılarına hiç dönmemişti bu gezintilerinde. Ruh serbestçe dolaşırken hep bugünkü zamanda kalmıştı. Anlattığına göre vücudundan ayrıldıktan sonra dönüp hücrede yatan cekete uzun, uzun bakmış ve hapishaneden çıkıp, o dünkü San Francisco'ya kadar uzanıp, neler olup bittiğini görmüş. Bu şekilde iki kere annesini ziyaret etmiş, fakat her iki seferinde de ona uyurken rastlamış. Bu ruh olarak dolaşmalarında hiç bir olaya ve maddeye karşı kuvvet göstere-miyormuş. Meselâ bir kapıyı açıp kapayamıyor, herhangi bir eşyanın yerini değiştiremiyor, gürültü yapamıyor ve varlığını belli edemiyormuş. Diğer yandan olayların ve maddelerin de ona karşı direnişi yokmuş ve duvarlar, ne de kapılar onun için engel olmuyormuş gerçek bir ruh gibi.

- «Annemin oturduğu sokağın köşesindeki bakkal el değiştirmiş» diye bize anlattı. «Tabe-lasındaki değişiklikten anladım. Bu olaydan sonra altı ay bekledim ve sonra oturup anneme mektup yazdım. Yazdığı cevapta annem doğruluyordu bu gerçeği.»

- «Bakkalın tabelasını okumuş muydun?» diye sordu Jake Oppenheimer.

- «Tabii ki okumuştum» oldu Morrell'in cevabı. «Yoksa nasıl bilebilirdim?»

- «Peki» diye atıldı inanmayan Oppenheimer. «Bunu kolayca ispat edebilirsin. Bir gün bize doğru dürüst bir gardiyan isabet ettiğinde bir olay çıkart. O zaman seni işkence ceketinin içine atarlar nasıl olsa. Vücudundan çık, eski küçük Frisco'ya git. Sabah iki veya üçte piyasaya gidip sabah gazetelerindeki haberlere bir göz gezdir. Acele San Quentin'e dön, yalnız gazeteler körfezi geçip şehre dağıtılmadan buraya gelip okuduklarını bana anlat. Sonra da biraz bekleyip gardiyanların birinden bir sabah gazetesi bulup okuruz. Eğer anlattıkların gazetede yazılanların aynı ise o zaman sana inanırım.»

İyi bir sınav olacaktı bu. Böyle bir ispatın herşeyi kesinleştireceği fikrinde Oppenheimer'a katılıyordum.

Morrell bu konuyu bir gün ele alacağını söyledi. Anlattığına bakılırsa vücudundan ayrılma işlemini hiç sevmiyordu. Fakat bir gün ceketteki acılar çekilmez olursa ancak o zaman bu denemeyi yapmayı göze alabilecekti.

- «Hepsinde durum aynıdır... Malını ortaya koyamaz» diye Oppenheimer atıldı. «Annem ruhlara inanırdı. Ben çocukken hep onlarla konuşur, öğütlerini dinlerdi. Ama onların tarafından bir iyilikle karşılaşmadı. Bu ruhlar ona hiç bir zaman bizim ihtiyarın nasıl iş bulabileceğini veya bir altın madeninin yerini veya Çin piyangosunda sekiz tutturmanın yollarını

göstermemişti. Hayatının pahasına iddiaya girebilirsin. Ettikleri kuru lâflardan bazıları ihtiyarın amcasının guatrası olduğu, veya ihtiyarın büyükbabasının veremden ölmüş olduğu, ya da dört aya kadar evimizi başka yere taşıyacağımızı. Yılda ortalama altı defa yer değiştirdiğimize göre bunu bilmek de güç olmamalıydı.»

Bana göre bu Oppenheimer doğru dürüst bir öğrenim yapmış olsaydı bir Marinetti veya bir Haeckel olması iştenden bile değildi. Gerçeklere olan tutkusuyla tam bir dünya adamıydı, mantığı ise takdire değer olduğu kadar da katıydı. «Bana ispatlamalısın» sözü her konuda ama kurallarından biriydi. Onda karşısındakine inanmak diye bir düşünce yoktu. Bunu Morrell bir gün belirtmişti, inançlarının olmaması onun ceketin içindeyken başka dünyalara kaçamak yapabilmesini engelliyordu.

İşte sevgili okurlarım, ceketteki günlerimiz o kadar umutsuzluğa kapılacak derecede kötü geçmedi. Bizim gibi üç değişik kafalı insanın zamanı öldürmek için yapabileceği çok şey vardı. Hattâ şunu da söyleyebilirim ki, birbirimizi çıldırmaktan alıkoymuştuk. Ayrıca şunu da belirteyim. Oppenheimer beş yıl süreyle ceket tek başına tahammül etmişti, bir zaman sonra Morrell ona katılmıştı ama beş yıl içinde delirmemiş olması önemli ve şaşırtıcıydı.

Diğer taraftan ceketteki günlerimizi neşeli bir insan topluluğunun vahşi cümbüşü ya da eğlenceli bir psikolojik araştırma niteliğinde de kabullenebilirsiniz.

Şiddetli ve korkunç ağrılarımız vardı. Gardiyanlarımız son derece kabaydı... Alçak ve kötü adamlardı. Çevremiz iğrençti. Yemekler ise leş gibi, tatsız ve gıda yönünden çok zayıftı. Sadece irade kuvvetiyle yaşanabilirdi böyle bir bozuk düzende. Eminim ki Davis'teki Üniversite uygulama Çiftliğindeki damızlık büyük baş hayvanlar, koyunlar ve domuzlar bile fazla dayanamaz, ölüp giderlerdi bu koşullar altında. Okuyacak bir tek kitabımız yoktu. Arada sırada yaptığımız gevezelik bile kurallara aykırıydı. Bizim için dünya yoktu. Daha çok bir hayaletler dünyasıydı bu. Örneğin Oppenheimer bugüne dek bir otomobil ya da motosiklet görmemişti. Dünyada olup bitenler arada bir içeri sızıyor, ancak bunlar da olayların üstünden uzun zaman geçtikten sonra duyuluyordu. Rus-Japon savaşını Oppenheimer ancak üstünden iki yıl geçtikten sonra öğrenebilmişti.

Biz gömülü canlılar, yaşayan ölülerdik, işkence ceketini bizim mezarımızdı. Onun içindeyken elimize fırsat geçerse ruh çağırma seansında ruhların gelip konuştukları gibi biz de gaipten gelen seslerle çene çalıyorduk. Haber? Ekmek fırınının değişmesi gibi küçük şeyler birer olaydı. Patates suratlı Jones'un bir hafta yok olması nedendi acaba? Tatilde miydi yoksa hasta mıydı? Niçin Wilson gece nöbetini sadece on gün yapıp başka bir yere nakledilmişti? Smith'in gözünü kim morartmıştı? Bütün bir hafta boyu böyle saçma konular, tartışıp dururduk.

Bir mahkûma altı ay işkence ceketinde kalma cezası verilmesi büyük bir olaydı. Ve buna rağmen böyle geçici ve çoğu zaman da aptal Dante'lerden pek bir şey öğrenemiyorduk. Bizim cehennemimizde o kadar kısa zaman kalıyorlardı ki, onlara o hayal dünyasına kaçıp dönmeyi bile öğretmeden yine yaşayanların berrak dünyasına dönüyorlardı.

Ve yine de bu gölgelerden oluşmuş dünyamızda her şey görüldüğü kadar önemsiz değildi. Meselâ Oppenheimer'a satranç oynamasını

öğretmiştim. Ne büyük bir başarıydı bu düşününce... Onüç hücre ilerdeki bir adama parmak vuruşlarımla satranç öğretmek! Bir satranç tahtasını gözünün önünde canlandırmak, bütün satranç taşlarını tanımlamak, piyonları, yerlerini, ve hareket ediş yönlerini kavratmak. Hem de o kadar iyi öğretmeyi başarmıştım ki, sonunda onunla beraber bütün bir satranç oyununu baştan sona kafamızdan oynamaya başlamıştık. Sonra ne mi oldu? Oppenheimer'ın muhteşem zekâsını takdir etmemek elden gelmezdi sonunda beni oyunda bastırmıştı... Üstelik hayatında bir satranç oyunu bile seyretmediği halde.

Parmağımla fil'in şifresini verdiğimde acaba onun kafasında ne tür bir şekil canlanıyordu? Bu suali ona birçok kez sordum. Hayatında hiç görmemiş olduğu bir şeyi zihninde nasıl canlandırdığını kelimelerle çok zeki bir şekilde oyun boyunca anlatarak aklımı iyice karıştırıp oyunu kaybetmemi sağlamıştı.

Böylesine irade ve ruh gösterilerini düşündükçe şöyle bir sonuca varıyorum: gerçek burada yatıyor olmalı. Gerçek olan sadece ruhtur. İnsanoğlu birbiri ardından gelen hayaller gibi, görüntüden ibarettir. Size sorarım... Tekrar edeyim, sorarım size, nasıl olur da madde ve beden hayali bir tahtanın üstünde satranç oynayabilir? Hayali taşlarla ve aralarında tam onüç hücrelik bir boşluk olduğu halde, sadece parmak vuruşlarıyla?

BÖLÜM : 15

BİR zamanlar Adam Strang adında bir İn-gilizdim. Tahmin edebildiğim kadarıyla 1550 ile 1650 yılları arasında yaşamıştım. Şimdi izleyeceğimiz gibi oldukça uzun bir dönemdi bu. Ed Morrell'in bu geçici ölüm hilesini öğrendikten sonra geniş tarih bilgim olmayışından büyük pişmanlık duymağa başlamıştım. Çünkü bu bilgilerle geriye dönüşlerimde açıklayamadığım bazı olayları, tanıyamadığımı bir çok yeri hiç zorluk çekmeden anlayabilirdim. Şimdi daha önceki yaşantılarım hakkında sadece tahminler yürütebiliyorum.

Adam Strang ile ilgili olarak tuhaf bir noktaya değinmek istiyorum öncelikle. Onun kişiliğinde geçirdiğim ilk otuz yılı öylesine az hatırlıyorum ki, işkence ceketimin içinde ne zaman geriye dönsen onu otuz yaşından itibaren düşünüyordum.

Adam Strang olarak kendimi ekvator bölgesinin kumsal adalarında yaşarken anımsıyordum, Orası evimdi sanki ve uzun bir süredir orada yaşıyor gibiydim. Bu adalarda binlerce insan vardı ama içlerinde tek beyaz

tenli bendim. Yerliler ipincecik uzun vücutlu, adaleli, geniş omuzlu, nefis bir soydan geliyordu. Kral Raa Kook altı «feet» altı «inch» boyunca ve üçyüz «pound» ağırlığındaydı ama öylesine orantılı bir vücut yapısı vardı ki, kesinlikle şişman diyemezsiniz ona.

Zaten boy ortalamaları altı «feet» civarındaydı. Kadınlar da, erkekler gibi yapılı, uzun boylu ve aynı zamanda zarifti.

Raa Kook kendi grubunun olduğu bir kaç adanın kralıydı. Güneye doğru ada halkı kıpırdanmağa başlamış, sık sık ayaklanmalar oluyordu. Birlikte yaşadığım bu güney Pasifik adaları yerlileri Polinezya'lıydı. Bunu da simsiyah, düz saçlarından anlıyordum. Tenleri güneşten altın kahverengisi olmuştu. Zengin ve ahenkli dillerini büyük bir rahatlıkla konuşabiliyordum. Daha çok sesli harflerden oluşan uyumlu bir dildi. Çiçekleri, müziği, dansı, oyunları seven, basit zevkleriyle çocukça mutluluklar peşinde koşan bu insanların öfkeleri ve savaşları da o derece vahşiydi.

Ben, Adam Strang olarak aralarında yaşarken geçmişimi az çok anımsıyordum ama üzerinde durmuyordum. İçinde bulunduğum anı yaşıyordum, ne geçmiş, ne de gelecek üzerinde düşünmüyordum hiç, Sorumsuzca, sadece var olmaktan ve fiziksel enerjimle duyduğum yalın

bir mutlulukla, dikkatsiz ve tedbirsizce yaşıyordum. Balık, meyva, sebze ve deniz yosunuyla karnımı doyurabildiğim sürece tatmin oluyordum. Rahiplerin en yükseği Abba Taak'm bile ulaşamadığı Kral Raa Kook ile aynı düzeyde önemli bir kişi sayılıyordum yerlilerin gözünde. Kimse bana silâh çekme yürekliliğini gösteremezdi. Dokunulmaz ve kutsal bir kişiydim. Öyle ki Raa Kook'tan önce gelmiş geçmiş, Tanrı bilir, kaç kralın kemiklerinin gömülü olduğu topraklardan daha kutsal görüyorlardı beni.

Korkunç bir fırtına sonucu batan gemimde olup bitenleri ve boğulan bütün mürettebattan tek başıma kurtulup bu yerli halkın arasında yaşamağa başladığımı bütün ayrıntıları ile hatırlıyordum. Ama bu felâketin üzerinde de hiç düşünmüyordum. Geçmiş zamanları düşünecek olursam sadece beyaz tenli, sarı lepiska saçlı, tumbul ve son derece neşeli bir kişi olan annemin etekleri dibinde geçirdiğim çocukluk günlerimi anımsamayı tercih ediyordum. Derme çatma kulübelerde küçük bir köyde geçmişti çocukluğum. Karatavukların çitlerden atlayışları, ardıc kuşlarının kanat çırpışları ve yemyeşil çayırın üzerinde mavi çan çiçekleri gözlerimin önüne serilir ve özellikle sokak aralarında dolaşan damızlık atımı anımsardım. Ondan çok korkar ve bağırarak kaçar, annemin uzun eteklerine yapışır, bacaklarının arasına saklanırdım.

Adam Strang'ın detaylarıyla hatırlayamadığım çocukluğuna girecek değilim, onun için bu bölümü burada keselim.

Pasifik adalarında yıllarca yaşadım. Aralarında kaç yıl geçirdiğimi kesinlikle bilmiyordum ama yerliler arasına giren ilk beyaz adam olduğuma şüphe yoktu. Raa Kook'un kız kardeşi Lei-Lei ile evlenmişim. Altı «feet»ten biraz uzun boylu karım, altı «feet»in üstündeki birkaç «inch» kadar beni geçiyordu. Geniş omuzlu, yapılı bir erkektim. Bütün ırkların kadınlarının ilgisini çekecek bir fiziğe sahiptim. Vücudumun güneşten korunan kısımları annem gibi süt beyaz renkteydi. Gözlerim maviydi. Saçlarım, bıyıklarım ve sakallarım kuzey denizi kralları gibi altın sarışıydı. Belki de küçük bir köyde doğmuş olmama rağmen kuzey denizinden gelen bir soydandım. Denizi çok seviyordum ve kendimi bildim bileli gemilerde çalışmışım. Gemilerde çalışmaktan söz ederken ne bir kaptan, ne de önemli bir kişi olduğumu sanmayın. Sadece ağır iş yapan, çok yorulan sıradan işçilerdendim.

Raa Kook için değerim büyüktü ve bu nedenle soylu himayesine almıştı beni. Kazaya uğrayan gemimizin demir parçalarını adaya getirerek güney Pasifik'te demir devrini açmışım. Bir gün on grup halinde sandallarla gemiye gidip demir aksamını söküp aldık. Tekne onbeş kulaç derinliğe batmıştı. Pasifik yerlileri mükemmel birer dalgıçlar aynı zamanda dalgıçlıkta onlarla yarışabilmişim ama denizdeki ustalıklarıyla yine de başa çıkamazdım. Karada ise bir İngiliz olarak yetiştirilmemin verdiği üstünlükle gücümü birleştiren bu defa onlar benimle yarışmıyorlardı. Onlara sopalarla döğüşmeyi öğrettim fakat bu aralarında salgın bir oyun haline geldi ve birbirlerinin kafalarını kırmağa başladılar.

Adam Strang'ın öyküsünü burada kesip Yi-Yong-ik adındaki bir zamanların güçlü hükümdarından söz edeceğim sizlere. Cho-Sen'in en aşağı sınıf insanlarından olup sokaklarında meydan dayakları atılan fakat sonraları Min sarayının prensesi Om'un aşığı ve kocası olan Yi-Yong-ik'in öyküsüne dönelim şimdi. Cho-Sen sakin sabahların ülkesi anlamına gelir ve bugünkü dünyamızda adı Kore olarak saptanmıştır.

Unutmayın, Raa Kook'un ülkesinde ilk beyaz adam olarak yaşadığım zamanlar bundan üç dört asır önceydi. O zamanlar Pasifik sularında batan gemimiz gibi gemilere pek ender raslanırdı. Öylesine refah ve huzur dolu bir ülkeydi ki orası bütün ömrümü orada geçirebilirdim. Fakat Spar-wehr'in gelişiyi her şey değişti. Sparwehr Danimarkalı bir ticaret gemisiydi ama ne yazık ki Pasifik'te bula bula sadece beni bulmuştu. Sizlere hayat dolu, altın rengi sakallarına rağmen hiç olgunlaşmamış, sorumsuz bir adam olduğumdan bahsetmişim değil mi? Sparwehr'in su varilleri doldurulduktan sonra içimde en ufak bir sızı bile duymadan Lei-Lei ile boyunlarında çiçek çelenkleri asılı birbirinden güzel kız kardeşlerini terkedip burnumda tekrar o tanıdık deniz kokusuna kapılarak Kaptan Johannes Maar-tens'in gemisiyle yola çıktım.

Böylece baharat ve ipek ülkelerinde köhne Sparwehr ile harikulade bir geziye başladık. Gerçekte korkunç kurbanlar verdiğimiz, salgın hastalıklara yakalandığımız ölümle yaşamın ve güzelliğin kucak kucağa yaşandığı fırtınalı bir yolculuktu bu. Asık ve sert yüzünün ardında hiçbir duygusal yanı olmayan Kaptan Maartens kaybolan Atlantik ülkesinin hazineleri peşinde koşuyordu. Ve açık denizlerdeki bu uzun arayışın sonunda sadece ağaç kovuklarında yaşayan yamyamlarla karşılaştı.

Garip adalara yanaşıyorduk. Kıyıları dalgalardan aşınmış, tepelerinden sönmüş yanardağların dumanları tüten dikenli ormanlarında maymuna benzer tüylü yaratıkların üzerimize zehirli oklar fırlattığı ayrı ayrı özellikleriyle çeşitli adalar gördük. Ve içimizden biri o zehirli oklarla yaralanıp korkunç bir şekilde gözlerimizin önünde öldü. Daha iri yapılı, vahşi adalılarla döğüştüğü-müz de oldu. Bizi ok yağmuruna tutarak ormanın derinliklerinden duyulan tam tam sesleriyle karşılamışlardı gemimizi.

Hendrik Hamel, Sparwehr teknesinde geçirdiğimiz serüvenlerin başlıca karakterlerinden biriydi. Kaptan Maartens İngilizce bilirdi ama Hendrik Hamel ondan biraz daha fazla İngilizce biliyordu. Diğerleri sadece Almanca biliyorlardı. İnanın bana Almanca'yı denizcilerden öğrenmek gerek... Bir de Kore dilini.

Sonunda adını çok duyduğumuz Japonya'ya geldik. Japonlar bizimle hiç bir alışverişe yanaşmamışlardı. İpek giysili, kılıçlı iki önemli kişi gemimize gelip kibarca oradan gitmemizi söyledi. Kaptan Maartens'in ağzı sulanmıştı bu önemli kişileri görünce. Gerçekte bütün kibar tavırlarına rağmen savaşçı bir ırkın sert yüz çizgilerine sahiptiler. Ve durumun ciddiyetini kavrayarak oradan uzaklaştık.

Japonya'nın dar boğazlı geçitlerinden ilerleyerek Sarı ülke Çin'e doğru yola koyulduk. Spar-wehr'i bu dar geçitlerdeki sarp kayalara bindirdik. Çılgın bir tekneydi şu Sparwehr. Yılların yo-' sunuyla ağırlaşmış o hantal gemiyi oradan kurtarmak çok güç bir işti. Ne var ki, bir fırtına şiddetinde 48 saat süren rüzgâr çıktı da insanın içini ürperten bir şafak vakti kıyıya vardık. Tabii o korkunç görüntüye kıyı denebilirse. Sayısız küçük ada ve adacıklarla çevrili, kar kaplı sipsivri dağ silsilelerinin yükseldiği korkunç bir görüntüyüdü.

Adı sanı olmayan, daha önce hiçbir geminin yanaşmadığı kıyıydı burası. Elimizdeki haritada ufak bir nokta olarak gösteriliyordu sadece. Bu kıyılarda yaşayan halk da hiç konuksever değildi anlaşılan.

Sparwehr burundan bir kayaya çarpmıştı. Koskoca geminin yayvan kenarları bir anda ça-tırdayarak ortadan ayrıldı. Neyse ki ön direk halatlarla birlikte burna doğru düşerek yüksek kayalardan birine takıldı kaldı da böylelikle kurtulduk. Tabii buna da kurtulmak denirse.

Yaşlı Johannes Maartens'e her zaman büyük bir hayranlık duymuşumdur. Muazzam bir dalgayla savrulan geminin ortasında sırlıklam kala-kalmıştık. Halatlara sarınarak güçlükle ön tarafa doğru ilerlemeğe çalışıyorduk. Diğerleri de bize katıldı. Onsekiz kişiydik. Geri kalanlar bir anda yok olmuşlardı.

Johannes Maartens beni dürttü ve kayaların arkasından köpürerek yükselen dalgaları gösterdi. Ne demek istediğini anlamıştım. Ön direk yüksek bir kayaya takılı kalmıştı. Kayanın tepesinde bir yarığın içine oturmuş olan direğe tırmanıp tırmanamayacağımı soruyordu. Altı «feet» kadar bir mesafe vardı. Fakat geminin sarsılma-sıyla direk de gidip geliyor ve mesafe zaman zaman daha da uzuyordu.

Tırmanmağa başladım. Fakat arkadakiler sabredip bekleyemediler ve iplerini çözerek peşim-sıra direğe tırmanmağa başladılar Acele etmekte haklıydılar çünkü Sparwehr her an sulara gömül ebilirdi. Epeyce uğraştıktan sonra ben kayanın tepesine vardım. Dikkatle sıçrayarak kayaya atladım ve kendimi sağlama aldıktan sonra arkamdan gelenleri çekmek için elimi uzatarak onlara yardım ettim. Çok ağır ilerliyorduk. Sırlıklam vücudumuz şiddetli rüzgâr nedeniyle yarı donmuş haldeydi. Bir yandan da direktten kayaya atlarken direğin sarsıntısını hesaplamamız gerekiyordu.

İlk ölen aşçı oldu. Direktten aşağı doğru kayarken ardarda taklalar atı. Bir dalga onu kaptığı gibi kayalara vurdu. Arkasından yirmi yaşlarında bıyıkları yeni terliyen bir denizci direktten aşağı doğru döne döne kaydı ve sivri bir kayanın üzerine düşerek paramparça oldu. İki kişi daha aşçının yolunu izledi. Sonunda Kaptan Maartens geri kalan ondört kişinin en arkasından direğe tırmanarak kayanın tepesine çıktı. Bir saat kadar sonra Sparwehr derin sulara gömüldü ve gözden kayboldu.

İki gün, iki gece o kayanın tepesinde kaldık. Çünkü ne iniş, ne de daha yukarı çıkış mümkün değildi. Üçüncü günün sabahı bir balıkçı sandalı bizi buldu. Sandaldaki adamlar kirli beyaz renkte giysiler içinde, saçları tepelerinde garip birer düğüm biçiminde sınıksız toplanmış, birbirinin benzeri tiplerdi. Sonradan öğrendiğime göre tepelerinde saçlarını toplayıp düğüm atmak evliliğin sembolüydü. Bu evlilik düğümü aynı zamanda o sarı benizlilere lâf anlatamayıp döğüşmek zorunda kalınca bir elinizle pataklarken bir elinizle saçlarına yapışıp onları kısıvrak yakalamanıza yarıyordu.

Balıkçı sandalı köye yardım almaya gitti ve o gün akşama kadar köylüler bütün alet edevatlarıyla bizi kayanın tepesinden indirmekle uğraştılar. Yoksul bir köydü. İnsanları da yitik. Yiyecekleri bir denizcinin ağzına almayacağı cinstendi. Pirinçleri kahverengi, tatsız tuzsuz bir şeydi. Ayıklanmadan pişiriyor olmalıydılar. İnsan çiğnerken tiksintiyle ağzına gelen çöp ve taşları çıkartmak zorunda kalıyordu. Ayrıca turşuya benzer garip bir yemekleri daha vardı. Çeşit çeşit sebzelerden yapılmış ve sıcak yenen bir yemektir bu.

Evleri topraktan yapılmış, tepeleri samanla örtülmüştü. Yerin altından döşenmiş ocak boruları yatak odalarını ısıtmağa yarıyordu.

Bu köyde birkaç gün hafif ve tatsız tütünlerinden içerek adamakıllı dinlendik. İnce ve uzun ağızlıklarla içiliyordu bu tütün. Bir de ekşimsi, süt rengi içkileri vardı. O da sıcak içiliyordu ve ancak çok miktarda içince hafif bir sarhoşluk duyuyordu insan. Bir defa bu tatsız tuzsuz içkilerinden aşırı miktarda kaçırarak sarhoş oldum. Tabii dünyanın her tarafından denizcilerin sarhoş olduğu gibi şarkılar söyleyerek. Beni gören diğerleri de cesaretlendi ve bir anda hep bir ağızdan bağırarak şarkılar söylemeğe başladık. Ne dışarda kopan kar fırtınasına, ne de dünyanın bir ucunda, haritada yeri bile olmayan bir ülkede kaybolduğumuza aldırıldığımız yoktu. İhtiyar Maar-tens kahkahalarıyla ortalığı çınlatarak bacaklarını çürütürcesine şarkılara tempo tutuyordu. Hendrik Hamel bile siyah boncukları andıran kısık gözlerinin karamsarlığına, bütün soğukkanlılığına ve suratsızlığına rağmen hepimiz gibi ne-şelenmişti. Böyle bir köy için yarattığımız olay skandal sayılacak cinstendi. Ama kadınlar arka arkaya içki getirmeğe devam ederken köy halkı da bu garip halimizi seyretmek üzere bulunduğumuz küçücük odaya toplanmıştı.

Beyaz ırk insanların «kılsızca fütursuzluk-l arıyla bütün dünyayı fethettiğine o zaman inandım. Evet, beyaz ırkın insanları yerinde duramı-yan, sabırsız ve heyecanlı insanlardı. Kaptan Johannes Maartens, Hendrik Hamel ve hepimiz dünyanın bir ucunda kısırlılığa kaldığımız bu küçücük köyde aynı taşkın duyguların dürtüleriyle hareket ediyorduk.

Gördüğümüz kadarıyla Cho-Sen köyü ve köylüleri bizi pek etkilememişti. Bu mutsuz balıkçıların yerlileri olduğu bir ülkeye gemilerin uğramaması olağandı. Ama bu tahminlerimiz yanıltıcı olmuştu. Bir sabah üç büyük yelkenlinin rıhtıma demir attığını gördük.

Bu ülkelere özgü dibi düz kayıklarla kıyıya çıkan denizcileri görünce kaptan Maartens hemen ilgilenmişti, çünkü yine ipek giysiler içinde önemli kişiler gelmişti. Apoletli bir Koreli, yanında altı tane kadar dalkavukla kıyıya indi. Adını sonradan öğrendiğim Kwan Yung-jin denen bu adam soylulardanmış. Aynı zamanda bölgenin valisi olduğuna göre yoksul halkı vergilerle sömüren zenginlerdendi.

Derken yüz kadar asker bir anda, köyün içine dağılıverdi. Çeşit çeşit mızrakları ve fitilli tüfekleri vardı. İki askerden biri tüfeği, diğeri ayaklı sehpasını taşıyordu. Sonradan öğrendiğime göre bu tüfekler pek ateş almıyormuş.

Böylece Kwan Yung-jin'i köyü ziyareti sırasında tanımıştık. Köyün ileri gelenleri ondan müthiş korkuyorlardı. Bunu hemen farketmiştik. Ben tercüman olarak öne atıldım. Birkaç kelime kapmıştım Kore dilinden. Ama beni bir kenara

iterek dinlemedi. Oysa neyim eksikti? Boyum onun kadar uzundu. Üstelik ondan birkaç kilo daha fazlam vardı, daha yapılı duruyordum. Beyaz tenli, sarışın ve gösterişliydim. Bana sırtını dönerek köyün ileri gelenlerinden birine bir şeyler söyledi. Altı dalkavuşu da hemen aramıza girerek bana engel olmağa çalıştılar. Kwan Yung-jin konuşurken yelkenliden inen askerler omuzlarına yükledikleri uzun keresteleri kıyıya çıkartmakla meşguldü. Bu keresteler uzunlamasına ortadan kesilmiş, aynı ölçüdeydi ve her birinin ortasında bir insan boynundan biraz daha büyük birer delik vardı.

Kwan Yung-jin bir emir verdi. Askerlerinden birkaçı, az ilerde oturmuş parmağındaki dolamayı sarmakla meşgul Tromp'un yanına gitti. Tromp biraz anlayışı kıt, ağırca bir denizciydi. Daha ne olduğunu anlamasına fırsat kalmadan kerestelerden biri boynuna geçmişti bile. Başına gelecekleri anladığı anda yerinden fırladığı gibi bağırp tepinmeğe başladı. Öyle ki kerestenin serbest kalan iki ucu oraya buraya çarpıyor, herkes kaçışıyordu.

Birkaç gün süren keyiften sonra başımıza belâyı almıştık. Kwan Yung-jin hepimizin kafasını uçurmağa niyetliydi. Ortalık bir anda karıştı, köylüler ve askerlerle kıyasıya dövüşmeğe başladık. Kwan Yung-jin ipek giysileriyle soyluluğuna yaraşır bir biçimde bir kenardan bizi izliyordu. Yi Yong-ik adımı bu dövüşte kazandım. Bizimkiler pes ettikten sonra uzun süre dövüşmeğe devam etmiştim. Yumruklarım balyoz gibi iniyordu. Gücümü sarfedecek dayanılmaz bir istek vardı içimde. İşte böylelikle 'Yenilmez' adını almıştım.

Dövüşe başladıktan kısa bir süre sonra Ko-re'lilerin yumruk atmasını bilmediklerini ve kendilerini koruma kavramına sahip olmadıklarını büyük bir sevinçle farketmiştim. Bir yumrukta birkaçını birden yere yığıyordum. Üstüste serilmişti hepsi. Derken Kwan Yung-jin askerlerini üzerime saldı. Beceriksiz ve güçsüzdü hepsi de. Sadece çok kalabalık oldukları için en arkada-kiler önkileri destekleyerek üzerime saldırtı-yor, yumruklarım etkisiz kalıyordu. Sonunda onları nasıl düşürdüm, ben de bilmiyorum doğrusu! Üç yelkenliyle gelen üniformalı mürettebat ve köylülerin de bu dövüşe katılmasıyla hepsinin altında boğulacak hale düştüm. — «Bu da nesi?» diye yelkenlilerden birine yükleyip bizi götürürlerken gemicilerden Van-dervoot sordu.

Güvertede sınıksız bağlanmış hayvanlar gibi istif edilmiş oturuyorduk bu soruyu sorduğunda. O sırada şiddetli rüzgârla yelkenli hızlanmıştı. Güverteden aşağı inip su deliklerini kapamak için koşuşturmağa başladık. Kwang Yung-jin bizi sanki görmüyormuş gibi tepeden izliyordu. Yıllar yılı Wandervoot'un adı aramızda «Bu da nesi?» olarak kaldı. Zavallı, Keijo sokaklarında bütün kapılar yüzüne kapanmış, soğuktan donarak ölmüştü.

Bizi bir karaya çıkarttılar ve pis kokulu bir zindana attılar. Cho-Sen'e ilk girişimiz böyle olmuştu. Kwan-Yung-jin'den daha sonra Lady Om ile ilişkilerimizin geliştiği ve benim güçlendiğim günlerde göreceğiniz gibi hepimiz adına öcümü almam gerekiyordu.

Günlerce orada hapis kaldık. Nedenini ise sonradan öğrendik. Kwan Yung-jin başkent Kei-jo'ya bize ne yapılması gerektiğine dair karar verilmesi için haber göndermişti. Bu süre içinde de kafese kapatılmış hayvanlar gibi köy halkı bizi seyretmek için demir parmaklıklı pencere aralıklarına üşüşüyordu. Bizim ırkımdan gördükleri ilk insanlardık. Seyircilerimizin hepsi sadece köy halkı da değildi. Tahterevanlarda kibar hanımefendiler, hammalların kamçılarıyla dağıttığı halkın arasından denizden gelen şeytanları görmeğe geliyorlardı. Bu üst tabakadan kibar hanımefendilerin yüzlerini göremiyorduk. Çünkü ülkenin geleneklerince yüzleri örtülüydü. Sadece dansöz kızlar, aşağı tabakadan kadınlar ve yaşlılar yüzleri açık dolaşıyorlardı. Kwan Yung-jin 'hazımsız' bir adamdı. Bunu çok düşündüm. Hiç sebepsiz aklına eser, bizi meydana getirtir ve halkın coşkun gösterileri içinde sopalarla bizi dövdürttü. Asyalı insanlar karşısındaki insanın acı çekmesinden zevk alan tuhaf yaratıklardı.

Meydan dayaklarımıza son verildiği zaman epeyce sevindik tabi. Kim'in gelişiyse sona erdi bu vahşi gösteriler. Kim hakkında sizlere söyleyebileceğim tek şey onun Cho-Sen kentinde gördüğüm en beyaz tenli insan oluşuydu. Elli kişilik bir asker birliğinin kumandanıydı onu ilk tanıdığım da.

Sonunda Lady Om ve benim için kendini feda ederek öldü. Kim, kimdi?.. İnsandı sadece.

Kim gelir gelmez zincirlerimiz çözüldü, köyün en iyi hanına yerleştirildik. Hâlâ tutuklu sayılıyorduk ama elli askerin göz altında bulundurduğu şerefli birer tutukluyduk bundan böyle. Ertesi gün Cho-Sen'in cüce atlarıyla ondört denizci Keijo yoluna düzıldük. Kim'in söylediğine göre İmparator denizlerden gelen şeytana benzer yaratıkları görmeyi arzu etmiş ve bizler başkente götürülüyormuşuz.

'Bu yol günlerce sürdü. Cho-Sen ülkenin kuzeye ve güneye doğru kapladığı geniş alanın yarısı kadar uzun bir yoldu. İlk mola verdiğimiz yerde cüce atların otlayışını seyretmek üzere biraz etrafı dolaşmağa çıktım. Ve atların ne «otladıklarını» görünce şaşım kaldım ve «Bu da nesi, Van-dervoot?» diye bağırmağa başladım. Mürettebattan geri kalan ondört tutuklu olay yerine koştular. Evet, atlar sıcak fasulye çorbası içiyorlardı. Ve yol boyunca başka bir şey yiyip içtiklerini görmedim. Bu da ülkenin geleneklerinden biriydi.

Kim'le bir defa bahse girdik ve bu cüce atlardan birini hayvanın bütün direnmesine rağmen omuzlarıma kadar kaldırdım. Kim'in adamları adımı öğrenmişlerdi o zaman kadar. Hepsi birden Yi Yong-ik diye bağırmağa başladılar. Kim, Korelilerin çoğu gibi iri yarı bir adamdı. Uzun boylu, adaleli yapıları vardı çoğunun. Kim de biraz kendini beğeniyordu anladığım kadarıyla. Ama kol güreşinde onu kolaylıkla yendim. Askerler ve şaşkın köylüler «Yi Yong-ik» diye bağırarak beni destekliyorlardı.

Bir bakıma gezginci sirk topluluklarını andırıyorduk. Yol boyunca bütün köylere nasılsa haber yayılıyor ve geçtiğimiz her köyün ahalisi bizi görmek için ana yollara üşüşüyorlardı. Geceleri kaldığımız hanların etrafı çevriliyor, gardiyanlarımız dikenli sopalarla halkı dağıtana kadar huzur bulamıyorduk. Fakat her gittiğimiz yerde Kim o yörenin en güçlü kuvvetli adamını çağırıp benimle dövüştürüyor, karşıma çıkanların hepsini alt etmemi büyük bir zevkle izliyordu.

Bu ülkede ekmek yoktu. Beyaz pirinç insanı tok tutmuyordu. Yediğimiz etin ise köpek eti olduğunu farkettilik. Çünkü Cho-Sen'de yemek üzere kesilen tek hayvan köpekti.

Bütün bunların içinden sıcak turşuyu zamanla sevmeyi öğrendik çaresiz. Bir de içkileri vardı ama daha önce içtiğimiz süte benzeyen cinsten değildi bu. Pirinci süzerek elde edilen gerçek bir içkiydi. Bir yudumu zayıf bir adamı anında yere serecek, güçlü kuvvetli bir adamın ise gücüne güç katacak kadar sertti. Chong-ho'ya geldiğimizde köyün ileri gelenleriyle Kim'i masaya oturttum... Daha doğrusu yer sofrası olduğu için yere oturttum ve hepsini pes ettirene kadar içir-dim. Halkın «Yi Yong-ik» diye bağırışmaları arasında Chong-ho'dan ayrıldık. Keijo'ya varmadan ünüm orada da çoktan duyulmuştu.

Bir tutukluğa gösterilemeyecek şekilde karşılandım Keijo'da. Yol boyunca Kim'in yanında gelmişim. Cüce atımın sırtında ayaklarım yere değiyordu. Kim genç bir adamdı, insancıldı ve dünyanın her yerinde rastlanabilecek bir kişiydi. Onunla birlikte bütün gün ve gece geç saatlere kadar konuşup gülüşürdük. Kore dilini çabuk öğrenmişim. Bu konuda yetenekliydim. Deyimleri kullanışına Kim bile şaşıyordu. Aynı zamanda Kore'lilerin esprilerini, görüş ve inançlarını, zayıf ve güçlü noktalarını, hassas yönlerini öğrenmişim. Kim bana aşk şarkıları, çiçek şarkıları ve meyhane sarkılan öğretmişti. Bunlardan sonuncu tür bir şarkı kendi bestesiydi. Sizlere kabaca çevirisini iletmeğe çalışacağım bu şarkının. Öyküsü de şöyle: Kim ile Pak gençliklerinde içki içmemek için and içmişler, ama bu anlaşma çok çabuk bozulmuştu. Yaşlandıkları zaman Kim ile Pak şu şarkıyı söylüyorlardı:

«Hayır hayır, uzak dur kutsal şişe,

Yoksa ruhum coşacak

Bana kırmızı şarabın nerede olduğunu

söyleme sakın,

Ne! Yoksa şeftali ağacının arkasında,
orada mı?

Şansın açık olsun dostum, ben oraya gidiyorum.»

Hendrik Hamel kurnazca benim yeteneklerim sayesinde yaptığımız soytarlıklarla Kim'in gözüne girmemizi sağladı. Hendrik'i sizlere danışmanım olarak tanıtmak isterim çünkü Keijo'da Yunsan'ın takdirlerini, Lady Om'un kalbini ve İm-parator'un hoşgörülüğünü kazanmamıza o yardımcı oldu. Oynadığım oyunu korkusuzca sürdürüyordum. Bana akıl veren ise Hendrik Hamel oluyordu.

Keijo'ya duvarlarla örülü köylerden geçerek, karla kaplı bir dağı aşmış vardık. Her gün akşam üzeri yüksek tepelerde ateşler yakılıyor, Kim, bu gece gösterilerini heyecanla bekliyordu. Cho-Sen kıyılarından Keijo'ya kadar yol boyunca yüksek tepelerde yakılan bu ateşler Kim'in bana anlattığına göre İmparator'a bir takım mesajlar iletliyordu. Tek ateş o bölgenin barış içinde olduğu anlamına geliyordu. İki ateş ise isyan ya da istilâ anlamına geliyordu. Gördüğümüz sadece barış ateşleriydi. Yol boyunca Vandervoot'un «Bu da nesi?» diye meraklı ve şaşkın sorularıyla eğleniyorduk.

Keijo bütün halkın beyazlar giydiği koskocaman bir kentti. Kim'in anlattığına göre bu soyluların dışında tutucu sınıfın gerektirdiği bir kıyafetti. Böylece ilk bakışta üstünün başının temizliğine göre kişinin durumu belli oluyordu. Bir

hammalın üstünün başının kirli oluşunun nedeni de böylelikle açıklanıyordu. Öte yandan tertemiz dolaşabilenlerin de çamaşırhane sahipleri olduğunu düşünmek gerekiyordu. Renkli ipekliler giyen soylular ise bu ölçülerin dışında kalıyordu.

Birkaç gün handa kalıp üstümüzü başımızı temizleyip yıkandıktan sonra İmparator'un karşısına çıkarıldık.

Sarayın bahçe duvarlarının önünde insan boyunu aşan yekpare taş basamaklar üzerine oturtulmuş koskocaman köpek heykelleri vardı. Saray duvarları öylesine kalındı ki top atılsa yıkılmaz gibi görünüyordu. Sadece kapısı bir saray kadar büyük ve kat kattı. Her katın üzeri kiremitlerle kaplıydı. Şık üniformalı askerler bu muazzam kapının önünde nöbet tutuyordu. Kim'in bana söylediğine göre bunlar Pyengyong'un kaplan avcılarıydı. Cho-Sen'in en güçlü ve en vahşi döğüşçüleriyd.

Her neyse, bu kadar yeter, yoksa sadece sarayı gözlerinizin önüne getirebilmek için sayfalarca anlatmam gerekecek. Yalnızca şunu söyliyeyim: Görünüşüyle gücünü yeterince ifade edebilecek muhteşem bir saraydı ve gerçek bir medeniyeti yansıtıyordu.

Bizi yemek salonu olduğu anlaşılan bir bölüme aldılar. Ziyaret sona ermek üzereydi, herkes çok neşeliydi.

Bütün soylular toplanmıştı. Prensler, şövalyeler, solgun yüzlü rahipler, yüksek kumandanlar, yüzleri açılmış soylu kadınlar ile dansöz kızlarla sayısız köle ve hizmetkârla_r.

Bizi görünce hepsi bir anda geri çekildi. İmparator bize doğru yaklaştı. Bir Asyalı için oldukça neşeli sayılırdı. Zayıf, ince bacaklı, hiç güneş yüzü görmemiş gibi solgun yüzlü, kırk yaşlarında bir adamdı. İlk bakışta soylu bir kişi olduğu anlaşılıyordu. Geniş alnı bunu ortaya koyuyordu ama öte yandan şiş gözleri ve incecik, titrek dudakları düşük bir sefahat adamı olduğunu göstermesini engelliyordu. Sonradan onu bu sefahat alemlerine iten kişinin Budist rahip Yunsan olduğunu öğrendim.

Biz de denizci giysilerimizle onların gözüne öylesine değişik geliyorduk ki şaşkınlıkları kısa bir süre sonra kahkahalara dönüştü. Her birimizi iki-üç gardiyan tuttuğu gibi dans eden ayılar gibi öne sürdü. Çok aşağılayıcı bir davranıştı ama zavallı denizciler olarak ne yapabiliriz? Johannes Maartens, bile çevresini sararak burnunu sıkıp kollarını çimdikleyen, onu gıdıklayan kızlara bir şey yapamamıştı. Bu işkencelerden kurtulmak için Hans Amden'in etrafındakiler! bir Hollanda numarasıyla savurması salonda müthiş bir kahkaha koparttı. Özellikle benim için, günlerdir Kim ile yanyana ata binmiş, saygıyla ve hayranlıkla takdir edilmiş bir kişi olarak bu aşağılayıcı davranışlar çok ağır gelmişti. Gülüşen gardiyanlara karşı koymağa çalışıyordum. Dimdik duruyordum ve bütün sataşmalara rağmen kılım kıpırdamıyordum. Bu nedenle daha kolay avlayacakları garip yaratıklarla eğlenmek üzere benimle uğraşmaktan vazgeçiyorlardı.

— «Yahu, bir şey yapsana» diye Hendrik Hamel peşinden üç gardiyanı sürükleyerek yanıma yaklaşmış bana mırıldandı. Mırıldanmak zorundaydı çünkü ağzını açar açmaz içine avuç dolusu şeker doluyorlardı.

«Kurtar bizi bu çalınca

oyundan» diye kendisine uzanan kolların altından mırıldanarak üsteledi. «Onurumuzu kurtarmalıyız, anlıyor musun onurumuzu. Bizimle alay ediyorlar. Yorulana kadar eğlenecekler, sonra bizi bir kenara atacaklar. Sen kendi adına direniyorsun, ama bizi de düşün. Hepimizin adına emret onlara, emret, bize saygılı davransınlar!»

Gardiyanlar onun mırıldandığını farkederek ağzını bir daha açamayacağı şekilde tıkadılar.

Sizlere daha önce de belirttiğim gibi korkusuz ve güçlü kuvvetliydim ve bir şeyler yapabilmek için beynimi zorluyordum. Birden enseme ince bir tüyle gıdıklayıcı çalışanlardan birinin hareketi benim için başlangıç oldu. Zaten gardiyanlara direnişim herkesin dikkatini çekiyordu. Enseme gıdıklayıcı cesaretini gösteren saraylıyı görenler merakla ne yapacağımı beklercesine her şeyi bırakıp beni izlemeğe koyuldular. Hiçbir tepki

göstermeden arkamdaki adamın kolaylıkla kolumun uzanacağı mesafeye yaklaşmasını bekledim. Ve birdenbire, arkama bile dönmeden sadece tek kolumla uzanıp bir yumruk indirdim. Tam çenesine isabet ettirmiştim. Arkamdaki adam bir anda en az beş metre geriye doğru uçtu.

Hiç bir kahkaha duyulmadı olanların üzerine. Sadece şaşkın mırıltılar ve «Yi Yong-ik» diye fısıltılar duyuldu. Tekrar kollarımı öne kavuşturup aynı ciddiyetle dimdik duruşuma geçtim. Adam Strang'ın bir çok yeteneklerinin dışında bir aktör tarafı olduğunu da eklemem gerek. Bakın daha neler oldu. Artık gezginci sirk en önemli numarasını yapan yaratık olarak kabul edilmiştim. Bütün bana çevrilen gözlerden bir çift göz etkilemişti beni. Çevresindeki hizmetkârları ve giyiminden anlaşıldığı kadarıyla ileri gelenlerden bir kadının gözleriydi bunlar. Lady Om oydu işte... Min prensesi. Genç mi olduğunu söyledim. Yok hayır, benim yaşımda yani otuz yaşlarında görünüyordu. Sonradan öğrendiğime göre bütün güzelliğine rağmen henüz evlenmemişti.

Ben gözlerimi çevirene kadar değişmez bakışlarını gözlerimden ayırmadım. Ama bakışlarında ne bir meydan okuma, ne de bir düşmanlık vardı. Sadece büyülenmiş gibiydi ve beni de büyülemişti. Orada bir kadının bakışlarına yenildiğimi itiraf etmeliyim. Ama gözlerimi çevirir çevirmez denizci arkadaşlarımdan gardiyanlar tarafından itilip kakıldığını ve aşağılandığını görünce Asyalıların emir verirken yaptığı gibi ellerimi çırparak onların diliyle «Durun!» diye gürledim. Evet, sesim oldukça gürdü ve sanırım İmparator'-un sarayının kutsal duvarlarında böylesine sert bir buyruğun yankıları duyulmamıştır.

Koskoca salonda herkes şaşırılmıştı. Kadınlar korkuyla birbirlerine sokulmağa çalışıyorlardı. Gardiyanlar denizci arkadaşlarımdan bırakıp bir kenara sinmişlerdi. Sadece Lady Om hiçbir tepki göstermeden aynı değişmez bakışlarla ona döndürdüğüm gözlerime bakıyordu.

Kaderlerine boyun eğmişçesine salondakilerin hepsi sustu. Endişeli ve çekingen bakışlarla bir İmparatora, bir bana bakıyorlardı. Bu sessizlikten yararlanmayı düşünebilecek kadar aklımı kullanmayı başardım. Dimdik, korkusuzca kollarımı kavuşturup bekledim.

— «Bizim dilimizi konuşuyor» diye sonunda İmparator şaşkınlıkla mırıldandı. Herkes rahat bir soluk almıştı. Kendilerini tutmağa çalışmanın sıkıntısını atıvermişlerdi üzerlerinden.

— «Dilinizi doğuştan bilirim» diye zekice bir cevap verdim. «Ana dilimdir. Ülkemin insanlarından farklı oluşum nedeniyle uzak ülkelerden bilginler beni görmeğe gelirlerdi. Ama hiç biri dilimden anlamazdı. Aradan uzun yıllar geçti, onların dilini konuşmaktan kendi dilimi unuttum fakat Cho-Sen'e gelince ağır ağır her şeyi hatırlamağa başladım.»

Salondaki herkes etkilenmişti. İmparator yutkunarak: «Bunu nasıl açıklıyorsun peki?» diye sordu.

- «Bir kaza» dedim. «Doğum tanrılarının bir yanlışlığı üzerine yanlış bir ülkede doğmuş, yabancılar tarafından büyütülmüştüm. Ben Kore'-liyim. işte sonunda ülkeme geldim.»

Heyecanla fısıldaşmalar başlamıştı salonda. İmparator özel olarak Kim'i soruladı.

- «Ülkemize ayak bastığı andan itibaren dilimizi konuşuyordu.» diye Kim ondan beklediğim şekilde bir cevap verdi.

— «Soylu giysilerimi getirin, üzerime nasıl uyduğunu göreceksiniz» diye araya girdim. Giyinmek üzere bana eşlik edecek olan gardiyanları bir kenara iterek: «Kölelerimi de serbest bırakın» dedim. «Uzun bir yol katettik buraya gelene kadar, hepsi yorgun. Onlar benim sadık köle-lerimdir, kendilerine iyi davranılmasını istiyorum.»

Başka bir odaya geçtik. Kim, hizmetkârları göndererek giyinmeme yardım etti. Bulduğu elbise tam üzerime göreydi.

Tekrar salona döndük. İşin tuhafı ne Hend-rik, ne de diğerleri bir tek sözcük bile kapamadıkları Kore diliyle konuştuklarımdan hiç bir şey anlamıyorlardı.

- «Sango topraklarının kralı Koryu'nun torunuyum» diye İmparatora anlattım. «Yıllar önce Songo topraklarının tek hakimiydi o. Sarayımız şimdi Silla harabelerinin olduğu yerdeydi.»

Bütün bu anlattıklarım Kim'in bana yol boyunca anlattığı eski tarihi hikâyelerden derlenmişti. Zavallı Kim beni dinlerken gülmek için kendini güçlkle tutuyordu.

Sonra İmparator bana birlikte geldiğim diğer denizcilerin kim olduklarını sordu.

— «Bunlardan şu gördüğünüz yaşlı olanın dışında hepsi kölelerimdir» diyerek Johannes Maartens'i işaret ettim. «Onun babası köle değildi.» Hendrik Hamel'i yanıma çağırarak devam ettim. «Bu babamın makilânesindeki kölelerden birinin oğludur. Evimizde doğmuştu, bu nedenle bana diğerlerinden daha yakındır. Aynı gün doğmuştuk.»

Hendrik hakkında neler anlattığımı merak etmişti. Sonra ona durumu açıkladım ve bana çok kızdı.

— «Herifi kandırmak zorundayız» diye onu yatıştırmağa çalıştım. «Kafamı kullanarak uydurdum bu hikâyeyi, artık rollerimizi sürdürmek zorundayız. Bütün her şeyi bozmaktansa mümkün olduğu kadar bu durumdan yararlanmağa çalışmalıyız.»

İmparatorun kardeşi Taiwun ayvasını tekiydi. Saatler ilerlemiş, gece iyice bastırılmıştı. Taiwun

benimle içki içmek istedi ye meydan okurcasına beni kışkırtmağa çalıştı. İmparator bu oyundan çok hoşlanmıştı. Hemen bir düzine ayyaş daha bulup buluşturdu ve bizi masaya oturttu. Kadınlar salondan çıkarıldı. Kim'i yanımdan ayırmıyordum. Fakat bir süre sonra Henrik'in karşı gelmesine rağmen herkesi başımdan savdım.

Ertesi gün yer ayağımın altından kayıyordu sanki. Kolay değil, gece bütün yarışçıları altet-miştim. Hepsini sızıp yerlere serildiği halde ben hiç kimsenin yardımı olmaksızın odamın yolunu bulup tek başıma yatmışım. Taiwun artık kesinlikle Kore'li olduğuma inanmıştı, hiç bir olay onun bu inancını sarsamazdı. Sadece bir Kore'li-nin böylesine akıllı ve güçlü olabileceğini sanıyordu.

Kaldığımız saray başlıbaşına bir şehir gibiydi. Biz sarayın yazlık bölümü olduğunu tahmin ettiğim ayrı bir bölümünde kalıyorduk. Prens dairesi bana ayrılmıştı. Maartens ile Hamel diğerleriyle sarayın geri kalan odalarını paylaşmışlardı.

Bir gün daha önce sizlere sözünü ettiğim Budist rahip Yunsan'ın huzuruna çağırıldım. Birbirimizi ilk kez görüyorduk. Rahip, Kim'i bile istememiş, ikimiz karşılıklı loş bir odada yumuşacık, içine gömülen minderlerin üzerinde oturup konuşmuştuk. Doğrusu Yunsan müthiş bir adamdı! Beni fazlasıyla etkilemişti. Hiç bir Cho-Sen'linin bilemeyeceği şeyleri biliyordu. Diğer ülkeleri tanıyordu. Acaba benim uydurduğum masala inanmış mıydı? Yüzü tunç bir heykel gibiydi, hiç bir şey anlamama imkân yoktu.

Bilgilerini ve düşüncelerini kimseye anlatmamıştı o güne kadar. Yoksul gisileri, karnı içine çökmüş sıska bedenine rağmen, bütün Cho-Sen'de eşi olmayan bir güce sahip olduğunu hemen sezmişim.

Konuşmasından beni denemeğe çalıştığını da anlıyordum. Acaba Lady Om'un bir etkisi var mıydı benimle böyle uğraşmasında? Bu meseleyi araştırması için Hendrik Hamel'i görevlendirmiştim. Aslında beni fazla ilgilendirmiyordu. Çünkü anı anına yaşamayı seven bir kişiydim.

Bir başka gün Lady Om'un huzuruna çağırıldım. Sarayın sessiz koridorlarından bir gardiyanın peşisıra onun özel sarayına götürüldüm. Yüzyılların bodur ağaçları ve nilüfer çiçeklerinin yüzdüğü havuzların ortasındaki sarayında prensesler gibi yaşıyordu. Küçük havuzların üzerinde ince işlemeli bronz köprülerle bambu ağaçları o-nun oturduğu bölümü esas saraydan ayırıyordu.

Şaşkına dönmüştüm. Bir denizciydim, kadınları iyi tanırdım. Lady Om'un beni çağırışında merakının dışında birtakım nedenler oluşunu seziyordum. Soylu prenseslerin, ünlü kraliçelerin çobanlara, halktan kimselere aşık olduklarını anlatan efsaneler duymuştum. Böyle bir efsaneyi gerçekleştirmek üzere miydim diye düşünüyordum.

Lady Om hiç vakit kaybetmedi. Çevresinde hizmetkârları vardı ama hiç birini önemsemediği yoktu. Yanıbaşına, bir mindere oturmuştum. İnci işlemeli alçak sehpa ile şarap ve kuru yemişe benzer mezeler ikram ettiler bana.

Gözlerimi ondan ayıramıyordum. Ama beklemesini bilmem gerekiyordu, yanlış bir hareketim her şeyi berbat edebilirdi. Lady Om aptal bir kadın değildi. Benim yaşımda olduğunu söylemişim. Boşuna geçirmemişti bu yılları. Ne istediğini bilen bir kadındı. Bu yüzden de evlenmemişti. Oysa Chong Mon-ju ile evlenmesi için ailece büyük baskılarda bulunmuşlardı ona. Asyalı bir topluma karşı büyük bir savaş vermişti Lady Om. Chong Mung-ju da hiç aptal bir adam değildi. Büyük Min ailesinin torunlarından ve bütün Cho-Sen'i yöneten akıllı Yunsan'ı bile tedirgin edecek kadar hırslı bir adamdı. Bunun üzerine Lady Om'u kendi safına çeken Yunsan kuzeniyle evlenmekten onu kurtararak aynı zamanda da Chong Mong -ju'nun elini kolunu bağlamıştı. Her neyse Lady Om'un kendine güveni ve Hendrik'in araştırmalarıyla ortaya çıkan bu entrikalardan yeteri kadar söz ettik sanırım.

Lady Om harikulade bir kadındı. Doğrusu bir asırda ancak bir tanesine raslanacak ender güzellikteydi. Tutucu hiç bir yanı yoktu, ancak Yun-san'ın etkisiyle dini inaçları uygulama dışında kalan bir kavram olarak kafasına yerleşmişti. Din sadece milyonlarca halkı yönetmek için kullanılan bir unsurdu belki onun için Gerçek bir kadın duygusallığıyla dilediğince yaşıyordu. Güzeldi, hem de yeryüzündeki tüm güzellik kavramları ve ölçülerince kendini kabul ettirecek kadar güzel Siyah gözleri ırkının insanları gibi çekik değil, aksine iri ve biçimliydi. İnsanı biraz ürküten fakat gerçekte dürüst bir dokunaklılık vardı bakışlarında.

Üstelik daha önce de söylediğim gibi sıradan, aptal bir kadın değildi. Onun çağrısına karşılık bir denizci olarak bu aşk hikâyesini yine de erkekçe bir onurluluk içinde yürütmek için beynimi zorluyordum. İlk görüşmemizde gerçekten Kore'li olduğum yalanını sürdürdüm.

— «Öyle olsun» diyerek tavuskuşu yelpazesini dudaklarıma dokundurdu. «Çocukça masallara gerek yok.

Benim gözümde Koryu ailesinden daha soylu ve yüce bir kişisin sen...»

Sustu. Gözlerinde giderek artan cüretliliği izleyerek konuşmasına devam etmesini bekledim.

— «Düşlerimde bile görmediğim bir erkeksin.»

Zavallı bir denizci ne yapabiliirdi bu sözler karşısında? Tuhaf olan özellikle benim gibi bir denizcinin güneşten yanmış yüzünün kıpkırmızı kesilmesi idi. Lady Om'un bakışları öylesine çarp-kıncaydı ki bir anda onu kollarımın arasında buldum. Lady Om kahkahalar atarak hizmetkârlarını odadan çıkması için ellerini çırpı.

Artık seyircilerden kurtulmuştuk ama bu defa için. Bundan böyle başka seyircilerimiz olacaktı, bunu da çok iyi biliyordum.

Şimdi Hamel'e geri dönelim.

— «Bu kadın senin gücünü tamamlayacak, Adam Strang» dedi epeyce düşünüp taşındıktan sonra. «Bu oyunu sürdürmelisin. Nasıl oynayacağını da ben sana göstereceğim.»

Biraz garibime gitmişti bu teklif. Doğrusu hiç bir kadınla ilişkilerime bir erkek arkadaşımın karışmasını istemem. Hendrik Hamel, denizcilik bilgisi bakımından Sparwehr'e ortaktı ama kadınlar konusunda hiçbir ortaklığı kabul edemezdim.

Hendrik ince dudaklarını büzerek sırttı ve sordu:

— «Lady Om'u nasıl buluyorsun?»

— «Bir denizci bu konulana hiç bir zaman kesin sonuçlara gitmez.»

— «Onu nasıl buluyorsun?» diye boncuk gözlerini gözlerime dikerek tekrar sordu.

— «İyi. İyinin de üstünde.»

— «O halde onu kazan» diye emretti. «Bir gün bir gemi bulup bu lânetli ülkeden kaçmamız gerek. Ülkenin ipek kumaşlarının yarısını

doğru dürüst bir kap yemek için gözümü kırpmadan veririm.» Anlamalı bir bakış fırlattı bana. - «Lady Om'u kazanabilir miyiz dersin?» Bu meydan okuyan hali beni öfkelenmişti. Hendrik hemen gülümsedi:

— «Yalnız acele etme. Kendini düşürme, ağırdan al. Sarı saçlarına ve boyuna poşuna gereken değeri vermesini bil. Bir kadın için bir düzine filozofun aklından daha önemlidir bu sahip olduğun özellikler.»

Bundan sonraki günler baş döndürücü bir hareketlilik içinde geçti. İmparatorla toplantılar, Taiwun ile içki masalarında sabahlara kadar süren bahisler, Yunsan ile sohbetler ve Lady Om ile geçirdiğim saatlerin dışında geceleri geç saatlere kadar Hamel'in emri üzerine Kim'den eski Kore efsaneleriyle saray geleneklerini ve soylu sınıfın konuşma dilini öğrendiğim ders saatleri. Bir denizci ömründe böylesine sıkı bir disipline ve çalışmaya alışkın değildir sanırım. Bir kukla haline gelmişim. Yunsan'ın kuklası olmuştum, bana ihtiyacı vardı. Hamel'in Kuklası olmuştum, benim ona ihtiyacım vardı. Çünkü o bana akıl vermese, olayları yönetmese kesinlikle bu oyunun altından kalkamazdım. Sadece Lady Om'un kuklası olmamıştım. Onun yanında gerçek bir erkektim. Ama yine de geriye dönüp o günleri anımsadığım zaman onun da kuklası olup olmadığı konusunda bazı kuşkularım olmuyor değil. Lady Om beni istemiş ve elde etmişti. Ama aynı isteği ben de duyuyordum ve uzun süredir aklıma takmıştım bunu. Onu kollarımın arasına almam, her şeyin aniden gerçekleşivermesi ne onun, ne Hamel'in, ne de Yunsan'ın isteğiyle olmamıştı. Çünkü hiç biri beni bundan alıkoyamazdı, buna itemezdi. Bu arada nasılsa bir saray entrikasının içinde buldum kendimi.

Tahminlerimin dışında aklımın eremeyeceği kulisler dönüyordu. Ama aldırıldığım yoktu, bütün bu işleri kovalama işini Hendrik Hamel'e bırakmıştım. Bütün yaptığım, yanımda olmadığı zamanlarda başımdan geçenleri en ince ayrıntısına kadar ona anlatmaktı. Bu düğümleri çözmek onun işiydi. Saatlerce düşünür, uğraşır. En yakın kölem olarak her yerde bana eşlik ediyordu. Zaman zaman Yunsan ile sohbetlerimize onu alırdım. Tabii Lady Om ile beraber olduğumuz zamanlar yanımda bulunamıyordu. Sadece onu ilgilendirmeyen bir takım noktalar dışında her şeyi yine ona rapor ediyordum.

Sanırım Hamel gizliden gizliye olayları yönetmekten büyük zevk alıyordu. Bütün tehlikenin benim üzerime yükleneyeceğini düşünemeyecek kadar da soğukkanlıydı. Herşey yolunda gittiği sürece o da memnundu, ben de memnundum. Ama işler ters yüz döndüğü anda o kolaylıkla sıyrılabilir benimse sonum olabilirdi. Hamel'in daha farklı düşündüğünü sanmıyordum ama sonunda sizin de tanık olacağınız gibi pek kurtulamadı.

Kim ile ilişkilerime, gelince, onu hiç yanımdan ayırmıyordum.

— «Yeter ki yanımdan ayrılma, her dileğini yerine getireceğim» diyordum ona. «Bir istediğin var mı?»

— «Kaplan avcılarını ve bütün gardiyanların komutanı olmak istiyorum» demişti bir defasında.

— «Biraz beklemesini bilersen bu dileğin gerçekleşecektir. Bir defa söz verdim sana.»

Bunun nasıl gerçekleşeceğini bilmiyordum ama Kim'e saray gardiyanlarının yönetimini vermeyi başardım.

Arkasından da Kaplan avcılarının komutanı oldu. Ona verdiğim sözü tutmuştu ama ikincisi onun üzücü sonu olmuştu.

Entrikaları ve tüm plânları Hamel ile Yun-san'a bırakıyordum. Onlar politikacıydı. Ben hayatımı keyfimde sürdürüyor, erkekliğimin tadını çıkartıyordum ve onlardan daha eğlenceli vakit geçiriyordum. Düşünün, ne geçmişi hatırlıyordum ne de geleceği düşünüyordum. Çünkü Yun-san ile Hamel benim için düşünüyorlardı. Sorumsuzca yaşıyordum.

Hamel daha çok benim sağlığım için endişeleniyor, Taiwun ile içki yarışmalarımıza engel olmağa çalışıyor, aptal bir köle gibi hareket ediyordu. Yunsan onu kolluyor, pek politik davranmadığını görüyordu. Lady Om sanırım gerçekleri ve herşeyi olduğu gibi görüyor ve bütün bildiklerini kendine saklıyordu. Hamel'in dediği gibi onun ilgilendiği benim yakışıklı görünüşüm ve güçlülüğümdü.

Lady Om ile aramızda geçenleri uzun uzun anlatmaya girişmeyeceğim. Ama ilişkimiz inkâr edilecek gibi değildi. Bir kadınla bir erkek birbirine tutkunsu krallıklar devrilir, onlar yine birbirlerinden vazgeçmez.

Derken hizmetkârlar arasında evliliğimiz hakkında söylentiler dolaşmağa başladı. Bir sarayda hizmetkârların koridor köşelerinde başlattıkları söylentilerin imparatorun kulağına gitmesi çok olağandı.

Saray, Cho-Sen'in nabzydı. Sarayın sarsılması, Cho-Sen'in yerinden oynaması demekti. Lady Om ile evlenmemiz Chong Mong-ju'ya büyük bir darbe olacaktı. Tabii hemen harekete geçti ama Yunsan onun bu tepkisine hazırды.

Chong-Mong-ju kentin rahiplerini kendi safına çekerek saray kapısının önüne kadar bir millik bir yürüyüş yaptırdı. İmparator korkuyla paniğe kapılmıştı bu gösteri karşısında. Yunsan da boş durmamış, kentin diğer yarısını kendi şahına çekmeyi başarmıştı. Üstelik Keijo, Fusan, Son-gdo, Pyen-Yang Chenampo ve Chemulpo gibi büyük kentlerin rahipleri de onun safında yer alıyordu.

Yunsan bir kale duvarı gibi dikilmişti İmparatorun karşısına. Lady Om ise sonradan bana açıkladığına bakılırsa gözyaşları içinde İmparatoru tacından edecek skandal tehditleriyle oyuna getirmişti. Uzun zamandır hazırlıklı bekledikleri oyunlardı bunlar.

Yunsan bir gün gözlerinde tahminimi aşan insanlı pırıltılarla saçlarımı evlilik düğümü atılacak kadar uzatmam gerektiğini söyledi.

Bir prensesin değil sıradan bir denizciyle, Koryu soyundan bile olsa adı sanı, tahtı olmayan biriyle evlenmesinin bu toplum içinde tepkilerle karşılanacağını tahmin edersiniz sanırım. Bu nedenle bir Koryu prensi olduğum öne sürüldü. Ve beş bölgenin eyalet reisi olan Chong Mong-ju'ya karşı yedi Koryu bölgesinin eyalet reisi olduğum ilân edildi. Cho-Sen'de yedi, uğurlu bir sayıydı. Bu saygıyı tamamlamak için Chon Mong-ju'ya bağlı iki bölgeyi daha yönetimim altında kalmak zorunda kaldık.

İnanılacak gibi değil doğrusu! Ben çılgınca serüvenler peşinde koşan bir denizciyken bir anda beşyüz askerle koskoca bir prens olup çıkmıştım. İnsanların ölümlerini yaşamlarını saptırmak ve türlü gaddarlıklar yapmak benim keyfime

kalmıştı. Bir hazinem ve işçilerin elinden son paralarını vergi keserek koparan bir haznedarım vardı.

Emrimdeki yedi bölge kuzeyde bir şerit halinde uzanıyordu. Bu kesimin ötesi şimdi Man-çurya olan, o zamanlar Hong-du dediğimiz Kızıl Başlılar'ın topraklarıydı. Bu topraklarda yaşayan ırk vahşi ve akıncı bir ırktı. Korkunç savaşçı olduklarını kendi deneylerimden biliyordum.

Başdöndürücü bir yıl geçti. Artık giderek artan bir ün yapmağa başlamıştım. Tabii arkamda Hendrik Hamel vardı. Ben sadece bir kuklaydım. Askerleri Hamel yetiştiriyordu ama aracı ben oluyordum. Onlara Kızıl Başlıların taktiklerini öğretiyordu. Bir yıl süren çarpışmalar sonunda kuzey şeritte barış sağlanmış, Kızıl Başlıların izi bile kalmamıştı.

Batı dünyasında bu dönemler ve verdiğimiz kanlı savaşlar tarihe geçmiş midir bilmiyorum. Eğer geçmişse sizlere yaşadığımız zamanlar hakkında fikir edinmeniz için yararlı olacaktır. Bir de ünlü Japon ordu başkumandanı Hideyos-hi'nin Kore istilâsının öykülerini zamanımızın yaşlılarından dinlediğimiz bir dönem olduğunu söylersem bilmem sizlere bir ipucu vermiş olabilir miyim?

Biz yine Keijo'ya ve Lady Om'un sarayına dönelim. Lady Om yıllar yılı karım olarak kaldı. Harikulade bir kadın olduğunu anlatmama ne yazık ki imkân yok. Evet, evliliğimize kimse ses çıkarmadı, yıllarca mutlu bir hayat sürdürdük. Chong-Mong-ju kuzeydoğu kıyılarına yerleşerek her şeyden elini eteğini çekti. Yunsan her zamanki gibi mükemmeldi. Geceleri tepelerde parıldayan tek meşaleler ülkenin barış sembolleri olarak sabaha kadar yanıyordu. İmparator, Yun-san'ın avucunda, her geçen gün biraz daha sıska bacakları titrek, gözleri çökmüş bir ihtiyar olmuştu. Lady Om ile ben kalplerimizdeki arzular yenmiş, huzur içinde ve mutluyduk. Kim daha önce de söylediğim gibi saray gardiyanlarının kumandanı olmuştu. Kwan Yung-jin'i, bir zamanlar bizleri meydan dayakları attığı için, elinden yetkilerini alarak Keijo kentinde bir daha geri dönmek üzere kovdum.

Johannes Maartens'e gelince onunla Hint Okyanusunda geçirdiğimiz günleri ve o zamanlar kaptanım olduğunu hiç bir zaman unutmadım. Uydurduğum masala göre Johannes kölelerimin dışında tek özgür kişiydi. Bu nedenle diğerlerinden farklı bir muamele görüyor, ona farklı haklar tanınıyordu. Ama ne sinsi bir köpekti o! Ba-na Kyong-ju bölgesinin eyalet reisi olmak istediğini söylediği zaman art düşüncelerini biraz sezmiştim. Ama seçtiği bölge ne tarım alanında, ne balıkçılıkta gelişmiş değildi. Halk yoksul olduğundan vergi kazancı da yoktu. Kısacası Kyong-ju için eyalet reisi olmak sadece sembolik bir anlam taşıyabilirdi. Bu yöredeki Tabong dağında eski Silla krallarının ve atalarının kemikleri gömülü olduğundan Kyong-ju toprakları kutsal sayılırdı. Oysa gerçekte sadece uğursuz bir mezarlıktan farksızdı bu kasaba. Maartens'in dört denizciyi yanında yardımcı olarak götürmesinden de hafif kuşkulanmıştım ama bir anlam çıkaramamıştım. Koskoca kaptanın yalnızlıktan korktuğu için dört adamını yanına aldığı düşünenecek değildim ya.

İlk iki yıl muhteşemdi. Yunsan'ın seçtiği sadık adamlarım her işi mükemmelen yürütüyordu. Lady Om'un güneydeki yazlık evine sık sık gidiyorduk. Benim tek meşgalem güreş, ok atma gibi sporlardı. Hepsinde de en üstün gelen bendim. Kuzeydeki dağlık bölgede ise kaplan avına akıyorduk.

Cho-Sen'in özelliği de muazzam dalgalarıydı. Kuzey doğu kıyılarının bir metreye ulaşmayan dalgalarına karşı batı kıyısında 40 metreyi bulan korkunç dalgalar yükseliyordu. Cho-Sen başka ülkelerle ticaret ve alışveriş yapmadığı için ne başka ülkelere gelen olurdu, ne de başka ülkelere giden. Bu tecrit edilmiş ülkeye yirmi yılda bir Çin büyükelçileri gelir, bu yolculuk da deniz aşırı yollar katederek Hong-du bölgesinden Mandarin yoluyla tam bir yıl sürerdi. Bu tur Çin hükümdarına Oho-Sen İmparatorunun kendi toprakları hakkında bilgi vermesi için düzenlenirdi.

Bu arada Hamel isyan etmeğe başlamıştı. Lady Om ile birlikte olduktan sonra Cho-Sen'den ayrılmak benim için hiç önemli değildi. O da benimle olduktan sonra dünyanın neresine olursa olsun geleceğini söylüyordu. Sizlerin de göreceği gibi söyledikleri gerçek ve içtendi.

Chong Mong-ju'yu öldürmemek Yunsan'ın en büyük yanlışlığı olmuştu. Ama Yunsan'ın yanlışlığı da denemezdi buna, çünkü başka türlü davranmağa cesaret edemezdi. Her ne kadar saray ileri gelenlerin gözünden düştüyse de Chong Mong-ju halk arasında özellikle belli bir rahip kitesi tarafından çok seviliyordu. Çoğu Budist olan taraftarları Chong Mong-ju için çeşitli gösteriler, yürüyüşler yapmışlardı. Asyalıların inanılmaz sabrı altedebilirdi ancak böylesine büyük çapta eylemleri, Chong Mong-ju'nun taraftarları Yunsan'ı şaşırtacak bir güçle saray gardiyanlarının ve hattâ Pyong Yang'ın kaplan avcılarını silip süpürüyorlardı. Ben, Lady Om ve sporla uğraşmaya adamıştım kendimi. Handrik hamel saray hazinesini boşaltmak için tasarılar içinde, Johannes Maartens de kendince bir takım plânlar peşindeydi. Chong Mong-ju'nun hiç bir uyarısız patlak veren isyanı çok insanın başını yaktı.

Johanns Maartens bu arada Silla'daki mezarları kazıp türlü ganimetler çıkarmış, kıyıya doğru dört adamıyla yola düzölmüşü. Ne var ki ertesi sabah basan siste yollarını kaybederek Chong Mong-ju'nun Silla bölgesindeki adamlarının eline düşmüşlerdi. İçlerinden kurtulan bir tek Herman Tromp olmuştu. Sonradan bana bunları da o anlatmıştı.

O gece Cho-Sen'de yayılan haberlere rağmen Keijo'da biz hiç bir şeyden haberdar değildik. Chong Mong-ju barış meşalelerinin yakılmasını emretmiş, bu arada Keijo'ya doğru önüne çıkan tüm engelleri yarararak yola çıkmıştı. Şafakta Keijo'ya varan haberciyi ilk gören ben olmuştum. Kentin ana kapısından giren habercinin atı yaralanmış, kendi de yaya olarak katettiği uzun yoldan bitkin düşmüştü. Tabii o habercinin benim alınyazımı ifade ettiğini o an için aklıma bile getirmemişim.

Geceyarısı her şey olup bitmişti bile. Chong ju'nun adamları imparatoru tutuklamış, sarayı ele geçirmişlerdi, imparatora bütün yöneticileri çağırmasını söyleyerek gözleri önünde teker teker hepsini öldürmüşler, bu arada Kaplan Avcı-

lan dağıtılmış, Yunsan ve Hendirk Hamel adamakıllı dayak yedikten sonra tutuklanmıştı. Adamlarımdan yedi tanesi Lady Om ile birlikte kaçmışlar, . Kim kendi adamlarına elinde bir kılıçla engel olarak, onlara yardım etmişti. Kaplan Avcıları bütün vahşetleriyle onu ezip geçmişler fakat ne yazık ki aldığı yaralara rağmen Kim ölmemiş-ti. Uzun, acılı günler izledi Kim'in yaşantısını bundan sonra.

Ani bir fırtına gibi gelip geçmişti olaylar. Bu devrim hareketinden sonra Chong Mong-ju dizginleri ele aldı. İmparator, Mong-ju'nun kuklası olmuş, bütün yöneticiler onun adamlarından atanmıştı.

Johannes Maartens ile üç adamı sarayın kapısı önünde diri diri boğazlarına kadar gömülü olarak halka teşhir edildi. Sadece su veriyorlardı onlara. Maartens bu işkenceye en çok dayanarak onbeş gün yaşamayı başarmıştı.

Kim'e gelince az önce de söylediğim gibi son nefesine kadar işkence çekerek öldü. Mong-ju, Hamel'i benim beynim olarak nitelendirerek halkın sevinç çığlıkları arasında hemen öldürttü. Yunsan ise onurlu bir ölüm şekli düşünmüştü. Gardiyan elinde zehirli su kabıyla hücrelerine girdiğinde Yunsan diğer gardiyanla satranç oynuyordu. Oyunun ortasında kendisini rahatsız eden gardiyanı azarlayarak suyu oyunun sonunda içeceğini söylemişti. Yunsan oyunu bitirene kadar gardiyan onu bekledi ve oyunu kazanan rahip su kupasını bir dikişte bitirdi.

Asyalıların kini korkunçtur. Mong-ju, Lady Om ile benden öcünü alabilmek için bizi öldürmedi. Hattâ bizi tutuklamadı bile. Lady Om'un tüm yetkileri ve malı mülkü elinden alındı. Cho-Sen'in en uzak köşesindeki bir köye gönderildik. Yedi adamımla beni kimse öldüremiyecikti, sokaklarda, işsiz ve aç, sürünmekle cezalandırılmıştık. Lady Om da aramıza katılarak hepimiz sokaklarda sürünmeğe terkedildik.

Bu yaşantıdan kurtulmak için gösterdiğim tüm çabalar Mong-ju tarafından engelleniyordu. Song-do köyünde hammallık yapmağa başladım. Lady Om ile sokaklarda geçirdiğimiz kış günlerinden sonra nihayet bir kulübe sahibi olmuştuk. Mong-ju buna da izin vermedi ve bizi tekrar sokaklara attırdı. İşte bu Vandervoot'un, Keijo sokaklarında öldüğü korkunç kıştı o.

Pyeng-Yang'da sakalık yaptım. Peygamber Davut'un zamanından kalma kalın duvarlı kenti halk bir kayık olarak düşünüyor, bu nedenle kayığın batacağı endişesiyle kuyu kazmaktan korkuyorlardı. Dolayısıyla bütün köy halkı omuzlarında, sırtlarında kovalarla denizden su

taşımakla ömürlerini tüketiyorlardı. Mong-ju farkına varana kadar ben de onlar gibi çalıştım. Fakat sonunda yine yaklanıp bir güzel dövüldükten sonra sokaklara atıldım.

Her defasında aynı olaylar tekrarlanıyordu. Wiju köyünde köpek kasaplığına başladım. Hayvanları kesip çengele asmak, derilerini yüzüp kurutmak işleriyle uğraşıyordum. Chong Mong-ju beni yine buldu. Sonra Pyonhan'da bir boyacının yanında, Kang:wun'da altın madenlerinde, Chiksan'da da halat bükme işinde çalıştım. Pa-dok'da hasır örücülüğü, Whang-hai'de ot toplayıcılığı yaptım. Masanpo'da bir pirinç tarlası sahibine, sulak pirinç tarlalarında çalışan bir ham-maldan daha az paraya kendimi sattım. Ama Chong Mong-ju'nun el atmadığı, burnunu sokmadığı bir işte çalışmadım.

Lady Om ile tam iki mevsim boş dolaştıktan sonra keşfettiğimiz bir vahşi pamuk tohumu yetiştirmeğe başladık. Bu bildiğimiz pamuktan farklı bir bitkiydi. Ender bulunan ve doktorlar için çok kıymetli sayılan bir ottu. Yetiştirdiğimiz tohumların satışından kazandığımızla ömrümüzün sonuna kadar rahatça yaşayabilirdik ama tarlamız elimizden alındı ve her defasında olduğundan daha korkunç bir dayak yiyerek yine sokaklarda sürünmeğe terkedildim.

Nereye gitsem Mong-ju'ya haber ulaştırılan adamlarıyla karşılaşıyordum. Bu yeni yaşantım süresince kendisiyle topu topu iki defa yüz yüze geldik. İlk defa Kangwun'un yüksek dağlarında fırtınalı günlerin birinde karşılaştık. Lady Om ile öküz eti olduğunu tahmin ettiğim berbat akşam yemeğimizi yemeğe hazırlanıyorduk. Dışardan tay çingirakları ve at nallarının gürültüsü duyuldu. Kapılar açıldı ve bütün görkemliliğiyle sırtındaki paha biçilmez Mongol kürkünden kar taneciklerini silkeleyerek Chong Mong-ju içeri girdi. Hemen kendisine ve yanındaki bir düzine kadar adamına yer hazırlandı. İçerisi pek kalabalık sayılmazdı. Mong-ju'nun bize takılan gözleri parıldayarak, anında handan atılmamız için emir verdi. Adamları bizi kırbaçlayarak fırtınalı gecenin soğuşuna terkettiler. Yıllar sonra sizlerin de göreceği gibi bir raslantı daha karşılaştıracaktı bizi. Mong-ju'dan kaçış yoktu. Kuzey sınırından geçmemize izin verilmediği gibi denize yaklaşılmıyorduk bile. Cho-Sen'in her tarafında adamlarına emir vermişti. Damgalı bir adamdım artık, kaçış yoktu benim için. Cho-Sen'in bilmediğim dağları, geçmediğim yolları kalmamıştı. Yıllar yılı bu ülkede aç bilâç gezindim, Lady Om da benimle birlikte her şeye

katlandı. Çalıp çırpıtığımız, bulduğumuz herşeyi yiyorduk karnımızı doyurabilmek için.

Bu süre içinde ölmemem garip değildi. Beni ayakta tutan iki neden vardı. Birincisi Lady Om'un varlığı, ikincisi de Chong Mong-ju'nun gırtlığına parmaklarımı geçireceğim günlerin umudu.

Keijo'nun kalın sınır duvarlarından her defasında geri çevrilerek Cho-Sen'i bir baştan öbür başa mevsimlerce, yıllarca dolaştık durduk. Bütün yollar bizim için birer eski öyküydü. Ülkenin dört bir yanında bizi tanımayan kalmamıştı. Lanetlenmiş kişiler olarak hammallardan dilencilere kadar Lady Om'a aşağılayıcı biçimde sarkıntılık eden insanlarla karşılaşıyorduk. Öfkeli yumruklarımınla susturuyordum hepsini. Gözleri yaşlı, iç geçirerek halimize acıyan ihtiyar

kadınlar, uzun sarı saçlarımla gözlerimin mavisine bakarak hayranlık duyan genç kadınlarla da karşılaştığımız oluyordu. Bir zamanların Lady Om'u ile Korya soyundan bir prensin düşmüş hali bazı insanların içini burkuyordu demek. Ama çocuklar bizi taşu tutarak peşimizden koşuyor, çirkin sözler sarfederek bize hep sataşıyorlardı.

Yalu kasabasının ötesinde uzak denizlere açılan boş bir bölge vardı. Cho-Sen'in tecrit politikasınca bu topraklar özellikle boş bırakılmıştı. Kuzey sınırındaki bu 40 millik şeritte bulunan tüm evler, çiftlikler ve kentler yok edilmişti.

Vahşi hayvanlar ve bu bölgeye ayak basan herkesi öldürmekle görevli Kaplan Avcılarının yuva-sıydı bu bölge. Yıllar geçtikçe bizimle aynı cezaya çarptırılan yedi adamımla birlikte Fusan'a sık sık gitmeğe başladık. Bu güney yörenin iklimi daha yumuşaktı ama bizim için önemli olan ikliminden çok Fusan'ın Cho-Sen'de Japonya'ya en yakın kasaba oluşuydu. Yine de gözle görülemeyecek kadar uzaktaydı Japonya ama oraya ulaşmak umudu hiç de uzak değildi. Avrupa'dan gelen, pek sık olmasa da bu kıyıları uğrayan gemiler olduğunu biliyorduk. Fusan'ın yüksek tepelerinde bir daha asla açılmıyacakları uçsuz bucaksız denizlere gözlerini dikmiş yedi denizcinin, gözlerimin önünde saçlarının kırıştığı o dönemleri hiç bir zaman unutamayacağım.

Artık yaşlanıyorduk. Yıllar ilerledikçe hep bir araya toplanamaz olmuştuk. İçimizden ilk ayrılan Hans Amden olmuştu. Yol arkadaşı Jacob Brinker ulaştırmıştı Fusan'a onun ölüm haberini. Tromp'dan iki yıl sonra, 90 yaşına varmadan da Brinker öldü. İkisinin yırtık pırtık giysileriyle güneşin altında yanyana, birbirlerine eski günlerin anılarını anlatarak çocuklar gibi incelmış kıkır kıkır, şuarsuzca gülüşmeleri hiç gözlerimin önünden gitmiyordu. Tromp bıkmadan usanmadan Kaptan Maartens ile Tabong dağındaki mezarları kazışlarını anlatır, tabutlarının içinde her kralın yanında yatan mummyalanmış cariyelerinden söz ederdi. Bir saat içinde o gu-nurlu mummyalan nasıl ufaladıklarını anlatır dururdu zavallı.

Gerçek bir yağmaydı doğrusu. Ertesi sabah

sis basmamış olsaydı Maartens topladığı ganimetlerle kaçıp gitmişti çoktan. Lanet olası sis! Lu öyküyü anlatan bir de şarkı tutturmuştu. Son nefesimi verene kadar kulaklarımda çınlayan, nefret ettiğim bir şarkıydı bu.

Kırk yıl Cho-Sen'de sefil bir dilenci olarak süründüm. Mürettebattan kalan ondört kişiden bir tek ben sonuna kadar dayandım. Lady Om da aynı çamurdan yoğrulmuş olacak, o da benimle her türlü koşullara dayandı. Artık dişleri dökülmüş, yaşlı bir kadın olmuştu. Ama hâlâ harikulade bir kadındı ve ölene kadar beni aynı heyecanla sevdi. Ben de yaşlı bir adam olarak hâlâ güçlü kuvvetli sayılırdım. Yüzüm yıpranmış, sarı saçlarım beyazlaşmış, omuzlarım çökmüştü ama hâlâ adalelerim kuvvetliydi. Ve bundan sonra anlatacaklarımı başaracak güçteydim.

Fusan tepelerinde bir bahar sabahıydı. Lady Om ile güneşin altında oturmuş, ısınmağa çalışıyorduk. Toz toprak içindeki giysilerimiz paramparçaydı ama tatlı tatlı gülüyorduk. O sırada bir gölge düştü güneşin üzerine. Sekiz hamalın taşıdığı tahterevanı ve önünde, arkasında gardi-yanlarıyla Mong-ju idi gelen. İki imparator tahta çıkıp inmiş, iç savaşın ardından açlık ve birkaç saray devrimi gelip geçmiş, Mong-ju hâlâ ölmemişti. Üstelik Keijo'nun hâlâ en kuvvetli adamıydı. Bizi son ziyareti sırasında seksen yaşına yakın olmalıydı.

- «İşte tam zamanı Kralım...» diyerek Lady Om yıllar yılı yüzüne bakmadığı Mong-ju'nun önünde eğilerek sadaka dilenir gibi sızlanmağa başladı.

Lady Om'un amacını hemen anlamıştım. Kırk yıl boyunca birlikte tasalamamış mıydık herşe-yi? Ben de yüzüme zavallı bir ifade takınarak yerlere sürüne sürüne Mong-ju'dan merhamet dilenmeğe başladım.

Keijo'nun güçlü adamının askerleri beni durdurmak istediler ama Mong-ju titrek sesiyle onlara engel oldu. Yine titreyen elleriyle tahtere-vanın ipek perdelerini araladı. Yılların kiniyle, bu davranışımız karşısında, gözleri parlamıştı.

Lady Om'un dilenci kılığıyla bana «Hadi Kra-lim' diye seslenişinde ise yılların sevgisi ve bağlılığı vardı. Aynı anda kızıl öfkem tüm vücudumu sarmış, artık kontrolümü kaybetmişim. Kendime gelmek için vücudumu sarsmak istedim. Bu sarsılışımı yaşlılığımaya vermişlerdi. Elimde dilenci kabımla sızlanmağa devam ederek ve gözlerimdeki kızıl öfkeyi Mong-ju'dan saklamağa çalışarak aramızdaki mesafeyi ölçmeğe çalıştım. Bundan sonrası kıpkızıl bir bulutun çöküşü gibi ipek perdelerin yere inişi ve adamlarının boş çabaları arasında parmaklarımı Mong-ju'nun boğazına geçirişimle son buldu. Tahterevan tersyüz dönmüştü. Altında mı kalmıştık, üstünde miydik farkında değildim ama parmaklarım Mong-ju'nun gırtlığına kenetlenmiş, bırakmıyordum.

İpek perdeler ve yumuşacık yastıklar arasında birkaç darbe yediğimi anımsıyorum. Ardından atıların kırbaçları ve rastgele vücuduma sarılan ellerin yırtıcılığını hissettim. Sersemle-miştim ama kendimi kaybetmemiştim. Parmaklarımı yıllar yılı aradığım Mong-ju'nun buruşmuş gırtlığından ayırmıyordum. Chong-ju elimden

kurtlanıyordu ama ben de sürekli olarak vücuduma inen darbelerden kurtulamıyordum. Sonunda Fusan tepelerine karanlık çöktüğünde ve beni kanatları arasına sardığında Chong Mong-ju da çoktan ölmüştü.

BÖLÜM : 16

HAPİSANE müdürü beni andıkça gurur du-yuyordur eminim, çünkü ona insan ruhunun ne olduğunu öğretim. Ne var ki tüm işkencelerine karşı zafer kazanan ruhumla onun ruhunu aşağılayarak öğrettim ona bunu. Ve şimdi ben, Folsom hapishanesinde idamımı bekliyorum. Atherton ise hâlâ San Quentin'in kralı olarak görevini bu duvarların arasındaki tüm tutukluları karşısında titreterek sürdürüyor. Ama kendi kendine kaldığı zaman benim ondan daha büyük bir insan olduğumu çok iyi biliyor.

Benim gücümü kırmak için boşuna uğraştı durdu. Hiç kuşkusuz işkence ceketinde ölmemi istediği çok olmuştur. Beni sorulaması öyle uzun sürdü ki usanmıştı artık. Her seferinde tekrarı-c'ığı gibi ya dinamitlerin yeri ya ölüm diyordu ve ben inanılmaz inadımı sürdürüyordum.

Jamie hapisanenin kıdemlilerindendi ama benimle uğraşmaya dayanamayıp umutsuz bir şekilde bir gün hücremden çıkıp giti ve bir daha da ayak basmadı.

Arkasından Atherton da olmayan dinamitlerin yerini öğrenmek için sorulamalarına İsrarla devam etmesine rağmen benden korkmaya başlamıştı. Sonuna doğru Jake Oppenheimer iyice inançlarını sarstı. Oppenheimer korkusuz bir adamdı ve sözünü hiç esirgemezdi. Hapisanenin tüm işkencelerine kılı kıpırdamadan katlanmıştı bunca yıl. Son olaylar sırasında ben işkence ceketinde kendimden geçmiş, bambaşka bir dünyadaydım.

Olanları bana sonradan Ed Morrell anlattı:

- «Atherton, Standing'i idam edemezsiniz» demişti Oppenheimer. «Bir gün Morrell ya da ben bu yaptığınızı California'nın bir ucundan öbür ucuna kadar duyuracağız. Ya onu idam sehvasına göndermekten vazgeçin, ya da yaptığınız bu korkunç adaletsizliğin duyulmasını istemiyorsanız üçümüzü birden öldürün.

Hazmedemiyceğin bir lokma attın ağzına, bu işin altından kalkamıya-caksın. Nerde sende o yürek!»

Oppenheimer bu cüretkarlığının cezasını 100 saat işkence ceketine bağlanarak ödemişti. Yüz saatini tamamladığında, işkence ceketinden çıkar çıkmaz, hapisane müdürünün yüzüne tükür-müş, tekrar bir yüz saatlik cezaya çarptırılmıştı.

İkinci yüz saatlik cezasını tamamladığında hapisane müdürü işkence ceketini çözümlerken Op-penheimer'in hücrelerine gelmemiştir. Oppenheimer'in sözleri ve davranışları onu korkutmuştu anlaşılır.

Dr. Jackson'a gelince, içlerinde en dayanıklı o çıkmıştı. Benim olağanüstü bir yaratık olduğuma inanmış, heyecan ve merakla tıpta eşine raslanmaz olayı izlemeğe devam ediyordu.

Bir defasında başıma dikilerek hapisane müdürüne en fazla yirmi gün dayanabileceğimi söylemişti. Öylesine kendinden emin bir hali vardı ki, hemen cevabımı yapıştırdım.

- «Eliniz çok sıkı, doktor, en az yüz gün daha dayanabilirim» dedim. «Hele siz böyle bir tahmin yaptıktan sonra.»

Chong Mong-yu'ya duyduğum kını anımsıya-rak kırk yıl nasıl sabrettiğimi düşündüm. «Siz bütün insanları kendi korkaklıklarınız çerçevesinde değerlendiren aşağılık yaratıksınız. Ama ben bu ölçüleriniz dışında, gerçek bir insanım. Ağzımdan bir lâf almayı marifet sayacak kadar zavallı yaratıksınız» diye onlara çıkışarak sayıp sövdüm. Hepsini köleydi onların, korkaklıklarının, kirli ruhlarının kölesi. Oysa ben özgürdüm. Sadece bedenim orada, onların kapattığı dört duvar arasındaydı ama bunu anlayacak insanlar değildi hiç biri. Ben bedenimi yenmiş, zamanı aşmışım çoktan. Dört duvar arasında hapsettiklerini zannettikleri bedenim yaptıkları işkencelerin acısını duymuyordu bile.

Düşlerimi zaman zaman Morrell ile Oppenheimer'e anlatıyordum. Morrell de bu deneyleri geçirmiş, bir bakıma yaşarken ölmenin ne demek olduğunu biliyordu. Ama Oppenheimer sonuna kadar kuşkuyla dinledi beni. Zaman zaman bir ziraat profesörü değil de bir romancı olmadığımı üzüldüğünü söylüyordu alay ederek.

- «Fakat Cho-Sen adıyla düşlerimde yıllar yılı yaşadığım yerin Kore olduğunu pekâla kanıtlayabiliyorum» diye onu inandırmaya çalışıyordum. «Ya da Darrell Standing olarak ömrümden görmediğim, tatmadığım 'kimchi'nin bir çeşit turşu olduğunu nereden bilebilirdim? Adam St-rang kişiliğinde o pis kokulu iğrenç kimchi'den o kadar çok yemiştim ki artık iyisini ve kötüsünü ayırdedebilecek hale gelmişim. Bu ancak bana, yani Darrell Starding'e, eski yaşantılarımdan biri olan Adam Strang'ın yaşantısındaki deneylerle iletilmiş bir bilgidir. Nasıl anlayamıyorsun bunu Jake? İnsanların ruhu böyle gelişir.»

- «Bırak bu zıvaları» diye- duvarı tıkırdattı. «Ben Jake Oppenheimer olarak doğdum ve daha önce hiç bir kişilikte, başka yaşantılar içinde olduğumu da hatırlamıyorum. Ama ben de 'Kimchi'nin ne olduğunu biliyorum. Eskiden Cho-Sen adıyla bilinen bir ülkede

Fusan'lı kadınların yaptıkları bir çeşit turşudur. Çok berbat kokar, iyisiyle kötüsü kokusundan ayırdedilir. Ed, sen bu tartışmaya katılma, profesörü matedene kadar bekle. Evet, sayın profesörüm bu kimchi denen turşu çeşidini ben nereden biliyorum? Jake Oppenheimer olarak bilgilerimin dışında, deneylerimin dışında bir kavram bu benim için.»

- «Hayır değil, çünkü ben bunu sana öğrettim.»

- «Pekâlâ öyle olsun. Sana kim öğretti bunu?»

- «Adam Strang.»

- «Aslında Adam Strang ve kimchi daha önce okuduğum kitaplardan aklımda kalan bir takım isimlerdir. Bunlar da sana bir vasıtayla aktarılan bilgiler sayılır.»

- «Ama böyle bir kitap okuduğumu hatırlamıyorum. Sadece Korenin Japonya ile Rusya arasındaki savaşta adı geçen bir yer olduğunu biliyorum, o kadar.»

- «Peki bütün okuduklarını hatırlar mı insan?»

- «Hayır..»

- «Teşekkürler profesör.» -«Evet ama...»

- «Teşekkürler dedim ya profesör» diye tanığın ağzından kesin bir ipucu yakalamış bir yargıç tavrıyla beni susturdu.

Onu içtenliğime inandırabilmem imkânsızdı. Bütün anlattıklarımı hayal gücünden yarattığımı iddia ediyor, yine de merakla serüvenlerimi dinliyor, ısrarla anlattırıyordu.

Ed ile daldığımız felsefelerden bizi uzaklaştırarak serüvenlerimin sonunu merak ederdi.

Evet biçimler kalıcı değildir ve maddenin hafızası yoktur. Jake Oppenheimer'a ilettiğim Kore serüvenimi sizlere de iletmış sayılırım. Kafanızdan bu olayları atmağa çalışırsanız bunu başaramıyacağınızı göreceksiniz.

Yaşadığınız sürece bunlar hafızanızda kalacaktır. Evet hafıza kalıcıdır ama madde erir gider, biçimler asla tekrar eski hallerini almaz. Cisimler parçalanır, dağılır ve yok olur. Biçimler görünüp geçer giderler. Lady Om'un o güzel görüntüsünün göçüp gittiği gibi. Ancak Lady Om'un anısı onu tanıyan ve duyanların ruhunda sonsuza kadar kalacaktır, çünkü ruh zaten ölümsüzdür.

Tekrar anılarımı anlatmağa dönmeden önce hücredeki ilgi çekici bir olayı sizlere aktarmak istiyorum, daha doğrusu kendimi buna zorunlu hissediyorum. İki açıdan ilgi çekici bir olaydı bu.

Jake Oppenheimer'in şaşırtıcı akıl gücünü gösteren bu olay aynı zamanda işkence ceketindeki düşlerimin ve dolayısıyla deneylerimin varlığını da kanıtıyor.

— «Aklıma ne takıldı, biliyor musun profesör?» diye Jake bir gün duvara vurarak sordu. «Şu Adam Strang hikâyesini anlatırken imparatorun soylu kardeşiyle satranç oynadığından söz etmiştin. Bildiğimiz satrançtan farklı bir oyun muydu acaba o zamanlar oynanan?»

Ona normal halime döndükten sonra oyunun ayrıntılarını hatırlayamadığımı söyledim. Tabii kahkahalarla güldü bu cevabıma Jake Op-penheimer. Adam Strang'ın kişiliğinde sık sık satranç oynadığımı be-lirgin bir şekilde anımsıyordum. Ama normal halime döndüğümde düş-lerimdeki olaylarla ilgili hiç bir ayrıntı hatırlamıyordum.

Bu düşleri birbirine bağlı olaylar şeklinde görüyordum, ancak hiç bir seferinde bu düşlerimin hangi zamanda ve ne tür olaylar arasında geçeceğini önceden bilmiyordum. Özellikle Jesse örneğini vererek defalarca dağ çayırılarındaki kervana dönüşümü buna örnek vermek istiyorum. On günlük bir işkence cezası süresinde tarih öncesi devirlere kadar gidip çeşitli zamanlarda, çeşitli kişilikler içinde buluyordum kendimi. Evet, bu olaylar kendi içinde belli bir sıra izliyordu ama hiç bir zaman önceden tasarladığım düşlere geri denemediğim gibi kendimi nerede ve ne koşullar içinde bulacağımı da kestiremi-yordum.

Tekrar Adam Strang'ın kişiliğine büründü-ğüm zaman özellikle satranç oynayışıma dikkat etmeğe karar verdim. Bu fırsatı ele geçirene kadar da bir ay geçti. Tabii bu süre içinde Oppen-heimer'in alaylarına katlanmak zorunda kaldım.

Tekrar kendime geldiğimde hemen duvara vurarak Oppenheimer'a tezimi savunmak için delillerimi ona ilettim. Ve ona asırlar önce Cho-Sen'de oynadığımız satrancı öğretim. Batı ülkelerinde bugün oynanan satrançtan farklıydı ama sanırım Hintlilere dayanan bu oyunun esaslarında fazla bir değişiklik yoktu. Cho-Sen'de oynadığımız satranç tahtasının altmışdört değil de sek-senbir karesi vardı. Piyonların sayısı da sekiz değil, dokuzdu. Taşların oynanışında da aynı esaslar kullanıldığı halde farklılıklar çoktu.

Seksenbir karelik satranç tahtasına taşlar üç sıra halinde diziliyordu. En ön sırada dokuz piyon, ikinci sırada bugünkü satrançtaki kalelerin yerine geçen iki taş ve en arka sırada, ortada, şah ile iki yanında geri kalan taşlar sıralanıyordu. Onaltı yerine yirmi taşla oynanan bu satrançta vezir yoktu. Bugünkü satrançtan bir başka farklılığı da vurulan taşın oyundan çıkarılmaması, onun yerine vuran tarafın eline geçmesi kuralıydı.

Oppenheimer'a bugün bildiğimiz satrançtan çok daha zor olan bu oyunu öğrettim. Bulduğumuz hücrelerde kışın ısınma sorunu halledilmemişti. Oppenheimer ile o kışın soğuğunu zihinlerimizi Cho-Sen satrancıyla meşgul ederek hissetmedik diyebilirim.

Oppenheimer yine de bu değişik oyunu asırlar öncesinden getirdiğimi kabul edemiyor, bir zamanlar okuduğum ve sonradan unuttuğum bir bilgi olarak düşlerimde bilinçaltımı zorlayarak ortaya çıkardığımı söylüyordu. Bu inançlarına dayanarak tekrar psikolojik ilkeleriyle beni ikna etmeğe çalışıyordu.

—; «Ed Morrell'in duvara vurarak şifreli konuşmamız için bir usul bulmasına benziyor bu» diyordu. «İşte sen de herhangi bir yerde okumamış bile olsan bu oyunu yeni keşfetmiş sayılırsın.»

— «Ben birşey keşfetmiş değilim, asırlar önce Asyalıların oynadığı bir oyundu bu. Seni nasıl inandırabilirim bilmiyorum ki.»

— «O halde ya bir yerde okudun, ya da gördün.»

Bu tartışmalarla ilgili son bir delil göstermek istiyorum sizlere. Folsom'da bir Japon ka-atil vardı. Evet, vardı diyorum çünkü geçen hafta idam edildi. Ona Oppenheimer ile sürüp giden tartışmamızdan söz etmiştim. Anlattığım satranç oyunu Japon satrancına çok benziyordu. Öyle ki, benim anlattığım oyunlar Japon satrancı, batı dünyasında oynanan ve bildiğimiz satrançtan çok farklı fakat birbirine bir o kadar benzer iki oyundu.

BÖLÜM : 17

SEVGİLİ okurlarım, biraz gerilere, bu hikâyenin başlarına dönerseniz, benim Minnesota çiftliğinde bıyıkları yeni terlemiş bir delikanlıyken Kutsal Ülkenin fotoğraflarına nasıl baktığımı, yerleri nasıl tanıyıp oralardaki değişiklikleri gösterdiğimi hatırlarsınız. Yine bunun gibi, cüzzamlıların iyileştirilmesi sahnesini naklederken, konuğumuz büyükelçiye kocaman kılıcımla at üzerinde önemli bir kişi olduğumu anlatışımı da hatırlayacaksınız.

Çocukluğa ait bu anı, Wordsworth'un de dediği gibi, uzayıp giden bir zafer bulutuydu. Küçük Darrell Standing'in dünyaya gelişini bütün bütüne unutmuş değilim. Fakat çocukluk bilincimin yüzeyine çıkan başka zamanların, başka yerlerin anıları kısa zamanda uzaklaşıp kayboldu. Aslında, bütün çocuklarda olduğu gibi, hapisane duvarları üzerime kapanınca ben de güzel anılarla dolu olan geçmişimi hatırlamaz oldum. Kadından doğan her erkeğin benimki gibi parlak, güçlü bir geçmişi vardır. Öte yandan yine kadından doğmuş pek az erkek ise yalnızlık ve işkence-göm-leği yıllarının ızdırabını çekmek için yeterince şanslıdır! Benim

yazgım da buymuş... Bir sürü anılarım arasında, atın sırtına kurulup cüzzamlı-ların tedavi edilmesini seyrettiğim o günleri tekrar tekrar hatırlamayı başarmıştım işte.

Adım Ragnar Lodbrog'tu. İri kıyım bir adamdım. Lejyondaki Romalılara kıyasla rütbem biraz daha yüksekti. Fakat bir lejyona kumanda etmeğe başlayışım, İskenderiye'den Kudüs'e yaptığım geziden sonraki döneme rastlar. Kalabalık, karışık bir yaşantıydı. Kitaplarda yıllarca tuttuğum notlarda o günlerden hiç söz yok. Bu nedenle Kudüs'e gelene kadarki yaşantımdan uzun uzadıya söz edemeyeceğim.

Çok eski yılların dışında herşey açık ve belirgindi. Annemi hiç tanımadım. Bana fırtınalı bir günde, Kuzey Denizinde bir kadirgada bulunan bir tutsak kadından dünyaya geldiğimi söylemişlerdi. Annemi bir deniz savaşından ve sahildeki kalenin yağma edilışinden sonra ele geçirmişler. Kadıncağız fırtınanın en şiddetli anında ölmüş gitmiş. Yaşlı Linaard'ın söylediğine bakılırsa, Kuzey Danimarka'lılardanmış. Bir deniz savaşı, derken yağma, çatışma, talan ve kayalara çarpıp parçalanmamak için uzun gemilerle denize açılış, buz gibi, amansız sularla amansız bir mücadele, ölüm kalım savaşı sırasında son nefesini vermekte olan yabancı bir kadına kim aldırış ederdi? Ölü sayısı yüksekti. Erkekler, ölenlerle değil, yaşayan kadınlarla meşgul oluyorlardı. Gene yaşlı Linaard'ın anlattığına göre, doğuşumu hemen izleyen olaylar çocukluk imgelerim arasında önemli yer tutuyordu. Temizlik işlerinde çalışmak için çok yaşlı olan Linaard, tutsakların hastabakıcısı, doktoru, ölü kaldıracısı olmuştu. İşte ben fırtınalı bir havada, tuzlu köpüklerin üzerime savrulduğu bir sırada dünyaya gelmişim.

Aradan çok geçmeden Tostig Lodbrog gözlerini bana dikmişti. Uzun gemiyi yönetiyordu Lodbrog.

Çapulculuğu yapan, tutsakları alan, fırtınayla mücadeleden galip çıkan sekiz uzun geminin arasında onunki de vardı. Tostig Lodbrog'a, Muspell da diyorlardı. Muspell «barut» anlamına geliyordu. Herhalde öfkeden daima yanıp tutuştuğu için olacak. Yiğit olduğu kadar zalimdi de. O kocaman göğsünde aşımını bilen bir yürek yoktu sanki. Hasfarth'daki çatışmadan sonra, üzerinde savaşın teri kurumadan, baltasına dayanarak Ngrun'un yüreğini yemişti. Gene öfkesi yüzünden, oğlu Garulf'u tutsak olarak Germenlere satmıştı. Şarap kadehi olarak Guth-laf 'ın kafatasını kullanırdı.

Fırtına geçtikten sonra, ıslak, kaygan güvertede Linaard beni ona götürmüştü. Daha bir iki saatlik bir bebektim, beni tuzla kaplı bir kurt derisine sarmışlardı. Vaktinden önce doğduğum için, minnacık bir şeydim...

Beni gören Tostig, bira bardağını dudaklarından çekerek: — «Ha-ha, vay bacaksız vay!» diye bağırıyordu.

Hava çok sertti. Fakat söylediklerine bakılırsa, beni postun içinden çıkarmış, bacağımı başparmağıyla işaret parmağı arasına alarak çıplak bebek vücudumu rüzgâra karşı tutmuştu. «Balık, balık!» diye gülmeğe devam etmiş, «Karides kerata!» diyerek beni kocaman işaret parmağı ile başparmağı arasına sıkıştırmıştı. Linaard her iki parmağının da benim bacaklarım dan daha kalın olduğunu söylüyordu. Tostig benimle oynamayı kafasına koymuştu.

- «Bacaksız susamıştır, biraz sulayalım onu.»

Bunu söyler .söyemez de, bardaktaki birayı başımdan aşağı boşaltmıştı. Az daha boğulacaktım... Hayatta bulunduğum kısa süre içinde anne memesi bile görmemişim: Neyse ki Linaard hemen atılmıştı ama, Tostig Lodbrog onu öfkeyle geriye itmişti. Güverteye yuvarlandık, Kuzey Danimarka'lılarla yapılan savaşta yakalanan azman köpekler üstümüze atıldılar.

Köpekler yaşlı adamı, beni ve kurt postunu çekiştirip dururlarken, Tostig Lodbrog «ha-ha!» diye kükrüyordu. Fakat Linaard ayaklarını köpeklerin dişlerinden kurtarmış, postu kaybetmek pahasına beni onlara karşı korumuştü.

Tostig Lodbrog birasını bitirip bana bakmıştı. Linaard bu adamdan af dilemenin gereksizliğini biliyordu, çünkü acıma duygusundan iz yoktu onda.

- «Bacaksız velet» diye bağırıyordu Tostig. «Kuzey Danimarka'lı kadınların hepsi birer adi köpek.

Erkek değil, cüce doğuruyorlar. Şuna bak, ne işe yarar ki bu? Adam olur mu bundan? Dinle

Linaard, en iyisi komi yap sen bunu büyüyünce. Yalnız dikkat et, köpekler onu masadan yanlışlıkla kemik diye almasınlar!»

Hiç bir kadın tanımamıştım. Yaşlı Linaard hem dadı, hem hastabakıcıydı. Ciyak ciyak ağladığım bebeklik günlerini nasıl atlattım, Tanrı bilir! Tostig'in cücelik iddiasını yalanlamak için güçlü olmam gerekiyordu. Bunun için de demirden yaratılmış olmalıydım! Bütün içki bardakları, ve kaplarıyla haşır neşir olmam gerekti. Birayı kolay kolay başımdan aşağı boşaltamazdı o zaman. Bu on,un en sevdiği şakalardan biriydi. Onun gibi kuş beyinli bir adam için, normal bir şakaydı herhalde.

İlk anılarım Tostig Lodbrog'un kadirgaları, savaşçıları ve Brunanbuhr'daki lokantalarla ilgiliydi. Bir komi olarak yetiştirildiğim için. Guth-laf 'ın içi şarap dolu kafatasıyla, Tostig'in denizcilere küfürle karışık bir şeyler anlattığı masaya doğru sendeleye sendeleye yürüyüşüm, ilk izlenimlerim arasında yer alıyor. Bu denizcilerin hepsi deliydi, delilikten başka bir şey değildi yaptıkları. Ama henüz fazla bir şey bilmeyen benim için, normal bir yaşantı biçimi gibi geliyordu bu gördüklerim. Çabucak öfkelenen, çabucak kavgaya tutuşan tiplerdi hepsi de. Düşünceleri ilkeldi, yemek yemeleri ve içki içmeleri de. Ben de onlar gibi büyüdüm. Başka türlü olabilir

miydi zaten? Bağırarak konuşan sarhoşlara ve Hialli, cesur Hogni, Niflung'un altını ve Gudrun'-un intikamı üzerine şarkılar söyleyen aşıklara içki taşıyordum. Gudrun'la Atli'nin ilginç bir hikâyesi vardı: Savaş bütün hızıyla sürüp giderken Gudrun, yemesi için çocuklarının ve kendisinin yüreğini vermişti ona. Mademki böyle bir okulda ders görüyordum, benim de öfkem olacaktı tabii. Sekiz yaşına geldiğim zaman ilk kez diklendiğimi hatırlıyorum. Bu da Brunanbuhr'lu adamlarla, kont Agard'ın üç uzun gemisiyle ve dost olarak gelen Cermen'lerin içki içtikleri bir sırada oldu. İçinde sıcak baharatlı şarap bulunan kafatasıyla Tostig Lodbrog'un yanbaşımda durdum. Tostig'in, Kuzey Danimarkalılara söylediği saçma sapan sözleri bitirmesini bekledim. Fakat o ileri geri konuşmağa devam ediyor, ben de yanında bekliyordum. Sonunda Kuzey Danimarkalı kadınlara sataşmağa başladı. O anda Kuzey Danimarka'lı annemi hatırladım, kan beynime sıçradı ve elimdeki kafatasını suratına çarptım. Baharatlı şarap suratını, gözlerini yakmış, canını fena halde acıtmıştı. Can acısıyla gözlerini ovuşturarak bana doğru yürüdü, kocaman yumruklarını sağa sola savurdu, beni görmeyişinden yararlanarak küçük çakımı karnına kalçasına, bacağına üç kez sapladım. Daha yukarısına boyum yetişmiyordu çünkü. Birden kont Agard kılıcını çekti, Cermenler onun çevresinde toplanırken bağırdı: — «Domuz herif! Domuz herif! Bırakın dövüşünler!»

Ve orada, Brunanbuhr'un çınlayan çatısı altında, Danimarka'lı komi, güçlü kuvvetli Lodbrog'la dövüşüyordu. Derken bir yumruk yedim, gözlerimde şimşekler çaktı, soluğum kesildi ve bardaklarla şişeler arasından uçtuğumu hissettim. Lodbrog kükreyerek buyurdu: - «Atın onu! Köpeklere atın!»

Fakat kont buna engel oldu, Lodbrog'un o-muzuna vurdu ve beni aramızda kurulan bir dostluğun anısı olarak beraberinde götürmek istediğini söyledi.

Ve böylece, kont Agard'ın gemileriyle güneye doğru yol almağa başladım. Onun komisi ve kılıç taşıyıcısı oldum. Bana Ragnar Lodbrog adını taktı. Agard'ın ülkesi Frizye'lilerle komşuydu. Bataklık, düz bir araziye kurulmuştu, havası sisliydi. Üç yıl, ölümüne kadar kaldım onunla. Avlanırken olsun, genç karısı Eigiya'nın diğer kadınlarla ayrı bir masada oturduğu içki âlemlerinde olsun yanından hiç ayırmıyordu beni. Bugün Fransa kıyılarının bulunduğu denizlerde Agard'ın sayesinde güney ülkelerini ve güney ülkelerinin kadınlarını tanıdım.

Ne çare ki bu kıyılardan Agard'ı ağır yaralı bir şekilde geri getirdik. Artık kurtulması imkânsızdı, ağır ve işkenceli bir ölüm bekliyordu onu. Elgiva ile baş ucunda âyinler okuyarak vücudunu yaktık. Elgiva altın rengi giysiler içindeydi. Onunla birlikte dokuzu kadın, sekizi erkek altın tasmalı zincirlere vurulu köleler de aynı ateşte yakıldı.

Ben yanmamıştım. Onbir yaşında, teni henüz yünlü bir kumaşın temasını hissetmemiş, korkusuz Ragnar Lodbrog yanmamıştı. Elgiva'nın ölüm şarkısını söylediği, ölmek istemiyen kölelerin isyankâr çığlıkları arasında iplerimi koparak kaçtım. Boynumdaki altın tasmanın zinciri üzer-rime saliverilen köpeklere karşı işe yaradı. Parmaklıkların ardında toplum dışı edilmiş, kaçak esirler, yabani adamlar ve bütün ülkenin başıboş serserileri heyecanla, ağızlarının suyu akararak bekleyiyordu. Av hayvanları gibi yakalanıp güçlükte zaptedilen yabani yaratıklardı bunlar.

Agard'ın yanında geçirdiğim üç yıl içinde ben de vahşi koşullar altında yetişmiştim. Bana dış bileyecek halleri yoktu. Boynumdaki altın tasmayı ganimet olarak alıp Saxon'lu iki avcıya sattılar beni. Güneydeki ormanlara kaçıp Touton'lar tarafından özgür bir kimse olarak kabul edildiğim günlere kadar karşılaştığım güçlüklerin ayrıntısına girmeyeceğim.

Bu ormanların yerlileri Harrobrogian'lar, kabileler halinde yaşıyorlardı. Bir süre sonra Ro-ma'lılar tarafından istilâ edilen bu topraklara sığamayan insanlar arasında korkunç bir savaş çıktı. Roma'lılara döğüşmeyi öğrettiğimiz kadar onlar da bize iyi bir ders verdiler. Sonunda Ro-ma'lıların eline esir düşerek yıllardır uzak kaldığım denizlere açılma fırsatını buldum.

Roma'ya gelip esirlikten kurtulduğum, özgür bir vatandaş olarak askerlik yaptığım dönemleri uzun uzadıya anlatmağa girişmeyeceğim. Bütün bunlardan sonra İskenderiye'ye, oradan da Kudüs'e gittim.

Bu arada ufak tefek Roma'lı ve Kudüs'lüle-rin, iri yapılı, sapsarı saçlı, koyu tenli bir adamı yadırgamalarını anlatmadan geçemeyeceğim. Kuzey'den geldiğini tahmin ettikleri bu adama sokaklarda durup durup bakmaları olağandı bir bakıma. Roma'lılar iyi döğüşen, gözüpek kimselerdi. Ancak güvenilir değillerdi.

Roma'ya ilk geldiğim gece eyalet valisi Pila-te'nin evinde arkadaşı Antipas'ın karısıyla karşılaşmıştım. Ondan sizlere Miriam adıyla söz edeceğim. Fakat nasıl bahsedeceğimi de doğrusu hiç bilmiyorum. İnsanın duygularından söz etmesi güçtür. Bir dışının yarattığı duyguları sözcüklerle ifade etmenin zorluğunu sanırım tahmin edebilirsiniz. Mantığın dışında kalan bu duygusallığın coşkunluğu öylesine ulaşılmazdır ki, anlatılması mümkün değildir.

Genel olarak her dışı, her erkeğin aklını çe-lecek bir yaratıktır ama bu ilişki bir tek çiftte karşılıklı ve yoğun bir biçimde gelişirse aşk diye nitelendirilir. Miriam ile ilişkilerimiz de normal olarak bir erkeğin bir dışıye duyacağı arzuya başlamış, derinleştikçe özellikler kazanmıştı.

Büyük bir kadındı o. Evet, gerçekten de başka sözcük bulamıyorum onu tanımlamak için. Güzel bir görünüş, normal bir Kudüs'lü kadının çok ötesinde güçlü bir kişilik ve sıralıyamıyacağım daha bir çok üstün özellik. Miriam aristokrat bir ailedendi. Ama bu yüzeyde kalan bir soyluluk değil, özünden, köklü bir soyluluktur. Hem akıllı, hem kadınsıydı. Sonunda bu kadınsı yanıyla hem kendini hem de beni aldatmış olduğunu sizler de göreceksiniz. Gözleri ve saçları aynı mavi siyah tondaydı. Görünüşümüz ve renklerimizle öylesine mükemmel bir çift meydana getiriyorduk ki, dünya kurulalı beri bizim kadar birbirine yakışan bir çiftin daha var olabileceğini düşünemiyordum bile.

Gözüme geldiğimiz an birbirimize teslim olmuştuk. Nedense o anda bana ait bir kadın gibi benimsemiştim onu. Aynı duygularla onun da beni benimsemesi hiç bir açıklama, tartışma ve zaman kaybını gerektirmemişti. Ona doğru yürüdüm, koltuğundan hafifçe kalktı ve Pilate'nin karısı sinirli bir kahkaha atana kadar gözlerimizi birbirimizden ayıramadık. Dönüp Pilate'nin karısıyla da ilgilenmem gerektiği düşüncesiyle kendime geldim. O arada Pilate'nin, Miriam'a verdiği sözü tutmuş olmaktan memnun bir bakışla ona göz attığını farkettim. Pilate, Suriye'den geleceğimi derebeyi Qduymuştu ve anlaşılabilir aralarında sözü geçmişti.

O gece en çok Pilate konuştu. Roma'nın durumu hakkında heyecanlı yorumlar yapıyor, konuşuyor, konuşuyordu. Özellikle o gece Kudüs'lüler onun sınırlarını iyice bozmuştu. Pilate çok endişeliydi. Her an patlamaya hazır volkanlar gibi sessiz fakat aniden parlayan Kudüs'lülere karşılık Roma'lılar nasıl hareket edeceklerini çok iyi biliyorlardı. Kudüs her zaman öfkeyle ayaklanıp zararlar oturmaya ama bu defa dini sorunlarını bahane ederek olaylar çıkartıyorlar ve bu arada Pilate'yi Roma'ya karşı aracı olarak kullanıyorlardı. Roma'lılar yönetimleri altına aldıkları toplumların dini inançlarını saptırma yoluna gitmedikleri gibi bu konuda özgürlük bile tanırlardı. Ama öte yandan Kudüs'lüler her türlü olayı başka olaylar çıkartmak için bahane olarak kullanıyorlardı.

- «Küçük bir yaz bulutunun ne korkunç fırtınalara işaret olduğunu bilirsin Lodbrog» diyordu Pilate. «Ben burada asayışı ve güvenliği sağlamak zorundayım ama burayı tımarhaneye çevirdiler. Vahşi hayvanları ehliştirmek, bir türlü Tanrı'nın huzuruna kavuşamayan bu insanları yönetmekten daha kolaydır, inan. Şimdi de kuzeyde bir adam türedi. Aslında bir balıkçı ama vaazlar veriyor ve mucizeler yaratıyormuş güya.»

İsa adındaki adamdan söz edildiğini ilk defa o gece duymuştum. Ve tabii hiç üzerinde durmamıştım.

Pilate'nin sözünü ettiği küçük yaz bulutunun sebep olduğu fırtınaların kopuşuna kadar da hiç önemsemedim İsa denen adamı.

- «Bu adam hakkında epeyce bilgi topladım» dedi Pilate. «Politikacı değil ama bütün Ro-ma'yı altına üstüne getirecek güçte olduğuna inanıyorum. Caiaphas ve Hanan üzerine yemin ederim ki bizi mahvedecek bu balıkçı.»

- «Caiaphas'ın başpiskopos olduğunu duymuştum ama Hanan dediğin kim kuzum?» diye sordum.

- «Hanan esas başpiskopostur» diye Pilate açıkladı: «Ne tilkidir o bir bilerseniz. Caiaphas, Gratus tarafından başpiskoposluğa atanmıştı ama şimdi sadece Hanan'ın bir gölgesi.»

- «Bu yüzden de adakların olmuyor işte» diye Miriam ona takıldı.

Hassas bir noktasına değinilen her insan gibi Pilate de başından geçenleri bütün duygusallığıyla anlatmağa koyuldu. Pilate, sarayının kapısına iki kalkan asarak bir adakta bulunmuştu. Bütün masumiyetiyle inandığı bu adakları Kudüslü Yahudiler şikâyetlerini yazmak için kara tahta gibi kullanmışlar ve Tiberius bu yüzden Pilate'yi cezalandırmıştı.

Gecenin sonunda Miriam ile başbaşa konuşma fırsatını bulduğumda biraz rahatlamıştım. Bu arada Pilate'nin karısı bana ondan biraz bahsedecek fırsatı bulmuştu nasılsa. Miriam daha önce de söylediğim gibi soylu bir aileden, hattâ kral ailesinden geliyordu. Kızkardeşi, Batanaea kralı Phillip'in karısıydı. Phillip de Cecile kralı Anti-pas'ın kardeşiydi. Antipas daha önce sözünü ettiğim gibi Miriam'ın kocasıydı. Antipas ile Phillip, Yahudilerin 'Ulu' dedikleri Herod'un oğullarıydı. Miriam, anladığım kadarıyla Kudüs valisiyken Achelaus'la nişanlanmış ama bu evliliğe kendini zorunlu hissetmemiş, kendi seçtiği biriyle evlenmişti. Zaten kocasını memnun edemeyecek bir kadın değildi, özellikle kendi seçtiği bir insansa.

Din tartışmalarının şiddetle sürüp gittiği bu ülkede Miriam ile aramızda hemen bir çatışma çıkmıştı. Yaşam ve ölüm, Tanrı ve din konularının dışında bir şey konuşulduğunu duymadım bu ülkede. Pilate'ye gelince ne tanrılara, ne şeytanlara, ne de hiç bir şeye inanmıyordu. Ölüm onun için sadece ebedî bir uykuya dalmaktı. Ama Kudüs'te geçirdiği yıllar, süresince din konusunda titizlenmediği bir an yaşayamadığından eminim. Öte yandan bir yolculuğum sırasında seyis olarak yanıma aldığı bir delikanlıdan hahamların ne denli çelişkili bilgilerle kafalarını doldurduklarını duymuştum. Seyisliği hiç bir zaman öğre-nemiyen bu zavallı yaratık sabahtan akşama kadar susmak bilmez, oradan buradan konuşur dururdu.

Biz yine Miriam'a dönelim isterseniz.

— «Sen ölümsüz olduğuna inanıyorsun madem, neden konuşmaktan korkuyorsun bu konuyu?» diye kısa zamanda beni kışkırtmağa başlamıştı.

— «Kesinlikle emin olduğum birtakım konularla niçin kafamı meşgul edeyim?»

— «Demek o kadar eminsin? Ne olur anlat-sana bana, nasıl bir duygu yaratıyor bu sende?» Ona birtakım efsaneler anlattım. Gözleri ışıldayarak ellerini çarptı ve:

— «Oh, koca bir çocuksun sen! Bu çocuk masallarına inanıyorsun demek! Ama yine de ruhunun ölmeyeceğini söylüyorsun ha? Peki, sen toprağa gömüldükten sonra ruhun ne olacak?»

— «Sana anlattığım mabut Odin'in sarayına gideceğim tabii ki. Bütün kahramanların ruhları orada sonsuz bir şenlik içinde yaşarlar.»

— «Şimdi bizim yaptığımız gibi yemek yer, içki içer ve döğüşürler mi yani?»

— «Tıpkı bizim yaptığımız gibi bir de severler» diye ekledim. «Cennette kadınlar da olmalı öyle değil mi? Yoksa oraya cennet denir miydi?»

— «Sizin cennet dediğiniz yer korkunç bir yer o halde. Öfke ve çılgınlıkların yaşandığı korkunç fırtınaların koptuğu vahşi bir yer.»

— «Peki ya sizin cennetiniz nasıl?»

— «Bitmek bilmeyen bir yaz mevsimi sürer bizim cennetimizde. Her şeyin en verimli olduğu, ağaçların meyva verdiği bir mevsimdir...»

Başımı iki yana sallayarak sözünü kestim.

— «Ben de sizin cennetinizi beğenmedim. Hüzünlü bir hava içinde hadım erkeklerin dolduğu sıkıntılı bir yer olmalı.»

Söylediklerimle gözleri ışıldayarak etkileniyordu ama inançlarında üstelemeğe devam ediyordu.

- «Benim cennetim tanrının kutsadığı kişilerin yeridir.»

— «Odin'in mabudu da tanrının kutsadığı kişilerin yeridir. Hem bütün mevsim çiçeklerin bulunduğu bir yerde çiçeklerin ne değeri olabilir ki? Oysa kışın ayazından sonra ılık güneşin iliklerimizi ısıttığı bir ülke çiçeklerin her mevsim yeniden tomurcuklanması ne müthiş bir olaydır! Hele sizin cennetinizde hiç mi hiç izi olmayan muazzam alevlerle yanan o ateş!»

— «Çok basit düşünüyorsun. Cennette kardan, kıştan korunmak için ateş yakmak gerekmez. Bizim cennetimizde insanlar öyle rahattır ki, soğuktan kaçmaları gerekmez

- «Hayır, insanoğlu yaşamını sürdürmek için her zaman savaşmalı ve kendini korumalıdır» diye ona karşı çıktım. «Ben yıllarca evsiz barksız kaldığımı hatırlarım. Ne korkunç bir şeydir bu savaşı vermek.» İşte karşısında Odin'in mabedindeki insanlardan bu savaşı vermiş, güçlü biri olarak duruyorum şu anda.»

- «Oh, müthiş bir insansın!» diye parlayan gözleri bir an sonra sönüverdi ve «Kendi cennetimde senin gibi erkeklerin olamayacağına inan ki çok üzülüyorum» dedi.

- «Üzülme, cennet güzel bir yerdir ve herkesi gönlünce bir cennete gönderir tanrı. Zaten ben senden ayrı kalırsam bütün hareketliliğine rağmen kendi cennetinden kaçıp senin çiçekler ülkesi cennetine gelip oradan seni kaçırdım. Annem böyle kaçırmış.»

Bir ara sustum ve ona baktım. O da bana baktı. O anda içimi bir alev sardığını hissettim. Odin adına müthiş bir kadındı Miriam!

O sırada Pilate, Ambivius ile konuşmasını bitirip bize dönmeseydi Miriam ile aramızda neler olacağını hiç düşünemiyordum.

— «Yeni bir haham daha çıktı başımıza» dedi. «Yeni bir vaiz sayesinde Kudüs'e yeni bir doktrin yayılacak ve tekrar peygamberler saldırılara uğrayacak. Tanrılar bizleri korusun, korkunç günler bizi bekliyor. Sen de oturmuş ölümden sonraki dünyadan söz ediyorsun. Bir defa yaşamak yeter de artar insana. Bütün bu belâlardan kurtulup gitmek varken baştan çekilir mi bunlar?»

— «Devam et, ne olur» diye karısı üsteledi.

Kudüs'teki çılgın dini tartışmalardan çürümüş ruhu arınıyormuşcasına konuşmamızı soluk almadan dinlemişti. Sinirli ve hassas bir kadındı. Sanki vereme yakalanmış gibi erimiş, kupkuru kalmıştı. Sonradan öğrendiğime göre arada sırada gaipten sesler duyar, ruhların dolaştığını görürmüş. Bu tür düşkünlükleri olan insanlara hiç tahammülüm yoktur. Ama zavallı kadıncağz içinde hiç kötülük olmayan tertemiz bir insandı.

Tiberius'un verdiği bir görev üzerine seyahate çıkmam gerekmişti. Miriam'ı görememe şanssızlığı kahrediyordu beni. Döndüğümde Miriam kızkardeşinin yanına gitmişti. Roma İmparatorluğuna bağlı kalmakla beraber silik bir kişiliği olan Phillip ile hiçbir yakınlığı ve

ilişkim yoktu gerçekte. Ama Miriam'ı görebilmek umuduyla Batanaea'ya gitmek üzere tekrar yola çıktım.

Sonra Idumaea'ya, bunun ardından da Quiri-nius'a Kudüs'te olup bitenleri rapor etmek üzere Suriye'ye gittim. Bütün bu seyahatlerim boyunca gördüklerim ve duyduklarım Yahudilerin, Tanrı'ya bağlılıklarını büsbütün yadırgamama sebep olmuştu. Din sorunlarını rahiplere bırakmak varken toplumları etkilemek için vaazlar vererek bu saplantılarını önlerine gelen insanlara aşılama çabası içinde didiniyorlardı. Garip olan ise, oldukça kalabalık bir dinleyici kitlesi bulabilmeleriydi.

İşlerini güçlerini, yerlerini yurtlarını terk-edip dilenciler gibi diyar diyar gezerek havralarda vaazlar veriyorlardı. Ben de çok seyahat ettiğimden olacak Celile'de İsa adındaki kitleleri peşinden sürükleyen adama karşılaştım. Daha önce dülger olan İsa sonra balıkçılığa başlamış ve diğer balıkçılar da denizlere ağ

atmaktan vazgeçerek onun gezginci yaşantısına sürüklenmişlerdi. Bir kısmı onun bir peygamber olduğuna inanmış görünüyordu ama çoğu ona deli gözüyle bakıyordu. Seyis ise İsa'yı alaya alarak ona dilenciler kralı diyordu. Seyis, İsa'nın inancına göre yoksulların cennetlik, varlıklı ve güçlü insanların ise cehennemde yanmağa mahkûm olduğu görüşüne hiç katılmıyordu.

Zamanla bu ülkede herkesin bir diğerine deli gözüyle baktığını farkettim. İşin gerçeğine bakacak olursanız bence toptan hepsi deliydi. Şeytanları büyüler yakarak kovuyor, ellerini hastalara değdirerek iyileştiriyorlar, zehirli kaplardan su içip zehirlenmiyorlar ve zehirli yılanlarla oynayıp hiç bir zarar görmüyorlardı. Daha doğrusu bütün bunları yaptıklarını zannediyorlardı. Çöllerde kendilerini açlığa terkedenler de vardı. Hangi inanca göre yaptıklarını bilmiyorum ama bunu gerçekten uygulayanları gördüm. Yeni bir inanış doğuyor, peşinde büyük kitleler sürüklüyor sonra bu kitleler arasında bölünmeler, kopmalar oluyordu.

— «Doğrusu bu insanlar biraz daha kuzeyde yaşasaydı daha akıllı olurlardı» dedim Pila-te'ye. «Sıcak iklim beyinlerini işlemez hale getirmiş anlaşılır. Başlarını sokacak bir dam yapıp karınlarını doyurmak için avlanacakları yerde mis kin miskin oturup kendilerince felsefeler dalıyorlar.»

— «Ve Tanrı kavramını değiştirmeğe kalkışıyorlar» diye Pilate de bana katıldı. «Lanettik insanların lanet olası felsefeleri.»

— «Eğer bu ülkeden ben de aklımı kaybetmeden kurtulursam ne âlâ.» Ne dindar denebilirdi onlar için, ne de dinsiz.

Hiç bir ülkede böylesine dengesizlik görmemiştim. Sonu gelmez tartışmalar içinde giderek karanlıklara gömülüyor, Romalıların 'devlet' kavramına bir türlü akıl erdiremiyorlardı. Din ile politikayı ayırtedemiyorlardı. Roma'nın sembolik kartalları, her birinin birer sanat yapıtı olduğu heykelleri hattâ Pilatenin kalkanları bile onlar için dine karşı hakaret sayılıyordu.

Roma'da nüfus sayımı yapmak güç bir işti, ne var ki vergilendirmeler için gerekliydi. Fakat vergilendirme de Tanrı'ya ve kurallarına aykırı düşen bir suçtu. Bu kurallar, Roma

İmparatorluğunun kuralları değildi tabii ki. Tanrı'nın kurallarıydı ve Yahudiler kendi kuralları olarak benimsemişlerdi bu kuralları her kim saptadıysa. Zealots bunları çiğneyen herkesi öldürürdü. Bir vali için Zealots'u öldürmek ise muazzam bir ayaklanmaya sebep olabilirdi.

Bu garip insanlar her şeyi Tanrı adına yapıyor, bunu kanıtlamak için de mucizeler yaratıyorlardı. Biz Romalıların sihribaz' diye nitelendirdiğimiz kutsal kişiler yaratıyordu bu mucizeleri.

Öte yandan da Roma lejyonlarını geride bırakacak sayıda gruplar vardı içlerinde İmparatorluğun her attığı adım bu sayısız grupların çelişkili inançlarına aykırı düştüğü için ayaklanmalara sebep oluyordu. Gamala'da çıkan isyanın bastırılışı müthiş bir olaydı.

Kudüs'e son gidişimde Yahudilerin taşkın bir heyecan için de olduklarını hemen farketmiştim. Kalabalık gruplar halinde tartışmalar ve gözden kaçmayacak bir hareketlilik seziliyordu Bir grup dünyanın sonu geldiği iddiasındaydı. Bir başka grup mabetleri yıkıp yakıyor, bunun dünyayı tekrar eski düzenine kavuşturacağına inanıyordu. Bir diğer grup ise Roma İmparatorluğunun artık süresinin dolduğu, Yahudi krallığının kurulmak üzere olduğu görüşündeydi.

Pilate'nin de çok heyecanlı olduğu görülüyordu. Ama halkın isyanına karşı öylesine zeki ve kurnaz bir biçimde karşı koydu ki, havralarda toplanan Yahudilerin utanmaları gerekirdi bütün yaptıklarından.

— «Romalı lejyonların yarısını ardıma katıp Kudüs'ü talan edebilirim ama bu kadar insanın ölmesi karşısında duyacağım kendi azabımın yanısıra tarihte böyle anılmak istemem.»

O da benim gibi lejyonlara güveniyordu ama topu topu bir avuç askerde hepsi.

Saraya döndüğümde Miriam'ı orada buldum. Ama bütün sevincime rağmen kent öyle bir keşmekeş içindeydi ki Miriam ile beraberliğim hiç de beklediğim gibi olmadı. Bu arada Yahudilerin kutsal bir bayramı yaklaşıyordu. Diğer köy ve kasabalardan akın akın halk geliyordu kente. Yabancılar da son derece heyecanlı ve öfkeliydi ama vaazlar veren balıkçının etkisiyle mi böyle görünüyorlardı, yoksa Roma'lılara duydukları nefretten mi anlayamamıştım.

Pilate, Caiaphas ile Hanan'ın da halkı kışkırttığım ve kendisine karşı çıkmağa zorladığını düşünüyordu.

— «Caiaphas ile Hanan'ın bu çıkan olaylardan sorumlu tutulması gerektiğine ben de inanıyorum» diye Miriam ona katıldı. «Pilate ve sen sadece birer Roma'lısınız ve anlayamıyorsunuz bunu. Yahudilerin sadece Roma'yı yok etmenin dışında daha köklü inançlarla hareket ettikleri muhakkak. Başpiskoposlar, her varlıklı Yahudi ve bunların arasından Phillip Antipas ile ben, hepimiz yaşamak için mücadele içindeyiz. Yoksul halk bu çılgın balıkçının peşinden sürükleniyorsa yine aynı mücadele içinde, kendilerini gözeten felsefesi nedeniyledir. Bu adam belki gerçek bir deli ama aynı zamanda da kurnaz. Hitabettiği kitleyi fazlasıyla etkiledi ve bizim kanunlarımızı tehdit ediyor. Oysa bu kanunlar bizim yaşantımızı meydana getiriyor. İşte Caiaphas ile Hanan'ın halkı kışkırtması burada çıkarlarına

aykırı düşüyor. Çünkü önce davranmazlarsa balıkçı onları yok edecek.»

— «Bir balıkçı ha? Tuhaf değil mi?» diye Pi-late'nin karısı söze girdi. «Nasıl bu kadar güçlü olabilir dersiniz? Doğrusu böyle bir insanı yakından görmek, tanımak isterdim.»

Karısının bu sözleri üzerine Pilate'nin yüzü asılmıştı.

— «Onu görmek için kentin en kuytu yerlerini araman gerekir» diye Miriam bir kahkaha attı. «Sokak kadınlarıyla ucuz şarap içerken bulabilirsin onu. Kudüs'e böyle bir peygamber hiç gelmemiști doğrusu.»

— «Ne var bunda yerilecek?» diye nedense balıkçının tarafını tutarak söze karıştı. «Ben de gezilerim sırasında berbat hanlarda ucuz şarap içmişimdir. Erkekliğin şanındandır bütün bunlar. Ama yine de bir erkek, girip çıktığı yerlere rağmen, neyse odur. Ben buna inanıyorum, ve herkesin balıkçıyı kabul ettiği gibi bir deli olmadığımı göre savunduğum şeyde haklıyım.»

— «O deli değil ki» diye Miriam başını iki yana salladı. «Daha beteri, tehlikeli bir yaratık. Savunduğu görüşlerle bütün düzeni altüst edecek

bir devrimci denebilir ona. Kudüs'ten bize kalan ne varsa mahvedecek.» Bu defa Pilate itiraz etti.

— «Politik bir amacı yok ama. Bence sadece bir hayalci, içinde bir kötülük olduğunu da sanmıyorum. Roma'lının vergilendirme sistemini bile onaylıyormuş.»

— «Hâlâ birtakım şeyleri anlamıyorsun» diye Miriam üsteledi. «Onun amacı, ya da plânı değil bütün bunlar, ama sebep olduğu hareketlerin etkisi büyük olacak. Biz bundan endişe ediyoruz. O zaman basit bir balıkçıyken bütün Kudüs'ü ayağa kaldıran bir devrimci olacak. Ama bunun farkında olduğunu sanmıyorum. Bu adam bulaşıcı bir hastalık gibi. Bence derhal yok edilmeli.»

— «Benim duyduğum kadarıyla iyi yürekli, hiç bir kötü niyeti olmayan, kendi halinde bir adammış» dedim ve Eriha'ya giderken Samali-ya'da cüzzamlıları iyi edişini gördüğümü anlattım onlara. Pilate'nin karısı anlattıklarımı büyülenmiş gibi dinliyordu. O sırada dışardan birtakım gürültüler duyuldu. Askerler sokaklarda toplanan halkı dağıtmağa çalışıyorlardı.

— «Sen de bu mucizelere inanıyor musun Lodbrog?» diye Pilate sordu. «Balıkçının bir bakışıyla cüzzamlıların yaraları iyileşti öyle mi?»

— «Ama gözlerimle gördüm, hattâ emin olmak için onların izledim»

— «Peki önceki hastalıklı hallerini gördün mü?»

— «Hayır, sadece söylediklerinden biliyorum. Ama gördüğüm kadarıyla eskiden cüzzam-

lı oldukları anlaşılıyordu. Şaşkınlıkları yüzlerinden okunuyordu. Hele içlerinden biri güneşin altına oturmuş, düzelen cildini inanmaz bakışlarla okşayıp duruyordu. Yanına gidip konuşmak istedim, başını kaldırıp bakmadı bana. Gözlerini alamıyordu. Öyle ki, duymamıştı bile beni.»

Pilate'nin dudakları alayla kıvrıldı. Miriam'ın bakışlarında da aynı alaylı ifadeyi sezmiştim. Pilate'nin karısı ise soluğu kesilmiş, gözleri yuvalarından fırlamış bir halde kendinden geçmişti.

- «Caipahas daha dün balıkçının Tanrı'yı gökyüzünden indirip O'nun yönetiminde bir dünya kurulacağını anlatıyordu» dedi Ambivius.

—«Caiaphas ile Hanan'ın Roma İmparatorluğunu ortadan kaldırmak için uydurduğu bir yalan bu» diye Miriam açıkladı. «Bence bu balıkçı Tanrı yönetiminin başlayacağı hakkında vaazlar vermiyor.»

- «Evet» dedi Pilate. «Söylediklerin doğru. İsa denen adam Roma vergilendirme sistemini kabul ediyor. Şimdi Hanan'ın beni oyuna getirmek amacıyla olduğunu daha iyi anlıyorum.»

Ambivius, İsa'ya inananların onun Tanrı olduğunu öne sürdüklerini söyledi.

- «Bunu duymadım hiç» dedi Pilate.

- «Neden olmasın?» diye karısı heyecanla atıldı. «Tanrıların yeryüzüne indiği daha önce de olmuştur.»

- «İsa'nın yarattığı birtakım mucizelerden sonra Celile halkı onu kral ilân etmek istemiş, İsa tahta oturtulmak istemediğinden dağlara kaçmıştı. Bunu, onun hakkında yaptırdığım araştırmalar sırasında öğrenmiştim. Bu sorumluluğu yüklenmekten kaçacak kadar akıllı bir adam o gerçekte. Delilik neresinde bunun?»

- «İşte Hanan'ın sana oynayacağı oyun da benzeri bir şey olacak» dedi Miriam. «İsa'nın, Yahudi kralı ilan edilmesi Roma İmparatorluğuna ve hukuka bir hakarettir. Roma onunla pazarlığa girişmek zorunda kalacak.» Pilate omuz silkti.

- «Dilenciler kralı, daha doğrusu hayalciler kralı» dedi. «Son derece zeki bir adam. Hayalperestliği bu dünyayla bağdaşmıyor, ancak öbür dünyada güçlülüğünü ispatlayabilir. Bu da Roma sınırlarının dışında.»

- «Mülkiyetin günah olduğu inancında» diye Ambivius söze karıştı. Pilate kahkahalarla güldü buna.

- «Bu dilenciler kralı ve peşinde sürüklediği insanların mülkiyete inanılmaz bir saygısı var» diye açıkladı. «Bir haznedarları bile vardı, adı Judas idi. Söylentilere göre ortak paralarını biriktirdikleri keseden para çalmış.»

- «İsa çalmamış ya?» diye karısı atıldı.

- «Hayır, haznedar Judas çalmış.»

- «Kimmiş bu?» dedim. «Tiberya'da bir olaydan ötürü Antipas'ın öldürttüğü adam mı?»

- «Bu öldürdüklerinden başka biri» diye Miriam anlattı. «Judas, Hebron yakınlarında doğmuştu ve çöllerde yaşıyordu. İnsanlar onun di-rilen Yahya peygamberin ruhu olduğunu iddia ediyorlardı.»

- «Ne fesatlığı vardı bunun?» diye sordum.

- «Antipas ile başka bir konuda anlaşmazlığa düştüler. Yahya ahlâkçıydı. Uzun bir öyküdür bu. Sonunda kafasını kestiler. Politik hiç bir nedeni yoktu bu olayın.»

Pilate'nin anlattığı öyküden sonra Miriam konuyu tekrar İsa'ya çevirdi.

- «İsa'nın da Davud'un oğlu olduğunu iddia edenler var. Ama kimsenin buna inandığı yok. Çünkü bütün evli kızkardeşleriyle ailesini herkes tanıyor. Basit, halktan kişiler olduklarını biliyor herkes.»

- «Keşke her şey bu kadar basit çözümle-nebilse. Bütün bu karmakarışık olayları Tiberius'a nasıl rapor edeceğim, bilmiyorum. Şimdi bu İsa denen adam Kudüs'e geliyor. Halk toplanmış onun gelişini bekliyor. Hepsi de her an patlak verebilecek bir olayın heyecanı içinde. Ha-nan ise yangına körükle gidiyor.»

- «Bütün görevi de sana yükledi, çaresiz yapacaksın.»

- «Neyi yani?»

- «Balıkçının katledilmesi.»

Pilate, Miriam'ın sözlerini onaylayarak başını sallarken karısı heyecanla atıldı.

- «Olamaz, korkunç bir yanlışlık olur bu. Balıkçı kötü bir şey yapmadı ki. Ne Roma'ya karşı, ne de herhangi bir şeye karşı.»

Hâlâ başını sallamağa devam eden Pilate'-ye yalvarırcasına baktı.

- «Antipas gibi onlar da ne hesapları varsa kendileri görsünler» dedi Pilate. «Kimsenin plânına alet olmayacağım. Eğer balıkçının katledilmesini istiyorlarsa kendileri yapsınlar bunu. Onların işi bu.»

- Ama onların bile bunu yapmasına göz yumamazsın» diye karısı üsteledi.

- «Tiberius'a anlatmak için epey vaktim olacak.»

- Olaylar nasıl gelişirse gelişsin bir an önce Tiberius'a vereceğin raporu yazmalısın. Hem de çok çabuk, çünkü İsa ile balıkçıları Kudüs'e gelmek üzereler.»

Pilate Miriam'ın verdiği bu bilgiden rahatsız olmuştu.

— «Yaptıkları beni hiç ilgilendirmiyor» dedi. «Umarım onunla karşılaşmam.»

— «Hiç merak etme, Hanan onu bulup senin kapına getirecektir» dedi Miriam.

Pilate omuzlarını silkti, ve o geceki konuşmamız burada kapandı. Karısı, aşırı bir duygusallık ve öfke ile yerinden kalktı, Miriam'ı odasına götürdü.

Benim için de artık bu çılgın kentin geç saatlere kadar süren gürültüsünde uyumaya çalışmaktan başka yapacak bir şey kalmamıştı.

Olaylar çok çabuk gelişti. Ertesi gün öğlenin kavurucu sıcağında adamlarımla kentin sokaklarından geçerken insanlar yol vermekte isteksiz görünüyorlardı. Sokaklar öylesine kalabalıktı ki, gruplar halinde toplanmış İsa'yı bekleyen halk, altı tane atının bu kalabalığı yarmasına tahammül edemiyorlardı anlaşılın. Eğer bakışlarla bir insanı öldürmek mümkün olabilseydi, o gün o kalabalığın içinden sağ çıkamazdım. Açıkça hakaret etmekten sakınmıyor, yere tükü-rerek yüzüme karşı sövüp sayıyorlardı.

Onlar için Roma İmparatorluğunun giysilerini taşıyan bir kişi olarak sadece nefrete değerdim. Gerçekten de Roma'nın dizginlerini boynumda hissetmesem adamlarıma bu insanları kılıçtan geçirme buyruğunu kılım kıpırdamadan verebilirdim. Ne var ki, Kudüs'te idim. Ve ülkenin sıcağından beyinleri uyuşmuş, devlet ve Tanrı kavramını birbirinden ayıramıyan, bilinçsizce homurdanan zavallı yaratıklardı hepsi.

Hanan iyi başarmıştı doğrusu bu insanları kandırmayı. Durumun yaratacaklarını kavrayıp kavrayamadığını kestiremiyordum ama Roma'nın gerçekten yıkılmak üzere olduğuna neredeyse inanıyordum artık.

O gün Miriam ile karşılaştık. Antipas'ın karısının kızkardeşi olarak o da seilmeyen kişiler arasındaydı.

Herhangi bir Yahudi kadın gibi basit giyinmiş, yüzü örtülüydü. Ama onun yürüyüşü, sayısız defalar hayalini kurduğum zarif vücudu gözümden kaçmamıştı.

Aceleyle birkaç cümle konuşabildik sadece.

— «Balıkçı geldi mi?» diye sordum.

— «Henüz gelmedi ama kentin duvarlarına varmış. Kudüs'e kadar eşek üstünde gelmiş ve binlerce insan tarafından karşılanmış. Bazı budalalar onu Kudüs kralı diye karşılamışlar. Ha-nan'ın, Pilate'yi faka bastıracağı oyun da böylece sahnelenmiş oldu. Artık balıkçının ölüm fermanı imzalandı, bir ölü gözüyle bakabiliriz ona bundan böyle.»

— «Fakat Pilate onu tutuklamaz ki» diye savundum. Miriam başını salladı:

- «Hanan bunu onun yerine yapacaktır. Sanhedrim tarafından ölümle yargılanacağı muhakkak. Belki de taşlarlar onu.»

— «Sanhedrim'in böyle bir yargılamaya hakkı yoktur.»

— «İsa, bir Roma'lı değil» dedi Miriam. «Bir Yahudi olarak Talmud kurallarınca suçludur. Çünkü bu kurallara karşı gelmiştir.»

— «Sanhedrim'in buna hakkı yoktur» diye tekrarladım.

— «Pilate onun bu hakka sahip olmasını istiyor.»

- «Ama bu kanunun tartışılabilir yanısıdır»

diye üsteledim. «Roma'lıların bu tür konularda nasıl düşündüklerini bilirsin.»

- «O zaman Hanan da Pilate'yi, İsa'yı ölüme mahkûm etmeye zorlayarak kanunun bu yanından yararlanacaktır» diye Miriam gülümsedi.

Kalabalıkta bir hareket oldu. Halktan biri yere düşmüştü. Atımın, düşen adamın üzerine basarak gerilediğini hissettim. Adamın acıyla bağırıldığını ve kalabalıktan gelen uğultuların korkunç bir düzeye ulaştığını duydum. Yine de dönüp Miriam'a ssslenebildim.

— «Kötü olmadığını söylediğin bir insana nasıl bu kadar katı davranabiliyorsun?»

- «Eğer yaşarsa, ondan gelebilecek kötülükler korkutuyor beni.»

Miriam sözlerini bitirdiği anda kalabalığın içinden bir adam üzerime atıldı, atımın üzengisinden yakalayarak beni düşürmeğe çalıştı. Öne doğru eğilerek çenesine bütün gücümle vurdum. Avucum yüzünü tamamen kaplamıştı. Kudüs'lü-ler kavgacı insanlar değillerdi. Sonradan adamın boynunu kırıp kırmadığımı çok düşündüm.

Miriam'ı tekrar ertesi gün gördüm. Pilate'-nin saray avlusunda karşılaştık. Çok dalgındı, beni neredeyse göremeyecek, hattâ kim olduğumu bile çıkartamayacak bir durumdaydı. Öylesine garipti ki, bir mucizenin şaşkınlığı içindeki bakışları bana Samarya'da iyileştirilen cüzzam-lıları hatırlattı.

Güçlkle kendine geldi, ama sadece görünüşte. Bakışları anlaşılabilir bir şeyler iletiyordu. Şimdiye kadar hiç bir kadında rastlamadığım bakışlardı bunlar.

Yolunu keserek önüne çıkmasaydım beni görmeden geçecekti. Bir şeyler mırıldandı ama bakışları beni yarıp öylesine uzaklara doğru dalmıştı ki, konuştuğumuz süre içinde düşlerinde sıyrılmadığını anladım.

- «Onu gördüm Lodbrog» dedi. «Onu gördüm.»

- «Bu gördüğün her kimse, umarım güzelliğin karşısında güçlkle dayanabilmiştir.» Budalaca sözlerime hiç kulak asmadı, gözleri hâlâ aynı noktaya takılıydı.

- «Kimi gördün peki?» diye sordum. «Gözlerindeki pırıltılar öylesine garip ki, bir ölünün dirildiğini görmüş gibisin.»

- «Bu, başkalarını diriltten biri. Gerçekten O'nun, İsa'nın ölüleri diriltebileceğine inanıyorum. Sanki güneş tanrısı! Onu gördüm Lodbrog. Ve Tanrı'nın oğlu olduğuna inandım.»

Söylediklerinden fazla bir şey çıkaramamıştım. Sadece şu sözü edilen balıkçıyı görmüş ve hâlâ etkisinden kurtulamamış olduğunu anladım. Ve karşımda gördüğüm Miriam bu adamın yok edilmesini şiddetle savunan Miriam değildi.

- «Seni büyülemiş» diye öfkeyle çıktım ona.

Sözlerimi onaylarken gözleri nemlenmiş, bakışları daha da derinleşmişti.

- «Oh, Lodbrog, anlatılmaz bir büyüleyiciliği vardı. O'na bakınca sadece iyiliği görüyor insan. O'nu gördüm, konuşmasını duydum. Neyim var, neyim yoksa yoksullara vereceğim ve O'nun peşinden gideceğim.»

Öylesine kesin konuşuyordu ki, ona tama-miyle inandım. Samaliya'da iyileştiğini gördüğüm cüzzamlıların sakinliğini kabul ettiğim gibi Miriam'ın şaşkınlığını da kabul ettim. Ve böylesine akıllı bir kadının serseri bir gezginci tarafından bu denli etkilenmesine bir o kadar burkuldum.

- «Git peşinden git tabii. Kral olduğu zaman sana taç giydireceğinden hiç kuşkun olmasın.»

Bu sözlerimi de onayladığını görünce, Miriam'ın çılgınca kendinden geçişi beni öylesine öfkelendirdi ki, suratına bir tokat atmamak için kendimi güçlkle tuttum. Dalgın dalgın yürümeğe koyuldu, ben de gerilemek zorunda kaldım.

- «Onun krallığı bu ülkede değil, o peygamber Davud'un oğlu. Tanrı'nın oğlu o. Bütün söyledikleri ve hakkında bütün söylenenler doğru. Hepsi doğru» diye mırıldanıyordu.

- «Doğu'nun en akıllı adamı» diye Pilate'-nin kendi kendine mırıldandığını duydum. «Cahil bir balıkçı ama büyük bir düşünür o. Mucizeler yaratmağa ihtiyacı yok. Ona hazırlanan bütün tuzaklara gülüp geçti. Dinle bak.»

Ve bana İsa'nın zina suçundan yargılanması için bir kadın getirdiklerinde onun getirenleri nasıl yargıladığını anlattı.

- «Vergi sorununa gelince» diyen Pilate de anlaşılan İsa'nın etkisinde kalmıştı. «Cevabı 'Tanrı'nın hakkı Tanrı'ya, Sezarinki de Sezar'a olmuştu. Bu Hanan'ın bir oyunuydu ve Hanan yargılandı. Sonunda Roma'lıların devlet kavramını anlayan bir Yahudi çıktı.»

Sonra Plate'nin karısını gördüm. Gözlerine bakar bakmaz onun da İsa'yı görmüş olduğunu anlamıştım.

- «Bütün tanrısallığına rağmen yine insandı» diye fısıldadı.

- «Tanrı mı O?» diye sordum.

- «Bilmiyorum. Öyle birşey de söylemedi ama bildiğim, tanrıların böylece yaratıldığıdır.

Düşleri arasında bırakıp Pilate'nin karısının yanından ayrıldıktan sonra İsa için kanım, kadınları büyüleyen bir erkek olduğuydu.

Bu satırları okuyan sizlerin de bildiği gibi İsa yalnız kadınları değil, erkekleri de büyülemişti. Beni ve Pilate'yi olduğu gibi.

Hanan, İsa'yı Caiaphas'a gönderdikten sonra Sanhedrim, Caiaphas'ın evinde onu ölüme mahkûm etti. Ve İsa peşinde kendisine bağlı bir kalabalıkla Plate'ye, ölüme, gönderildi.

Kendisi ve Roma adına Pilate artık onun ölümünü istemiyordu. Pilate bu balıkçıyla az, fakat barış ve düzenle çok daha fazla ilgileniyordu. Bir insan hayatı Pilate için neydi? Hattâ bir çok insanın hayatı. Roma İmparatorluğu güçlü, imparatorluğun ele geçirdiği ülkelere gönderdiği valiler de o derece sertti. Ve Pilate de imparatorluğa yakışır şekilde hareket etmeliydi. Oysa ne gariptir: Pilate kalabalığı dağıtmak için dışarı çıktığında balıkçıyı gördü ve o anda etkisi altına girdi.

Oradaydım, biliyorum. Pilate'nin onu ilk görüşüydü. Dışarı çıktığında çok öfkeliydi ve askerler avludaki ağlayan kalabalığı dağıtmak üzere hazır bekliyorlardı. Pilate balıkçıyı görür görmez sakinleşmişti ama aynı zamanda da endişelen-mişti. İsa'nın Roma kanunlarınca yargılandığını öne sürerek kararın geri alınmasını balıkçının Yahudi kanunlarınca yargılanmasını istedi. Çünkü o bir Roma'lı değil, Yahudiydi. Yahudiler, Roma kanunlarına şimdiye kadar böylesine bir itaat göstermemişlerdi. Roma uyruklu olduklarını, bundan dolayı kendi kanunlarına göre kimseyi yargı-layamayacaklarını söylediler.

Oysa Antipas, Yahya'nın başını kestirmiş ve hiç bir pişmanlık duymamıştı.

Pilate kalabalığın arasından İsa'yı alarak tek başına yargıladı. İçerde olup bitenleri bilmiyorum ama bildiğim bir şey varsa dışarı çıktıklarında Pilate'nin gözüne bambaşka bir insan gibi görünmesiydi. İsa'nın ölümünü önceleri Hanan'ın plânına âlet olmamak için istemezken şimdi İsa'nın kendisine duyduğu saygı ve inanç nedeniyle onun ölmesini istemiyordu. Artık bütün amacı balıkçıyı kurtarmaktı. Hem de kalabalığın «Öldür onu!» diye bağrıışmalarına rağmen.

Sevgili okurlarım, Pilate'nin bu çabalarının ne kadar içten olduğunu sizler de çok iyi biliyorsunuz, Halkı, İsa'nın zararsız bir zavallı olduğunu söyleyerek kandırmağa çalıştığını da biliyorsunuz. Ama başrahiplerin üzerine yüklediği kaderinden kurtulmak için boşuna uğraştı. Pilate. Bütün bu oyundan bir fars meydana getirmek istedi. İsa'yı Yahudilerin kralı olarak tanımlayarak cezalandırılmasını öne sürdü ama bütün bunları bir fars şekline sokmağa çalışıyordu. Her şeyin bir güldürü içinde son bulup aynı şekilde unutulacağını umuyordu.

Bunu izleyen olaylarda Roma'lı askerlerin rolü olmadığını büyük, bir memnunlukla söyleyebilirim. İsa'nın kral ilân edilmesini sessizce izledim ve itiraf edeyim ki ben de büyülendim. Bütün bu alaylı olaylarındaki sessiz güçlülüğüne hayran kaldım. Ve onun bu hayranlık duyduğum suskunluğunun bana geçtiğine inanmak istedim. Bir huzur kaplamıştı içimi. Kalabalığın ve çektiği acıların karşısındaki suskunluğu benim suskunluğum olmuştu.

Öte yandan yaşadığım uzun yıllar içinde pek çok mucizeler görmüştüm. Bütün bu olanların beni etkilemesi garip olurdu. Suskun ve hiç bir yargı yapmadan izledim her şeyi. Olanlar benim anlayışım dışındaydı ve bütün bunların olması gerektiğini, seyrini sürdüreceğini biliyordum. Bu durumda zaten yapabileceğim bir şey yoktu.

Pilate hâlâ mücadele ediyordu. Kalabalık giderek artıyor, İsa'nın ölümünü bekliyordu. Pilate tekrar duruşma salonuna girdi. Sahnelemek istediği fars başarısızlığa uğramıştı. Karardan vazgeçmeyi denedi, İsa bir Romalı değildi.

Bu arada halk bütün kenti saran bir ayaklanma halindeydi. Sarayın dışındaki askerleri ezip geçen kalabalık büyük bir iç savaş başlatabilirdi. Yirmi lejyon askerim her an bu kalabalığı yok etmeleri için ağızımdan çıkacak bir buyruğu heyecanla bekliyorlardı.

Pilate duruşma salonundan çıktığında Anti-pas ile görüşmesinin sonucunu halka duyurmak için boş yere bağırırdı. Halk onu vatan hainliğiyle suçluyor, İsa'yı öldürmezse Tiberius'un düşmanı olarak ilân edileceğini söylüyordu. Yanımda duran uzun saçlı, uzun sakallı bir adam heyecanla «İmparator Tiberius'dur! Kral yoktur!» diye bağırıyordu.

Pilate'nin duraksadığını farkettim. Bir Roma valisi olduğu halde İsa gibi yürekli ve kötülüklerden arınmış bir insanın kanının gözünü bürü-düğü Roma'lı insanlara öfkeyle bakıyordu.

Pilate'nin bana baktığını ve bir hareketiyle askerlerimi salıvermemi işaret edeceğini hissettim. Ben de bilinçsizce uluyan bu yaratıkları kılıçtan geçirmeğe hazırdım doğrusu.

Pilate'nin duraksaması değildi karar vermeme sebep olan. Onun da benim de karar vermemize İsa'nın kendisi sebep olmuştu. İsa bana çıktı ve sanki emretti. Evet, bu Celile'den gelen gezginci balıkçı emretti bana. Hiç bir söz çıkmamıştı dudaklarının arasından üstelik.

Elimi kaldırdım. O anda Miriam'ı ve Pilate'nin karısını nasıl büyülediğini biliyordum artık.

Gerisini sizler de biliyorsunuz. İsa'nın kanı Pilate'nin ellerine bulaşmadı, o kararı verdi ve halk ile birlikte, Hanan, Caiaphas, Sanhedrim böylece amaçlarına ulaştı. Ne Pilate, ne Tiberius, ne de Roma'lı askerler öldürmedi onu, din adamları ve politikacılarıydı onu öldüren. Bunu gördüm, biliyorum. Pilate kendi çıkarlarını bile İsa için feda edebilirdi. Ve eğer İsa'nın kendisi ölümünü istemeseydi ben de aynı şekilde fedakârlık edebilirdim onun için.

Pilate bütün bu insanlara son defa gülerek Yunan, Latin ve İsrail dilleriyle İsa'nın, haçına «Yahudilerin Kralı» diye yazdı. Rahipler boş yere şikâyetlerde bulundular. Ve bu bahaneyle Pilate Yahudi ırkına hakaret etmiş oldu. Gerçekte var olmayan bir yalan çıkartmıştı Pilate. Ne kendi, ne rahipler inanmıyordu buna aslında. İsa da inkâr ediyordu.

Duruşma salonunun önündeki avlu bir süre sonra sakinleşti. Halkın heyecanı durulmuştu. Bir ayaklanma, önlenmiş, halk ve rahipler tatmin olmuşlardı. Pilate ile ben ise bütün bu olanlardan tiksinti duyuyorduk. Ama fikimizi de bekleyen daha korkunç bir fırtına vardı. İsa götürülmeden az önce Miriam beni yanına çağırtmıştı. Aynı şekilde de Pilate'yi karısı çağırmıştı.

- «Oh, Lodbrog, Pilate'nin O'nu öldüreceğini duydum. Pilate bu zayıflığı gösteremez, olamaz bu» diye karşıladi Miriam beni. «İkimiz yalnızdık ve Miriam benim kollarıma sığınarak korkusunu yenmeğe çalışıyordu. «Askerlerin hazır bekliyor, İsa'nın Golgota'ya götürülmesine engel olun. O'nun için fazla bir at alın ve kurtarın O'nu. Suriye'ye ya da daha uzağa kaçırın O'nu.»

Kollarını boynuma dolayarak yüzünü kaldırdı. Bakışları öylesine anlamlı ve hüznüydü. Bir an için kafamdan sadece bir tek düşünce gelip geçti. Dışardaki olanlar bu anı yaşatmıştı bana. Demek böyle bir günde Miriam'ı kollarımın arasına alabilecektim. Sözlerinde anlaşılacak hiç bir şey yoktu, herşey çok açıktı. Eğer Roma'ya ihanet edersem bu müthiş kadın benim olacaktı.

İşte Miriam'ın kadınlığının ikimizi de yanılttığını söylediğim zaman bu olayı kastetmişim sevgili okurlarım. Son derece akıllı ve mantıklı bir kadinken bir anda bambaşka bir insan olup çıkmıştı. Ve kadınların önemli kararların verildiği anlarda mantıklarının tamamen bir kenara atarak duygusallıkla hareket etiklerine bir kere daha tanık olmuştum. Kadın, her zaman kadındır ve aklından çok duygularıyla hareket eder.

Miriam suskunluğumu yanlış anlamıştı. Kol-larımın arasında vücudunu hafifçe kıpırdatarak bana biraz daha sokuldu.

- «İki at al Lodbrog. Biri benim için. Dünyanın hangi ucuna gidersen seninle beraber geleceğim.»

Krallara lâıyk bir övgüydü bu. Bir oyun, aşağ-lık bir teklifti yapacağım şeye karşılık olarak bana sunulan: Hâlâ susuyordum ama bu teklifi kabul edeceğime dair herhangi bir kuşku olduğundan değil sadece çok üzücü olduğu için. Evet

üzücüydü çünkü kollarımın arasındaki kadını bir daha böylesine saramıyacaktım.

— «Bütün Kudüs'te onu kurtarak bir tek kişi var, o da sensin Lodbrog.» 'Hâlâ bir cevap vermemem üzerine Miriam beni hırsıyla sarstı.

— «Lodbrog, cevap versene! Konuşsana, bir şey söylesene! Güçlü ve korkusuz bir erkeksin sen! Ve İsa'nın ölümünü isteyen o sefli insanlardan nefret ediyorsun. Onu kurtarmak elinde. Bir tek sözün yeter onun kurtulması için. Ve bu yaptığın için seni ömrünün sonuna kadar seveceğim, hem de bütün kalbimle.»

— «Ben bir Romalıyım.»

Bunu söylediğim anda onun tüm umutlarının yıkıldığını hissettim.

— «Sadece Tiberius'un köleliğini yapıyorsun» diye öfkelendi. «Roma için hiç bir şey yapman gerekmez çünkü siz kuzeyliler Roma'lı değilsiniz.»

— «Roma'lılar kuzeyden gelmişlerdir. Üstelik ben Roma'nın ekmeğini yiyorum. Hem bir insanın hayatı için neden bu kadar endişeleniyorsun. Hepimiz eninde sonunda ölmeyecek miyiz?»

Kollarımın arasında İsa'nın kurtarılması için tir tir titreyerek yalvarıyordu.

— «Anlamıyorsun, Lodbrog, isa denen adam olağanüstü bir insan... Belki de tanrı.» Ona sınımsız sarıldım ama sözlerimle bütün kadınlığını reddettiğimin farkındaydım.»

— «Bizler, sen ve ben, bu dünyanın insanlarıyız. Çılgın düşler peşinde koşan hayalcilerin bu arzu ettikleri düşlerin peşinde gitmelerine engel olma. Bu dünyanın nimetlerini reddeden ve bu dünyanın karanlıklarına doğru onları sürükleyen düşlerin etkisinde kalan bu insanları rahat bırak, bırak geçip gitsinler bu dünyadan. Fakat

bizler, sen ve ben, birbirimizde bulduğumuz güzellikleri yaşamak için bu dünyada kalacağız. Ne var ki, zamanımız az. Karanlık bulutlar çok çabuk çökecek, sen güneş ve çiçekler cennetine, bense kendi cennetimin içki âlemlerine, fırtınalarına döneceğim.»

— «Hayır, hayır» diye itiraz ederek Miriam kollarımın arasından sıyrılmaya çalıştı. «Bütün iyilikleri üzerinde toplamış tanrısal bir varlık o! Böyle bir ölüme müstahak değil! Ancak köleler ve hırsızlar böyle bir ölüme mahkûm edilebilir. Oysa o ne bir hırsız, ne de bir köle. O, Tanrının ta kendisi Lodbrog, nasıl anlamıyorsun bunu?»

— «O halde ölümsüz olduğunu söylemek istiyorsun. Golgotha'da ölmeyecektir o zaman. Tanrılar ölümsüzdür.»

— «Oh, nasıl bu kadar katı olabiliyorsun? Nasıl anlamıyorsun Lodbrog?»

— «Bu olay önceden bilinmiyor muydu? Gaipen gelmemiş miydi bu haber?»

— «Evet, peygamberlerin kehanetine göre bildirilmişti. O zaman İsa 'Kurtarıcımız' demek oluyor işte.»

— «O halde ben kim oluyorum onu kurtarmak için? Peygamberlerin kehanetini mi yalanlayacağım? Ben kuzeyli bir vahşi olarak bu kehanetleri, Tanrı'nın akıllı peygamberler aracılığıyla ilettiği şeyleri nasıl yalanlarım?»

— «Hiç bir şey anlamıyorsun, Lodbrog, hiç bir şey» diye tekrarladı.

— «Pekâlâ her şeyi anlıyorum. Tanrıların kehanetini yalanlayacak kadar güçlü müyüm ben? O zaman tanrılar sadece insanların bir oyuncuğu olurdu. Sıradan bir insanım ben. Ben de tanrıların isteklerine, buyruklarına boyun eğen kullarımdan biriyim.»

Kollarımın arasından sıyrılıp kaçtı. Bir an için dışardan gelen gürültülere kulak kabarttık. Halkın uğultulu sesleri arasında askerlerin ve İsa'nın uzaklaştığını duyduk. Böylesine aklına güvendiğim bir kadının bu duruma düşmesi gerçekten üzücüydü. Madem İsa tanrıydı, onu kurtarıp tanrıdan daha üstün olduğunu mu göstermek istiyordu?

— «Beni sevmiyorsun Lodbrog.»

— «Tam tersine, senin anlayamayacağın kadar çok seviyorum seni. Seni sevmekten gurur duyuyorum, çünkü bu sevgiye lâıyk olduğunu ve senin sevgine de benim lâıyk olduğumu düşünmek istiyorum. Ama Roma benim ana vatanım-dır. Ona ihanet etmem sana olan aşkımin değerini düşürdü.»

Dışardan gelen gürültüler giderek azalıyordu. Miriam bana bir kere olsun bakmadan ve hiç bir şey söylemeden çıkıp gitti.

Dayanılmaz bir istekle ona doğru koşup, kolundan yakaladım. Onu bu korkunç kentten kaçırıp adamlarıyla Suriye'ye götürmeyi öylesine arzu ediyordum ki. Miriam kollarımın arasından kurtulmak için mücadele etti ve bana tokat attı. Bense onu kollarımın arasında sımsıkı tutuyordum. Çünkü suratıma indirdiği tokatlar öylesine hoş geliyordu ki bana. Sonunda Miriam mücadeleden vazgeçti ve o anda kollarımın arasında ölüden farksız bir kadını sardığımı hissettim. Sevgiden yoksun, soğumuş bir ölü bedeniydi sanki artık. Ağır ağır kollarımı gevşeterek bıraktım

onu. Birkaç adım geriledi ve sonra hiç arkasına bakmadan uzaklaşıp gitti.

Ben Ragnar Lodbrog, ne Yahudiler gibi etkili konuşmasını, ne Roma ve Yunan felsefesini öğrenemedim. Ama Tostig Lodbrog'un gemilerinde denizlere açılan, Kudüs'ü gezen sıradan bir kişi olarak açık ve basit bir dille başımdan geçenleri anlatmayı becerebilecek kadar konuşabiliyordum ve Suriy'e döndüğümde Kudüs'te olanları Quirinius'a da aynı basit dilimle anlat-tım.

BÖLÜM : 18

YARI boğulmuş gibi insanın soluğunun kesildiğini hissetmesi tabii ki hiç hoş bir şey değil. Hint fakirleri kendilerini isteyerek bu duruma getirirlerdi. Canlı canlı gömülmek de yine Hint fakirlerinin bir oyunuydu. Bir de doktorların öldüğünü zannederek canlı canlı adam gömdürdükleri örnekler vardır.

San Quentin'de işkence ceketindeki deneylerim uzadıkça bu konu üzerinde ister istemez epeyce düşündüm.

Kuzey Sibiry'a'da insanların uzun kış dönemi süresi içinde aylar ve diğer vahşi hayvanlar gibi kış uykusuna yattıkları hakkında okuduklarımı hatırlıyordum. Bu kış uykusuna yatan Sibiryalıları inceleyen doktorlar solunumun tamamen durduğu ve kalbin çok hafif bir şekilde attığını saptamışlardır.

Bu kış uykusu halinde vücut öylesine kendinden geçiyordu ki, ciğerler aldığı havayı pratik olarak farketmiyordu. Hapisane müdürü Atherton ile Doktor Jackson'a karşı kendimi bu bilimsel açıdan kanıtlayabiliyordum. Ve bu mantığa dayanarak 100 günlük işkence ceketine çarptırılmam için onlara meydan okudum. Ne var ki, bunu kabul etmek cesaretini gösteremediler.

Yine de on günlük süreler içinde susuz ve aç kalmağa dayanabiliyordum. Başka zamanların düşleri içinde kendimden geçtiğim bir sırada dudaklarıma bir kapla su dayamış bekleyen gardiyanın dürtüklemesiyle uyandırılmak çok rahatsız ediyordu beni. Sonunda Dr. Jackson'a bana su getirilmemesi ve hiç bir şekilde su içmem için zorlanılmaması için emir vermesini istedim.

Tabii epeyce tartıştık bu konu- üzerinde. Ne var ki sonunda Dr. Jackson birkaç defa denedikten sonra vazgeçmek zorunda kaldı. Ve işkence ceketine bağlanıp yatırıldığım hücre, sadece saat tiktaklarının duyulduğu sessiz ve sakin bir yere döndü. Artık sayısız denemelerimden sonra uyandığım da kan deveranımın başlamasıyla bile acı duymaz olmuştum. Başımda üşüşen hapisane yetkililerini görür görmez on günlük bir sürenin daha geçmiş olduğunu hemen idrâk ediyor ve kendime geliyordum.

Ve tabii o uzaklarda geçirdiğim on günün anılarıyla öylesine mutlu uyanıyordum ki, hepsi şaşkına dönüyordu. Başka kişiliklere bürünerek tekrar yaşadığım eski anılar üzerinde uzun uzun düşünerek bu deneylerimin modern gelişim teorisine çok uygun olduğu sonucuna varmıştım. Sürekli bir yaşantı içindeydim. Doğduğum gün başlayan, öldüğüm gün de sona eren bir yaşantı değildi bu. Sayısız yıllar, sayısız olaylar ve sayısız kişilikler içinde bir tek ruhun sürekliliği ispatlanmış oluyordu böylelikle. Çünkü ruh, hafızadır ve ben de bu sayısız anılardan oluşan bir ruhtum.

Diyelim, bütün yaşantım süresince felâketlerime sebep olan ve en son olarak bu hücreye beni tıkan o 'kızıl öfkem' nereden geliyordu. Muhakkak ki, Darrel Standing olarak doğduğum gün ortaya çıkmamıştı. Bu kızıl öfke değil kendi annemin doğuşundan ilk annenin doğuşundan bile eskiydi gerçekte. Annem beni doğururken bu öfkeyi yaratmamıştı bende. Bu öfke dahil, korku, nefret, sevgi ve bir , insanı oluşturan tüm duygular ilk insanın doğuşundan da önce gelişmeğe başlamıştır.

İnandığım Mendel kanunlarınca ben, tümüyle geçmişimden ortaya çıkmış bir varlığım. Her duygumun, her düşüncemin benden önceki varlıklardan meydana gelmiş olduğuna inanıyorum.

Bu hamuru istediğiniz gibi yoğurun, eski anıları yok edemeyeceksiniz. Bütün at cinsleri ilk insanların yetiştirdiği yabancı atlardan meydana gelmiştir. Ve ben o ilk insanların öfkelerini diğer bütün duygularıyla benliklerimde taşıyarak bugüne kadar getirdim.

Ölümlü bir insanım belki ama bu geçici bedenim içindeki ruh ölümsüzdür ve yok edilemez. Bir kadından doğan bir çocuk, çocuk doğuran bir kadın olarak yaşadım ve daha defalarca bu dünyada çeşitli kişilikler içinde, duygu ve düşüncelerimi kuşaktan kuşağa aktararak yaşayacağım-Ama boynuma bir ip geçirerek beni öldüreceklerini zanneden budalalar da yok değil yeryüzünde.

Yine de asılacağım.... Hem de yakında. Haziran ayının son günlerindeyiz. Hücremden alıp beni önce, hapisane kuralları gereğince yıkayacaklar. Sonra tertemiz giysiler içinde ipe götürüleceğim. Gece, gündüz insanlar beni gelip geçerlerken seyredecekler.

Beni asacakları ip aylardır Folsom'un gardiyanları tarafından esnekliğini kaybetmesi için gerilip duruyor. Bu sapasağlam ipi boynuma geçirip doktorların muayenesinden sonra öldüğüm kanısıyla insanlar karşımda şapkalarını çıkartacaklar.

Çirkin, garip ve gülünç bütün bunlar. Beni öldürebileceklerini zanneden insanların gülünç sevdası. Çünkü onlar da benim gibi ölümsüz. Aramızdaki fark ise benim ölümsüz olduğumu bilmem, onların bilmemesi. Belki ben de bir zamanlar zangoçluk yaptım ama ip değil, kılıç kullanmışım o zaman ben. Kılıç, muhakkak ki, daha cesur bir yol ama yine de her ikisi de etkisiz. Çünkü ruh ölümsüzdür. Ne kılıçla yarılıp geçilebilir, ne de bir iple boğulabilir!

BÖLÜM : 19

AYNI karanlık köşelerde çürümeğe terkedil-diğimiz Oppenheimer ile Morrell'e kıyasla San Quentin'in en tehlikeli mahkûmu sayılıyordum. Aynı zamanda da en katı mahkûmu. Bilmiyorum 'katı' sözcüğü size ne ifade ediyor ama bu sıfatı bana takmalarının nedeni dayanıklılığımın ileri geliyordu. Onları ruhen ve bedenen yıpratışına karşılık onların bana açtıkları savaş çok daha korkunçtu. Ne var ki, ben dayanmasını biliyordum. Atherton'un dinamitler ya da hücre tehditleri boşa çıktı. Çünkü ne ben olmayan dinamitleri yaratabiliyordum, ne de o hücre cezalarıyla benim gözümü korkutabiliyordu.

Bütün bunlara katlanan bedenim değil, ru-humdu. Bulduğum hücrenin ve bedenimin dışında yaşadığım diğer kişiliklerimle de oldukça

güç deneyler geçiriyordum. Özellikle ne başı, ne de sonu belli olmayan, bir kâbusu andıran bir deneyimden söz etmek istiyorum sizlere. Kendimi sarp kayalıklar boyunca dalgaların yükseldiği bir adada görüyordum. Üstelik sürekli olarak yağın yağmurdan bir tek kuru ve güneşli gün görmemişim. Bir mağarada yaşıyordum. Ateş yakacak malzemem yoktu, çiğ et yiyordum.

Bu geri döndüğüm anılarımda bile, gördüğünüz gibi, acı çekiyordum. Özellikle bu anılarımın ortasından başlayan düşlerimde hiç bir ipucu olmaması beni büsütün çileden çıkartıyordu. Ve bu kendimden geçiş süreleri içinde düşlerim tamamen kontrolüm dışında kaldığı için elimde olmadan defalarca kendimi bu korkunç adada bulduğum oldu. En mutlu anlarım yağış olmayan günlerde yüksek kayaların tepelerinde o korkunç ayazın iliklerime işlediği zamanlardı.

Bir sandal küreğiyle çakım vardı sadece. Bu küreğin üzerine her geçen gün için bir çizik atarak ve çeşitli oymalar yaparak vakit geçiriyordum. Çok çizik vardı küreğin üzerinde. Çakımı taşlara sürterek biliyordum. Eminim ki hiç bir berber usturasına bu denli özen göstermiyordır. Ne de bir cimri, hazinesine böylesine gözünün içine bakarcasına bakmıyordur. Evet, hayatım kadar önemliydi bu çakı. Gerçekte de hayatımın ta kendisiydi.

İşkence ceketi içinden defalarca gidip geldiğim bu küçük adacıktaki küreğimin üzerine kazıdıklarımı bölük pörçük okumağa çalışarak sonunda hepsini bir araya toparlamayı başardım.

«Bu küreği bulan kişinin Amerika'nın Maryland eyaletinden Elkton'lu Daniel Foss'un 1809 yılında Philadelphia limanından NEGOCIATOR adlı bir gemiyle denizlere açılıp aynı yılın şubat ayında bir buzul adasına çarparak kazaya uğraması

üzerine mürettebattan kurtulan tek kişi olarak bu adaya çıkmış olduğu ve bir kulübe yaparak yıllarca burada yaşadığı hakkında bilgi edinmesi için yazılmıştır.»

Evet, bu kürek hayatımın ta kendisiydi ve beni de epeyce aydınlatmıştı. Yalnız bir cümleyi, lekelendiği için bir türlü çözememişim. Adanın güney Pasifik okyanusunun mu, yoksa Atlantik okyanusunun mu bir ucunda olduğunu bilmiyordum. Philadelphia'dan Dost adalarına yola çıkan bir geminin hangi yönde ve hangi yoldan

gitmesi gerektiğini kestiremiyordum. Ancak Folsom'a geri döndüğümde bu adaların nerede olduğunu öğrenmiştim. Daha önce sözünü ettiğim Japon kaa-til Arthur Sewall gemileriyle çok gezmişti denizlerde. Dost adalarına Umut Burnu'ndan geçilerek gidileceğini bana o söyledi. Bu durumda Philadephia'dan hareket ettiğimiz tarih ile kazanın ol duğu tarih arasında ne kadar yol katettiğimizi ve böylece bulunduğum adanın nerede olduğunu saptamak mümkün olabilirdi ama ne var ki tarih olarak sadece 1809 yılından söz etmiştim. Sadece bir defasında yaşadığım devirlere ait bir ipucu elde ettiğimi hatırlıyorum. Şimdi sizlere geminin buzul adasıyla nasıl çarpıştığını anlatarak soğukkanlılığımdan söz edeceğim. Çünkü bu olayın başlangıcı ve mürettebattan, bir tek benim kurtulmamı sağlayan soğukkanlılığım sayesinde birtakım olayları açıklamam mümkün olabilecekti.

Müthiş bir sarsıntı ve gürültüyle kendime geldiğimi hatırlıyordum. Aynı anda aşağı güverteden altı kişi daha aynı heyecanla yukarı fırlamışlardı. Ne olup bittiğini hemen anlamıştık Adamların hepsi yarı giyinik halde koşuşturup duruyorlardı. Ama ben ne yapmam gerektiğini çok iyi bilerek bekledim. Kaçmak, hiç bir şekilde kurtuluş olmazdı bizim için, çünkü bir buzulla çar pıştığımız denizin suları çok soğuktu. Denize atlayıp yüzemeyeceğimiz gibi yarı giyinik halde bu soğuğa da fazla dayanamazdık. Geminin ne kadar süre içinde batacağım kestirip, bu süreyi değerlendirmek üzere hemen harekete geçtim.

— «Batıyor!» çığlıkları arasında henüz vaktim olduğunu düşünerek hemen en gerekli eşyalarımı toplamağa başladım. Üstüste yün gömleklerimi, pantolonlarımı ve çoraplarımı giydim. Ayaklarım öyle kocaman olmuştu ki, kendi ayakkabılarımı giyemedim. Hemen Nicholas Wilton'-un benimkilerden epeyce büyük ve aynı zamanda daha yeni botlarını ayağıma geçirdim. Giydiğim yün gömleklerin üzerine bir başkasının kazağını ve yine bir başka geminin yelken bezi ceketini geçirdim. Seth Richard'ın ceketini daha birkaç gün önce benzinle silinip temizlenmişti.

İki çift yün eldiven buldum. John Robert'in annesinin ördüğü yün atkıyı boynuma dolayarak Joseph Dawes'in kulaklıklı kasketini kendiminki-nin üzerine geçirdim. Güverteden gelen çığlıklar giderek artıyordu. Bense son dakikaya kadar gözüme çarpan ne kadar tütün bulabildiysem onları da toparlayıp güverteye çıktım.

Bulutların arasındaki bir yarıktan çıkan ay olaylara dehşet katarcasına görüntüyü tamamlıyordu. Her taraf buz kaplıydı. Suya düşen yelkenler, direkler ve halatlar anında buz parçacıklarıyla kaplanmıştı. Artık bu korkunç sularda yol almak için bütün denizin yüzeyini kaplayan bu buz tabakalarını parçalamaktan kurtulmuşum ve bu beni müthiş keyiflendirmişti. Keskin bir rüzgâr insanın vücudunu bıçak gibi kesip geçiyordu sanki. Büyük denizler, hele yüzeyi bembeyaz bir buz tabakasıyla örtülüyse, ay ışığında dehşet verici bir görüntü içinde oluyor doğrusu.

Gemi ağır ağır batarken su düzeyine kadar inen güvertede erzak fıçılarının arasında kaçışan insanlar gördüm. Kaptan Nicholl boş yere onları yatıştırmağa çalışıyordu. Kaptana yardım etmek üzere yanına gittim, adamları filikaya boşaltmasını, erzak fıçılarını taşımağa çalışacağımı söyledim.

Çok az vaktim vardı. İkinci kaptan Aaron Northrup'un yardımıyla bir düzine kadar ficiyi kurtarmayı başardık. Bu arada güverteden yuvarlanarak filikaya atlayan mürettebatın bağırışları duyuluyordu. Önce onların atlaması iyi olmuştu, çünkü rüzgârın üzerimize doğru sürüklediği bir buz dağı giderek yaklaşmaktaydı. Aaron Northrup benden önce atlamıştı gemiden. Ben ise biraz daha düşünerek, bir yerimi kırmadan atlayabileceğim bir noktayı gözüme kestirip ondan biraz sonra atladım. Arka tarafa doğru atlamak, burundaki daracak yere diğerleriyle sıkışmaktan daha akıl kârıydı muhakkak.. Üstelik herhangi bir tehlikeye karşı da daha tedbirli davranmış oluyordum böylelikle.

Arkada ikinci kaptan, doktor Walter Drake, ve kaptan Nicholl vardı. Doktor, aceleyle gemiye atlarken sağ bacağını kırarak yaralanan Northrup'un başucundaydı.

İki buz dağı arasında kalmıştık ve hızla üzerimize doğru sürüklenen buzul parçasından kurtulabilmek için çok az vaktimiz vardı. El birliğiyle küreklere asıldık. Ben de diğerlerine katıldım. Oysa birbirimizin hareketlerini kısıtlamaktan başka işe yaramıyorduk.

100 metre kadar yol almıştık bu arada. Arkama dönüp baktığımda NEGOCİATOR'un buzullar arasında sıkışıp kaldığını gördüm. Rüzgârın uğultusundan ve dalgaların gürültüsünden geminin çatırdağını duymamıştık ama muazzam bir gürültü çıkarttığı muhakkaktı.

Geminin iki yanından sıkışarak güvertenin sarsıldığını ve kopan parçanın buzullar arasında kaybolduğunu görmek gerçekten üzücüydü. Ne var ki kat kat giyindiğim yünlerin sıcaklığı beni biraz olsun rahatlıyordu yine de.

Gece korkunç geçti. Gemide kalanlar arasında en sıkı giyinmiş olan bendim. O korkunç gecede diğerlerinin neler çektiğini düşünmek bile istemiyordum. Bu arada karanlıkta bir buz dağına daha çarpmak tehlikesiyle karşı karşıyay-dık her an. Dalgalara teknenin yanını vererek kürek çekmeğe devam ediyorduk. Yün eldivenlerimle burnumu donmaması için ikide bir oğuştu-ruyordum. Ve bir yandan Elkton'daki evimi düşünerek dua ediyordum.

Sabah hepimiz kazık kesilmişti sanki. Birkaç kişi donmuştu. Bacağını kimildatamayan Nort-hrop'un durumu ise feciydi. Doktora göre ayakları tamamen donmuştu.

Yirmibir kişinin ağırlığıyla tekne uzun süre hepimizi taşımağa devam edemiyeckefi. İçimizde iki delikanlı vardı. Beny Hadwater onüç yaşındaydı. Elkton'da komşumuz olan Lish Dickery de henüz onaltısına basmıştı. Ayrıca epeyce ağırlık yapan erzaklarımız vardı. Et, ekmeç, su ve bir küçük fıçısı da bira...

Kaptan Nicholl yolumuzu kaybetmiş olduğumuzu ve yakında bir kara parçası olup olmadığını bilmediğini samimiyetle itiraf etti. Yapılacak tek şey rüzgârın yönünde yelkenleri açıp havanın daha yumuşak olacağını tahmin ettiğimiz kuzeydoğuya doğru yolumuza devam etmekte.

Erzaklarımızı paylaşmayı tamamen matematiğe dayanan gerçekçi bir yöntemle uyguluyor-duk. Northrup'u bu hesaba katmamıştık çünkü çok kısa bir ömrü kalmıştı. Elli gün bize yetecek şekilde erzakları paylaştık.

Kaptanın gözü önünde, adil bir şekilde elimizdeki malzemeyi bölüştürdüm ve hergün bu ölçüler içinde karnımızı doyurmağa başladık. Önceleri bu bölüştürmeye söylenenler çıkmadı değil ama her ne kadar içim giderek de olsa cebime doldurduğum tütünleri bile diğerleriyle paylaşacak kadar dürüst davranmıştım.

Evet, içim gidiyordu çünkü hergün açık teknede birer ikişer kayıp veriyorduk. Açlıktan değil, dayanılmaz soğuktan veriyorduk bu kayıpları. En şanslı ve en dayanıklılar belki biraz daha uzun yaşayabilecekleri bu koşullar altında. Ben dayanıklı bir adamdım. Üstelik sımsıkı giyinmiş, Northrup gibi bacağını kırma

şanssızlığına da uğramamıştım. Hergün hareketsizlikten biraz daha kaskatı kesilmesine rağmen birkaç gün yaşamasını o da dayanıklılığına borçluydu. İlk kaybımız Vanca Hathaway olmuştu. Sabaha karşı onu büzüldüğü yerde donmuş bulduk. Lish Dickery ikinci, Benny Hardweter üçüncü kaybımız oldu.

Suyumuz ve biramız da donmuştu.. Nort-rop'un bıçağıyla kırdığım buz parçalarını paylaştırmak da oldukça güçtü. Mümkün olduğu kadar eşit parçalara bölmeğe çalıştığım buzları ağızımıza alıp eriyene kadar emiyorduk. Kar fırtınalarından da epeyce su biriktirdik ama bu defa mikrop kaparak ateşlenenlerimiz oldu.

Bence Lish Dickery'nin ölümünü bunda aramak gerekir. Son gün tamamen aklını kaçırmış gibiydi.

Susuzluktan değil, ağzından mikroplu salyalar akarak öldü zavallı. Ben mümkün olduğu kadar buz parçalarını emmemeğe çalışıyordum. Onun yerine ağızı ma attığım tütünleri çiğnemeyi deniyordum.

Ölenlerin giysilerini alıp, doğdukları gibi çırılçıplak buz gibi sulara bırakıyorduk. Ölülerin giysileri kura ile dağıtılıyordu. Kaptan Nicholl herhangi bir kavgaya yer vermemek için böyle emretmişti.

Duygusallığın zamanı değildi. Her ölenin arkasından diğerlerimizin duyduğu gizli sevinci hepimiz farkediyorduk.

Israel Stickney bu kuralarda çok şanslıydı. Öldüğü zaman büyük bir hazine bırakmış, pek çok kişiyi umutlandırmıştı.

Kuzeydoğuya doğru ilerliyorduk ama bir iklim değişikliği umudumuz boşuna çıkmıştı anlaşılın. Ayazlar devam ediyor ve ben donan suyumuzu ve biramızı Northrop'un bıçağıyla keserek paylaştırmaya uğrayordum. Kendi bıçağını saklıyordum çünkü sağlam çelikten, sivri bir bıçağım vardı ve onu bu tür işler için harcamayı göze alamıyordum. Yol boyunca verdiğimiz kayıplarla gemi hafiflemiş, daha kolay yol alabiliyor, aynı zamanda rahat rahat gerinerek yayılabiliyorduk.

Sürüp giden bir anlaşmazlık yemek konusuydu. Kaptan, ikinci kaptan, doktor ve ben adam başına düşen miktarın arttırılmasına karşıydık. Geri kalan altı denizci adına sözcülük yapan Tobias Snow verdiğimiz kayıplarla yarıya inen mü-

rettabatın öğününü iki katına çıkartmamız gerektiğini önerdi. Bizler de sayıca azalmamızın sadece işimizi kolaylaştırdığını ve uzun süre dayana-bilmemiz için erzağımızı hesaplı harcamamız gerektiğini öne sürdük. Bölüştürülen yiyecekler yetersiz olduğundan donmamız kolaylaşıyordu belki ama daha fazlasını dağıtmak da ilerisi için ürkütücüydü. Hepimizin yanakları ve burunları kabuk kabuk soyuluyordu donmaktan. Ne kadar giyinirsek giyinelim bu ayazda, yetersiz gıdayla ısınmamız mümkün olamıyordu.

Beş hafta sonra yiyecek problemi ciddi bir safhaya girdi. Bir gece ben uyurken Kaptan Nic-holl, Jud Hetchkins'i yiyecek çalarken yakalamıştı. Bunun üzerine beş suçortağı bıçaklarını çekip üzerimize yürüdü.

Gecenin koyu karanlığında oldukça şiddetli bir çarpışma başladı. Geminin alabora olmaması büyük bir mucizeydi. Üzerimdeki kat kat giysiler zırh gib koruyordu vücudumu. Onbeş yerinden yaralanmış olmama rağmen kalın yün tabakaları arasından yediğim darbelerle sadece birer çizik halindeydi bu yaralar.

Diğerleri de aynı şekilde kat kat giyimli olduklarından çarpışma hiç kayıp vermeden giderek uzuyordu. Walter Dakon isyan çıkartan altı kişiyi denize atmayı akıl etmeseydi daha da uzayacaktı. Ancak bu arada gemide kalan Jeremy Nalor'u denize atmağa uğraşan Kaptan ile doktor, geminin küpeştelere tutunanları dan birinin ikinci kaptanın bacaklarına sarılarak onu çekmeğe uğraştığını farkedememişlerdi. Durumu görerek araya girmek istedim. Fakat Seht Richard'-ın bir ara sulara gömülmesinden yararlanmak isteyen ikinci kaptan ona vurmaya hazırlanırken

Seth aniden suyun içinden yarı beline kadar sıçradığı gibi ikinci kaptanın beline kollarını dolayıp onu alaşağı etti. İkisi birden boğulup gitti.

Bu olayın sonunda sadece üç kişi kalmıştık. Kaptan Nicholl, doktor Bentham ve ben. Yedi kişi bir anda, Jud Hetchkins'in hırsızlık olayı nedeniyle sulara gömülmüştü. Bu arada ölenlerin üzerlerindeki kat kat giysilerden başka bir şey için üzülmeyi anımsıyorum.

Kaptan ile doktor iyi insanlardı. Üstelik ikisi de dürüsttü. İki kişi uyurken nöbet tutan üçüncü, erzak fiçilerinden dilediğince bir şeyler çalabilirdi, ama böyle bir şey asla olmadı. Birbirimize güvenimiz sonsuzdu ve bu güveni sarsmaktan-sa ölmeyi yeğ tutacak kadar bağılydık birbirimize.

Kuzeye doğru bütün gayretimizle yol alırken eski paylarımızın dışında hiç bir şey yemiyorduk. Kaza gününden yedi hafta sonra, yani 14 Ocak nihayet daha ılık bir bölgeye girebildik. Yine de sıcak olduğu söylenemezdi bu bölgenin. Ama hiç değilse acı soğğun etkisi azalmıştı.

Batı rüzgârlarının etkisiyle günlerce can sıkıcı yolumuza devam ettik. Arada sadece bir kaç dakika süren şiddetli rüzgârların dışında hava oldukça durgundu. Yedi haftanın bitkinliğiyle koca tekneyi kürek çekerek yürütmemiz imkânsızdı. Erzağımızı idare etmeğe çalışıyor ve şansın yüzümüze gülmesini bekliyorduk sadece. Hergün yiyeceklerimizi paylaştırmadan önce uzun uzun dua ediyorduk. Üçümüz de inançlarımız kuvvetli birer hristiyandık. Evet, tek başımıza köşelerimize çekilip uzun uzun dua ediyorduk.

Ocak sonunda erzağımız iyice azalmıştı. Et fiçisini yağmur sularını saklamak için kullanıyorduk artık. Dokuz hafta ne bir başka tekne ile karşılaştık, ne de bir kara parçası görebildik. Kaptan Nicholl nerede olduğumuzu bir türlü çıkartamamıştı.

20 Şubat günü son yemeğimizi yedik. Bunu izleyen sekiz gün içinde olup bitenleri sizlere kısaca, sadece doktor ile kaptanın kişiliklerini belirleyen birkaç olayla anlatacağım. Erzağımız bitene kadar yeterince zayıf düşmüştük zaten. Ama hiç bir şey yemeden geçen birkaç gün içinde birdenbire çökmüştük.

24 şubat günü ölüme karşı direnen üç güçlü kişi olarak ciddiyetle durumu tartıştık. Rüzgâr hafif de olsa bize yardımcı oluyordu. Ne var ki 28 şubat günü rüzgârın kesilmesiyle denizin ortasında kalakaldık. Rüzgârın kesildiği gün kura çekilecekti. Ceketimden üç eşit parça kumaş kestim ve içlerinden birine kahverengi bir iplik parçası koyup katladım. Kumaş parçalarını kaptanın şapkasının altına gizliyerek kuradan önce dualarımızı ettik.

Bundan sonrası için Tanrı karar verecekti artık. Ancak bu süre içinde böylesine dürüst davranan üçümüzden birinin ölmesine nasıl karar verecekti?

İlk önce kaptan çekti. Elini bir süre şapkanın altından çıkaramamıştı. Duasını tamamlayıp kumaşı açtı, boştu. Kaptan Nicholl'u tanıdığım kadarıyla bunu hakettiğine inanmıştım.

Geriye doktorla ben kalmıştık. İkimizden biri çekecekti içinde iplik sarılı kumaş parçasını. Sıra doktorundu. Tekrar dua ettik. Geri dönüp bütün yaşantımı düşünerek yaşamağa hak kazanıp kazanmadığımı tartmağa çalışıyordum.

Doktor elini şapkanın altına soktu, bir süre

karıştırdı. İçinde iplik olan kumaş parçasının ayırıldı edilemeyeceğini düşündüm bu arada.

Sonunda elini çekti, iplik parçası ona çıkmıştı. O anda Tanrı'ya bana böyle bir lütufta bulunduğu için büsbütün bağlandığımı hissettim Kaptan ile doktor birbirlerine daha yakın olduklarından sonuç onlar için üzücü olmuştu ama tanıdığım kadarıyla bu yakınlıkları hiç bir şeyi değiştirmeyecekti.

Doktor son duasından önce bizlere Virginia'-nın Norfolk eyaletindeki karısıyla üç çocuğuna kurulabildiğimiz takdirde başına gelenleri iletmemizi söyledi. Ne kaptan, ne de ben bir tek söz söyleyememiştik. Sadece gözlerimizden yaşlar süzülerek başımızı sallıyorduk.

Doktorun içimizde en akli başında ve kendine hakim bir kişi olduğu muhakkaktı. Müthiş üzülyordum bu duruma. Kaptanın üzüntüsü de hiç kuşkusuz benimkine eşitti. Ne varki yapılacak hiçbir şey yoktu. Tanrı karar vermişti buna.

Fakat son anda kendimi tutamadım ve, «Dur!» diye müdahale ettim.

— «Bu kadar süredir dayanan insan, biraz daha dayanabilir. Akşama kadar bekleyelim, eğer havada bir değişiklik olmazsa hep birlikte karar aldığımız şeyi o zaman uygularız.»

Bentham, kaptana baktı. Bunu kabul edip etmeyeceğini anlamak istiyordu. Kaptan Nicholl sadece başını salladı. Buğulu gözlerinde sözlerle ifade edemeyeceği bir şükran okunuyordu.

Arnold Bentham'ın ölümünden, adilane de olsa, kaptanla benim yararlanacağımızı düşünemiyordum. Evet, adilane bir kura sonunda üstelik Tanrı'nın seçtiği bir ölümdü bu ama her ne kadar Tanrı'nın aciz kulları olarak kabullenmemiz

gerekirse de buna içimiz elvermemi şti. Ve son anda yine Tanrı bizi vazgeçirdi.

Onbeş dakika geçti geçmedi, batıdan nemli bir rüzgâr esmeğe başladı. Ve rüzgârla yelkenler şişti, Arnold Betham dümene geçti.

— «Son gücünüzle dayanın, ben dayanama-sam da önemi yok.

Kaptan Nicholl ile ben aşağı kamarada yatıp dinlenirken çok uzaklarda kalan özlediğimiz güzel şeyleri düşlüyorduk.

Hafif nemli rüzgâr şiddetlenerek bir fırtınayı haber veriyordu. Arnold Bentham dümenin başında baygın düştükten sonra kaptan ile dümene geçtik. Bütün çabalarımız boşunaydı. Sonunda onbeşer dakikalık sürelerle teker teker dümeni-geçerek gemiyi idare ettik. Onbeş dakikadan fazla dayanmamıza imkân yoktu. Akşam üzeri hava iyice bozdu. Ben dümendeydim. Böylesine asil kişilerle dost olduğum için Tanrıya defalarca şükrediyordum. Onların yanında başıma gelebilecek her türlü ihtimale karşı aynı şekilde davranmak istiyordum. Ben de onlar gibi ölmek istemiyordum ama ölümden de korkmuyordum. Bir an için onlar hakkında kuşkularım olduysa da çoktan kaybolmuştu bu kuşkularım.

Fırtına sırasında dümende olduğumu söylemişim. İşte bu azgın denizin aşındırdığı küçücük kara parçasını ilk gören ben olmuştum. Yarım mil kadar uzaklıktaydı. Hemen onlara seslendim. Bitkin bir halde yanıma gelip kara parçasını gördüklerinde gözlerindeki umutlu pırıltıları hiç unutmuyacağım.

— «Tamyol karaya Daniel» diye kaptan güç-

lülle mırıldandı. «Belki bir kuytu körfezi vardır. Son şansımız bu.»

Kara parçasına yaklaştığımızda sığınabileceğimiz bir körfez olmadığını görmüştük ama kaptan üsteledi.

- «Tam yol devam et, Daniel. Eğer karaya yanaşamazsak bu rüzgârla daha fazla boğuşama-yız, gücümüz kalmadı buna.»

Haklıydı. Tamyol devam ettim. Kaptan saatine baktı. Beşti. Kaptanın Arnold Bentham'a elini uzattığını gördüm. Bentham son gücüyle ona elini uzattı. Bunun anlamını çok iyi biliyordum. Kayalıklara doğru hızla sürüklenen bu teknenin içindeki insanların vedalaşmaktan başka şansları yoktu artık.

Kayalıklara otuz kırk metre kala tekne tamamen kontrolümden çıkmıştı. Bir anda alabora oldu ve kendimi tuzlu suların içinde buldum. Kaptanla doktoru bir daha hiç görmedim. Nasılsa bütün gücümle kavradığım dümen elimde kalmış, böylece kurtulmuşum. Ve büyük bir şans eseri dalgalar beni o korkunç kayaların arasındaki hafif meyilli, düzgün bir taş parçasının üzerine bırakıvermişti. En ufak bir sıyrık bile almadan kendimi kayaların ortasında buldum. Kolumu kaldıracak takatim yoktu ama can havliyle kayalara vuran korkunç dalgalardan kurtulmak için içlerime doğru ilerlemeğe çalıştım.

Az sonra güçlükle doğruldum. Artık kurtulduğumun bilincindeydim ve tanrıya şükrediyordum.

Ne var ki ayakta duracak halim yoktu, sendeliyordum. Tekne çoktan paramparça olmuştu. Kaptan

ile doktoru görememiştim ama korkunç bir şekilde ölmüş olduklarını tahmin edebiliyordum. O arada köpüren dalgalarla küreklerden birinin sürüklendiğini gördüm. Bütün tehlikeyi göze alarak küreğe uzandım. O anda bayılmak

üzere olduğumu hissettim. Nasılsa küreği kapıp o arada dalgaların ulaşamayacağı bir mesafeyi kat-ederek sahilden uzaklaşmayı akıl edebildim.

O gece sersemlemiş bir halde, bir ölüden farksızdım. Hissettiğim sadece sırlıklam giysilerimin verdiği ürpertilerdi. Sabah biraz kendime geldiğinizde müthiş bir şaşkınlık ve dehşete kapıldım. Okyanusun derinliklerinden yükselen bu kaya parçasında ne bir bitki, ne de bir ot yetişmiyordu. Yarım mil kadar ya var ya yoktu bütün kayalıkların yüzeyi. Ne açlığımı giderecek bir şey bulmak mümkündü, ne de susuzluğumu.

Üstelik sürekli dalgaların hücumuna uğrayan kayalıkların her tarafını tuzlu bir tabaka kaplamıştı.

Tekneden bir kıymık bile kalmamıştı görünürde. Üzerimdeki giysilerimden başka çakım ve son anda uzanıp aldığım küreğimden başka hiç şeyim yoktu. Fırtına dinmişti. Bütün gün düşe kalka ellerim ve dizlerim kan içinde bir damla su aradım durdum.

İkinci gece bir kayanın ardına gizlenerek uyumağa çalıştım. Bu defa müthiş bir sağanak başladı. Üzerimden çıkarttığım bir takım giysilerimi yağmur suyunu emmesi için kayaların üzerine yaydım. Fakat sonradan bu suyu içme umudum da boşuna çıkmıştı çünkü tuzlu suya dala çıka giysilerim de ağıza alınmaz bir halde şap gibi tuza bulanmıştı. Sırtüstü yatıp yağın yağmur damlalarını ağızımı açarak yakalamağa çalıştım. Bir işkenceden farksızdı ama hiç değilse biraz olsun dilim ve dudaklarım ıslanmış, ben de çıldırmaktan kurtulmuşum.

Ertesi gün hasta gibiydim. Uzun bir süredir açtım ama susuzluk daha da korkunçtu. Kayaların arasındaki oyuklarda biriken tuz tabakalarını tırnaklarımla kazımağa koyuldum. Yağmur yağdığı zaman bu oyuklara dolan suyu içmeyi düşünüyordum. Tanrı'nın yaşamamı istemesi üzerine bana da çabalamaktan başka bir şey kalmıyordu geriye.

Elkton'a ait anılarımla dayanılmaz bir hüznün içinde saatlerce dalgın dalgın oturuyordum. Ama bu belki de Tanrı'nın bana gösterdiği bir merhametti. Böyle daldığım zaman saatlerin nasıl geçtiğinin farkına varmıyordum hiç değilse. Yoksa dayanılır gibi değildi içinde bulunduğum koşullar,

f

Gece yağmurla uyandım. Kazıdığım oyuklarda biriken suları yalayarak susuzluğumu gidermeğe çalışıyordum. Tatsız ama içilebilir haldeydi

Derken güneş çıktı. Bütün giysilerimi, kuruması için kayalıklara serdim. Biriktirdiğim suyu ölçülü kullanırsam on gün kadar beni idare edecek miktardaydı. Bu tatsız su birikintilerine sahip olduğum için kendimi ne denli mutlu hissettiğimi sizlere anlatmam imkân yok, sevgili okurlarım.

Alinyazımda henüz ölmek yoktu, Tanrı böyle istemişti. En başından beri böyle istemişti. Bir gün kayalıkların arasında bulduğum bir ayıbalığı ceseti bunu büsbütün doğrulamıştı. Çürümüş etleri yerken sanki ömrümce daha lezzetli birşey yememiş gibi hissediyordum kendimi. Bir yandan bu iğrenç zevkimden dolayı kendimi aşağılarken, bir yandan da açlığımı giderebildiğim için seviç gözyaşları döküyor ve tekrar aç kalmamak için ele geçirdiğim bu hazineyi idareli kullanmağa çalışıyordum.

İçimde bir umut belirmeğe başlamıştı. Ölmeyecektim. Oyuklarda biriken suların buharlaş-maması için tedbirler alıyor, cesedi büyük bir özenle saklıyordum. Havanın durgun olduğu zamanlar topladığım deniz otlarını kuruttum ve kendime yatacak bir yer hazırladım. Artık giysilerim de kurumuştu. Günler sonra ilk defa sağlığıma kavuşarak yorgunluğumu giderebilecek derin bir uyku uyudum.

O gecenin sabahı uyandığımdaya bambaşka bir insandım. O gün güneş yoktu ama buna hiç aldırmadım.

Tanrı'nın beni unutmadığına ve her yeni gün, benim için yeni ve daha güzel imkânlar hazırladığına inanmıştım artık. Gözlerimi oğuştur-dum. İnanılacak gibi değildi. Kayalıkların üzerinde sayısız ayıbalıkları görüyordum. Binlerceydi. Bir gemiyi doyuracak kadar et demekti bu.

Hemen küreğimi kaptım. Adada başka sopa da yoktu zaten. Evet, elimde küreğim, dikkatle avlarımaya doğru yaklaştım. Bu deniz hayvanlarının ilk defa insan gördüklerini hemen anlamıştım. Onları avlamak çok kolay olmuştu çünkü kaçmayı akıl bile etmemişlerdi.

Üç dört tanesini öldürdükten sonra artık çılgına dönmüştüm ve kıyıya devam ettim. İki saat içinde, yorgun düşene kadar sayısız ayıbalığı öldürdüm. Sonunda sağ kalanlar sanki aralarında haberleşmiş gibi bir anda suya dalıp yok oldular. Kendimi ikiyüz tane ayıbalığı cesedi ortasında bulduğumdaya bu gaddarlığımdan ürktüm. Gereksizdi bu kadar hayvanın canına kıymak.

Onları yemeğe başlamadan önce Tanrı'ya dua ettim. Sonra hepsini, teker teker derisini yüzüp parçalara böldüm ve kurumaları için kayaların üzerine serdim. Kazıdığım tuzlarla da dayanması için bu parçaları güzel ovdum.

Dört gün uğraştım bu işlerle. Artık hesabet-meden doyusuya yiyebilirdim. Ayıbalığı avımı izleyen günler bol güneşli ve ılık geçti. Bu da Tanrı'nın başka bir lütfuydu.

Ayıbalıklarının tekrar karaya çıkması aylar sonraya rastlar. Bu süre içinde sürekli olarak çalıştım. Kendime bir kulübe yapıp yanına da bir kiler ekledim. Kulübenin tepesini ayıbalıklarının derileriyle kaplamıştım.

Kendimi bir kral gibi hissediyordum ama tek endişem günlerin hesabını kaybedeceğimdi. Sürekli olarak Kaptan Nicholl ile yola çıkışımızdan bu yana, kaza dahil olayları bütün ayrıntılarıyla la kendi kendime tekrar ediyordum. Kulübemin dışına koyduğum yedi tane taşla haftanın günlerini sayıyordum. Küreğin bir başına koyduğum işaretler haftaları, öbür başına koyduğum işaretler de ayları gösteriyordu.. Otuzbir çeken ayların fazla günlerini de dikkatle işaretliyordum.

Pazar günleri kilise duamı yapmaktan da hiç geri kalmıyordun. Tanrı beni bu sekiz yıl içinde bir an olsun unutmamış, ben de ona karşı görevlerimi eksiksiz yerine getirmiştim.

Bu koşullar altında, insanın yiyecek ve barınak ihtiyaçlarını sağlaması için harcamak zorunda olduğu çaba hayret vericiydi. İlk yıl pek başarılı olduğumu söyleyemem. Yine de kayalardan yapılmaya bir ini andıran kulübemi tamamlamam sadece altı haftamı aldı. Ayı balıklarının derilerini, yumuşatmak ve giysilerde kullanılabilir hale getirmek için boyuna yüzmek ve tuzlamak da, aylarca beni meşgul etti.

Bir de su bulma sorunu vardı bu arada. Herhangi bir şiddetli fırtınadan sonra, sağa sola savrulan köpükler, bir kenara ayırdığım yağmur suyunu tuzlu su haline getiriyordu. Arkasından kuvvetli bir rüzgâr getirmeyen taze bir yağmur yağdığı zaman bayağı seviniyordum. Sürekli bir damlamanın bir taşı oyacağını bildiğim için, büyük bir taş seçtim. Dokusu sık ve sağlam bir taşı bu. Sonra daha küçük taşlar yardımıyla ortasını çukurlaştırmağa çalıştım. Büyük bir sabırla tam beş hafta uğraştıktan sonra, tahminen bir buçuk galonluk bir küp yapmayı başardım. Daha sonra, dört galonluk bir küp yaptım. Zaman zaman küçük boylarda küpler yaptığım da oldu. Yedi haftamı verip meydana getirdiğim sekiz galonluk bir küp ise çatladı.

Fakat şaheserimi yaratmam için adada dört yıl yaşamam ve orada kendi doğal hayatım süresince yaşamağa devam edebileceğime inanmam gerekti. Benim sekiz ayımı almıştı bu şaheser, ama esaslı bir küp olmuştu, otuz galon alıyordu. Bu taş kapları yapmış olmak beni çok sevindiriyordu. O kadar ki, bazan alçak gönüllülüğü elden bırakıp, bunları ben yaptım diye böbürleniyordum. Gerçekten, bu küpler benim için, bir kraliçenin en değerli mobilyalarından daha değerliydi. Bir de ufacak bir küp yapmıştım, bununla su toplama yerlerinden aldığım suyu büyük küplere döküyordum. Ufacak diyorum ama, bu küpün iki taşın toplam ağırlığında olduğunu söylersen, yağmur suyu toplamanın pek de kolay bir iş olmadığını takdir edersiniz herhalde.

Böylece, yalnız başıma sürdürmekte olduğum yaşantıyı, mümkün olduğu kadar konforlu bir hale sokmayı başardım. Güvenli ve rahat bir

barınak yapmıştım kendime. Yedekte, tuzlanmak ve kurutulmak suretiyle korunmuş ve bana altı ay yetecek kadar yiyecek stokum vardı. Hayatı sürdürmek için son derece gerekli olan ve ıssız bir adada kolay kolay bulunamayacak bu şeyler için Tanrı'ya gerektiği kadar şükredemediğimin farkındaydım.

Çevremde insan ya da bir kedi, bir köpek, kısacası canlı bir yaratık adına hiç kimseler olmamasına rağmen, pek o kadar şikâyetçi değildim bu durumdan. Kaderimin beni attığı bu ıssız yerde, işledikleri iğrenç cinayetlerden ötürü hapishaneye atılan ve orada bir veba mikrobu gibi onları yiyip bitiren vicdanlarının sesini dinleyerek ömür tüketen pek çok insandan daha rahat, daha mutlu olduğumun farkındaydım. Geleceğe dair biraz endişeli olmama rağmen, gene de açlıktan ölecek hale geldiğim, azgın dalgalara kolayca kurban olabileceğim bir sırada beni kayalıklara atan Tanrı'nın ergeç beni kurtarmak üzere birini göndereceğine inanıyordum.

Gerçi dostlarımdan, hayatın nimetlerinden uzaktaydım ama, bu yalnızlığın içinde birtakım olanaklarım da yok değildi. Küçük adamda huzur içinde yaşıyordum. Okyanustan gelebilecek, hem suda hem karada yaşayan hayvanlar hariç, hiç kimse rahatımı bozamazdı. Adaya ulaşmak hemen hemen imkânsız olduğundan, yamyamların ya da vahşi hayvanların geceleri huzurumu kaçırma tehlikesi mevcut değildi. Dizlerimin üstüne çöküp Tanrıya tekrar tekrar şükrediyordum bu tehlikelerden uzak olduğum için.

Ama insanoğlu çok garip, doymak bilmeyen bir yaratık. Önceleri yemek için bir parça et, içmek için tuzlu olmayan bir miktar su vermesi için Tanrıya yalvarırken, çok geçmeden bol miktarda tuzlu ete ve tatlı suya kavuştum ama, buldukça fazlasını istiyordum. Ateş istemeğe, pişmiş et istemeğe başladım. Elkon'daki evimizin sofrasında hergün yediğim güzel yemekleri özler oldum. Bu duruma düşmezden önce yemeğe alışık olduğum ve buradan kurtulduğum takdirde yiyeceğim o nefis yemekleri düşünüyordum bütün gün.

İçimdeki yaşlı Ademdi sanıyorum beni böylesine günahkâr kılan. Tanrının emirlerine karşı ilk kez kazan kaldıran, ilk babanın suçuydu. Çok garip bir yaratıktı insan, her zaman tatminsiz, her zaman huzursuzdu. Ne Tanrıyla, ne de kendisiyle bir dakika bile geçinemezdi. Sürekli bir mücadele, yararsız bir çabayla geçirirdi günlerini. Gecelerini ise gerçekleşmesi güç ve yanlış isteklerin düşleri doldururdu. Evet, ben de aynı durumdaydım, tütün tütün diye kendimi yiyip bitiriyordum. Uykum çoğu zaman bir işkence oluyordu bana. Çünkü istekler en çok o zaman kafamın içine doluyordu ve ben, belki de bininci kez, tütünü, tütün depolarını, tütün balyalarını, tütün tarlalarını düşünüyordum.

Fakat kendi kendimden intikam aldım. Mütevazî bir kalp için Tanrıya gece gündüz dua ettim. Etimi, bedenimi, eziyet etmek suretiyle cezalandırdım. Aklımı geliştiremeyeceğim için, çıplak adayı geliştirmeğe karar verdim. Elli metre uzunluğunda taş bir duvar yapmak için dört ay çalıştım. Yüksekliği 20-25 metre kadardı. Tayfunlardan, büyük fırtınalardan kulübemi koruyacak bir siperdi bu. Zamanı boşa harcanmış saymıyordum. Ne zaman bir fırtına patlak verse, ben rahattım. Rüzgârın savurduğu sular başımın üzerinde elli metre yüksekliğe çıkarken ben kulübemde sakin sakin oturuyordum.

Üçüncü yıl taş bir sütuna başladım. Kaidesi geniş bir piramitti bu. Yukarıya meyille çıkıyordu. Adada iskele kurmak için ne kereste vardı, ne de âlet. Bu nedenle, inşaatı oldukça güç koşullar altında sürdürdüm. Ancak beşinci yıl sonunda piramidimi tamamlayabildim. Adanın en yüksek tepesinde duruyordu. Adanın en yüksek tepesi denizden 80 metre, piramidin tepesinin ise doruktan bir o kadar yüksekte olduğunu söylersem, herhalde benim âlet edevat olmadan adanın boyunu iki kat yükseltmeyi başardığımı hepimiz kabul edersiniz. Şimdi bazı düşüncesiz kimseler tutup diyebilir ki: sen Tanrının işine burnunu soktun, Tanrının evrenin yaratışına müdahale ettin. Onlara hemen şu yanıtı veririm: okyanusun ortasında yükselen bu kaya yığınının yanısıra ben de Tanrının yaratıklarının bir parçası değil miyim? Taşları kaldırmağa, kırmağa yarayan kollarım, eğilip kalkmamı sağlayan sırtım, kavramak, tutmak için kullandığım ellerim, bütün bunlar Tanrının yarattıklarının birer parçası değil mi? Bu konu üzerinde çok düşündüm. Haklı olduğumu biliyorum.

Altıncı yıl piramidimin kaidesini genişlettim. Onsekiz ay içinde anıtımın yüksekliği, adanın yüksekliğinden 100 metre yukardaydı. Bir Ba-bil kulesi, değildi tabii. İki amaca hizmet ediyordu. Bana tepesine çıkıp okyanustaki gemileri gözetleme imkânı veriyor ve adanın denizciler tarafından görülebilmesi ihtimalini arttırıyordu.

Tembellik nedir bilmeyen ellerimle, Şeytanın bu adaya sokulmasına pek imkân bırakmıyordum.

Şeytan yalnızca düşlerimde işkence ediyordu bana. İki de birde çeşit çeşit yiyecek ve tütün görüntüleri sokuyordu düşlerime.

Adaya gelişimin altıncı yılında, Haziran ayının onsekizinci günü, bir yelkenli gördüm. Ama beni farketmeyecek kadar uzaktan geçti. Düş kırıklığına uğrayıp üzüleceğim yerde, yelkenliyi görmüş olmaktan dolayı daha çok güçlendim, canlandım. Demek ki bazan bu denizlere bazan denizcilerin uğradığı oluyordu.

Onca işimin arasında, ayı balıklarının en çok toplandıkları yere, uca doğru daralan alçak duvarlardan geniş kanatlar yaptım. Dışardaki arkadaşlarını ürkütmeden, içeri giren ayı balıklarını burada avlıyor, yaralı ya da ürkmüş balıkların kaçmasına, veya panik yaratmasına engel oluyordum. Yalnız bu yapıya yedi ayımı verdim. Günler, haftalar geçtikçe, şansıma daha çok şükreder oldum. Şeytan, içimdeki yaşlı Adem'e işkence etmek için, tütün ve yiyecek görüntüleriyle uykularıma daha az girmeğe başlamıştı. Ayı balığının etini büyük bir iştahla yiyor, bolca biriktirdiğim tatlı yağmur suyunu içiyor ve Tanrıya şükrediyordum. Tanrının beni işittiğini biliyordum. Çünkü adada bulunduğum süre içinde, iki tanesi hariç, hastalık rahatsızlık nedir bilmedim. O ikisi de tamamıyla oburluğum yüzündendi. İlerde anlatırım.

Beşinci yıl, kendimi gemilerin bu denizlerden çok ender geçtiği konusunda inandırdığım bir devrede, Amerika'nın huzur dolu kıyılarından ayrıldığım günden bu yana başımdan geçen önemli olayları küreğimin üzerine, kazımak suretiyle kaydetmeğe başladım. Harflerin boyunu pek ufak tutuyordum. Bunu iyi düşünmüştüm.

Kalıcı bir şeydi en azından. Beş altı harf kazımak aşağı yukarı bütün günümü alıyordu, üstelik takat bırakmıyordu bende.

Herhalde, arkadaşlarıma ve Elkton'daki aileme tekrar dönme umudumu iyice kaybetmişim ki, küreğin geniş tarafına, bu hikâyenin başlarında anlattığım kötü yazgımın destanını kazıyordum.

Bana en güç zamanlarımda destek olan ve gerek benim, gerek arkadaşlarımdan hikâyelerini toplayan bu küreği korumak için en ufak bir çabayı esirgemedim. Onunla, ayı balıklarının başına vurmuyordum artık. Bunun yerine, belirli ölçülerde taşlar topladım kendime. Bazıları bir-iki metre uzunlukta ve uygun çapta olan bu taşlara biçim vermek aşağı yukarı bir ayımı aldı. Ayrıca, küreği havanın etkisinden korumak için çok iyi tuzlanmış derilerden bir kılıf yaptım. Sakin havalarda bunu bayrak direği olarak kullanıyor, piramidin tepesine dikerek değerli gömleklerimden birini bayrak gibi ona asıyordum.

Altıncı yılın Mart ayında, insanoğlunun o güne kadar gördüğü fırtınaların belki de en büyüğü olan bir fırtınaya tanık oldum. Gece saat dokuz sıralarında patladı. Gök simsiyah bulutlarla kaplanmıştı ve rüzgâr güneybatıdan esiyordu. Saat onbirde tayfunu çevirdi. Çakan şimşeylerden, düşen yıldırımlardan bayağı korktum.

Bereket versin adada bütün bütüne korunmasız değildim. Sular adanın hemen her tarafını çılgınca dövüyordu ama, piramidin tepesine ulaşıyordu. Akiledip adanın tepesine diktiğim pi-ramid hayatımı kurtarmıştı.

Fakat o anda bunu düşünecek durumda değildim.

Sabahleyin Tanrıya şükretmek için yine iyi

bir sebep buldum. Piramidin rüzgâr tutmayan, güvenli bir yerine sakladığım en büyük küpteki su hariç, biriktirmiş olduğum içme sularının hepsi tuzdan zehir gibi olmuştu. İdare etmesini be-cerirsem, gelecek yağmura kadar - ne zaman yağarsa yağsın, önemli değil - yeterli suyum olduğunu biliyordum. Dalgalar kulübemi iyice yıkamış, bir tarafa depo ettiğim balık etlerinden, kala kala parçalanmış, pelteleşmiş bir parça kalmıştı geriye. Ne var ki, kefalâ çok benzeyen binlerce balığın kayalara vurmuş olduğunu görmek, benim için tam anlamıyla bir sürpriz oldu. Bunlardan ikiyüzden fazlasını topladım, dilim dilim kestim ve güneş altında bıraktım. Bu gıda değişikliği kendisini hemen gösterdi. Oburluğuma yenik düşüp balıkları yedim de yedim, o kadar ki o gece ölümlü boğuştum durdum.

Adaya gelişimin yedinci yılında, gene Mart ayında, bir öncekine benzer şiddette bir fırtına daha oldu. Fırtına geçtikten sonra, dalgalar tarafından atılmış, oldukça taze, çok büyük bir balina buldum. Bu kocaman balığın barsaklarında, birkaç kulaçlık ipi de bulunan bir zıpkına rastlayınca ne kadar sevindiğimi tahmin edemezsiniz. Böylece, günün birince bu ıssız adadan ayrılma imkânını bulacağıma dair umutlarım yeniden canlanıverdi. Hiç kuşku yok ki, bu denizlerde balina avcıları geziyorlardı ve karamsarlığa, paniğe kapılmadığım takdirde ergeç kurtulacaktım. Yedi yıl ayı balığı etiyle yaşamıştım. Bu nedenle, kocaman balığın farklı etini görür görmez gene kontrolü kaybettim. O kadar çok yedim ki, ölmeme ramak kaldı. Gerek bunda, gerek küçük balıklar playında rahatsızlığımın nedenini, midemin o etlere yabancı olması teşkil ediyordu. Yalnızca ayı balığı, eti, evet yalnızca o bozmuyordu midemi.

O balinadan, bütün yıl beni idare edecek kadar et çıktı. Güneş ışınları altında, kaya oyuklarında, balinadan çıkan yağın çoğunu da tecrübe ettim.

Şu anda bir işe yaramayan gömleklerimden büyükçe bir fitil yapıp, zıpkını çelik, kayayı çakmak taşı olarak kullanmak suretiyle gecelet i yöremi aydınlatacak bir ateş yapabilirdim. Ama bu boş bir şeydi, çabucak vazgeçtim. Tanrının karanlığı bastırırken, ateşe, işığa ihtiyacım olmayacaktı, çünkü yaz kış, kendimi güneşin batışından doğuşuna kadar uyumağa alıştırmıştım.

Ben, Darrell Standig, bu düşlerim sayesinde vardığım bir sonucu sizlere iletmek için hikâyeme biraz ara vereceğim, sevgili okurlarım. Mademki insan kişiliği bir büyüme, daha önce yaşanmış olan hayatların bir toplamıdır, Atherton'-un benim ruhumu yalnızlığa mahkûm ederek yıkıp mahvetmesi nasıl mümkün olabilirdi? Ben sürüp giden bir hayat, geçmişin — hem de ne geçmiş! — İçinden yükselen bir anıttım. Ceket içindeki on gün on gecenin benim için anlamı neydi? Bir zamanlar Daniel Foss olmuş ve Güney Okyanusundaki kayalar okulunda tam sekiz yıl sabır denen şeyi öğrenmiş bulunan benim gibi biri için?

Adadaki sekizinci yılımın sonunda, Eylül ayında, piramidimi adanın doruğundan otuz metre daha yükseltmek için hararetli projeler yaptığım bir sırada, bir sabah uyandım ki az ötede bir yelkenli duruyor! Beni görmeleri için küreğimi havada sallamağa başladım, kayadan kayaya atladım, güverteden bana dürbünle bakan denizcileri görebilmek için akla hayale gelmeyecek çılgınlıklar yaptım. Onlar, bana adanın adamakıllı batı tarafını göstermek suretiyle cevap verdiler. Aceleyle o tarafa koştum ve içinde beş altı kişinin bulunduğu bir kayık gördüm. Sonradan öğrendiğime göre, piramidim dikkatlerini çekmiş ve aslında adanın kendisinden daha yüksek olan bu garip heykeli yakından incelemek için yollarını değiştirmişler.

Fakat dalgalar, kayığın bu korkunç kıyılara yanaşmasına imkân vermeyecek kadar büyüktü. Başarısız girişimlerden sonra, gemiye dönmeleri gerektiğini işaretle bana söylediler. Üzüntümü düşünün! Küreği yakaladım (kurtulursam onu Fi-ladefiya Müzesine armağan edecektim) ve baş-aşağı çevirerek köpükler sayan dalgalara daldırdım. Bu kez şansım güldü, dişimi tırnağıma takarak kayığı yakaladım.

Burada ilginç bir olayı anlatmadan geçemi-yeceğim. Bu sırada gemi adadan o kadar fazla uzaklaşmıştı ki, yanaşıp güverteye çıkmamız bir saati buldu. Bu süre içinde sekiz yıldır adada olduğumu onlara söyledim, hikâyemi kısaca anlattım ve dümeni kullanmakta olan denizciden çiğnemek için bir parça tütün rica ettim. Kendisi bana piposunu da verdi, içine yüksek kaliteli Virginia tütünü doldurdu. On dakika geçti geçmedi, birden içimin allak bullak olduğunu hissettim. Nedeni açıklı bunun. Solunum sistemim uzun sü-redenberi tütüne uzak kalmıştı. Şimdi de, ilk kez sigara içen bir çocuğun başına gelen tütün zehirlenmesi denen olayla karşılaşmışım. Tanrıya şükretmem için gene bir fırsat çıkmıştı. O günden sonra hayatımın sonuna kadar tütünü ne içtim, ne de istedim.

Ben, Darrell Standing, Sen Quentin hapishanesinde işkence gömleği içinde bilişsizce yaşadığım bu hayatın ayrıntılarının şaşırtıcılığına artık bir son vermeliyim. Daniel Foss'un küreği Fi-ladelfiya Müzesine verip vermediğini sık sık düşündüm.

Bir hücre mahkûmunun dış dünya ile ilişki kurabilmesi çok güç bir sorundur. Bir defasında gardiyanla, bir defasında da kısa süre hücrede hücrede kalan bir mahkûmla Müze müdürüne bir mektup göndermeyi denedim. Erkekçe söz verdikleri halde, ikisi de beni aldattılar. Ed Morrell'-in inanılmaz bir olaya hücreden çıkartılarak hapishanenin baş sorumlu yöneticiliğine atanması üzerine böyle bir mektup gönderme olanağına kavuştum. Aşağıda yine Ed Morrell kanalıyla gönderilen, Müze Müdürünün cevabını okuyacaksınız:

«Burada sizin anlattığınız gibi bir küreğin bulunduğu doğrudur. Fakat onu yalnızca birkaç kişi biliyor, çünkü halka sergilemiyoruz. Size bir 'tiratta bulunacağım, onsekiz yıldır buranın müdürlüğünü yapıyorum, küreğin mevcudiyetinden benim bile haberim yoktu.

«Fakat eski kayıtları karıştırınca, 1821'de, Maryland Elktonlu Daniel Foss adlı biri tarafından verilmiş olduğunu öğrendim. Yaptığımız u-zun bir araştırmadan sonra, küreği kullanılmayan öteberinin bulunduğu bir tavanarası odasında

bulduk. Çentikler ve destan küreğe sizin anlattığınız biçimde oyulmuştu.

«Dosyalarımızda bir de kitap var. Gene Daniel Foss tarafından yazılmış. 1834'te Boston'da basılmış ve aynı yıl müzeye verilmiş. Kitapta da olay kahramanının adadaki sekiz yılı anlatılıyor. Bu denizcinin, yaşlanıp muhtaç duruma düştüğü bir sırada bu kitabı hayırsever kimselere dağıttığı açıkça belli oluyor.

«Varlığından koskoca müzenin bile habersiz olduğu bu küreğinden sizin nasıl haberdar olduğunuzu çok merak ettim. Yoksa Daniel Foss bir yerde anılarını mı yayınladı? Bu noktayı aydınlatırsanız çok sevinirim. Kürekle kitabı sergilenen diğer eşyaların arasına koymaları için, gerekli emirleri verdim.

Saygılarla. Hosea Salsburty» (*)

(*) Profesör Darrel Standing'in idamından sonra anılarının bulunduğu yazılar elimize geçince Filadelfia Müzesi Müdürü Mr. Hosea Salsbury'e yazdık ve cevap olarak, küreğin ve kitabın var olduğu bize bildirildi. Yayımcılar.

BÖLÜM : 20

DİNAMİTLER ya da hücre cezası şeklinde bana gözdağı veren hapishane müdürü At-herton'un gururunu kırıp, karşı koyma gücünü yok ederek onu herşeye razı olan bir insan haline soktum. İşkence ceketinde beni öldüre-miyeceğini anlamıştı artık. Gömleğin içinde bir kaç gün, hattâ buna da dayanamayıp bir kaç saat içinde ölenler çoktu. Bu arada hastaneye kaldırılıp orada sön nefesini verenler de vardı ama hiç biri benim gibi çıkmamıştı. Hapishane doktoru ölenlere zatürre. Bright hastalığı, ya da kalp teşhisiyle birer uyurdu rapor hazırlıyordu.

Atheron beni asla öldüremiyecekti. Hapisa-nede kaldığım sürece bir tek kere olsun bunca eziyet çeken bedenim onların karşısında âciz bir duruma düşmedi. Bu arada Atherton'un beni böyle bir duruma düşürmek için elinden geleni yaptığını söyleyebilirim. Bana üstüste çift gömlek giydirdiği bile olmuştu. İlginç bir olaydır bu, sizlere anlatmalıyım.

Bu olay, her gazete gibi, kendisine kazanç sağlayacak bir piyasa arayan San Fransisco gazetelerinden birinin, çalışan sınıfın radikal kanadını hapishane reformuyla ilgilenmeğe çağırmasıyla meydana geldi. Bunun bir sonucu olarak, o zamanlar önemli bir siyasal önem taşıyan işçi sendikası Sacramento'daki politikacılar devlet hapishanelerini araştırma komitesi kurdular.

Bu devlet Senato Komitesi Sen Quentin'i inceledi. Hapishanenin bir eşi daha yoktu. Mahkûmların kendileri söylüyordu bunu. Daha önceden benzeri araştırmalara tanık olmuşlardı. Ekmeklerinin hangi tarafına yağ sürüldüğünü biliyorlardı. Anlatacakları şeyler hapishane yönetimine ters düştüğü takdirde, sonradan başlarına gelecekleri, çok iyi biliyorlardı. İnanın bana, sevgili okurlarım, bu çok eski bir hikâye. Kökü binlerce yıl öncesine, eski Babile uzanan bir hikâye.

Söylediğim gibi, mahkûmların herbiri Ather-ton'un yönetimi lehinde konuştu. Müdürün kibarlığı, yiyecek ve içeceklerin, mükemmelliği, gardiyanların iyiliği, hapishanedeki konfor hakkında o kadar duygusal şeyler anlatmışlardı ki, San Francisco'da yayımlanan muhalif gazeteler, hapishanelerimizi yönetenlerin kendilerine biraz daha fazla çeki düzen vermeleri gerektiği konusunda yaygaraya başladılar. Senato Komitesi hücre mahkûmlarına da gelmişti. Biz üç hücre mahkûmunun kaybedecek bir şeyi olmadığı gibi, kazanacak bir şeyi de yoktu. Jack Oppenheimer hepsinin yüzlerine tükü-rüp kovdu. Ed Morrell hapishanenin çok berbat bir yer olduğunu söyledi, müdürün yüzüne karşı hakaret etti, Komite de eski müdürler tarafından onun gibi sert ve küstah kişilere uygulanan eski cezalardan biriyle cezalandırılmasını istedi.

Ben müdüre zıt gitmemeğe çok dikkat ediyordum. Sorularına gayet kurnazca cevaplar verdim. Bir bilimci gibi, küçük olaylardan başladım ve yavaş yavaş senatörleri dikkatini bir sonraki olaya çekmeğe çalıştım. Benim bir üslûbimdi bu, kumaşı öyle bir dokumuştum ki, kimse kesmek, ya da soru sormak gereğini duymuyordu. Bende bütün hikâyemi, baştan sona dek anlattım. Ne yazık ki, söylediklerimin hiç biri hapishane duvarlarının dışına çıkmadı.

Senato Komitesi, Atherton ve San Quen-tin'e olumlu bir rapor verdi. Bir San Francisco gazetesi, işçi sınıfına mensup okurlarına San Quentin'de hukukî bir cezalandırma yöntemi olarak kullanılmakta olan işkence gömleğinin, hapishanenin başında bulunan insancıl ve mantık sahibi müdürün yönetiminde hiç mi hiç uygulanmayacağına dair teminat verdi.

Zavallı işçiler bu yazılanlara inanır ve Senato Komitesi müdürle devlet hesabına yer içerken, Ed Morrell, Jake Oppenheimer ve ben işkence gömleklerimizin içindeydik. Hem de çok daha sıkı bağlanmış olarak.

— «Gülünecek şey» diye Ed Morrell duvara vurdu.

— «Beni ise endişelendiriyor» dedi Jake. Bana gelince, eski Babil'in hapishanelerini düşünerek acı acı güldüm ve çağları aşan gezilerimi anımsadım.

Evet, bu dünyada yaşayan kardeşlerim, ünlü senatörler kazanır, yer, içerken biz, üç yaşayan ölü, yalnızlığa gömülmüş acıların en korkuncunu çekiyorduk.

Yemekten sonra, şarabın sıcaklığı hâlâ yüzünde olan hapishane müdürü Atherton bizi kont-rola geldi. Beni, her zamanki gibi komada buldular. Doktor Jackson ilk defa olarak endişelendi. Beni derin karanlıkların içinden koklatıkları bir parça amonyakla çekip çıkarttılar. Üstüme eğilmiş bana bakan yüzlere her zamanki gibi gülümsedim.

— «Hilekâr» diye homurdandı hapishane müdürü. Yüzünün kızarıklığından ve dilinin ağırlığından sarhoş olduğunu anlamıştım.

Su istediğimi anlatabilmek için dudaklarımı yakaladım. Konuşmak istiyordum.

Soğuk ama, tane tane: «Sen eşeğin, korkağın, alçağın birisin» dedim. «Senin yüzüne, tükürmeğe bile değmez. Böyle durumlarda Jake Oppenheimer benden daha cömerttir diyebilirim. Bana gelince, utanmadan söyleyebilirim, yüzüne tükürmeyi şimin tek sebebi tükürüğümü, böyle alçak birinin yüzünde küçültmemektir.»

— «Sabrım taşı artık, seni öldüreceğim Standing» diye bağırıldı.

— «Sarhoşsun» diye cevap verdim. İyice sarhoştu.

— «Bir ceket daha giydirin» diye emir verdi.

— «Ölmüş say kendini Standing. Bu ceketin ininde öleceksin ve cesedini hastahaneden kaldıracağız »

Öbür ceketin üzerine bir tane daha giydirip önden bağladılar.

«Aman Allahım, hava ne kadar soğuk» diye sııttım. «Buz gibi». «Ve bana iki ceket giydirdiğin için sana ne kadar teşekkür etsem azdır, hiç olmazsa üşümem.»

«Daha sıkı bağla diye Al Hutchins'ı zorladı. «Kafasını tekmele, kaburgalarını kır.» Hutchins'in elinden geleni yaptığını da söylemeliyim.

Hapishane müdürü iyice kudurmuş, sarhoş yüzünü bir kin kaplamıştı. «Bitti artık, anlıyor musun, numaran sökmedi Standing. Sonun geldi artık diye bağırıldı.

— «Bir isteğim var,» diye fısıldayabildim. Bayılmak üzereydim, ama kendimi zorladım. «Bir üçüncü ceket daha istiyorum» diye devam ettim. Duvarlar etrafımda dönüyor, sallanıyordu.

Ceketler çok sıkıyordu. Bütün moralimi toplayıp «Bir... ceket... daha... hapishane müdürü. Daha... çok... ısınabilirim...» diyebildim.

Yarı ölümün içine gömülürken sesim silindi gitti.

Üst üste çarptırıldığım bu işkence ceketini cezasından sonra bambaşka bir insan oldum. O qunden bu yana içten içe, keşfetmeğe çalışmadığım birtakım ağırlar hissetmeğe başladım. Kaburga kemiklerimdeki sızılar ve mide sancılarım bu satırları yazarken hâlâ sürüyor. Ama bu denli kötü kullanılmasına rağmen emektar makina yine de görevini sonuna kadar getirdi. İpe götürülene kadar da dayanacağından eminim.

Son cezam Atherton'u tamamen yıkmış, ne yapsa ölümümün onun elinden olamayacağını göstermişti. Bir zamanlar, beni ancak bir gece

elinde balta, gizlice hücreme girerek öldürebileceğini söylemiştim. Oppenheimer de Atherton'a şöyle takılmıştı:

— «Bir sabah uyandığında başını yastığında bulursan dünyanın en mutlu insanı olacaksın, değil mi dostum?» Morell ise daha ağır sözler söylemişti ona: - Anan seni doğurduğuna pişmandır.»

Her şey bir yana, ceketten çıkarılmam çok zor gelmişti bana. Düşlerimi özlüyordum. Fakat bu uzun sürmedi. Battaniyeme iyice sarınıp aynı şekilde kendimden geçmeyi kısa zamanda başarmıştım. Üstelik işkence ceketinin verdiği acıyı duymadan, sadece psikolojik olarak kendimi buna inandırarak zamanı aşip yine düşlerimin dünyasına kavuştum.

Ed Morrell bütün anlattıklarına inanıyordu ama Oppenheimer sonuna kadar kuşkulandırmakta direndi. Hücrede üçüncü yılımdı. Daha önce hiç düşünmemiş olmama rağmen düşlerimin birinde kendimi Oppenheimer'in hücresinde buldum.

Onu daha önce hiç görmemişim, ama karşımdaki adamın Jake Oppenheimer olduğunu biliyordum. Yaz mevsimiydi. Sıcaktan çınlı çıplak uzanmıştı. Kemikleri fırlamış, sıska vücudunu görünce çok şaşırardım. Sanki bir iskeletti.

Hücremde kendime gelene kadar Ed Morrell'in de, benim de aynı şekilde birer iskeletten farksız olduğumuzun bilincine varamadım. Ve bizi yaşatan ruhumuzun büyüklüğü karşısında heyecana kapıldım. Evet, San Quentin'in uslanmaz üç mahkûmu birer cesetten farksızdı, ama ruhlarıyla yaşıyorlardı. Maddeye inanan insanlara büsbütün tahammül edemez olmuştum bunu farkettikten sonra. Bir hücrede işkence ceketini cezasına çarptırılmak, insan ruhuna tapmayı onlara da öğretebilirdi belki.

Oppenheimer'in hücresine dönelim isterseniz. Çoktan ölmüş bir insan cesedini andırıyordu. Teni, kurumuş çamur rengindeydi. Gri-sarı, keskin bakışlı gözleri tek yaşayan tarafıydı sanki. Durmaksızın odada uçan sinekleri izliyordu bakışlarıyla. Sırtüstü yatmıştı. Sağ dirseğiyle sağ ayak bileğindeki yara izleri dikkatimi çekti.

Bir süre sonra esneyerek yan döndü ve kal-çasındaki başka bir yaraya baktı. O da hücrede hepimizin imkânsızlıkları içinde ne yıkanabiliyor, ne de yarasını temizliyebiliyordu. Kalçasındaki yaranın işkence ceketinden olduğunu hemen farketmişim, çünkü benim vücudumda yüzlerce vardı.

Oppenheimer yarasına bakıp tekrar döndü ve azı dişini çıkarıp yerine taktı, bir süre onunla oynadı sonra Ed Morrell'le konuşmak üzere duvara vurarak işaret verdi.

— «Belki uyumuyorsundur diye düşündüm. Profesörden ne haber?»

Ed Morrell'in derinden gelen cevabına kulak kabarttım. Bir saat kadar önce bana işkence ceketini giydirdiklerini ve her zamanki gibi kendimden geçmiş olduğumu söylüyordu.

— «İyi adam şu profesör» dedi Oppenheimer. «Okumuş züppelerden hiç haz etmem ama bizimki onlar gibi yozlaşmamış, üstelik dürüst. Kırk yıl uğraşmalar ağzından lâf alamazlar onun.

Ed Morell duvara vurarak onayladı bütün bunları. Bir için hikâyemi kesip sizlere şunu söylemek istiyorum. Bir çok defalar gururlandığım olmuştur ama, sevgili okurlarım, iki hücre arkadaşımın benden böyle söz etmeleri kadar hic-birşeyin beni gururlandırdığını inanın hatırlamıyorum. Ed Morell ile Jake Oppenheimer üstün kişilerdi. Eski anılarım arasında krallar tarafından övüldüğüm, hattâ kral olduğum zamanlar bile böylesine mutlu hissetmemiştim kendimi.

Sonradan Oppenheimer'in hücresini ziyaret ettiğimi kendisine anlatarak ruhumun varlığını kanıtlamağa çalıştım. Fakat Oppenheimer kuşkularında devam ediyordu.

— «Bütün bunları tahmin etmen çok kolay profesör. Üç yıldır hücredesin, burada nasıl vakit öldürdüğünü çok iyi biliyorsun.»

Morrell beni destekliyordu ama boşuna.

— «Yalan söylemekle suçlamıyorum seni» diye Jake duvara vurmağa devam etti. «Sadece kurduğun hayallerin ve gördüğün düşlerin gerçekten olduğunu sanıyorsun. Oysa bu kurduğun hayaller ve gördüğün düşler daha önceden bildiğin ya da düşündüğün şeyler. Ne var ki, sen bunu farkında olmadığın gibi, kabullenmek de istemiyorsun.»

— «Bir dakika Jake «diye duvara vurdum.» «Seninle hiç karşılaşmadık, öyle değil mi?»

— «Beni görmüş olabilirsin ama ben olduğum bilmeden bakmışsındır yüzüme. Bu durumda hiç karşılaşmadığımız doğrudur.»

— «Her neyse, karşılaşmış dahi olsak seni hiç çınlı çıplak görmedim. Sağ dirseğinle, sağ ayak bileğindeki yara izini bilmeme imkân yok, öyle değil mi?»

— «Bütün hapisanede dilden dile dolaşılıyor bu yara izlerim. Hattâ raporlarıma bile geçti.»

— Ben hiç duymadım?»

— «Duymuşsundur ama hatırlamıyorsun

her halde. Bilinç altına yerleşmiş, ve düşlerin arasında tekrar hatırlamışsındır. Hiç tanıdığın bir adamın, hattâ kardeşinin adını unuttuğun oldu mu profesör? Ben unuttum. Beni Oakland'da elli yıla mahkûm eden yargıcın

adını yıllar yılı hatırlamağa çalıştım ve hiç ummadığım bir anda dilimin ucuna geliverdi. «Stacy», Josephe Stacy!» Anlıyorsun değil mi ne demek istediğimi? Şimdi sen de bana herkesin bahsettiği yara izlerinden bahsediyorsun. Oysa bunu mutlaka duymuşsun-dur. Bu durumda, herkesin bildiği bir şeyi söylemekle hiç bir şeye inandıramazsın dostum.»

Jake dürüst konuşuyordu. O gece uyuklamağa çalışırken bana seslendiğini duydum.

— «Profesör» dedi. «Azı dişimle oynarken beni gördüğünü söyledin. Birkaç gün önce düşmüştü ama kimseye bahsetmemiştim. İşte bunu nasıl bildiğini anlayamadım.»

BÖLÜM :21

PASCAL: «İnsanın gelişimini genellemeye gitmeden kişisel olarak incelemek gerekir.» der. Şimdi Folsom'da caniler hücrelerinde kulağımın dibinde sinekler vı-zılđaşarak uçarken Pascal'ı düşünüyorum ve bu sözleri bana çok doğru geliyor. Dokuz ay gibi bir süre içinde hızla gelişen embriyon, bitkiden insana dönüşen organik hayatın tümünün hikâyesidir. Ve bir küçük çocuğun tıpkı bir ilkel insan gibi vahşi ve saldırgan halinden sonra, giderek insanlara yakınlaşıp küçük toplumlar halinde yaşamayı öğrenmesi de koskoca bir tarihin hikâyesidir. Ben, Darrell Standing de aynı ilk insanın ıllkelliği içinde yetişip, onu bugün yirminci yüzyılın uygar insanı olarak sembolize ediyorum.

Gerçekte tüm insanlar yaşamalarının başlangıcından içinde buldukları güne kadar tüm tarihin izlerini taşır. Bu tarih damarlarımıza, kemiklerimize, hücrelerimize, organlarımıza, ruhları miza işlemiştir. Bir zamanlar hepimiz balık iken denizden sürünerek karaya çıktık. Denizin izlerini hâlâ taşıyoruz.

Evet, biz kendimiz olmadan ve o sürüngen yaratık balık olmadan taşınan bütün özelliklerin izleri hâlâ mevcuttur, ve bunların tohumları yeryüzünde zamanımızı doldurup göçüp gittikten sonra da kalacaktır.

Pascal'ın felsefesini kurduğu bu bir tek kişinin yaşantısını ben yaşadım, sevgili okurlarım. Ancak bunu anlatacak gücüm, sizi ikna edecek yeteneğim var mı bilemiyorum. Bu hikâyemi anlattığım zaman sizlerin bunun özünü kavrayıp kavrayamayacağınızı da bilemiyorum dersem sizleri kırmış olmam umarım. İşkence ceketinde bağlı kaldığım sürece binlerce kişilik içinde asırlar öncesini yaşamış bir insanım ben. Hepsisi de canlı ve gerçek birer yaşantıdır bütün bunların:

ilk çağlardan buzullara; inlerde mamutların peşinde koştuğum devirlerden açlık ve kıtlık, savaş ve barış günlerine sel felaketlerine, ve bugün tarihe geçen asırlar öncesi, çağları değiştiren olaylara tanık olmuş bir kişiyim ben.

İlk çağ, orta çağ, Tunç devri, buzullar devri gelip geçti gözlerimin önünden. Bütün bunlar sizlerin de gözleriniz önünden geçti, ama ne var ki sevgili okurlarım, ben bütün bunları hatırlıyorum, sizler ise hatırlamıyorsunuz.

Bu taşların, toprakların, ağaçların, kısacası bu dünyanın ilk insanının ilk inancından, ilk isyanından bugünkü uygarlığına kadar hepsini yaşamış bir kişiyim ben... Tıpkı sizlerin de olduğu gibi..

Yazılı tarihimiz başlamadan önceki devirleri,

kuşakları sizlere anlatabilesem! Evet, tarih öncesi devirlerin de öncesi vardı. Büyük adamlar tarihimizi yazmayı geçmişimizi unutmamamız için sonraları akıl etmişlerdir. Bize hayat veren yağmuru, güneşi, ulaşamadığımız güçlerin kaynağı gökyüzünü keşfettik, zamanı tayin ettik. Ve insanlar gelip geçti bu dünyadan, her biri aynı şeyleri yaşadı.

Ve ben bugünkü bilgilerimle, zaman zaman gidip geldiğim yıldızlar arasındaki gezintilerimde gördüklerimi de birbirine bağlayarak dünyadan insanların gelip geçtiği gibi gökyüzünden de yıldızların gelip geçtiği sonucuna vardım. Evet, yıldızlar da değişiyor. Eski zamanlardan bu yana kutup yıldızı ne kadar çok değişmiştir bir bilerseniz Küçükayı takım yıldızının kuzeye bakan en son yıldızı, demirkazık adıyla da bilinen kutup yıldızı Herkül'den tutun Vega'ya kadar isim değiştirmiştir ama aslında o kutup yıldızıdır ve tektir.

Ben de kendimi ilk çağlarda et yiyen, elinde sopasıyla avlanan, emzirdiği yavrularını koruyan bir vahşi, derken bir çingene, bir hırsız, bir kaatil, soylu bir aşık ve bir mahkûm olarak görüyorum. Bunların hiç biri yaşamıyor şimdi ama ruhları yaşıyor. Sürekli olan madde değil, beden değil, ruhtur. İşte ben de ilk çağın vahşi ormanlarından bu yana yeryüzünde yaşayan ruhun bütünleştiiği, tüm yaşantıların bileşimiyim.

Bugün anılarını yazan aynı adamın ben. Ve geri dönüp bütün tarihimi anımsadığım zaman birkaç unutmaz, belirgin ve etkili anım kaldığını görüyorum. Bunların içinde en önemlisi bir kadının erkeğine, bir erkeğin kadınına olan sevgisi-dir. Ve ben kendimi bir tek kişi olarak, seven erkek olarak görüyorum. Bütün tarihimi, bütün anılarımı gözden geçirecek olsam en çok, en duyarak yaşadığım olaylar sadece aşklarımdır. Çünkü sevmesini bilen, büyük aşklar yaşayacak kadar duyarlılığa sahip bir kişiydim.

Zaman zaman bir erkeğin hikâyesinin, sadece kadına duyduğu aşk olduğunu düşünmüştümdür. Sizlere şimdi anlatacağım anılarım da benim bir kadına duyduğum aşk, yani benim hikâyem-dir. Binlerce kişilik ve yaşantı içinde onu hiç unutmadım ve hâlâ seviyorum diyebilirim. Çünkü o da tekti ve bütün sevdiğim kadınlarda onu buldum.

Bunu bir gençlik hevesi olarak düşünmenizi istemem. Ölümünü bekleyen, yaşlı bir kişiyim ben artık. Bir bilim adamı ve bir düşünürüm. Ve kadınları tüm kadınsı özellikleriyle tanıdığımı iddia edebilirim. Zayıflıkları, düşkünlükleri, fesatlıkları, soysuzlukları ve bunun dışında kalan güzellikleriyle. Öyle ki herşeye rağmen inkâr edilemeyecek bir gerçek de şudur: Ayakları, elleri, kolları göğüsleri güzel bir yaratık... Bir erkeğin gözünü kamaştıran tek varlık... Ve erkeği idare eden tek güç. Kadınlar beni ölesiye güldürmüş, kadınların aşkı için sayısız erkek öldürmüşümdür. Çok arzu ettiğim bir kadın yüzünden dostlarıma ihanet bile etmişimdir. Ve gecenin karanlığında dalgalanan koyu renk saçlarını bir tek kere uzaktan görebilmek için samanlıklarda yatmışımdır. Çünkü kadın, erkek için güzeldir. Sesi, bir erkek için müzik kadar ahenkli, gülüşü, hıçkırığı anlamlıdır. Erkeğin kanındaki ateş, yaşama isteğidir kadın.

Ve işte sizlerin de bildiği ve şu son örnekle göreceğiniz gibi aşk için canımı vermiş bir erkeğim ben. Kısa bir süre sonra beni, yani Darrell Standing'i asmağa götürecekler. Ve bu ölümüm, işte bu aşkın uğruna canımı feda ettiğimin öyküsüdür. Calofornia üniversitesinde Profesör Has-kell'i öldürürken kılımin kıpırdamayışı da yine bu büyük aşk yüzündendir. Profesör Haskell de, ben de birer erkektik ve aramızda çok güzel bir kadın vardı. Anlıyorsunuz, değil mi? Ben ki, ilk in-sanoğlundan bu yana, yaşanan tüm aşkların varisi olarak aşkı duyan bir erkeğim.

Evet, bu söyleyeceklerim hiçbiriniz için yeni değil, biliyorum. Bütün yaşantılarım süresince aşk için canımı şerefimi, adımları feda etmişimdir. Erkekler, kadınlardan çok farklıdır. Kadınlar acele cidir ve isteklerinin, ihtiyaçlarının hemen karşılanmasını isterler. Oysa biz erkekler, kadınların kavrayamayacağı bir onurluluk kavramına sahibiz-dir. Bir kadın başını yaslandığı erkeğin göğsünden ve ayaklarını bastığı yerden ötesini göremezken, erkek çok daha uzakları görebilir. Fakat yine de kadının ördüğü ağın dışına çıkamayan, sinirinden kurtulamayan varlıklarıdır. Ve yine bir erkek için yaşamın ta kendisidir kadın. Öte yandan kadın erkek ilişkileri böyle olmasaydı erkeğin böylesine güçlü, böylesine doğuşken olması da mümkün olmayacaktı belki. Çünkü biz erkekler sevdiğimiz şey için yaşar, doğuşur ve ölürüz.

İşte ben bütün bu erkekleri sembolize ediyorum. Bu arada bütün benliğimi oluşturan yaşantılarım ve bütün diğer erkekler adına, kadına duyduğum saygıyı belirtmek isterim.

İlk çağlarda kaplan türünden uzun azı dişli korkunç yaratığın bizlerde yarattığı dehşeti düşünüyorum da o çağın insanlarını bu uğursuz hayvandan kurtarmak için gözümü karartıp peşine düşmek istediğim zaman beni kolları arasına alan, bakışlarıyla beni okşayan ve bana engel olan kadını anımsıyorum. Geceleri diğer bütün benim gibi vahşi erkekler kadınlarının kolları arasına sığınır, o çağın vahşi insanları birbirlerini ne derin bir duygusallıkla severdi. Ve o vahşi kadın nasıl beni başaramıyacağım bir işin peşinden koşmama engel olur da ben yiğitliğimden bir şey kayetmeksizin onu severdim?

Bir zamanlar okçu Ushu iken ormanlarda yolumu kaybedip düz otlaklarda beyaz tenli, sarı saçlı, konuşmaları benim ırkımdan fazla farklı olmayan ama daha az gelişmiş bir takım insanlar arasına dşmüştüm. Okun ne olduğunu, geyik avlamayı bilmiyorlardı. Anlattıklarına hiç biri inanmadı. Ama Igar benimle suyun kenarına geldi ve fırlattığım okun geyiğe saplanmasıyla hemen oracıkta suyun kenarında bana teslim oldu. Igar'a tutkum nedeniyle bu garip insanların yanında kaldım.

Onlara ok yapmasını, avlanmasını öğrettim.

Ben okçu Ushu ile kadınımlar Igar sapsarı saçlı çocuklarımızı büyüterek uzun yıllar yaşadık. Igar benim diğerlerinden akıllı ve bilgili olduğum için onların avlanmaya gidip et getirmeleri ve bana hizmet etmeleri için gecelerce beni ikna etmeğe çalıştı.

Çocuklarımız büyüyüp torunlarımız olmuş, ben adamakıllı yaşlanmışım. Güneyli siyah tenli kabilelerin saldırısına uğradığımızda Igar o kadar akıllı bir kadın olmasına rağmen benden ötesini göremediği için savaşa katılmama engel olmak istedi. Korkusu beni kaybetmekti.

Ondan kurtulduğum gibi, artık kendisini sevmediğimi söyleyerek sızlanmalarına rağmen, adamlarımın başına geçtim ve kıvr kıvr saçlı zencilere oklarımızla bir savaşın nasıl kazanılacağını öğrettik.

Savaşın sonunda ölümüm üzerine, gençken yazdığım şarkılar, ağıtlar okundu arkamdan.

Bir zamanlar da, çok eskiden, bir su kenarında bataklıklar arasında kadınların bitki kökleri topladığı, erkeklerin okla yabani at ve geyik avladığı bir kabilede yaşamışım.

Karatavukların sesiyle uyandığımız bu topraklarda pirinç yetiştiriyorduk. Yabani ördeklerin yüzdüğü sulara dalarak o zamanlar neler düşündüğümü anlatmak istiyorum sizlere:

Et lezzetli bir yiyecekti ama avlanması güçtü. Hem avladığımız hayvanlar ot yiyip, pirinç tohumlarıyla besilenmiyor muydu? O halde biz de pirinç yiyerek karnımızı doyuramaz mıydık?

Çocuklar etrafımda koşuşup kaçışan karatavuklara ok atmayı öğrenirken Arunga böyle tembel temel oturacağıma diğerleriyle avlanmaya gitmem için beni azarlardı.

Arunga tepelerde yaşayan kabilelerden birinden kaçırdığım karımdı. Onunla aynı dili konuşup anlaşana kadar bir düzine ay geçti. Bir ağacın tepesinden onu görüp beğenmişim. Yoldan geçiyordu. Üzerine atladığım gibi yakaladım onu ama vahşi bir kedi gibi benimle boğuştu, ısırıldı, tırnaklarını vücuduma batırdı. İki gün

dayaktan sonra onu tepelerden suyun kenarında pirinç tarlalarının, besili yaban ördekleri ve karatavuklarımızın olduğu topraklara getirdim.

Önceleri pirinci çiğ olarak yedik ve tadını hiç sevmeydik. Sonra ateşte, suyun içinde ısıtıp yemeğe başladık. Şişen pirinç tanelerinin tadına doyum olmuyordu.

Bunu keşfettikten sonra «Pirinç Yiyenler» kabilesi olarak adımız yayıldı. Uzun yıllar sonra «Nehrin Oğulları» gelip bizi bu bataklık yerlerden çıkarttığına pirinç tohumlarımızı da beraberimizde kaçırmıştık. Üstelik bu defa büyük taneli pirinç üretmesini de öğrenmiştik. Bunlar pişin-ce daha çok şişiyor ve daha lezzetli oluyordu.

Arunga'yı kaçırmak istediğimde nasıl direndiğini anlatmıştım sizlere. Bir de dağlıların beni kaçırdıkları gecedeki söz etmek istiyorum. Arun-ga'nın babası, erkek kardeşi ve iki kan kardeşi bir olup beni dağlara kaçırmışlardı. Ama Arunga benimdi artık. Benimle yaşamış, gecelerini paylaşmıştı. Başını göğsüme yaslamış, ağlamış, benimle mutluluğu tatmıştı.

Arunga ölümsüz bir kadındı, eski zamanlarda yaşamıştı ve ruhu yaşamağa devam edecekti. Ruth, Iseult, Helen, Pochanthas ve Unga adıyla çeşitli kişilikleri yaşamış, eski kabilelerde olduğu gibi bundan sonraki toplumlarda da yaşayacaktır.

Arunga'nın kişiliğinde tanıdığım başka kadınlar da oldu. Kardeşim Har ile gece gündüz yabanî at avlamağa çalıştığımız zamanları anımsıyorum. Bu oldukça tehlikeli bir işti. Üstelik benim fikrimdi. Fakat karım Selpa bu tehlikeli oyunda benim ölmemden önce karısı ve çocukları olmayan kardeşimin ölmesinin daha uygun olacağını söyledi ve bana engel oldu.

Güneş batarken Har'ı kayalıklarda bulduk. Beyni paramparça olmuştu. Annem yüzünü küllerle örttü, babam bu acısını unutmak için bir elinin parmaklarını yarisinden kesti. Halk beni lanetledi, küfür etti. Bu öykü dilden dile dolaştı durdu. Selpa beni avutmağa çalışıyordu. Ne var

ki, en büyük ağabeyim bir gün bir yabanî at yakalayıp bu tehlikeli oyunu başardıktan sonra atların avlanması bir gelenek haline geldi.

Ben kabilem için bir gelecek hazırlamak istemiştik ama karım bana engel olmuştu. Neyse ki ağabeyim benim amacımı anlamış ve başladığım işin sonunu getirmeyi başarmıştı.

Nuhila'yı anımsıyorum da birlikte yaşadığımız o dümdüz ovaların neresi olduğunu hiç mi hiç bilemiyorum.

Dar, ve keskin bir eğimle uzanan bu düzlükte «Dağların Oğulları» adıyla bilinen kabilemiz «Burunsuzlar» dediğimiz bir başka kabilenin saldırısına uğradı. Çok eski zamanlarda olmuştu bunlar. «Burunsuzlar» sayıca bizden çoktu. Keçilerimiz, sığırlarımız, arpa çuvallarımız, çocuklarımız ve kadınlarımızla kaçmağa çalıştık.

«Burunsuzlar» çocuklarımızı ve kadınlarımızı öldürürken bir yandan düzlüğün sonundaki tepeli tırmanmağa çalışıyorduk. Bu tepenin ötesinde duvarlarla çevrili bir yerleşme merkezine geldik, buranın yerlileriyle döğüşerek dört duvar arasına sığındık.

Uzun süren bir kuşatmaydı bu. Ama kerpiç evlerin üzerlerini örten samanları hayvanlarımız yiyor bulduğumuz pirinçlerle kendi getirdiğimiz arpalarımızı da biz yiyorduk. Yağmur mevsimi olduğu için susuzluk da çekmemiştik.

Üstelik sayıca iyice azalmıştık. Biz düşman kabilenin kadınlarını ve çocuklarını öldürmemiştik ama yerleşme merkezinin dışına attık. Öte yandan «Burunsuzlar» bizim kadınlarımızın ve çocuklarımızın çoğunu öldürmüştü. Bu durumda erzaklarımız bizi uzun süre idare edecekti.

Bu uzun kuşatma süresinde gömdüğümüz cesetlerden kaptığımız mikrop salgın bir hastalığa yol açtı. Derken kıtlık başgösterdi ve sonunda birlikte getirdiğimiz hayvanları yiyerek karnımızı doyurmağa başladık.

Bu kadar uzun süre dayanışımız «Burunsuz-lar»ın sabrını taşımıştı. Saldırılarına karşı kadınlarımızın saçlarından yaptığı ipliklerle oklarımızı gererek döğüşüyorduk.

Sonunda «Burunsuzlar» kadınlarımıza karşılık bizi serbest bırakacaklarını söylediler. Bütün düzlüğü bize bırakacaklardı.

Nuhila bu teklifi reddetti. Ve her şeyde olduğu gibi diğer kadınlar da ona uyararak aynı şekilde bu teklifi reddettiler. Biz de ağızımız kulaklarımıza vararak «Burunsuzlar»la döğüşmekten onları usandırdığımızı söyleyerek alay ettik. Oysa öylesine zayıf düşmüştük ki, bir saldırıya daha geçecek olsalar karşı koyamayacak haldeydik. Bunu hepimiz bütün açıklığıyla görüyor ve biliyorduk. Nuhila onlardan önce davranmamızı söyledi.

Onlara yenilmektense kendi kendimizi öldürmek yeğdi. En sonunda ağabeyim Horda ve ben kalmıştık. Az sonra onun da kendinden geçerek yere yığıldığını gördüm. Benim de akıbetim onunkinden farksız oldu.

«Burunsuzlar» «Dağların Oğulları» kabilesinden bir tek kadına sahip olamamışlardı. Onların son savaş çığıllıkları kulaklarımda uğuldarken bunu başarmanın mutluluğunu duydum.

Bu devirlerin ne zamana rastladığını bilmiyorum, ama asırlar öncesine dayandığını söyleyebilirim. Göçlerin yapıldığı, insanların birbirine kıydığı, buzulların eridiği çok eski zamanlara ait anılarımı yazacak zamanım kalmadığı için üzgünüm.

Her devirde insanlar yaşamanın ve ölümün

sırrını merak etmiştir. Sizlere bu Meçhul'den biraz söz etmek istiyorum, insanların hayvanlardan farkı sürekli olarak tapabilecekleri bir güce inanmak ve onu aramak çabasıdır. Bu nedenle de insanoğlu her devirde hayal gücüne dayanan birtakım tanrılar yaratmıştır. Eski devirlerde güneşe ve karanlığa taptığım olmuştur. Balık tanrılarında deniz tanrılarında kadar çeşitli devirlerde, çeşitli tanrılara taptığım oldu.

Babillilerin Ishtar'a bizden sonra tapındıklarını biliyorum. Ishtar'ın ölüme hükmetmesini engelleyen Ea da bizim tanrılarımızdandı. Hindistan'a ilk gidişimi anımsıyorum. O zamanlar bir at tüccarıydım. Büyük bir kervanla ve hizmetkârlarımla birlikte çıkmıştım yola. O zamanlar Bod-hisattara'ya tapıyorduk.

Bu «Meçhul» her devrin insanıyla değişmiştir.

Şu anda caniler hücrelerinde kendi kendime gülümsediğimi farkettim. Sizlere bunun nedenini açıklayayım bakın. Beni oniki jüri üyesi yargıladı ve adilce bir cezaya çarptırıldığımı sizler de biliyorsunuz ki, başından beri kabullendim. Bilir misiniz oniki rakkamı her devrinde sinirliliğini korumuştur. İsrail'in oniki kabilesinden doğan öykü değildir bu oniki rakkamının sırrı. İnsanlar tapınacakları güçlerin gökyüzünde yaşadığına inanır ve bu gücü gökte ararlardı. İşte oniki burcu o zaman keşfetmişlerdi. O din mabedinde de insanların oniki kişilik bir jüri tarafından yargılandığını hatırlarım.

Bu yargılama sırasında öldürülecek kahraman seçip ruhlarını Odin'in mabedine getiren cariyeler bulunmazdı. O zamanlar iliklerimizi don duran mabed bugün kavurucu cehennem olmuştur. Ve dünya döne döne o zamanlar Koç burcu olarak bildiğimiz nokta Oğlak, Yay diye bildiğimiz burç ise Yengeç olmuştur.

Evet, tapınmalar ve tapmaklar her devirde insanoğlunun ihtiyacı olmuştur. Yunanlıların to-pal-demirci tanrısının öyküsü geldi aklıma. Sakallı güneş tanrısının onun babası olduğuna inanmıştık. Çünkü o bir çam ağacının altında, bir kurdun kılından doğmuştu. Ve bu öykünün üzerine ona Kürd'ün oğlu adını vermiştik. Bizler de Kurdu oğulları sayılıyorduk tabii. Kurdu atamız olarak biliyorduk. Sonraları güneye inip Ağaçların oğullarıyla birleştiğimizde bu öyküleri onlara da anlattık.

Ve topal-demirci tanrı, Kutupların oğullarından tutun göç ettiğimiz bütün topraklarda yaşayan insanların tanrısı oldu ve kuşaktan kuşağa bu öykülerimiz anlatıldı.

Uzun uzun öykülerdir bunlar ama düşünüp taşınıp sonunda en üstün varlıkların yine kadınlar olduğuna karar veriyorum. Dünya kurulalı beri bu böyle olmuş, sonuna kadar da böyle olacaktır. İnsanoğlunun çektiği acılar, verdiği savaşlar, kurduğu hayaller ve bütün Meçhuller kadın'dan daha önemli olmamıştır.

Kadın yani toprak ana, her ne kadar kulağıma sahte sözler fısıldamış, ayaklarımı yerden kesmiş, beni kendine bağlamışsa da bütün bunlardan yakınmıyorum, çünkü bütün büyük günlerimi ve gecelerimi o yaşatmıştır bana. Benim hayallerimde Meçhul o'dur ve yeri gökyüzündedir.

Bütün çabalarım, uğraşlarım onun içindir.

Bakışlarım hep onu arar. İlk ateş onun için yakılmıştır. Pirinci ekmem, sulamam da hep onun içindi ama bunu bilmiyordum o zaman.

Gökyüzündeki oniki burç da onun için konmuştur ve kime tapındıysam gerçekte karşımda onu gördüğüm için tapınmışımdır.

Yıldızların arasında olsun, yeryüzünde olsun bütün yollarımın sonunda ona dönmüşümdür. O-nun için dağları aşmış, çölleri geçmiş, savaşmış-şımdır. Onun için şarkılar söylemiş, destanlar yazmışımdır. Onunla mutluluğu hissetmiş, kendimden geçmişimdir. Kısacası onun saçlarına başımı gömerek boğulmaktan daha tatlı bir çılgınlık düşünemiyorum.

Bir tek şey daha anlatmak istiyorum sizlere. Dorothy'yi anımsadım şimdi. Çiftçi çocuklarına ders veriyordum. Dorothy onbir yaşında küçücük bir kızdı. Babası okul müdürüydü. Kadınısı bir duygusallıkla beni sevdiğini zannederdi küçük Dorothy. Kendi kendime gülümsüyorum bunları düşünürken çünkü kalbim bambaşka bir yerde şimdi.

Evet gülümsüyorum ama onun çocuk gözlerinde dünya kurulalı beri var olan ve sonuna kadar var olacak ölümsüz kadını görüyordum. Onun gözlerinde okçu Ushu'nun karısı Igar'ı, kendisi için pirinç tarlalarını suladığım Arunga'yı, yabancı atları avladığım Selpa'yı, ve kendi kılıcımla onu öldürmemi isteyen Nuhila'yı görüyordum. Lei-Lei'den yıllar yılı benimle sokaklarda sürünen Lady Om'dan düelloda uğruna can verdiğim Phil-lippa'dan kervandaki annemden bir şeyler vardı onun bakışlarında.

Kendinden önceki ve sonraki kadınların anası, göklerin yıldızı ve bir tanrıçaydı o. Ölüme hükmeden Istar, Saba Melikesi, Kleopatra, Meryem ve Havvaydı o. Onbir yaşındaydı ve dünya kurulalı yaşamış ve bundan sonra yaşayacak bütün kadınları sembolize ediyordu.

Şimdi bir yaz akşamı başımda sinekler uçuşarak hücremde oturuyorum. Vaktim çok azaldı artık. Çok kısa bir süre sonra bana o yakasız, beyaz gömleği giydirecekler... Ama ne olursa olsun, ruhun ölümsüzlüğüne inanıyorum ben. Karanlık bastıktan sonra ben yine yaşamağa devam edeceğim ve yaşantımda yine kadınlar olacak. Gelecek, bundan sonraki yaşantılarım için küçük kadınları koynunda saklıyor. Ve bu dünya döndükçe

bütün bu serüvenlerim ve maskelerim altında ben nasıl bir tek kişiysem, kadın da bir tek kişi olarak yaşayacak ve benim eşim olacaktır.

BÖLÜM : 22

ARTIK vaktim iyice azaldı. Neyse ki bütün yazdıklarımı hapisane duvarlarımı hapisane duvarlarının dışına kaçırmayı başardım. Bu yazılarımı yayınlayacak güvendiğim bir adamım da var. Şu satırları da ölüm hücremde yazmağa devam ediyorum. Son günle-minde özenle bakılıyor bana burada, çünkü asi-labilmem için ölmemem gerek. Gece gündüz kontrol ediliyorum. Yoksa toplum kendini aldatılmış hissedecek, kanun lekelenmiş olacak, bu hapisaneyi yöneterek ölüm mahkûmlarının asılıp aşılmadıklarını denetleyen hapisane müdürü görevini yapmamış olacak. İşte insanların hayatlarını asıl kazandıklarını merak edenlere bir örnek. Bunlar son satırlarım olacak, sevgili okurlarım, ve yarın sabah her şey bitmiş olacak. Cali-fornia'daki «İdam Cezalarını Kaldırma Birliği'nin tüm çabalarına rağmen vali ne suçumu affetti, ne de cezamanın ertelenmesine razı oldu. Son günümde birdenbire meşhur oldum, inanın. Çevremi saran gazetecilere bakıyorum da karınlarını doyurmak, tütün ve içki alabilmek, belki sadece ev kiralarını ödeyebilmek, çocuklarını okutmak, onlara ayakkabı alabilmek için profesör Darrell Standing'in idamında hazır bulunup bir ipin ucunda nasıl öldüğünü yazacaklarını düşünüyorum. Ama hepsi de benim sonumu, benden daha kötü hissedecek, bundan eminim.

Hücremin önünde bir aşağı, bir yukarı gidip gelen gardiyanların ayak seslerini dinliyorum Arada bir beni kuşkuyla gözlerle süzüyor, kontrol ediyorlar. Bu arada tüm yaşantımı düşünüyorum ve kendimi çok yorgun hissediyorum. Yıldızlara ulaşmış, hattâ onları fethetmiş bir insanın sonsuz mücadelesinde acılarından, felâketlerinden dolayı duyduğu bir bıkkınlık, yorgunluk bu.

Tek istediğim, tekrar hayata döndüğüm zaman sakin, kendi halinde bir insan olmak. Belki bir çiftçi. Ancak böyle bir hayat için bir defa daha dünyaya gelmeğe razı olabilirim. Bir çiftlikte mevsimler değiştikçe ürünlerim boy atсын, bana yetecek kadar davarlarım ve bir tepenin yamacında otlayan keçilerim olsun... Tepenin üzerinde üç nehir koluyla beslenen bir göl olduğunu düşünüyorum. Gölden bir su kanalı yaparak az bir emekle 20 milyon galon su elde edebilirim. California'nın uzun süren sıcak yazları için gereklidir bu. Sıcaklarda toprak kurur ve verimsiz olur. Ama ben bu su kanalıyla yılda üç defa mahsul alabilirim.

Az önce hapisane müdürünün bir ziyaretine daha katlanmak zorunda kaldım. «Katlanmak» sözcüğünü kullanarak onu çok sinirli olduğu için avutmak zorunda kaldığımı kastetmek istiyorum. Söylediğine göre ilk idam olayıymış. Ben de kendisine ilk defa idam edileceğimi anlattım. Daha doğrusu anlatmağa çalıştım. Lisede bir kızı, Stanford'un birinci sınıfında bir oğlu varmış. Maaşından başka geliri olmadığını, karısının sakat olduğunu, sigortası olmadığını anlattı durdu. Anlaşılan onun derdi daha büyüktü. Ya da ona öyle geliyordu. Neyse, ustalıkla başımdan savdım onu Yoksa daha ne kadar derdi varsa anlatacaktı.

San Quentin'deki son iki yılım çok sıkıntılı geçmişti. Ed Morrell daha önce de bahsettiğim gibi affedildi ve hapisane yönetiminde görevlendirildi. Kazancı yılda üçbin dolar. Jake Oppenheimer ise yılların küskünlüğüyle son sekiz ay benimle bile konuşmadı.

Hapisanelerde her şey çok çabuk yayılır. Zindandakiler, hattâ hücredekiler bile kısa zamanda her şeyden haberdar olur. Cecil Winwood adındaki korkak ve alçak düzenbazın yeni bir sahtekârlıktan tekrar hapse girdiğini ben de böyle duydum işte. Olmayan dinamitler hikâyesi yüzünden beş yıl hücre hapsine mahkûm edilmeme bu adam sebep olmuştu, hatırlayacağınız gibi.

Cecil Winwood'u öldürmeğe karar vermiştim. Artık Ed Morrell bizlerden ayrılmış, Oppenheimer ise ruhi bir sarsıntı geçiriyordu. Yalnızdım ama mutlaka bir şeyler yapacaktım. Adam Strang'ın kişiliğinde tam 40 yıl intikam hissiyle nasıl sabrettiğimi anımsadım. Aynı intikam hissiyle en kısa zamanda Cecil Winwood'un boğazına sarılacaktım.

Tam sekiz ay plânlar yapıp uğraştım. Bütün çabalarımın boşa gittiğini söylersem sizler de üzüleceksiniz. Ne yazık ki, Cecil Winwood'u ele geçiremedim. Akşam yemeği sırasında onun yemekhanede olacağını sanmıştım. Ve burada yanılmıştım işte.

Her neyse, planlarıma göre uykucu Jones'un nöbeti devralmasını bekledim. Jones nöbete başlar başlamaz horuldayarak sızdı. Hücrede tek başıma olduğum için rahatlıkla sekiz aydır kestiğim demir çubukları sessizce çıkardım, ve koridordan yukarı, hapisanenin iç kısmına çıktım. Yanıldığım nokta şuydu: Beş yıl hücrede kalmış ve çok zayıf düşmüştüm. Bu arada gözlerimin yarı kör olduğunu söyleyebilirim. Bir de açıklığa çıkma korkusuna tutulmuşum.

Merdivenleri tırmanmamı büyük bir başarı kabul ediyorum. Yukarı çıktığımda bahçe bomboştı güneş gözlerimi kör edercesine parlıyordu. Üç defa bahçeyi geçmeğe çalışarak bir iki adım atacak oldum fakat sonunda duvara yaslanıp kaldım. Tekrar bütün gücümü toparlayarak denemek istedim, fakat bu defa yarı kör gözlerimle gördüğüm kendi gölgemden ürktüm. Denizde boğulmak üzere bir insanın karaya doğru yüzmeğe çalışması gibi ellerimin ve dizlerimin üzerinde sürünerek duvarın dibine zor kaçtım.

Ve orada ağladım. Yıllardır ilk defa gözümde bir damla yaş geliyordu ve yanaklarımdan süzülen ıslaklık, dudaklarıma değen tuzlu gözyaşlarını beni öylesine duygulandırdı ki. Bahçenin, katedemiyeceğim kadar büyük olduğuna karar

vererek karşı tarafa geçmekten vazgeçtim. Duvarın dibine büzülerek etrafıma bakınmağa başladım.

Gardiyan Thurston, çok uzaklardan hızla üzerime doğru geliyordu. Onu o kadar iri görüyordum ki, sanki üzerime doğru gelen bir devdi. Ger çekte aramızda on metre ya vardı, ya da yoktu, ve Thurston en fazla 60 kiloydu, öyle muazzam bir korkuya kapılmışım ki burnuna bütün gücümle bir yumruk indirdim. Ama hiç de burnunu kanatmak niyetinde değildim.

Her neyse, müebbet hapse mahkûm bir tutuklu olarak California kanunları gereğince bir gardiyana saldırmak suçundan ölüm cezasına çarptırıldım. Thurston'a olanlardan sonra yargıcın California kanunlarını çiğneyecek hali yoktu. Üstelik jüri de bu cezayı hakettiğimi onaylamış, dalkavukları tanıklık etmişti.

Bu arada Thurston'dan yediğim dayağın dışında merdivenlerden aşağı inerken diğer gardiyanlar da beni rastgele itip kakarak ona yardım ettiler. Eğer Thurston'un gerçekten burnu kana-dıysa biraz da merdivenlerdeki itiş kakış sırasında kendi arkadaşlarının rolü oldu bunda. Ayrıca, benim attığım yumrukla bile kanamış olsa, bunun bir insanın asılması için yeterli bir sebep olamı-yacağı için sizler de takdir edersiniz sanırım.

Şimdi son gecemi geçiriyorum. Nöbetçi gardiyanlardan biriyle konuştum az önce. Benim son gecemi geçirdiğim bu hücrede bir yıl kadar önce, darağacına götürülmeden Jake Oppenheimer kalmıştı. Aynı gardiyan Jake'in son gecesi de nöbet tutmuştu. Gardiyan eski bir askerdi. Sürekli olarak tütün çiğniyordu ve sakallarıyla bıyıkları sapsarı olmuştu. Karısı ölmüş, ondört çocuğu, otuzbir tane de torunu vardı. Torunlarının da dört çocuğu vardı. İşin garip tarafı hepsi de kızdı. Gardiyan da biraz zekâsı kıt ve garip bir adamdı. Ağzından lâf almak da deveyi hendekten atlatmaktan zordu. «Evet» ve «hayırdan» başka cevap vermiyordu çoğu kez. Ama gerçekte suratsızlığından şikâyetçi değildim. Çok konuşmamasının nedeni hiç bir konuda bir fikri olmamasından ileri geliyordu. Bir daha tekrar başka bir kişiliğe ne zaman geçeceğimi bilemiyorum ama bu gardiyan gibi ottan farksız bir insan olarak yaşamayı isterdim doğrusu kısa bir süre için. Tekrar kaldığımız yere dönelim ve merdivenlerde itile kakıla indirildikten sonra kendimi hücremde bulduğum zaman ne kadar rahatladığımı anlatabilirim sizlere. Kaybolmuş bir çocuğun evine döndüğü zaman duyduğu rahatlığa benziyordu bu duygum. Hücremin dört duvarı benim için öylesine emin bir yerdi ki. yıllar yılı nefret ettiğim bu duvarlar o an benim için bir kurtuluş olmuştu. Beni o korkunç boşluktan kurtaran daracık hücremde elimi uzatıp duvarları hissetmek na büyük mutluluktur. Açık havaya çıkma korkusu öyle müthiş bir şey ki, bir anlık deneyimden sonra asılmanın çok daha kolay bir şey olduğuna kadar verdim.

Hapisane doktoru son gecemi rahat geçirebilmem için bana bir iğne yapacağını söylediği zaman içten bir kahkaha attım. Göya asılmağa giderken nereye götürüldüğümün farkına varmamam için beni teskin edici bir iğneyle rahatlatıyordu.

Evet, son attığım kahkaha yine Jake'i hatırlattı bana. Son günü de sabah kahvaltısını ettikten sonra gazeteciler etrafını sarmış soru yağmuruna tutmuşlardı onu.

Ölüme giden bir insana, onun öldürülüşünü seyredecek yüreksiz yaratıkları sorular sorması hangi uygarlığı gösteriyor söyler misiniz bana sevgili okurlarım? Vahşetten başka bir şey değil bu!

Ne var ki Jake her zamanki oyununu o zaman da sürdürmeyi başaracak bir insandı. «Sayın baylar, son arzum insanların darağacında öldürülme cezasının kaldırıldığı güne kadar yaşamaktır» demişti.

Binlerce yıl gerisini yaşamış bir kişi olarak insanların son onbin yıl içinde ahlâk yönünden hiç bir ilerleme kaydetmediklerini kesinlikle söyleyebilirim. Onbin yıl önceki insanla bugünkü insan arasındaki tek fark eğitim görmesidir. Ama içindeki vahşi duygular bu eğitimle, ne yazık ki, sadece görünüşte biraz yontulmuş oluyor hepsi o kadar.

— «Birbirinizi öldürmeyin!»

İşte yarın sabah beni öldürmeğe götürecekler.

— «Birbirinizi öldürmeyin ha Saçmalık!

Ertesi gün ölüme giden bir insan olarak sizi bütün saçmalıklarla selamlarım sevgili okurlarım.

İsa'nın, Buda'nın, Sokrat'ın, Konfiçyus'un ahlâk kavramlarından bu yana değişen ne olmuştur, sorarım sizlere? Ellibin yıl önce totemlere tapan kabilelerdeki ahlâk kavramı bugünkünden çok daha dürüsttü inanın.

Belki birtakım çirkinliklerin farkında değildik o zamanlarda. Masumiyetimiz bizi dürüst ölçüler içinde gösteriyordu belki. Diyebilirsiniz ki, düşünme yeteneği olmayan yaratıklar da masumdur.

Ama bizler düşünme yeteneği olmayan yaratıklar değildik, insandık bizler de. Üstelik içgüdülerimizle işlediğimiz günahlarımız vardı. Düşünme yeteneği olmayan yarı hayvan sınıfından yaratıkların günah işlemeleri söz konusu değildir.

Bütün bu eski devirlere dönüp düşündüğüm zaman, yüzyılımızda California hapisanesinde gördüğüm gaddarlıkla kıyaslanacak bir başka gad darlık bulamıyorum. Eskiden insanlar ölümle cezalandırılırdı ama en

kati ve kısa yoldan öldürülürdü. Belki öldürülmek üzere yargılanmazdı insanlar, sadece ölmeleri gerektiği inancı ya da keyfiyeti vardı ama iki yüzlülük yoktu. Bir takım kurallar, ve kanunlar çerçevesi altında gaddarlık yapılmazdı. Burjuva felsefesi adı altında, birtakım ölçülere sığınmak gereğini duymazdı insanlar o zaman. Bundan yüz yıl önce bir adamın burnunu kanatmaktan kimse idama mahkûm edilmezdi. Ama 1913 yılı California'sında bu suç, idamı gerektiren bir suç haline gelmiştir. İsa'yı bile sadece çarmıha gerdiler. Jake Oppenheimer ile bana ise çok daha korkunç işkenceler uygulandı.

Ed Morrel bir defa duvara vurarak bu konudaki isyanlarını bana iletmeğe çalışmıştı:

— «Bir insanın çarptırılacağı en korkunç ceza idamdır.»

Benim idam cezasına Ed Morrell ile Jake Oppenheimer den daha çok saygım var. Ama idam cezasını veren ve uygulayanları aşağıladı-ğım kadar bunu onaylayan toplumu da aşağılıyo-rum. Üstelik «İnsanın ölene kadar boğazını sıkamak» deyi mi ve bir insanın bir başka insanın «boğazını ölene kadar sıkması» ne insanlık dışı bir kavramdır! Toplumun ne garip bir kavramdır bu!

Son sabahım nihayet geldi. Gece bir bebek gibi deliksiz uyudum. Öylesine huzur içinde uyuyormuşum ki, nöbetçi gardiyan bir ara adamakıllı korkmuş. Battaniyemin altında boğulduğumu zannetmiş ve dehşete kapılmış. Böyle bir durumda işi tehlikeye girerdi tabii. Büyük bir ihtimalle de işinden atılırdı. Günümüzde işsizliğin ne demek olduğunu bilirsiniz. Şimdiden, iş piyasası bir krizin eşiğinde, gelecek yıl ekme kuyrukları daha da uzayacak...

Kahvaltımı yaptım. Gerçekte çok anlamsız ama büyük bir iştahla yedim o sabah. Hapisane müdürü bir küçük şişe viski getirdi, ben de şişeyi Caniler Hücresine hediye ettim. Zavallı hapisane müdürü eğer sarhoş olmazsam ortalığı birbirine katacağımdan korkuyordu.

Yakasız gömleğimi giydirmişlerdi...

Bugün çok önemli bir kişi oldum galiba, birdenbire pek çok insan ilgilenmeğe başladı benimle...

Doktor henüz ayrıldı yanımdan. Nabzımı saydı. Ben istedim bunu. Nabzım normal atıyordu...

Bu satırları teker teker cümleler halinde ayrı kâğıtlara yazıyorum ve diğerlerinin gizli yoluyla hapisane duvarlarının ötesine yolluyorum...

Bugün hapisane de en sakin benim galiba. Sanki yolculuğa çıkacak bir çocuk gibi meraklanıyorum. Defalarca karanlığa gömülüp yan ölümü tatmış ve tekrar hayata dönmüş bir kişi için doğrusu korkulacak bir şey değil ölüm...

Hapisane müdürünün bana getirdiği şampanya şişesini de Caniler Hücresine gönderdim. Son günümde bana bu kadar ilgi gösterilmesi tuhaf değil mi? Beni öldürecek olanlar, ölümden daha çok korkuyorlar galiba Jake Oppenheimer'-in dediği gibi, «Ölmek üzere olan ben, kimbilir onlara ne kadar korkunç görünüyorum.»

Ed Morell bir haber gönderdi bana. Gece sabaha kadar dört duvar arasında sinirli sinirli dolaştığını söylediler. Onunla vedalaşmamıza engel olmuştu bu vahşi yaratıklar. Belki de vahşi değil, sadece çocukça bir düşünüştü bu. Eminim boğazıma ipi geçirdikten sonra bu gece çoğunun karanlıkta yatmaktan ödleri kopacaktır.

Evet, Ed Morell'in son olarak gönderdiği me-seja gelelim: «Elim, elinde dostum. Bu oyunu atlatacağından eminim...»

Gazeteciler az önce ayrıldı yanımdan. Onları yüzüm siyah bir örtüyle kapanmadan önce merakla beni izlerken son bir defa daha göreceğim. Kimbilir ne merakla bakıyor olacaklar. Zavallı genç insanlar. Olayı daha önce görmüş olanların yüzlerinde hastalıklı bir ifade var sanki. Kimisi içkili.. Asılan birini seyretmektense asılmak çok daha kolay...

Son satırlarımı yazıyorum. Olayı mümkün olduğu kadar geciktirmeğe çalışıyorum. Hücrem önemli kişilerle dolup taşıyor bugün. Hepsi de çok sinirli ve bir an önce her şeyin olup bitmesini istiyorlar. Belki çoğu bu gece için bir ziyafete davetlidir. Son satırlarımı yazmak üzere gecikmem onlar için gerçekten üzücü oluyor. Rahip tekrar başıma gelip son ana kadar yanımda kalmayı teklif etti. Ona kendini teselli edecek bu son fırsatı ne diye vermiyeyim diye düşündüm. Zavallı

pek sevindi onu kabul etmeme. Böyle ufak tefek şeyler bazı insanları nasıl da mutlu ediyor! Eğer herkesin bu kadar acelesi olmasaydı şöyle bir durup tam beş dakika katıla katıla gülebilirdim rahibin haline ve inandığı şeylere.

Artık satırlarıma son veriyorum. Daha önce yazdıklarımı tekrarlamaktan başka bir şeyim de yok zaten: Ölüm gerçek değildir. Yaşam ruhtur, ruh ise ölümsüzdür. Sadece insanın bedeni yok olur fakat ruhu tekrar başka bir bedende yaşamağa devam eder. Evet, sonsuz yaşantısını sürdüren ruhtur. Tekrar yaşadığım zaman kim olacağım, ne olacağım acaba? Bilmiyorum ve merak ediyorum...

— SON —